

Omgevingsvisie

Gemeente Maashorst

ambities voor een toekomstbestendige gemeente

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1.	Inleiding	2
1.1	De omgevingsvisie	7
1.2	Doorlopen proces	9
1.3	Onze missie, en relaties met overig beleid	10
Hoofdstuk 2.	Maashorst in een veranderende wereld	15
Hoofdstuk 3.	Waar de gemeente Maashorst voor staat	23
3.1	Visie op onze omgeving	25
3.2	Uitwerking: vier thema's en zeven omgevingen > Overzicht inhoud visie (index)	27
3.3	Sturingsprincipes	32
3.4	Alternatieve beleidsopties	35
Hoofdstuk 4.	Ambities voor een toekomstbestendige gemeente	37
4.1	Ambitie bodem, water en natuur	38
4.2	Ambitie transitie landelijk gebied	48
4.3	Ambitie mobiliteitstransitie, voorzieningen & verstedelijking	62
4.4	Ambitie recreatie	78
Hoofdstuk 5.	Visie per omgeving	87
Hoofdstuk 6.	Uitvoeringsparagraaf	159
6.1	Uitnodigingsplanologie	161
6.2	Rolverdeling samenleving en overheid (participatie)	162
6.3	Beleidscyclus en monitoring omgevingsvisie	163
6.4	Beleidsprogramma's	165
6.5	Omgevingsprogramma's en omgevingsplan	166
6.6	Kostenverhaal en financiële bijdrage	167

Hoofdstuk 1.

Inleiding

Hoofdstuk 1 - Inleiding

[Inhoudsopgave](#)

[Terug naar ...](#)

[Verder naar hoofdstuk 2](#)

Voorwoord

Het heeft lang boven de markt gehangen. Maar op 1 januari 2024 was het een feit: de Omgevingswet trad in werking. Wetten, regels en afspraken die in het verleden zijn ontstaan over bijvoorbeeld bouwen en gebruik van grond zijn samengevoegd in één nieuwe wet. De nieuwe wet zorgt voor een samenhangende aanpak van de leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snellere besluitvorming.

Beleid en regels waren vastgelegd in structuurvisies en bestemmingsplannen. Met de Omgevingswet gebruiken we nu andere instrumenten, zoals een omgevingsvisie en een omgevingsplan. In de opmaat naar de nieuwe wet hebben we ons daar intensief en goed op voorbereid. Dat deden we overigens al ruim vóór het samenbrengen van de voormalige gemeentes Landerd en Uden naar de nieuwe gemeente Maashorst. Als eerste grote document uit de Omgevingswet is nu deze omgevingsvisie opgeleverd.

Voor deze omgevingsvisie zijn we met inwoners en ondernemers in gesprek gegaan in alle kernen van de gemeente. We hebben geïnventariseerd wat hun ideeën, verwachtingen en ambities zijn. Met de thema's die door hen als belangrijk naar voren zijn gebracht hebben we uiteindelijk op hoofdlijnen in beeld gebracht in welke richting de gemeente Maashorst zich wil gaan ontwikkelen.

We willen op een goede manier betekenis geven aan deze integrale en gezamenlijk ontwikkelde visie. Maar er ligt zeker ook nog een grote uitdaging om die ambities waar te maken. We bouwen flexibiliteit en maatwerk in zodat we ook goed kunnen inspelen op kansrijke, toekomstige en dus nu nog onbekende ontwikkelingen. Ik vertrouw er op dat het met de Omgevingswet beoogde effect realiteit wordt. Daar doen wij in ieder geval onze uiterste best voor.

Franko van Lankvelt,

wethouder Ruimtelijke ontwikkeling
gemeente Maashorst

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Het motto van de Omgevingswet is: 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'.

De wet heeft twee maatschappelijke doelen:

- Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede (leef)omgevingskwaliteit;
- De fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

De fysieke leefomgeving moet integraal worden benaderd en is meer dan een optelsom van 'sectorale' opgaven. Onder de fysieke leefomgeving vallen ook gezondheid, energietransitie, klimaat(adaptatie), externe veiligheid, infrastructuur, natuur, water, bodem, circulaire economie, et cetera. Integrale afwegingen moeten uiteindelijk leiden tot verantwoorde keuzes bij het inrichten van de fysieke leefomgeving. De instrumenten voor gemeentes om daaraan invulling te geven zijn: de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat de ruimte geen homogeen geheel is en dat er nieuwe dimensies bij zijn gekomen. Het besef is gegroeid dat we onze omgeving moeten koesteren en onderhouden: de biodiversiteit staat onder druk, het klimaat verandert en we zullen duurzamer moeten omgaan met onze energiebehoefte. Duurzaamheid is een kernbegrip geworden in alle ruimtelijke afwegingen. De ruimte is heterogeen en er dringen zich ook andere vragen en opgaven op, zowel inhoudelijk (denk aan stikstof en de opgave rondom woningbouw), maar ook de korte en lange termijn moeten we op elkaar betrekken en dat vaak ook nog door verschillende schaalniveaus heen.

Dit betekent dat we inzicht moeten hebben in de kwaliteiten van de beschikbare ruimte zelf en bijvoorbeeld dat een 'efficiënt, veilig en duurzaam gebruik van het bodem-watersysteem' noodzakelijk is. De puzzel die we nu met elkaar als samenleving moeten leggen vraagt om een meer samenhangende blik. De Omgevingswet lost de problemen niet op, maar zet er wel toe aan om een samenhangende, integrale blik op onze omgeving te werpen. Deze gemeentelijke omgevingsvisie moet zorgen voor deze samenhangende blik op onze samenleving.

1.1

De omgevingsvisie

Wat is een omgevingsvisie

In de omgevingsvisie van de gemeente Maashorst schetsen we een beeld van de toekomst van onze gemeente. De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving: alles wat we buiten zien, horen, ruiken of op een andere manier ervaren. In de omgevingsvisie leggen we onze ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. Bijvoorbeeld over hoe we omgaan met wonen in onze gemeente en hoe we ruimte willen bieden aan bedrijvigheid. Maar ook welke rol we zien voor de natuur, hoe we de gezondheid in onze gemeente verbeteren en hoe we om willen gaan met de transitie van het landelijk gebied.

Onze visie doet globale, richtinggevende uitspraken

De omgevingsvisie is een van de instrumenten uit de Omgevingswet. Elke gemeente moet een omgevingsvisie voor het hele grondgebied van de gemeente hebben. De omgevingsvisie is vormvrij. Wij bepalen dus zelf, samen met inwoners en ondernemers, hoe de visie eruitziet, waar die over gaat en welk detailniveau de visie heeft. Als gemeente Maashorst hebben wij gekozen voor een visie die globale, richtinggevende uitspraken doet. We houden daarbij ongeveer 2040 als eindpunt aan, eventueel met uitloop naar 2050. Soms is een onderwerp of thema echter op kortere termijn urgent of is een transitie zo groot, dat die echt niet in 2040 volledig gerealiseerd zal zijn.

Voor wie geldt de visie?

Een omgevingsvisie is bindend voor ons als gemeente, maar bevat géén regels voor burgers, bedrijven of andere overheden. Wij, als gemeente Maashorst, zullen en moeten ons inspannen de in deze visie vastgestelde doelen te realiseren. Dat betekent ook dat bij het inzetten van de andere gemeentelijke instrumenten van de Omgevingswet (omgevingsprogramma's, het omgevingsplan of omgevingsvergunningen) we rekening houden met de omgevingsvisie.

De visie is voor de gemeente Maashorst een hulpmiddel om keuzes te kunnen maken en om vragen van bewoners en ondernemers te kunnen beantwoorden. Pas als de visie is uitgewerkt in een omgevingsprogramma, vertaald naar het omgevingsplan, of gebruikt wordt om een afweging te maken over een aangevraagde omgevingsvergunning ontstaat juridische binding. De visie werkt dan als afwegingskader.

Leeswijzer

Dit is de eerste omgevingsvisie van de gemeente Maashorst. We hebben een interactief PDF-document gemaakt. In het document staan knoppen waarop geklikt kan worden. Die kunnen, net als op een website, gebruikt worden om door het document te navigeren. Ook op de kaarten kan op iconen en elementen geklikt worden. U gaat dan meteen naar de bijbehorende tekst in het hoofdstuk. Daarnaast kan het document ook gewoon van boven naar beneden, van A tot Z, gelezen worden.

De beste leeservaring krijgt u als u gebruik maakt van Adobe Acrobat Reader. U kunt dat programma gratis downloaden en installeren via:

<https://get.adobe.com/reader/>

Dit document is opgebouwd aan de hand van zes hoofdstukken. In het vervolg van hoofdstuk 1 “Inleiding” wordt ingegaan op het doorlopen proces, de missie van onze gemeente en overig relevant overheidsbeleid.

Hoofdstuk 2 “Maashorst in een veranderende wereld” schetst een beeld van relevante landelijke trends en ontwikkelingen, en hoe dit in Maashorst uitwerkt.

In hoofdstuk 3 “Waar de gemeente Maashorst voor staat” wordt ingegaan op de visie, die wij hebben op de fysieke leefomgeving, en de wijze waarop deze is opgebouwd. Op [pagina 31](#) (in het hart van hoofdstuk 3) vindt u dan ook een overzicht ofwel ‘index’: dit is het spoorboekje van hoofdstuk 4 en 5; de kern van onze omgevingsvisie. Via deze index is direct te navigeren naar alle onderwerpen en omgevingen.

Hoofdstuk 4 “Ambities voor een toekomstbestendige gemeente” is de basis van onze omgevingsvisie: daarin gaan we in op de keuzes die we voor de hele gemeente maken.

Hoofdstuk 5 “Visie per omgeving” vertaalt deze ambities vervolgens naar een doorkijk per leefgebied (te weten: de zes kernen en De Maashorst).

Hoofdstuk 6 “Uitvoeringshoofdstuk” gaat in op hoe we uitvoering willen geven aan onze omgevingsvisie.

1.2

Doorlopen proces

Participatie

Bij het maken van deze omgevingsvisie zijn we breed het gesprek aangegaan met belanghebbende partijen in en buiten onze gemeente. Het gaat natuurlijk om onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, maar ook bijvoorbeeld om onze buurgemeenten, en andere overheidspartners (zoals provincie Noord-Brabant, Waterschap Aa en Maas), de GGD en de Veiligheidsregio. We hebben een aantal momenten en fases gehad waarin we met deze partijen het gesprek zijn aangegaan: om te horen wat er speelt in onze gemeente en omgeving, en om gezamenlijk te reflecteren op voorlopige analyses, keuzes en gedachten voor de omgevingsvisie.

Omgevingseffectrapportage

In deze omgevingsvisie stellen we kaders voor toekomstige ontwikkelingen in onze gemeente. Ontwikkelingen kunnen verschillende effecten op het milieu en de omgeving hebben. Om het belang van milieu en omgeving volwaardig en vroegtijdig in de vorming van deze omgevingsvisie mee te nemen, is de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Het resultaat hiervan is het Omgevingseffectrapport (OER). Dit document is te raadplegen in de bijlage.

Er zijn allerlei keuzes gemaakt die samen deze omgevingsvisie vormen. Voor het maken van die keuzes zijn verschillende alternatieven en opties verkend (zie 3.4 - Alternatieve beleidsopties). In het OER zijn de milieu- en omgevingseffecten van de alternatieven en opties inzichtelijk gemaakt. Door dit parallel aan het participatieproces en de vorming van de omgevingsvisie te doen, snijdt het mes aan twee kanten.

Ten eerste helpt het OER bij het maken van goede keuzes op het gebied van milieu en omgeving. Het OER levert namelijk (objectieve) argumentatie voor de keuzes in de omgevingsvisie. Ten tweede is het OER een kritische toets van deze omgevingsvisie. Het OER biedt in alle fasen van beleidsvorming aanbevelingen voor de aanscherping van de omgevingsvisie en geeft inzicht in de impact die de visie op de leefomgeving heeft.

1.3

Onze missie, en relaties met overig beleid

In hoofdstuk 2 wordt een overzicht geven van de grote transities waar Nederland voor staat. Ook Maashorst heeft daarin haar rol. Bij de keuzes die wij maken in onze gemeente, zoeken we naar oplossingen die op een duurzame wijze een positieve bijdrage leveren aan onze missie.

De missie van de gemeente Maashorst is:

- Bevordering van de gezondheid
- Verbeteren van de omgevingskwaliteit
- Werken aan een duurzame samenleving

Hieronder worden de drie pijlers, en de onderlinge samenhang, beschreven.

Bevordering van de gezondheid

De directe leefomgeving heeft sterke invloed op de gezondheid van mensen. Dit kan zowel een positieve als een negatieve invloed zijn. Voorbeelden van negatieve invloed op de gezondheid zijn geurhinder, fijnstof of veel licht in de avond en nacht. Maar ook hittestress, door te veel verharding in de directe omgeving, of een te laag voorzieningenniveau, waardoor er “niets is om elkaar te ontmoeten” (geen school, geen werk, geen vrijetijdsinvulling, et cetera), zijn ongewenst. De komst van meer werkgelegenheid of meer groen(beleving) en het wegnemen van (soms ongemerkte) hinder door geur, fijnstof en trillingen kan juist leiden tot een verbetering van de fysieke en mentale gezondheid.

Wij hebben daarom enerzijds de doelstelling een gezonde leefomgeving te behouden en, waar nodig, te creëren voor onze inwoners. Anderzijds willen wij onze inwoners verleiden om zelf te komen tot een gezonde(re) en meer verantwoorde leefstijl. Beleidsregels, maar juist ook specifieke ingrepen in

de fysieke leefomgeving, kunnen dit bevorderen. Wanneer de inrichting van de leefomgeving mensen uitnodigt om meer te bewegen (bijvoorbeeld door de fietser en de voetganger voorrang te geven boven het autoverkeer) of elkaar ontmoeten (bijvoorbeeld door meer bankjes te plaatsen in het groen), kan dat een positieve bijdrage hebben op de gezondheid.

Positieve gezondheid is een brede kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies, en wordt in het sociale domein gebruikt bij beleid en uitwerking. Het gaat niet om wat iemand niet meer kan door ziekte of ouderdom, maar juist om wat iemand wel kan, belangrijk vindt en eventueel wil veranderen en in hoeverre men gebruik kan maken van ‘wat er is’ in de directe leefomgeving. Het gaat dus niet alleen om de lichamelijke kanten van gezondheid, maar vooral om het vermogen je aan te passen aan de omstandigheden: welbevinden, eigen regie, veerkracht, participatie en zingeving.

Verbeteren van de omgevingskwaliteit

Met de Omgevingswet wordt een nieuw begrip toegevoegd aan de ruimtelijke ordening: ‘omgevingskwaliteit’. Waar voorheen vooral getoetst werd of een initiatief geen onevenredige nadelige effecten had op de omgeving, ligt de nadruk nu meer op de gedachte hoe het privébelang van een initiatiefnemer gecombineerd kan worden met de belangen van de omgeving en met de algemene maatschappelijke opgaven.

Het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit is het hoofddoel van de Omgevingswet. Iedereen die iets verandert in de fysieke leefomgeving is verplicht de bestaande omgevingskwaliteit niet alleen te behouden, maar ook te verbeteren. Er bestaat daardoor vanuit de Omgevingswet een zorgplicht om samen aan een goede omgevingskwaliteit te werken. Dit begrip zal een doorslaggevende rol gaan spelen in de vraag of een project of initiatief op een bepaalde plek gewenst is.

De omgevingskwaliteiten die reeds aanwezig zijn binnen onze gemeente worden in deze visie nader gedefinieerd en zijn leidend voor toekomstige ruimtelijke afwegingen. Tevens brengen we, aan de hand van een viertal thema’s, een aantal accenten aan in de algemene maatschappelijke opgaven van deze tijd. Zo borgen we dat ontwikkelingen die in de toekomst plaatsvinden gericht bijdragen aan het slagen van onze missie.

Werken aan een duurzame samenleving

Ook duurzaamheid speelt een centrale rol in zowel de Omgevingswet als in onze gemeentelijke missie. De transitie naar een duurzame(re) samenleving is een belangrijke aanleiding voor het opstellen van de Omgevingswet. Voor ons is duurzaamheid één op één verbonden aan de manier waarop we samenleven in onze gemeente. We onderschrijven de volgende definitie van duurzaamheid, en verspreiden deze graag onder onze inwoners, ondernemers, buurgemeenten en andere (regionale) partners:

‘Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld in gevaar te brengen’

VN, Brundtland commissie (1987)

Duurzame ontwikkeling dient te worden geborgd in het gehele domein van de fysieke leefomgeving. Wij stellen ons daarom als doel dat de keuzes die wij maken (in-) direct een bijdrage leveren aan het behalen van doelen uit onder andere: het Klimaatakkoord, het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, het uitvoeringsprogramma Circulaire Economie en het Schone Lucht Akkoord.

Onderlinge samenhang in onze missie

Ons menselijk handelen mag dus geen, of ten minste minder, negatieve impact hebben op de fysieke leefomgeving. Hiermee is duurzaamheid, net als gezondheid en omgevingskwaliteit hiervoor, geen onderwerp dat met een enkele specifieke ingreep bereikt kan worden. Het zit verweven in alle aspecten van de fysieke leefomgeving; hier, nu, elders en later.

Een duurzame(re) samenleving kunnen we dus ook alleen bereiken door opgaven met elkaar te verweven. We bouwen bijvoorbeeld niet ‘zomaar’ huizen in onze gemeente; we grijpen de woningbouwopgave aan als kans om gebieden te ontwikkelen of juist bestaande woningbouw duurzaam te transformeren. We vangen niet ‘alleen maar’ water op; we grijpen de klimaatverandering aan om onze leefomgeving gezonder te maken, meer groen toe te voegen én om onze inwoners inzicht te geven in hun ecologische footprint. Zo werken wij aan onze missie.

Samenhang met overig overheidsbeleid

De omgevingsvisie van de gemeente Maashorst staat niet op zichzelf. Bij het maken hiervan hebben we aansluiting gezocht bij bestaand beleid van de gemeente. We zijn een herindelingsgemeente, dus we hebben ook beleid van de voormalige gemeenten Landerd en Uden meegenomen. Ook sluiten we aan bij visies en beleid van onze overheidspartners. We hebben afstemming gezocht met onze buurgemeenten, de regio Noordoost Brabant, de provincie Noord-Brabant en het Waterschap Aa en Maas.

Omgevingsvisies en -programma's van hogere overheden die op dit moment vastgesteld zijn en waar we bij aansluiten, zijn:

- Rijksoverheid: de "Nationale Omgevingsvisie" (NovI) en de omgevingsprogramma's "Nationale Omgevingsvisie Extra" (NovEX) en "Mooi Nederland"
- Provincie Noord-Brabant: Brabantse Omgevingsvisie "De kwaliteit van Brabant – Visie op de Brabantse Leefomgeving"
- Waterschap Aa en Maas: "Waterbeheerplan 2022-2027"

Hoofdstuk 2.

Maashorst in een veranderende wereld

Hoofdstuk 2 - Maashorst in een veranderende wereld

[Inhoudsopgave](#)

[Terug naar hoofdstuk 1](#)

[Verder naar hoofdstuk 3](#)

2.1 Bodem en water sturend

Hoe zien onze woonkernen er in de toekomst uit? Hoe kunnen verduurzaming en verdichting samengaan met kwaliteit? Waar gaat het heen met de mobiliteitstransitie, circulaire economie, energietransitie? En hoe kan een groene en klimaatadaptieve inrichting ertoe leiden dat kernen en regio's leefbaar, gezond, veilig, natuurinclusief, biodivers, energie-neutraal, mooi, aangenaam, sociaal en toekomstbestendig zijn?

Dit zijn vraagstukken die overal in Nederland spelen en waar tot op Rijksniveau over wordt nagedacht. Ze worden echter vooral zichtbaar en uitgevoerd op lokaal niveau. In dit hoofdstuk worden belangrijke trends beschreven die landelijk spelen, en hoe die lokaal in onze gemeente doorwerken.

Per trend vindt u onderaan de kolom tevens enkele verwijzingen, naar waar dit thema terugkomt in onze omgevingsvisie (hoofdstuk 4 of 5). Op deze manier kunt u snel doorklikken naar onze precieze ambities of de uitwerking per deelgebied. Deze voorbeelden zijn overigens niet 100% dekkend; iedere trend kan op heel veel plekken in de visie (integraal) terugkomen.

Landelijk

In het (nationaal) ruimtelijk beleid worden bodem en water sturend voor alle ruimtelijke plannen. Lang geleden gingen mensen wonen waar de bodem het meest geschikt was. Geholpen door nieuwe technieken zijn we de laatste eeuwen steeds meer uitgegaan van de maakbaarheid van het land. Hierdoor zijn het landschap en de ondergrond volledig naar onze hand gezet. Dit heeft ons veel gebracht, maar de nadelige gevolgen hiervan zijn niet langer te ontkennen: wateroverlast, bodemdaling, verdroging, bodem- en waterverontreiniging, hittestress en biodiversiteitsverlies. Deze aspecten worden verder versterkt door de klimaatverandering.

Wij moeten weer terug naar een denk- en werkwijze waarbij weer 'geluisterd' wordt naar wat de bodem en het water 'te vertellen hebben'. Dit betekent dat ruimtelijke keuzes weer méér afgestemd moeten worden op verbetering van de kwaliteit van de ondergrond en de natuurlijke dynamiek van het water. Dit leidt tot een logische en toekomstbestendige ruimtelijke inrichting, gericht op een duurzame, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Gemeente Maashorst

Ook binnen de gemeente merken wij de gevolgen van ons menselijk handelen. Het gebied waarin onze gemeente ligt, kenmerkt zich door van oorsprong hoge zandgronden, geologische breuklijnen met unieke wijstverschijnselen en diverse rivier- en beekdalen. Door menselijk ingrijpen zijn veel van de natuurlijke kenmerken verdwenen. We kunnen hiervan herkenbare elementen behouden en het landschap herstellen waar dit mogelijk is. Ook staat in onze gemeente de natuur onder druk en is hittestress er een probleem. In deze visie trachten wij dit met gerichte keuzes te verbeteren.

o Voorbeelden uit de visie

2.2 Woningbouw

Landelijk

Het Programma Woningbouw en de Nationale woon- en bouwagenda van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening stelt richtinggevende nationale doelen om versneld voldoende betaalbare en passende woningen te realiseren. Daarbij is extra aandacht voor specifieke groepen, waaronder ouderen, voor het perspectief voor kwetsbare gebieden en voor bereikbare, duurzame huisvesting voor iedereen.

Ook in het kader van de woningbouwopgave is het van belang om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. Risico's voor waterveiligheid, wateroverlast en droogte mogen ondanks de klimaatverandering niet toenemen. Duurzame woningbouw krijgt ook een plek in de verstedelijkingsstrategie van de stedelijke regio 's-Hertogenbosch (zie ook: pagina 76).

Woningbouw, groen, en behoud en ontwikkeling van het landschap gaan hand-in-hand. Daarnaast staan we als Nederland voor de transformatie/verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving. Daarin kan verstedelijken een rol spelen. Hierin komen uiteenlopende opgaven samen, zoals verduurzaming, versterking van de biodiversiteit, gezondheid, mobiliteit, klimaatadaptatie, waterrobuustheid alsook sociale vraagstukken.

Gemeente Maashorst

Wij willen voorzien in de huidige en toekomstige woningbehoeften van onze inwoners. In deze visie bepalen we waar we ruimte zien om te bouwen, op welke manier er gebouwd wordt (duurzamer) en hoe woningbouw, door dit gericht vorm te geven, kan bijdragen aan het halen van andere doelen, zoals natuurontwikkeling, mobiliteit, gezondheid en klimaatadaptatie.

o Voorbeelden uit de visie

2.3 Kwaliteit van natuur en ecologie

Landelijk

De kwaliteit en vitaliteit van het landelijk gebied staan onder druk. Het huidige gebruik leidt tot uitputting van de bodem en overbelasting van het watersysteem. De hoge stikstofuitstoot leidt tot verslechtering van de kwaliteit van de natuur. Het heeft een negatief effect op het klimaat en biodiversiteit, waardoor dieren en planten verdwijnen.

Voldoende schoon zoet water is van groot belang voor veel verschillende functies. Hoe we dit beschikbaar houden op de lange termijn is een groot vraagstuk. Om de negatieve effecten van het grondgebruik te verminderen, is het nodig ook te kijken naar hoe in de toekomst om te gaan met het landelijk gebied, zowel binnen als buiten de natuurgebieden. Oplossingen liggen onder andere bij stikstofvermindering, verbetering van waterkwaliteit en -kwantiteit, reductie van broeikasgasen en versterking van verbindingen tussen natuurgebieden.

Gemeente Maashorst

Ook binnen onze gemeente hebben wij een groot landelijk gebied en een grote oppervlakte natuur. Deze willen wij graag behouden en ontwikkelen, zowel vanwege de intrinsieke waarde van de natuur als voor toekomstige generaties. Als gemeente moeten wij dan ook nagaan hoe we het landelijk gebied in de toekomst willen gebruiken. Dit betekent dat we goed moeten afwegen welke toekomstige functies wij waar zien landen, rekening houdend met en perspectief biedend voor de huidige gebruikers en bewoners.

o Voorbeelden uit de visie

2.4 Transitie van de landbouw

Landelijk

Nationaal wordt er ingezet op een transitie van de landbouw en het landelijk gebied. Dit wordt gezien als een voorwaarde voor het realiseren van de doelen op het gebied van natuur, stikstof, klimaat, bodem en water.

Perspectief voor de landbouw is daarbij belangrijk, zowel voor de voedselzekerheid, als voor de economische waarde die landbouw toevoegt, voor de sociaal-economische waarde die zij heeft in de gebieden en voor het beheren van het landelijk gebied. Maar perspectief is ook van belang met het oog op de belangrijke systematische bijdrage die de landbouw kan leveren aan bijvoorbeeld versterking van biodiversiteit, het vastleggen van stikstof- en broeikasgasemissies, waterberging en (drink)waterveiligheid, energietransitie, landschappelijke kwaliteit, culturele identiteit en erfgoed, en een gezonde leefomgeving.

Gemeente Maashorst

Ook in onze gemeente staan wij voor de opgave om aan de slag te gaan met de transitie van de landbouw. Hierbij vinden wij het van belang om bedrijven een duidelijk perspectief te bieden: wat kan op welke plek en welke verandering is er nodig en mogelijk. Agrarische ondernemers moeten in staat worden gesteld om binnen het veranderende speelveld toekomstbestendige keuzes te maken voor hun bedrijf.

o Voorbeelden uit de visie

2.5 Werklocaties

Landelijk

Naast ruimte om te wonen is er in Nederland ook ruimte nodig om te werken: op bedrijventerreinen in en nabij de stad, en gemengd met andere functies in de bebouwde omgeving. Met name als gevolg van de coronapandemie is deze ruimte vraag op landelijk niveau momenteel lastig te duiden. Ondanks de opgedane ervaring met thuiswerken lijkt toch het werken op kantoor in veel gevallen (het grootste deel van de week) weer de norm. De afgelopen jaren zijn er veel boventallige kantoorruimtes (nabij de grote steden) getransformeerd naar woningen. Inmiddels lijkt hier de grootste sanerings slag achter de rug, en verschuift de aandacht naar het opwaarderen van verouderde bedrijventerreinen aan de rand van de steden.

De decentralisatie van overheidstaken op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling hebben geleid tot een flinke groei van bedrijventerreinen en -terreintjes. Na jaren van digitalisering en globalisering van onze maatschappij is inmiddels weerstand ontstaan tegen het 'zomaar' huisvesten van grootschalige bedrijven (o.a. anonieme data- of distributiecentra). De lokale maakindustrie is een groeisector, maar is zeer divers qua vestigingseisen.

Gemeente Maashorst

Onze gemeente heeft een sterk MKB-netwerk, verschillende bedrijventerreinen en kernen met ieder een eigen voorzieningenniveau. Het centrum van Uden vervult een belangrijke regionale functie. Wij willen als gemeente ook in de toekomst onze ondernemers en inwoners kansen op werk in de eigen gemeente bieden. Daar horen ook werklocaties bij die aantrekkelijk zijn voor ondernemers en werkenden. Dit is een van de opgaven waar wij in deze omgevingsvisie mee aan de slag moeten.

o Voorbeelden uit de visie

2.6 Uitvoering Klimaatakkoord

Landelijk

Het Klimaatakkoord is een belangrijk deel van de Nederlandse invulling van het Klimaatverdrag van Parijs. Daarin heeft Nederland, samen met 194 andere landen, afgesproken om in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder 2 °C. Het klimaatakkoord richt zich op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen die bijdragen aan opwarming van de atmosfeer, zoals CO₂, methaan en lachgas. In 2030 moet de uitstoot 49% lager zijn. Uiteindelijk moet de uitstoot in Nederland in 2050 omlaag met ten minste 90%.

In het klimaatakkoord is vastgelegd dat Nederland in 2030 70 procent van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen haalt, om vervolgens in 2050 klimaatneutraal en circulair te zijn. De opgave begint bij het reduceren van de vraag naar energie en grondstoffen door besparingen, systeemkeuzes en het ontwikkelen van alternatieven. Daarnaast moet de opwekcapaciteit van duurzame energie omhoog.

Gemeente Maashorst

Ook wij staan voor de opgave om op ons grondgebied de energievraag enerzijds te reduceren, en anderzijds anders in te richten, bijvoorbeeld door grootschalig hernieuwbare elektriciteit op te wekken. Vanuit de Klimaatwet is de taak voor onze gemeente om in 2050 energieneutraal te zijn. Ook dient de elektrische infrastructuur binnen en buiten de bebouwde kom in 2050 te zijn aangepast op het toekomstig gebruik. In de Regionale Energie Strategie (RES) hebben we samen met buurgemeenten onze ambities vastgelegd. Ook informeren, stimuleren en ondersteunen we onze inwoners en ondernemers bij het verduurzamen van hun pand of bedrijf (in alle sectoren).

o Voorbeelden uit de visie

2.7 Klimaatadaptatie

Landelijk

De aarde warmt op en het klimaat verandert. De kans op maatschappelijke ontwrichting door een extreme regenbui of een hittegolf en op langere, droge periodes neemt toe. Klimaatverandering heeft daarmee grote gevolgen voor de gezondheid, de leefbaarheid en de economie. Nederland moet zich voorbereiden op dit veranderende klimaat. Dit kan onder andere door de omgeving, maar ook door ons gedrag aan te passen. Dit heet klimaatadaptatie.

Gemeente Maashorst

De afgelopen zomers hebben aangetoond dat de hitte niet eenmalig was. Ook in onze gemeente hebben we te maken met verdroging en hittestress. Op de hogere delen in onze gemeente merken we de effecten van de droogte het sterkst. Daar is een oplossing noodzakelijk en urgent. Hier kunnen we als gemeente iets aan doen door vergroening van de leefomgeving en het openbaar gebied, het verbouwen van andere gewassen in het buitengebied, en het verbeteren van het grondwaterpeil door regenwater af te koppelen van het riool en lokaal vast te houden.

o Voorbeelden uit de visie

2.8 Mobiliteitstransitie

Landelijk

De mobiliteit neemt in Nederland toe. Zonder verandering is de verwachting dat na 2030 de huidige wegeninfrastructuur en het openbaar vervoer grote problemen krijgen. Mobiliteit van personen is belangrijk voor hun kansen en deelname in de maatschappij. Minder toegang tot mobiliteit betekent minder mogelijkheden tot meedoen in de maatschappij en daarmee ongelijke kansen. Nationaal en provinciaal wordt daarom ingezet op een mobiliteitstransitie naar slimmere en duurzamere vormen van mobiliteit. Het gaat om een wezenlijke verandering in reisgedrag en in het mobiliteitssysteem. Dit kan door bestaande knelpunten aan te pakken en door in nieuwe vormen van mobiliteit te investeren, zoals rail, hoogwaardig openbaar vervoer (hov), hubs, fietsvoorzieningen, doorfietsroutes, smartlanes, slowlanes, en parkeer-/locatiebeleid. Er moet een verandering in denkwijze en gedrag plaatsvinden naar “mobility as a service” en waarbij bijvoorbeeld deelmobiliteit in plaats van autobezit de standaard wordt.

Gemeente Maashorst

Binnen de gemeente Maashorst hebben wij veel voorzieningen, maar er zijn wel verschillen tussen de kernen. Voor de leefbaarheid in al onze kernen is de toegang tot voorzieningen voor iedereen belangrijk. Onze gemeente is sterk op de auto georiënteerd, maar we werken aan het verbeteren van de alternatieven voor de auto, bijvoorbeeld via deelvervoer, hubs, hov en snelfietsroutes. Door meer met de fiets te verplaatsen, wordt de gezondheid verbeterd en wordt de bereikbaarheid van de kernen ruimte-efficiënt versterkt.

o Voorbeelden uit de visie

2.9 Gezondheid

Landelijk

Er bestaat landelijk de wens om gezondheid meer integraal en volwaardig te betrekken in het nationale en lokale beleid op de fysieke leefomgeving. De inrichting van de fysieke leefomgeving kan namelijk direct bijdragen aan de gezondheid van inwoners. De directe leefomgeving, de buurt of wijk en de daar aanwezige voorzieningen, creëren kansen op of belemmeringen voor gezondheid. Een gezonde en groene leefomgeving bevordert en beschermt het fysiek, mentaal en sociaal welbevinden van mensen. Een gezonde en leefbare omgeving bestaat niet zonder natuur. Het is de basis van ons voortbestaan. Gezondheid, gezond gedrag en ‘kunnen meedoen in de samenleving’ worden beïnvloed door de sociale en fysieke omgeving en de sociaal-economische status van mensen.

Gemeente Maashorst

Ook binnen onze gemeente kijken we hoe we met ingrepen in de fysieke leefomgeving kunnen bijdragen aan het fysieke en mentale welzijn van onze bewoners. Dit kan bijvoorbeeld door openbaar gebied zo in te richten, dat het uitnodigt tot bewegen. Daarnaast kan het bijvoorbeeld betekenen dat wij proberen de uitstoot in het buitengebied te verminderen, om het woon- en leefklimaat ter plekke te verbeteren.

o Voorbeelden uit de visie

2.10 Cultureel erfgoed

Landelijk

Cultureel erfgoed is onlosmakelijk verbonden aan onze samenleving. Soms is het direct zichtbaar in het landschap, soms is het verborgen in de bodem en onder water, en soms is het minder tastbaar als immaterieel erfgoed in onze tradities, ambachten en verhalen. Het vertelt over waar we vandaan komen, wie wij zijn, en hoe de fysieke leefomgeving door ons gevormd is en wij door het landschap. Het biedt kansen, maakt deel uit van onze identiteit en verbindt mensen. De Rijksoverheid let erop dat er goed voor dit erfgoed wordt gezorgd. Dit doet ze door cultureel erfgoed te beschermen en ondersteuning te bieden in onderhoud, maar ook door nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken.

Gemeente Maashorst

In de gemeente Maashorst vinden we het belangrijk ons cultureel erfgoed te beschermen en te behouden. Er is veel druk op de fysieke leefomgeving. In het verleden zijn behoudenswaardige bebouwing en landschappelijke structuren beschadigd en zelfs verloren gegaan. We hebben begrip voor de belangen, maar zorgen ervoor dat deze ontwikkelingen ons cultureel erfgoed niet verder bedreigen. Waar nodig beschermen we ons erfgoed, waar mogelijk bewegen we mee en gebruiken we het als inspiratie om vorm te geven aan een toekomstbestendig landschap dat in verbinding staat met het verleden. Zo behouden we ons erfgoed en zetten we het in voor recreatie, toerisme, educatie en verbinding.

Voorbeelden uit de visie

Hoofdstuk 3.

Waar de gemeente Maashorst voor staat

Hoofdstuk 3 - Waar de gemeente Maashorst voor staat

[Inhoudsopgave](#)

[Terug naar
hoofdstuk 2](#)

[Verder naar
hoofdstuk 4](#)

Waar de gemeente Maashorst voor staat?

Maashorst: zes dorpen, elk met hun eigen kenmerken. Odiliapeel, Reek, Schaijk, Uden, Volkel en Zeeland; gemeente Maashorst bestaat uit dorpen die heel verschillend van karakter zijn. Tegelijkertijd hebben ze belangrijke overeenkomsten die het dorpsgevoel laten zien: het zijn hechte gemeenschappen waarin mensen voor elkaar klaarstaan, naar elkaar omkijken en samen verantwoordelijkheid nemen voor een fijne leefomgeving.

Door samen dingen te organiseren en te ondernemen, geven inwoners deze dorpen een eigen karakter. We vinden het belangrijk dat inwoners zich bewust zijn van deze eigen kracht, waarbij ze zelf de eigenheid en identiteit van hun dorpskern versterken.

Net als andere Brabantse dorpen hebben ook de dorpen van gemeente Maashorst van oudsher een eigen voetbalclub, carnavalsvereniging, muziekvereniging en/of koor. Dit rijke verenigingsleven vormt een belangrijk onderdeel van de identiteit van de dorpen en geeft een sterke binding met elkaar en de kern. Onze dorpen zijn energiek en levendig.

Ontmoeten is een belangrijk ingrediënt voor een fijne leefomgeving. Elkaar leren kennen zorgt ervoor dat je makkelijker iets aan een ander durft te vragen en iets voor een ander doet. Dit komt ook terug in ons sterke MKB. Ondernemerschap, trots, gastvrijheid en goedemutigheid zijn belangrijke eigenschappen waardoor mensen hier prettig wonen en ondernemen.

Gemeente Maashorst heeft een groot, groen buitengebied. De breuken in de ondergrond hebben het landschap en onze gemeente gevormd. Kenmerkende gebieden als De Maashorst, Reekse Heide, wijstgronden, bossen, stuifzanden, coulisselandschappen en het grootschalig ontginningslandschap bepalen in sterke mate ons landschappelijk karakter en zorgen ervoor dat de natuur altijd dichtbij is.

De gemeente Maashorst is hierdoor groen en gastvrij en biedt een breed pallet van rust en beleving in uitgestrekte natuur en gezellige drukte met stadse voorzieningen. Ook de recreant en bezoeker weet onze gemeente daardoor goed te vinden. Een sector die onze gemeente door de eeuwen heen heeft gevormd en een belangrijke bijdrage levert aan onze karakteristiek is de agrarische sector. Deze sector is dan ook goed vertegenwoordigd binnen onze gemeente.

We vinden het belangrijk dat inwoners zich bewust zijn van deze kernkwaliteiten, waarbij ze zelf de eigenheid en identiteit van hun dorpskern kunnen versterken. Hierdoor is het in gemeente Maashorst goed thuiskomen, na een dag werk, school of andere activiteit, maar ook als je van buiten op bezoek komt. Kortom: Maashorst is een streek om te zijn, en dat is waar wij voor staan!

3.1

Visie op onze omgeving

In de 'Toekomstvisie gemeente Maashorst' staan verschillende speerpunten benoemd op het gebied van wonen, natuur, verenigingsleven, dorpen, zorg, veiligheid, klimaat en meer. In deze omgevingsvisie, waar het gaat om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, hanteren we een meer integrale benadering. Daarmee volgen we de insteek van de Omgevingswet én we kunnen beter werken aan onze missie.

Om onze identiteit, waar we trots op zijn, te behouden en te versterken, is het van belang om de opgaven die er liggen gezamenlijk op te pakken en te zorgen dat wij ook in de toekomst de groene, recreatieve en gastvrije gemeente blijven die we nu al zijn. Om onze missie te bereiken, hebben we, kortom, de volgende visie:

1. Een leven lang gezond en prettig wonen
2. Een natuurlijke gemeente zijn
3. Een sterke en vitale netwerkeconomie doorontwikkelen

Een leven lang gezond en prettig wonen

Een leven lang gezond en prettig wonen houdt op de eerste plaats in dat we een gemeente zijn waarin iedereen (hij/zij/hen) mag zijn wie die wil zijn. We willen een gemeente zijn waarin huidige en toekomstige inwoners hun hele leven willen en kunnen blijven wonen. Kinderen kunnen veilig opgroeien in onze gemeente, een opleiding volgen, werk vinden en uiteindelijk oud worden, in de nabijheid van hun naasten. Onze inwoners kunnen woonruimte vinden die aansluit bij hun behoeften van dat moment, hebben vooruitzicht op een woning die aansluit op toekomstige behoefte, en kunnen rekenen op een sociaal vangnet, doordat ze in de buurt van naasten kunnen wonen.

Om gezond én prettig te kunnen wonen, zetten we in op groene woonomgevingen, die onder andere uitnodigen tot bewegen en het maken van ommetjes. Daarnaast is het belangrijk dat de gezondheid van mensen beschermd wordt, onder andere tegen geur, geluid, slechte luchtkwaliteit en externe veiligheidsrisico's.

Ook de toegang tot voorzieningen is belangrijk, waarbij het primaat ligt bij de dagelijkse levensbehoeften, werk en zorg. Mensen kunnen hier een leven lang een zinvol bestaan vinden, doordat we er voor zorgen dat alle inwoners mee kunnen blijven doen in onze maatschappij.

Een natuurlijke gemeente

Een natuurlijke gemeente houdt in dat we inzetten op een natuurlijke doorontwikkeling van onze gemeente. Een ontwikkeling die voortbouwt op de bestaande kenmerken en kwaliteiten van onze gemeente, maar die beter aansluit op veranderingen die wij moeten en willen doormaken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de mobiliteitstransitie, de transitie van het landelijk gebied, de klimaatverandering (o.a. andere waterhuishouding en bodemgesteldheid) en de energietransitie.

De Maashorst is het grootste aaneengesloten natuurgebied van Noord-Brabant. Dat is iets waar we trots op mogen zijn. Deze unieke waarde willen we verder versterken, door een robuust natuurnetwerk te creëren, dat in de hele gemeente terugkomt en zichtbaar is. We zetten in op een netwerk waarin de grotere en kleinere natuurgebieden in onze gemeente met elkaar zijn verbonden, en zijn verbonden met natuur buiten onze gemeente. Ook streven we ernaar dat ‘de natuur’ ook vanzelfsprekend tot in de woonomgeving wordt doorgetrokken.

Een sterke en vitale netwerkeconomie

Een sterke en vitale netwerkeconomie houdt in dat ondernemers en bedrijven lokaal intensief met elkaar samenwerken. De mensen in onze gemeente zijn hier van nature sterk in, en wij willen als gemeente dit verder blijven versterken. Inwoners van onze gemeente kunnen werken in onze gemeente en lokale ondernemers kunnen lokaal ondernemen.

Onze sterke netwerkeconomie heeft ook een belangrijke functie voor omliggende gemeenten. In het ziekenhuis en bij bedrijven op onze bedrijventerreinen werken bijvoorbeeld mensen uit de omgeving, en ze komen er op bezoek. Ook het centrum van Uden heeft een belangrijke verzorgingsfunctie voor de omliggende gemeenten. We blijven daarom inzetten op goede bereikbaarheid en regionale verbondenheid.

3.2

Uitwerking: vier thema's en zeven omgevingen

De fysieke leefomgeving is complex. Er zijn veel vraagstukken en opgaven op allerlei onderwerpen en thema's, en de ontwikkeling van elke van die onderwerpen heeft consequenties voor andere onderwerpen. Keuzes in waar we (bijvoorbeeld) nieuwe woningen bouwen in de toekomst, hebben ook gevolgen voor mobiliteit, natuur en het toekomstig gebruik van onze agrarische gronden en/of bedrijventerreinen. Wij willen hierin als gemeente integrale afwegingen maken, zoals de Omgevingswet van ons vraagt.

Vier samenhangende, thematische benaderingen

Uit alle gesprekken die bij de totstandkoming van onze omgevingsvisie intern en extern zijn gevoerd, én op basis van de gemeentelijke missie en onze visie op de fysieke leefomgeving, hebben wij uiteindelijk vier samenhangende thema's gedestilleerd. Bij elk thema komen meerdere beleidsvelden samen. De vier samenhangende thema's die wij in onze omgevingsvisie gebruiken als leidraad, zijn:

Bodem, water & natuur

Transitie landelijk gebied

Mobiliteitstransitie voorzieningen & verstedelijking

Vrijtijdsbesteding, recreatie en toerisme

Doordat we met thema's werken, lopen we het risico dat de integraliteit tussen de vier thema's gaandeweg uit het oog wordt verloren. Om dit te voorkomen hebben we, zowel bij het maken als het uitleggen van onze visie, telkens weer in- en uitgezoomd op de kaart en daarbij (telkens weer) die vier thema's over elkaar heengelegd. Letterlijk; met kaarten over elkaar heen. Dit heeft ons geholpen om, door de verschillende schaalniveaus heen, duidelijk te krijgen waar spanning ontstaat tussen de thema's, en zo op integrale wijze keuzes te maken.

Indeling van gebieden op basis van de ondergrond...

De invulling van deze vier thema's is niet op elke locatie in onze gemeente hetzelfde. Onze gemeente is tenslotte ook niet overal hetzelfde. We hebben hoger- en lagergelegen gebieden, bebouwd en onbebouwd gebied, natuurrijke en natuurarme gebieden, en ga zo maar door. Dit betekent dat we in onze gemeente per gebied of locatie andere keuzes kunnen (en moeten) maken; iedere situatie is uniek. Daardoor kan een thema op de ene plaats meer urgent zijn dan elders in onze gemeente. Om voor iedereen daarin

meer duidelijkheid te geven, werken we onze gemeentelijke omgevingsvisie hierna meer gebiedsgericht uit.

Hoe onze gemeente eruitziet, is voor een belangrijk deel het gevolg van de verschillende landschapstypen. Vooral bodem en water, maar ook hoogte, geomorfologie en de wijze van ontginning; het heeft allemaal gevolgen voor de wijze waarop ruimte gebruikt wordt of gebruikt kan worden. Het leidt tot duidelijk zichtbare verschillen in de buitenruimte.

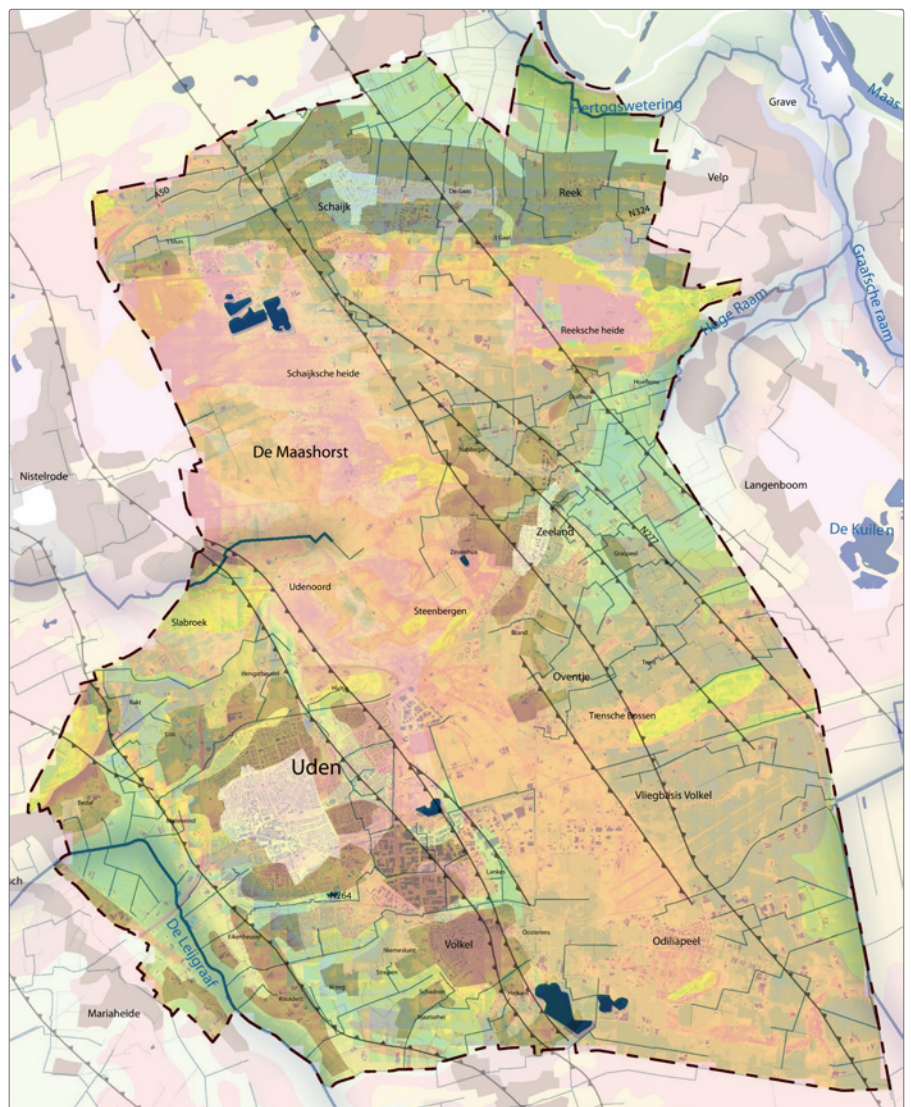
Het gebruik van ruimte (de occupatielaag) sluit echter lang niet altijd meer aan bij de ondergrond. Bodem en water zijn zeker in de meer recente geschiedenis lang niet altijd sturend geweest in het gebruik van de fysieke leefomgeving. Zo is er (intensieve) landbouw op plekken waar de bodemgesteldheid zorgelijk is, en zijn er woningen gebouwd in natte gebieden, waardoor we daar moeten zorgen dat het waterpeil niet te hoog wordt.

...of door aansluiting te zoeken bij de dagelijkse leefwereld

De dagelijkse belevings- en gebruikswereld van mensen (bovengronds), komt dus niet altijd meer overeen met de gebiedsindeling die voortkomt uit ondergrond. Tijdens de verschillende participatiemomenten bij de totstandkoming van deze omgevingsvisie hebben wij in ieder van de kernen veel aandachtspun-

Geen harde grenzen, maar natuurlijke overgangen

Bewust is gekozen voor 'omgevingen' in plaats van 'gebieden'. Daar waar een gebied een harde grens heeft, is de grens van een omgeving een stuk zachter. Ze lopen in elkaar over, waardoor keuzes niet altijd zwart-wit zijn. Dit doet bij het maken van keuzes meer recht aan de feitelijke situatie. En het geeft ons betere mogelijkheden om maatwerk per locatie toe te passen: een antwoord is niet alleen zwart of wit, maar kan ook tint grijs zijn, geheel in lijn met het gedachtegoed van de Omgevingswet.

ten opgehaald. De vragen die ons daar gesteld zijn, willen we helder en passend beantwoorden.

We vinden het belangrijk dat onze omgevingsvisie zo toegankelijk mogelijk is voor iedereen. Daarom is het ook logisch om in de omgevingsvisie 'leefgebieden' te gebruiken die voor iedereen herkenbaar zijn. Dus niet alleen op grond van de verschillen die voortkomen uit de ondergrond, maar juist ook gebieden die herkenbaar zijn vanuit het dagelijkse leven van mensen. De zeven leefgebieden in Maashorst zijn onze zes kernen (Odiliapeel, Reek, Schaijk, Volkel, Uden en Zeeland), plus natuurgebied De Maashorst (als beeldbepalende naamgever van onze jonge gemeente).

Eén visie in veertig kaartbeelden

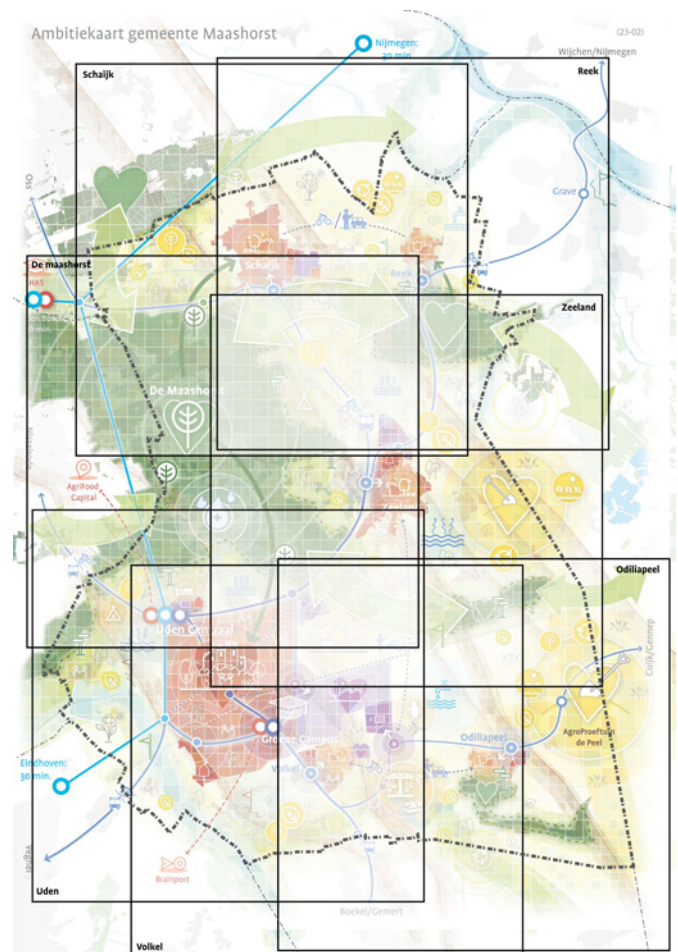
Door vanuit onze visie de vier samenhangende thema's per leefgebied te behandelen, kunnen wij ons, samen met onze inwoners en externe partners, zo goed mogelijk voorbereiden op de trends en ontwikkelingen die op onze gemeente afkomen. Daarbij geldt (opnieuw) dat de thema's integraal op elkaar ingrijpen en dat de omgevingen via natuurlijke overgangen in elkaar overlopen.

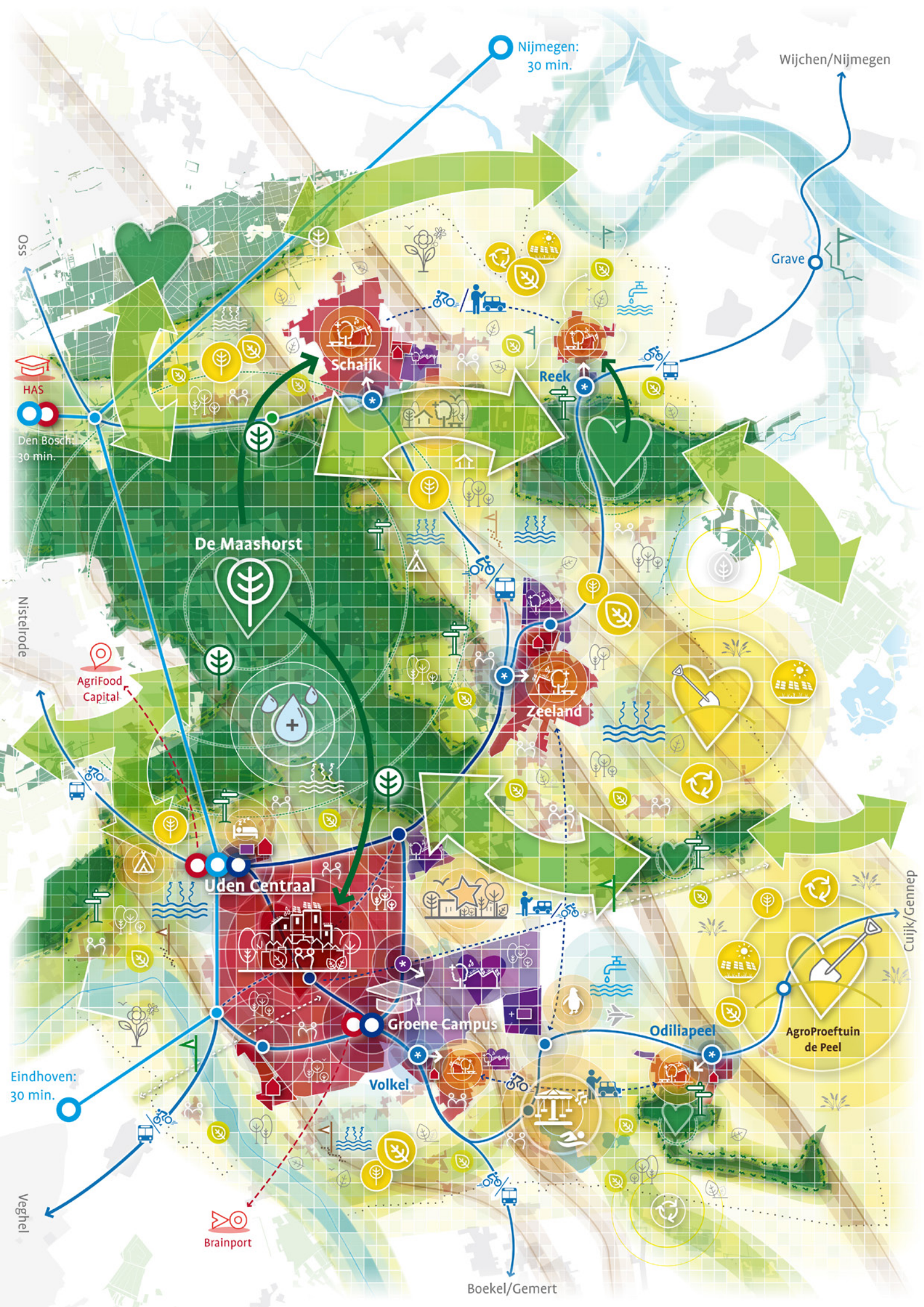
Om u wegwijs te maken in onze omgevingsvisie wordt op de volgende pagina's een overzicht gegeven van alle kaartbeelden in hoofdstuk 4 en 5. U kunt hierdoor zelf kiezen op welke manier u de uitwerking van onze omgevingsvisie wilt lezen.

In **hoofdstuk 4** wordt per thema uitgelegd welke keuzes we maken in onze gemeente. Per paragraaf wordt één thema uitgediept aan de hand van een specifieke ambitiekaart. Ook vindt u in paragraaf 4.1 tot en met 4.4 telkens extra achtergrondinformatie, om nog duidelijker te maken welke koers we voorstaan met de fysieke leefomgeving in onze gemeente. We gaan hier per thema als het ware (van boven naar beneden) dwars door de gebieden heen.

In **hoofdstuk 5** wordt juist per leefomgeving uitgelegd wat onze ambities zijn en welke acties en maatregelen we voorstellen. Hier gaan we dus per gebied (van links naar rechts in het overzicht op pagina 31) dwars door de thema's heen. Het detailniveau is in dit hoofdstuk dan ook wat hoger; doordat we dicht op de beleavings- en gebruikswereeld van mensen zitten, kunnen we ook meer concrete locaties of specifieke ideeën benoemen. Voor meer achtergrondinformatie over een bepaald thema, verwijzen wij regelmatig terug naar hoofdstuk 4.

Al met al vindt u in deze omgevingsvisie veertig kaartbeelden, te beginnen met de 'totaalkaart' hierna.

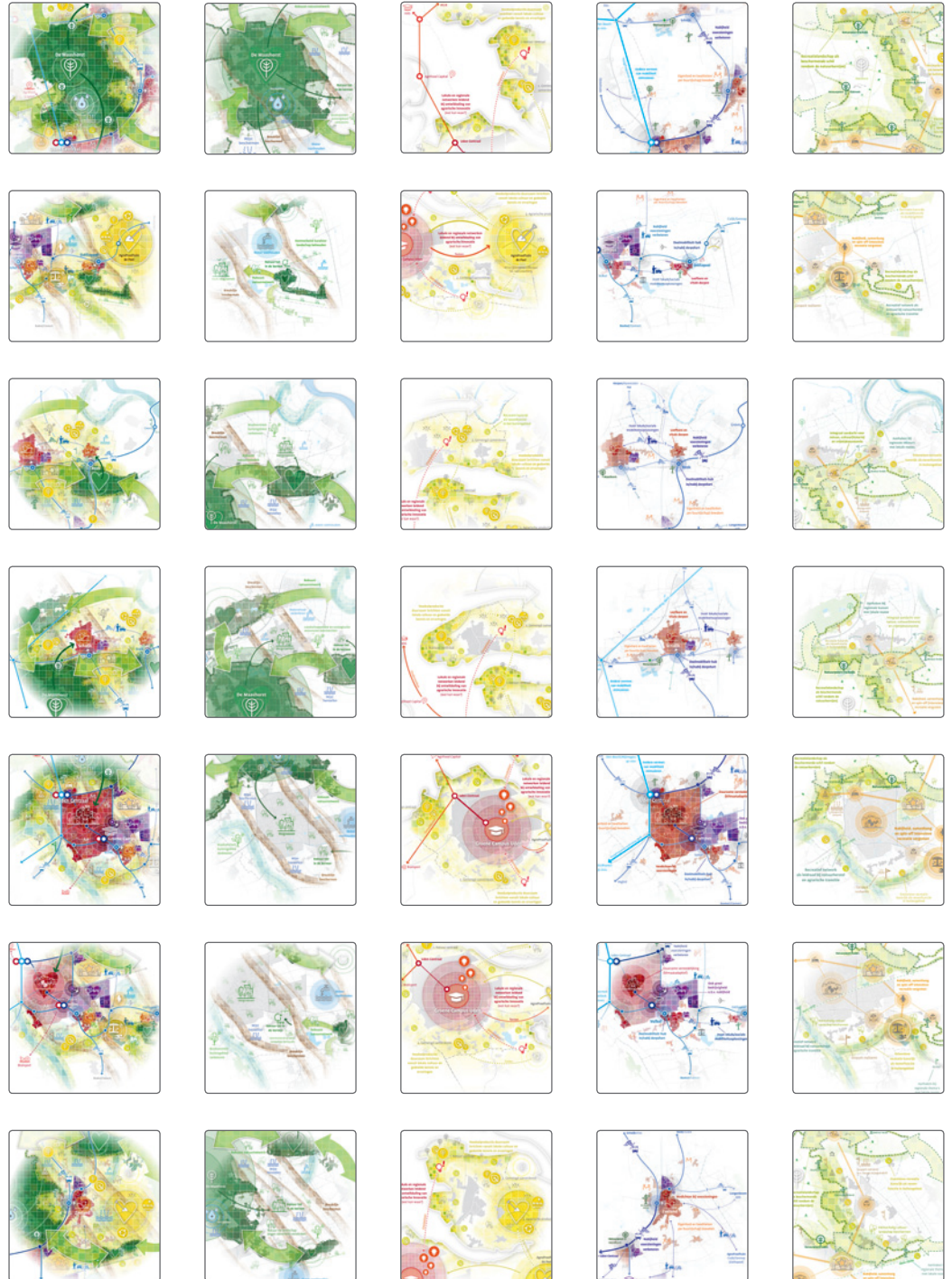

Hoofdstuk 4

Gemeente
Maashorst

Hoofdstuk 5

3.3

Sturingsprincipes

Bij de huidige en toekomstige keuzes die wij maken voor de ontwikkeling van onze gemeente, streven we naar duurzame oplossingen die bijdragen aan een gezonde leefomgeving en verbetering van de omgevingskwaliteit. Maar, niet alles kan overal. Om onze visie te realiseren zullen er vroeg of laat keuzes gemaakt moeten worden. Soms zitten de gemeentelijke doelen en ambities elkaar daarbij in de weg. Wat doen we dan?

Om te helpen bij het maken van deze keuzes maken we gebruik van enkele ‘sturingsprincipes’. Dit zijn enkele spelregels die we hanteren, wanneer er een keuze gemaakt moet worden tussen de verschillende belangen binnen een bepaald gebied. Deze principes hanteren we op ieder schaalniveau en ze lopen dwars door alle thema’s heen. Op de volgende pagina’s worden deze principes toegelicht, zodat u bij het lezen van de inhoudelijke visie weet: “zo doen we dat in Maashorst”.

Bodem en water sturend

Bodem en water willen we meer sturend laten zijn bij keuzes die worden gemaakt bij het gebruik van ruimte. In de meer recente geschiedenis is dit sturingsprincipe weinig toegepast, waardoor we nu te maken hebben met bijvoorbeeld te droge of juist te natte plekken. Door meer rekening te houden met de natuurlijke staat van de bodem en de waterhuishouding, zijn ontwikkelingen duurzamer en beter passend bij de omgeving.

Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat op termijn niet overal meer alle gewassen mogelijk zijn. In gebieden die van zichzelf nat zijn, zijn gewassen die alleen op een droge bodem goed gedijen dus niet logisch. Ook bij de keuze voor geschikte bouwlocaties kan de natuurlijke staat van de bodem invloed hebben. Gebieden die gemakkelijk overstromen of die zo drassig zijn dat om te kunnen bouwen er eerst bemalen moet worden, zijn minder geschikt als duurzame bebouwingsgebieden.

Zonering

Om prioriteit te kunnen geven aan bepaalde speerpunten in bepaalde delen van onze gemeente hanteren we een eenvoudig zoneringprincipe, bestaande uit twee delen: het hart en een schil daaromheen.

In ‘het hart’ geven we voorrang aan één bepaalde activiteit. Die activiteit kan in die zone duurzaam worden ontwikkeld, zonder daarmee de ontwikkeling van andere activiteiten in de andere zones in de weg te zitten. Of

zonder dat andere activiteiten deze hoofdactiviteit in de weg zitten. Immers: in een woonkern staat het wonen centraal en in een natuurgebied de natuur. Deze afbakening helpt ons om keuzes te maken bij het reserveren van ruimte voor activiteiten die we belangrijk vinden.

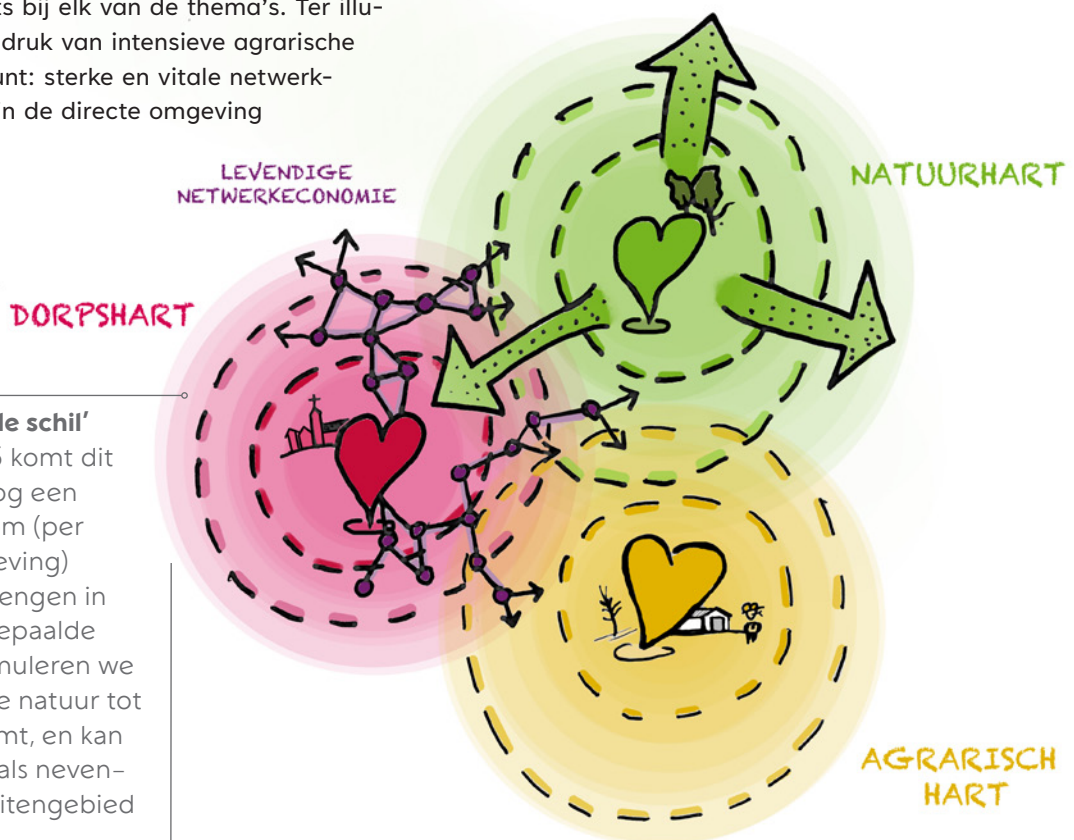
Rondom 'het hart' ligt dan 'de schil', waar die ene activiteit langzaam gemengd wordt met (belangen van) andere activiteiten. De schillen hebben geen harde grenzen. In de overgangsgebieden vinden meerdere activiteiten naast elkaar plaats. Hier kan spanning ontstaan tussen activiteiten, maar tegelijkertijd kunnen juist daar waardevolle koppelkansen worden gevonden, om zo meerdere problemen in één keer op te lossen. Dit vraagt daar wel om zorgvuldige keuzes tussen activiteiten. Dit zie je bijvoorbeeld terug bij 'recreatie' (par. 4.4).

van natuurgebied De Maashorst (een natuurlijke gemeente) als in de nabijheid van woongebieden (een leven lang gezond en prettig wonen) niet gewenst, omdat dit daar de andere speerpunten in de weg zit. Andersom geldt, dat in het primaire agrarische gebied de activiteiten 'natuur' en 'wonen' ondergeschikt zijn aan een duurzame voedselproductie. Door middel van de (kern-schil)zoning kan zo voor alle waardevolle activiteiten ruimte blijven bestaan.

Inbreiding boven uitbreiding

De ruimte in onze gemeente is beperkt. Tegelijkertijd hebben we grote ambities die allemaal ruimte vragen. Zorgvuldig ruimtegebruik is daarom belangrijk.

Zonering vindt plaats bij elk van de thema's. Ter illustratie: een verdere druk van intensieve agrarische activiteiten (speerpunt: sterke en vitale netwerk-economie) is zowel in de directe omgeving

Koppelkansen 'in de schil'

In hoofdstuk 4 en 5 komt dit zoneringsmodel nog een aantal keer terug om (per thema of leefomgeving) accenten aan te brengen in de balans tussen bepaalde activiteiten. Zo stimuleren we bijvoorbeeld dat de natuur tot in de woonkern komt, en kan er meer recreatie (als neven-activiteit) in het buitengebied plaatsvinden.

Door te werken vanuit het principe ‘inbreiding boven uitbreiding’, zetten we in op het optimaliseren van het bestaande ruimtegebruik. Ook kunnen we opgaven aan elkaar koppelen, waardoor de haalbaarheid toeneemt. Zo zijn er bijvoorbeeld binnen de bestaande grenzen van de kern Uden nog veel mogelijkheden om nieuwe woningen te realiseren. We versterken hierdoor de bestaande voorzieningen in de kern, én de gronden buiten de kern blijven beschikbaar voor ander gebruik.

Inbreiding boven uitbreiding betekent overigens niet dat we helemaal geen uitbreiding van bebouwd gebied willen toestaan. We geven, waar mogelijk, de voorkeur aan inbreiding. Soms past dat echter minder goed bij het lokale karakter (zoals in Reek) of zijn er al langere tijd plannen in ontwikkeling voor uitbreiding (zoals Repelakker 3 in Zeeland en Eikenheuvel in Uden).

Het principe van inbreiding boven uitbreiding is overigens niet alleen bij woningbouw van toepassing. Ook voor de bedrijventerreinen geldt dit principe. We signaleren een vraag naar meer bedrijventerreinen, maar die zijn niet zomaar voorhanden. Door eerst op bestaande terreinen te kijken naar efficiënter ruimtegebruik (bijv. door herstructurering) is uitbreiding soms in mindere mate nodig.

Meervoudig ruimtegebruik

Traditioneel wordt bij het gebruik van ruimte eendimensionaal gedacht: de ruimte is voor óf woningbouw óf bedrijvigheid óf natuur. Alleen in een meer stedelijke context wordt er vaak wel gedacht over en gewerkt met meervoudig ruimtegebruik. Het biedt een manier van denken die we nodig hebben om, ook vanuit het principe van inbreiding boven uitbreiding, ontwikkelingen succesvol (duurzaam) te kunnen laten zijn.

Meervoudig ruimtegebruik houdt in dat ruimte die beschikbaar is voor meerdere doeleinden of activiteiten wordt gebruikt. Meervoudig ruimtegebruik kan worden

bereikt door activiteiten die op verschillende momenten plaatsvinden, gebruik te laten maken van dezelfde locatie. Maar het kan ook door de hoogte (of diepte) in te gaan. Zo wordt intensiever gebruik gemaakt van dezelfde schaarse ruimte.

De verdichting die op deze manier wordt bereikt, betekent niet automatisch een minder aantrekkelijke of meer versteende omgeving. Daken van gebouwen kunnen bijvoorbeeld worden vergroend en als nieuw tweede maaiveld worden gebruikt, om woningen te ontsluiten, als prettige verblijfsplek voor bewoners, als openbare sportvoorziening, et cetera...

Aansluiten bij bestaand gebruik/ontwikkelingen

Tot slot geldt dat we in onze gemeente in de toekomst waar mogelijk ‘gewoon’ willen aansluiten bij het bestaande gebruik. We bouwen voort op wat er al door de generaties voor ons tot stand is gebracht. Het veranderen van de leefomgeving is geen doel op zich (maar soms wel noodzakelijk). Veranderingen hoeven ook niet van vandaag op morgen gerealiseerd te zijn; deze Omgevingsvisie richt zich in beginsel op het jaar 2040. Bovendien zijn sommige (ontwikkel)processen al jaren gaande. Dergelijke ontwikkelingen kunnen en willen we ook niet ‘zomaar’ stoppen. We sluiten dus aan bij lopende processen en werken, vanuit het bestaande gebruik langzaam toe naar ons toekomstbeeld.

Zo is er een aantal bestaande uitbreidingslocaties, die al jaren in ontwikkeling zijn voor woningbouw. Hoewel we nu in principe inbreiding boven uitbreiding plaatsen, moeten deze gebiedsprocessen ook door kunnen blijven gaan. Wel kunnen de andere sturingsprincipes ertoe leiden dat we lopende ontwikkelingen bijsturen. Dus: meer ruimte voor groen(beleving) of meer nadruk op een duurzaam bodemgebruik.

3.4

Alternatieve beleidsopties

Deze Omgevingsvisie schetst een perspectief op onze gemeente in 2040. Dat perspectief is gevormd door allerlei keuzes. In het proces van de totstandkoming van deze Omgevingsvisie, zijn vanzelfsprekend ook alternatieven, andere keuzes en perspectieven verkend.

In het Omgevingseffectrapport (OER) zijn twee alternatieven integraal onderzocht. Ook dit zijn, evenals de voorliggende visie, veelomvattende toekomstbeelden, waarbinnen alle thema's hun eigen invulling krijgen. Deze twee alternatieven vormen de uiterste keuzerichtingen van de omgevingsvisie. Door ze uiteen te zetten, zijn de 'hoeken van het speelveld' inzichtelijk gemaakt. De twee integrale alternatieven die in het OER uitgewerkt en beoordeeld zijn, dragen de vanzelfsprekende titels 'Groei in Maashorst' en 'Groen in Maashorst'. In de afweging in het OER zijn voor ieder beleidsthema verschillende opties geformuleerd: deze passen soms volledig binnen één van de alternatieven, maar liggen daar ook soms tussenin.

Groei in Maashorst

In dit scenario zet Maashorst in op groei in brede zin. Kernen breiden uit en het inwonertal groeit fors. Ook bedrijventerreinen worden t.b.v. de werkgelegenheid doorontwikkeld. Dat kan ten koste gaan van het landelijk gebied. Er wordt ingezet op een verbetering van de (auto)bereikbaarheid.

In het buitengebied is de agrarische sector leidend; ruimte voor andere functies is er slechts beperkt. Met technische maatregelen wordt naar mogelijkheden gezocht om brede agro-business in de gemeente te behouden. Ook wordt er ingezet op recreatie. Deze keuzes kunnen ten koste gaan van natuur en klimaat.

Groen in Maashorst

In dit scenario pakt Maashorst stevig de regie op het gebied van bodem, water, klimaatadaptatie en duurzaamheid. Daarbij wordt een koers gekozen, waarin uitgegaan wordt van het natuurlijk systeem en de draagkracht daarvan. De gemeente accepteert dat dit groei op andere thema's belemmert.

Er wordt ingezet op inbreiding van woningen – vooral in Uden – en op circulair, groen en natuurinclusief bouwen. Bedrijventerreinen worden getransformeerd en er worden geen nieuwe bedrijfsgronden uitgegeven. Mobiliteit verduurzaamt en zowel bij recreatie als landbouw staat het beschermen van natuur voorop.

Deze omgevingsvisie is niet de weerspiegeling van één van de twee integrale alternatieven. In het OER is inzicht geboden in de milieu- en omgevingseffecten van de twee uiterste alternatieven. De beoordeling van deze alternatieven en de aanbevelingen die vervolgens zijn gedaan, hebben geholpen bij het maken van structurele keuzes en het vormen van de omgevingsvisie, zoals nader uitgewerkt in hoofdstuk 4 en 5.

Hoofdstuk 4.

Ambities voor een toekomstbestendige gemeente

4.1

Ambitie bodem, water en natuur

We worden, nog meer dan nu, een natuurlijke gemeente. Om dat te bereiken werken we volgens het principe ‘bodem en water sturend’ bij ruimtelijke ontwikkelingen.

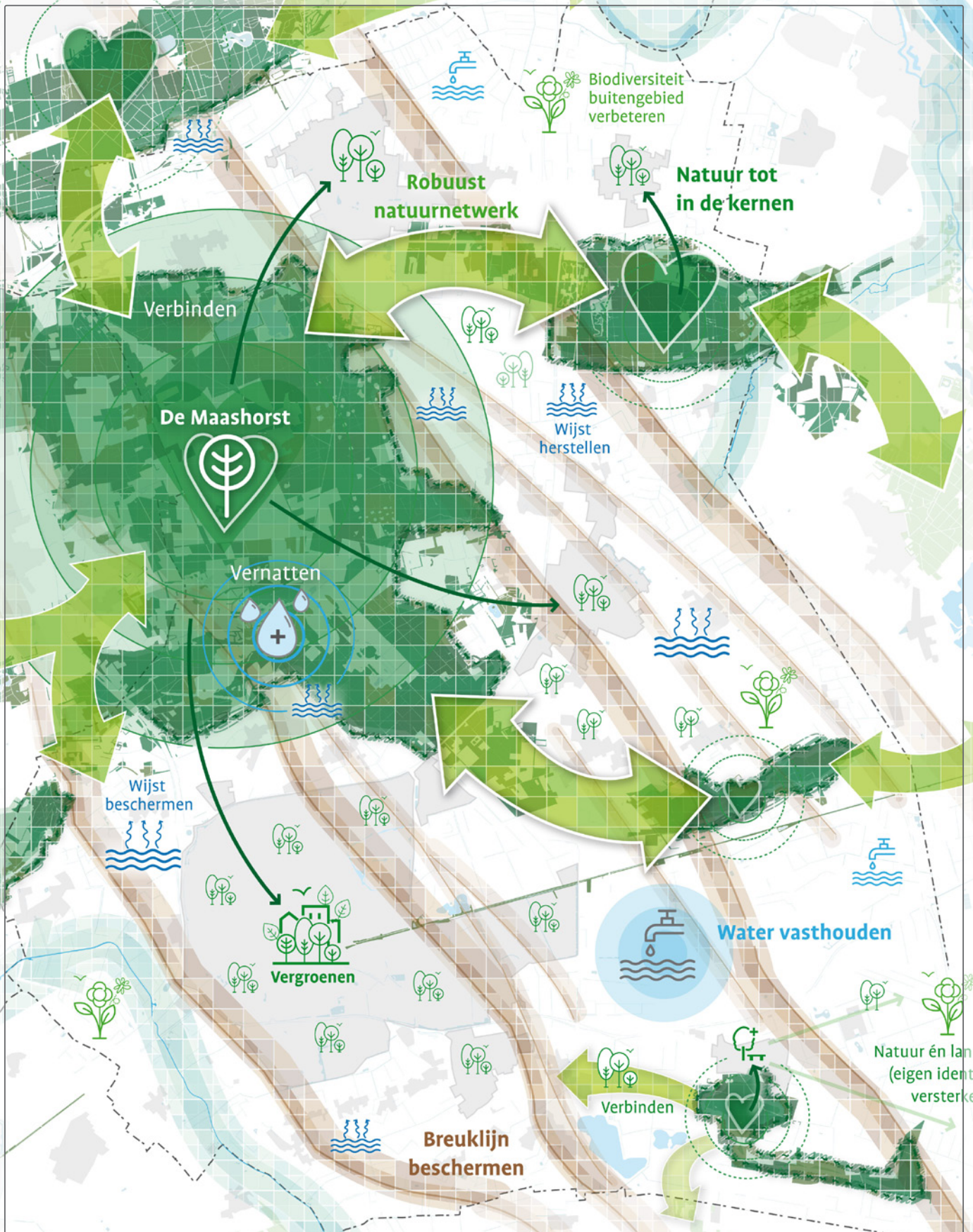
Dit betekent dat het bodem- en watersysteem sturend wordt in bijvoorbeeld de keuzes waar we woningen bouwen, landbouw plaatsvindt en we natuur de ruimte geven. Dit is noodzakelijk om de gevolgen van de klimaatverandering het hoofd te kunnen bieden. Het bijzondere bodem- en watersysteem met het breukenstelsel binnen onze gemeente (zie kader hieronder) maakt dit extra urgent. Dit systeem met de daaropvolgende occupatiegeschiedenis (wat de mens ermee gedaan heeft) is ook de basis voor het gevormde landschap en daarmee bepalend voor onze groene identiteit.

Behoud en versterking van de diversiteit in landschappen is dan ook een belangrijke voorwaarde om onze ambitie een natuurlijke gemeente te worden waar te kunnen maken. Uiteraard hoort daar ook het ontwikkelen en versterken van onze natuurgebieden bij, alsook het versterken van de biodiversiteit binnen het gehele grondgebied.

Vanuit het principe van klimaatadaptatie beschermen we de fysieke leefomgeving van onze bewoners door deze klimaatveerkrachtig en waterrobuust te hebben ingericht voor 2050. We beperken zo het risico op wateroverlast, waterschade en maatschappelijke ontwrichting. Het creëren van bewustwording bij burgers is daarbij een wezenlijk onderdeel.

Bodem, water & natuur

4.1 a Ruimte voor water

Onze gemeente maakt deel uit van een divers landschap dat bestaat uit oude ontginningen, jonge ontginningen en beekdal- en rivierenlandschappen. Het beekdallandschap, waaronder de Hertogswetering, Hooge Raam en de Leijgraaf is gelegen op de flanken van de horst en vormt het lagere gedeelte van onze gemeente. Bij extreem weer is er ruimte nodig in de omgeving van deze rivieren om het overtollige water te kunnen vasthouden en bergen. Het vasthouden en bergen van water wordt zoveel mogelijk gecombineerd met het versterken van de groenblauwe structuren in de beekdalen.

We staan in de uiterwaarden en reserveringsgebieden voor waterberging langs de Maas geen nieuwe bebouwing meer toe en reserveren ruimte voor toekomstige dijkversterkingen en waterbergingslocaties (barro) langs de rivier de Maas. We vergroten de biodiversiteit in de omgeving van dijken.

4.1 b Breukenstelsel en wijstverschijnsel

Bescherming en daar waar mogelijk herstel van de geologische breuken is uitgangspunt bij elke ontwikkeling. Dit doen we in samenhang met verhoging van de grondwaterspiegel. Zo komen we tot het geleidelijk herstel van wijstverschijnselen en van de natuurlijke werking van de verschillende breukzones, waaronder de Peelrandbreukzone.

We verhogen de karakteristieke waarden van wijstgronden op kansrijke locaties, zoals in de omgeving van het Sint Annabos in Uden en het Nieuwveld ten zuidoosten van Zeeland. We stimuleren eigenaren tot aangepast grondgebruik en passende landschapsinrichting. Waar zich kansen voordoen wordt ingezet op het omvormen van agrarische percelen naar natuur, om zo te komen tot een zo optimaal mogelijk herstel van wijstverschijnselen en bijbehorende natuur.

4.1 c Water vasthouden

We houden regenwater lokaal vast door het ter plekke in de bodem te laten zakken. Dit doen we zoveel mogelijk in het stedelijk gebied of in een zone direct daarnaast. Zo voorkomen we piekafvoeren van water, beperken we overbelasting van benedenstrooms gebied en werken we aan een droogterobuust grondwatersysteem. Ook voorkomen we zo dat er onnodig schoon water naar de rioolwaterzuivering stroomt.

Ook kijken we samen met het Waterschap hoe het water in het buitengebied beter vastgehouden kan worden. De inzet is om de van oorsprong nattere

gedeelten weer natter te krijgen en om het water rustiger naar de lagere gedeelten van de gemeente te laten lopen. Hierdoor zal het buitengebied beter bestand zijn tegen droogte.

Om water effectief te kunnen vasthouden hebben we ruimte nodig, boven- en ondergronds. We kijken naar de mogelijkheden die de bodem, de omgeving en het landschap ons bieden om goed werkende maatregelen te kunnen treffen. Hiervoor hanteren we de Klimaatonderlegger. We kleden deze bergingslocaties waar mogelijk fraai en natuurlijk in, en verhogen zo ook de kwaliteit en de beleving van de omgeving. Daarbij zijn we ook kritisch op een toename van grondwateronttrekkingen.

4.1 d Vernatten

Water lokaal vasthouden zorgt voor aanvulling van de grondwaterspiegel. We houden het water vast aan de hoge horstzijde van geologische breuklijnen en gebruiken dit water voor grondwateraanvulling en om natuurgebied De Maashorst te vernatten. Het doel is om het grondwaterpeil in natuurgebied De Maashorst met minimaal 35 cm te verhogen.

Het streven is om geen druppel regen die tussen de breuklijnen van de Peelrand-breukzone valt direct naar het regionale watersysteem af te voeren. Daarbij zorgen we er wel voor dat structurele grondwateroverlast wordt voorkomen en dat infiltratie van hemelwater bestaande bodemverontreinigingen niet aanvullend laat verspreiden.

4.1 e Voldoende schoon en gezond water

We gaan zuinig om met drinkwater en werken toe naar een watergebruik van 100 liter per dag per inwoner (nu 125 liter). Daarbij beperken we laagwaardig gebruik van drinkwater. Grootverbruikers vragen we het drinkwatergebruik te reduceren. Zo beperken we het effect van toename van de watervraag in relatie tot de schaarsere beschikbaarheid van water.

We beschermen ons drinkwater, grondwater en het oppervlaktewater tegen ongewenste lozingen. Ter bescherming van de gezondheid leveren we tevens een bijdrage via doelmatige inzameling en transport van afvalwater. Ook beperken we de verontreiniging van ons afvalwater door het tegengaan van gebruik van chemicaliën en het verminderen van het gebruik van nitraten en gewasbeschermingsmiddelen. We volgen daarbij geldende richtlijnen over nitraat en gewasbeschermingsmiddelen en de

vogel- en habitatrichtlijnen. Om de waterkwaliteit te verbeteren leiden we vervuild regenwater op een gecontroleerde wijze door de bodem, voordat het in het oppervlaktewater terechtkomt.

We stimuleren innovaties en kennisontwikkeling op het gebied van (drink)watergebruik, hergebruik (grijs water) en decentrale zuivering in zowel onze gemeente als de bredere regio.

4.1 f Vitale bodem

We streven naar een meer vitale bodem en nemen daarin meer regie. Een vitale bodem is een bodem die vruchtbaar is, biodiversiteit huisvest, ziektes weert, water bergt en voedingsstoffen vasthoudt en gedoseerd afgeeft. We streven bij verstedelijking en infrastructuur naar een zo efficiënt mogelijk gebruik van ruimte, dekken de bodem zo min mogelijk af en beperken bodemverstoring door ontgraving.

We hergebruiken grond hoogwaardig en herstellen de bodem waar mogelijk. We beheren de bodem duurzaam om de vitaliteit te versterken. Zo behouden we waardevolle, organisch rijke landbouw- en natuurbodems, blijft de sponswerking van de bodem intact en dragen we bij aan de klimaatdoelstelling van de gemeente Maashorst.

4.1 g Natuur en landschap versterken

We willen een natuurlijke gemeente zijn. Om dat te bereiken, nemen we het versterken van groen/landschap, natuur en biodiversiteit als uitgangspunt bij elke ontwikkeling en dat blijven we doen. We beschermen en versterken de identiteit en daarmee de kwaliteit van onze diverse landschappen en stedelijke omgevingen.

De grote opgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie en transitie van landbouw, benutten we om de kwaliteit van de groene leefomgeving te versterken. Hiermee bieden wij onze inwoners een groene, gezonde

leefomgeving en onze bezoekers een diversiteit aan fraaie landschappen en natuurgebieden.

4.1 h Robuust natuurnetwerk

We investeren in een verbetering van het natuurnetwerk in onze gemeente. Dit doen we door de bestaande natuurkernen te beschermen en te versterken. In de 'groene harten' van onze gemeente (zie par. 3.3, zoning) staat het belang van de lokale flora en fauna op één; alleen voor extensieve vormen van recreatie is ruimte, zodat we onze kwetsbare natuur niet teveel belasten (zie par. 4.4).

De negatieve gevolgen van stikstof op, en verdroging van de natuur moeten voorkomen worden. Biodiversiteitsverlies buigen we om naar herstel. Waar nodig worden voor het bereiken van deze doelen de natuurgebieden aan de buitenzijde uitgebreid. (Agrarische) ondernemers in de schil rondom onze natuurgebieden worden gestimuleerd tot een natuurinclusieve bedrijfsvoering (zie par. 4.2).

We verbinden bovendien onze natuurkernen met elkaar, en met de natuurgebieden in de grote regio, zoals het Groene Woud, Keent, Rijk van Nijmegen en De Peel. We doen dat via robuuste, brede landschapszones. Nieuwe ontwikkelingen in deze zones zijn alleen mogelijk wanneer ze een bijdrage leveren aan onze natuurdoelstellingen (o.a. aanleg verbindende landschapselementen en herstel natuurlijk ecosysteem).

4.1 i De Maashorst

Centraal in ons natuurnetwerk ligt De Maashorst; een 3.500 hectare groot natuurgebied bestaande uit één robuust en samenhangend landschap met bos, heide, grazige vegetaties, vennen en stromende beekjes. De Maashorst groeit door tot een groot en aaneengesloten natuurgebied, van Herpen tot Uden en van Zeeland tot Oss, als kern van het omliggende landelijke gebied.

In 2050 is er in De Maashorst volop ruimte voor natuurlijke processen. De mens grijpt alleen in waar nodig. Ook hier zijn de negatieve gevolgen van stikstof en verdroging op de natuur minimaal tot staan gebracht en het liefst al omgekeerd.

Om natuurgebied De Maashorst te vergroten en vanuit natuuroogpunt te versterken, willen we ook investeren in de zones rond het natuurgebied. Dat doen we door deze in te richten als buffer tussen het natuurgebied en het

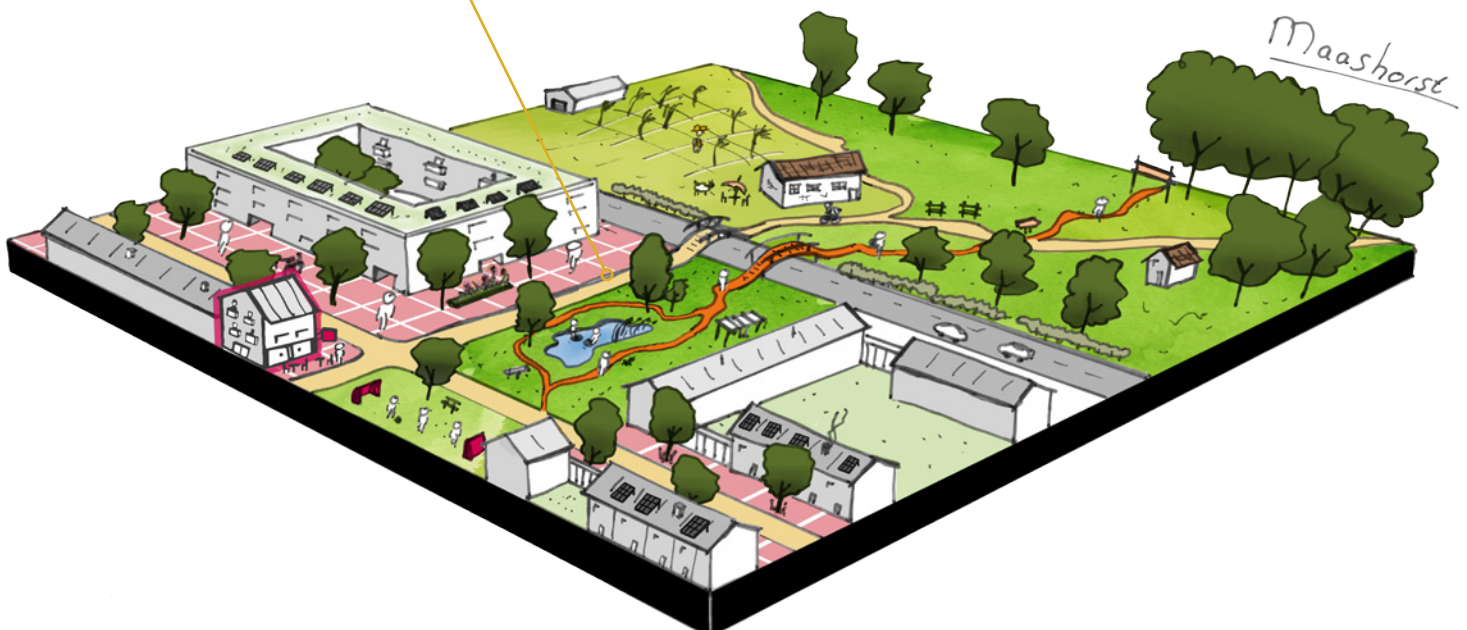

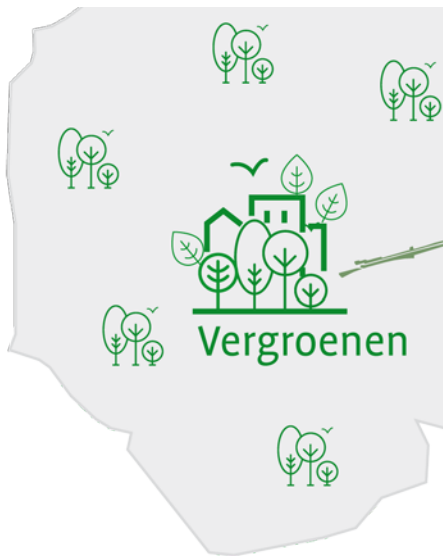
stedelijk gebied. Vanuit de kernen neemt de druk op natuur toe, doordat we willen recreëren en een gezonde levenswijze nastreven. Het is daarom belangrijk de zone rondom het natuurgebied anders in te richten, zodat het voldoet aan wensen van recreatie en daarmee een intensieve recreatieve druk op het natuurhart wordt voorkomen. In deze bufferzone is ruimte voor een combinatie van natuur, landbouw en recreatie.

4.1 j Natuur tot in de kern

We brengen de natuur in elke kern tot aan het centrum naar binnen. Dit doen we door het creëren van ruime, groene verbindingen tussen het centrum van elke kern en het buitengebied. De natuur in het buitengebied is hierdoor altijd dichtbij, dit daagt uit tot gezond bewegen en recreëren.

De meerwaarde die dit oplevert voor biodiversiteit wordt nog eens extra versterkt door het versterken van biodiversiteit onderdeel te maken van elk bouwplan. Daarnaast wordt bevordering van biodiversiteit op particulier en bedrijfseigendom gestimuleerd.

4.1 k Kern vergroenen

We werken doorlopend aan het vergroenen van de kernen. We streven naar het uitvoeren van de 3 – 30 – 300-regel. Deze regel houdt in dat iedere bewoner van een kern vanuit zijn woning tenminste 3 bomen moet kunnen zien, dat 30% van de oppervlakte in elke wijk voorzien moet zijn van een bladerdak en dat iedereen binnen 300 meter vanaf zijn woning een park of groene ruimte moet kunnen bereiken van tenminste 1 hectare.

Een ambitieus uitgangspunt, dat moet zorgen voor een stedelijke omgeving die beter bestand is tegen extreem weer, en waar mensen wonen die lekkerder in hun vel zitten, meer naar buiten gaan en beter verbinding met elkaar maken. Ook zorgt dit voor versterking van de biodiversiteit in stedelijk gebied. Om deze klimaatadaptieve omgeving te krijgen, is een belangrijk uitgangspunt dat er geen toename is van verharding.

De ambitie is bovendien om het aandeel boomkroonprojectie te vergroten op versteende locaties en bij grasvelden en -bermen zoveel als mogelijk extensief maaibeeld toe te passen, om kruiden kans te geven tot bloei te komen. Ook het aandeel structurerende beplantingen (bosplantsoen of heesters) moet verhoogd worden, met aandacht voor biodiversiteit.

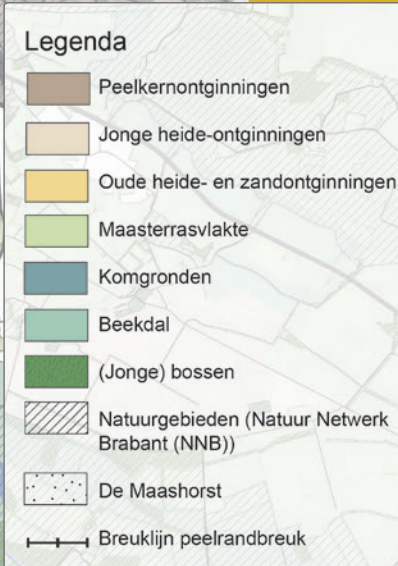
4.1 l Biodiversiteit buitengebied verbeteren

In het buitengebied streven we naar biodiversiteitsherstel. Het landelijke gebied is in onze gemeente de belangrijkste verbinder tussen natuurgebieden. Bij het versterken van bestaande landschappelijke elementen en het maken van nieuwe groene verbindingen laten we ons inspireren door het historisch landschap. Agrariërs worden gestimuleerd bij te dragen aan biodiversiteitsherstel op eigen grond. Dit kan bijvoorbeeld door het terugbrengen van houtwallen; dit herstelt de historische verkaveling én zorgt voor meer biodiversiteit.

"Ruimte nodig voor duurzame energieopwekking, maar niet zomaar overal."

De gemeente Maashorst heeft vanuit het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie (RES) een opgave om energie op te wekken. De focus ligt in gemeente Maashorst met name op opwekking middels zon. Wij staan hier nog voor een aanzienlijke energieopgave met als doelstelling 0,15 TWh te realiseren voor 2030. De voorkeur heeft dat te realiseren met zon-op-dak, maar alleen daarmee kunnen de doelstellingen niet gehaald worden. Er is een restopgave om 0,06 TWh zon-op-land te realiseren.

Doordat onze gemeente, vanwege vliegverkeer en luchtradars, te maken heeft met beperkingen voor grote windturbines, richten wij ons nu met name op de opwekking middels zon. Andere nieuwe energiedragers (zoals bijvoorbeeld geothermie of warmtekoude-opslag) en opslag van opgewekte energie (onder andere in accu's en waterstof) kunnen wel onderdeel uitmaken van een duurzamere omgeving in onze gemeente.

Onze gemeente heeft een divers en waardevol landschap. Het beleid ten opzichte van zonneparken is erop gericht om het landschap in stand te houden, te versterken en te ontwikkelen. Een goede locatieafweging, een passende omvang en landschappelijke inpassing voor zonneparken is wenselijk. De locatiekeuze, omvang en inpassing is afhankelijk van het landschapstype waar het park zich gaat bevinden. Ook het creëren van meerwaarde aan de hand van koppelkansen zijn gerelateerd aan de landschapstypen. Bij koppelkansen verbinden we de energietransitie aan andere thema's die in de gemeente spelen. Bijvoorbeeld klimaatadaptatie, infrastructurele projecten of het ontwikkelen van recreatie gebieden.

Sommige landschapstypen zijn meer geschikt voor zonneparken dan andere landschapstypen. Ook zijn er landschapstypen en gebieden die uitgesloten zijn van zonneparken, omdat die gebieden uniek zijn en een zonnepark daar waarden onevenredig aantast.

De gebieden die uitgesloten zijn van zonneparken zijn:

- Natuurgebieden (Natuur Netwerk Brabant).
- Bossen - Kap van bossen buiten het natuurnetwerk is onwenselijk gezien doelen in de Omgevingsvisie.
- Beekdalen – Beekdalen hebben een landschappelijke en cultuurhistorische waarde. Ook zijn beekdalen belangrijke onderdelen van het watersysteem om water vast te houden en te bergen.
- Waardevolle agrarische gebieden - Vaak zijn dit oude akkerbouwgebieden met veel landschapselementen, zoals bolle akkers.
- Binnen 200m rondom buurtschappen, dorpen en stedelijke bebouwing (m.u.v. bedrijventerreinen).

Voor de overige locaties maken wij bij de afweging gebruik van de 'zonneladder'. De zonneladder geeft een prioritering van locaties voor zonnepanelen aan. De volgorde van prioritering is daarin:

1. Zonnepanelen op daken en onbenutte bebouwde locaties
2. Langs infrastructurele werken
3. Combineren op gevoelige plekken
4. Grootschalig grondgebonden

Bij een grondgebonden grootschalig initiatief gaat de voorkeur uit naar zonneparken op gronden waar een duidelijke verbeteringsaanleiding is (bijv. bodemsanering of sloop opstallen) en waarbij wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik. Rekening houdend met het landschap is er onderscheid gemaakt in 'geschiktheid' van landschapstypen voor zonneparken. Van meer tot minder geschikte typen betreft het:

1. Peelkernontginningen
2. Jonge heideontginningen en Maasterrasvlakte
3. Oude zandontginningen
4. Komgronden

4.2

Ambitie transitie landelijk gebied

De agrarische sector vormt een belangrijk pijler in onze lokale economie. Daarbij gaat het niet alleen om de agrarische ondernemer en zijn gezin, maar ook om de toeleverende industrie, verwerkingsindustrie en innovatie. Dit betekent ook dat veel inwoners van onze gemeente direct of indirect afhankelijk zijn van de landbouw of de producten die in de landbouw worden geproduceerd.

Belang van landbouwsector voor de gemeente Maashorst

De landbouw is niet alleen een belangrijke pijler in onze economie, maar ook in onze maatschappij. Onze agrarische ondernemers zorgen voor de (lokale) productie van voldoende, gezond, duurzaam en betaalbaar voedsel van eigen bodem. De landbouw is naast voedselproducent ook van belang voor het landschap en voor de leefbaarheid op het platteland. Wij vinden het dan ook belangrijk dat landbouw en voedselproductie binnen ons grondgebied toekomstperspectief hebben. De agrarische sector is en blijft belangrijk voor onze gemeente.

Noodzaak van transitie landelijk gebied

In de gemeente Maashorst hebben we een groot landelijk gebied. In dit landelijk gebied hebben we een aantal problemen. Zo hebben we te maken met verdroging, verschraving van de biodiversiteit, het onderdruk staan van de bodem- en waterkwaliteit en woon- en leefklimaat (o.a. geurhinder). Daarnaast hebben we te maken met een veranderend klimaat. Om deze problemen en opgaven het hoofd te bieden, is een transitie van het landelijk gebied noodzakelijk. In deze transitie van het landelijk gebied streven we dan ook naar een buitengebied dat in de toekomst op meerdere vlakken gezonder is dan de huidige situatie. We zien dat er in de agrarische sector al veel stappen gezet worden om een positieve bijdrage te leveren aan de leefomgeving.

In de gemeente Maashorst zijn de akker- en tuinbouw en veehouderij sterk aanwezig. In de gemeente is en blijft ruimte voor de landbouw. De ambitie is dat de landbouw daarbij wel een ontwikkeling doormaakt waarbij het een bijdrage levert aan de doelen voor volksgezondheid, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, waterkwaliteit, waterkwantiteit, ruimtelijke kwaliteit, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn, en daarmee op de transitie van het landelijk gebied.

Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van hoogproductieve vormen van kringlooplandbouw die passen binnen het bodem- en watersysteem. Maar ook in de vorm van extensieve, natuurinclusieve vormen van kringlooplandbouw. We streven naar het juiste bedrijf op de juiste plek; zowel voor het kunnen verdienen van een boterham, als om bij te dragen aan de gebiedseigen kenmerken.

Transitie
landelijk
gebied

Gebiedsgerichte aanpak toekomstbestendige landbouw

In onze gemeente onderscheiden we drie soorten agrarische gebieden (schillen), die van elkaar verschillen door de fysieke ondergrond, de netwerken (infrastructuur) en de occupatie (wonen, werken, recreëren). Dat maakt dat er in elk van de gebieden al een eigen uitgangspunt is, met elk z'n eigen opgaven en kansen.

Voor de landbouwtransitie onderschrijven we, in lijn met het sturingsprincipe van zonerings, drie agrarische gebieden of 'schillen':

1. De schil rondom onze natuurgebieden: hier is landbouw mogelijk, in harmonie met de natuur;
2. De schil rondom de dorpskernen, veelal historisch waardevol cultuurlandschap: gemengd samenleven staat hier centraal;
3. De jonge Peelontginningen (ten oosten van Odiliapeel en in de Graspeel): hier staat het duurzaam produceren van agrarische producten voorop.

In alle drie de gebieden is en blijft perspectief voor de landbouw. Uitgangspunt voor alle gebieden is wel dat er bij nieuwe ontwikkelingen sprake is van een verbetering van de situatie. Op de pagina's hierna wordt per schil aangegeven wat de opgaven zijn voor het gebied, en waar wij als gemeente kansen zien om bij te dragen aan de doelen van verbetering van bodem- en waterkwaliteit, geen nieuwe wateronttrekkende activiteiten, verbetering van luchtkwaliteit, verbetering van biodiversiteit, ontwikkelen van natuur, verlaging van geurhinder, en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en het dierenwelzijn.

De schillen hebben geen harde grenzen. Ontwikkelingen dienen rekening te houden met de gebiedskarakteristiek en dienen altijd een bijdrage te leveren aan de doelen. Dat betekent dat ontwikkelingen niet aan alle doelen evenveel hoeven bij te dragen.

Helder perspectief voor agrarische ondernemers

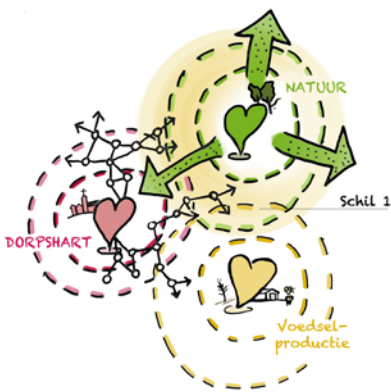
Binnen deze gebiedsdoelen worden agrarische ondernemers in staat gesteld om toekomstbestendige keuzes te maken voor hun bedrijf. Als gemeente helpen wij hen

door een duidelijk gebiedsgericht perspectief te bieden: wat kan op welke plek en welke verandering is er nodig en mogelijk. Dit perspectief is logischerwijs verschillend voor ieder van de drie schillen.

Zo kan in het ene (deel-)gebied meer de focus liggen op het bevorderen van de gezondheid en in het andere gebied meer de focus op het verbeteren van biodiversiteit, bodem- en waterkwaliteit. Uiteraard dienen nieuwe ontwikkelingen te voldoen aan de eisen die vanuit nationale en provinciale overheid worden gesteld.

In de tabel hieronder is een overzicht gegeven van de doelen, en op welke manier daarop (per thema) een verbetering behaald kan worden (indicator):

Thema	Indicator
Volksgezondheid/ luchtkwaliteit	<ul style="list-style-type: none">• Geur• Ammoniak• Fijnstof• Endotoxine• Zoönose
Bodemkwaliteit	<ul style="list-style-type: none">• Organische stof• Bodemleven• Verdichting
Waterkwaliteit	<ul style="list-style-type: none">• Uitspoeling fosfaat• Uitspoeling stikstof• Waterleven
Waterkwantiteit	<ul style="list-style-type: none">• Wateronttrekking• Wateropslag
Ruimtelijke kwaliteit	<ul style="list-style-type: none">• Landschappelijke inpassing• Landschapselementen• Sociale veiligheid• Verkeersafwikkeling• Architectuur
Biodiversiteit	<ul style="list-style-type: none">• Wisselteelt/gewasdiversificatie• Landschapselementen• Bufferstroken• Natuur
Klimaat	<ul style="list-style-type: none">• Broeikasgassen (o.a. methaan, lachgas, CO₂)• CO₂ opslag in bodem en bomen (bijv. agroforestry)
Dierenwelzijn	<ul style="list-style-type: none">• Beter Leven-keurmerk• Biologisch

4.2 a Schil 1: Natuur centraal

Deze schil bevat natuurgebied De Maashorst, de Reekse bossen, Bedafse Bergen en de wijstgronden bij het Sint Annabos. Ook horen daarbij de direct aangrenzende omgeving en de verbindingen tussen deze natuurgebieden, inclusief het gebied tussen natuurgebied De Maashorst en Herperduin.

In en rondom natuurgebied De Maashorst wordt actief gewerkt aan natuurherstel. De Maashorst heeft met een aantal problemen te maken. Uit de OER-analyse komt bijvoorbeeld naar voren dat De Maashorst naast natuurlijke droogte (langere perioden van droogtes en opwarming) ook te maken heeft met niet-natuurlijke droogte door de onttrekking van grondwater ten behoeve van de landbouw en het niet goed kunnen vasthouden van water door het niet goed functioneren van het breukensysteem, onder andere als gevolg van woningbouw. Daarnaast is De Maashorst gevoelig voor verzuring en vermesting door stikstofdepositie.

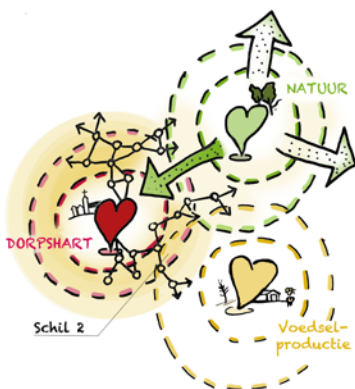

Wat er gebeurt in de schil rondom onze natuurgebieden is rechtstreeks van invloed op het natuurgebied zelf. Daarom stellen we in deze schil de natuur centraal. Er is hier plaats voor landbouw, maar altijd in harmonie met de natuur. Bij nieuwe ontwikkelingen ligt het accent op het verbeteren van de natuur- en bodemkwaliteit. Dat betekent dat we in dit gebied streven naar het verbeteren van biodiversiteit (toevoegen van natuur/landschapselementen en reduceren van stikstofemissie), het verbeteren van bodemkwaliteit en het vasthouden van water (geen nieuwe wateronttrekkende activiteiten).

Vanwege de aanwezigheid van de natuur en het kleinschalige landschap biedt deze schil ook kansen voor extensieve recreatie. Naast de doelen voor bodem en water vinden we het in deze schil daarom belangrijk om ook een verbetering na te streven op het gebied van geur en de ruimtelijke kwaliteit.

Er liggen in deze schil kansen voor de landbouw gericht op het versterken van de natuur en de biodiversiteit. Voorbeelden zijn extensieve, natuurinclusieve vormen van kringlooplandbouw. Belangrijk is dat deze bijdragen aan het verbeteren van de doelen in het gebied. Er is ruimte voor innovatie en ontwikkelingen die aansluiten bij deze vormen van landbouw. Ook groenblauwe diensten en ecosysteemdiensten kunnen hier een bijdrage aan leveren. Hiervoor zullen ook vergoedingen beschikbaar gesteld worden.

Doorgaans zal eerder sprake zijn van schaalverkleining en of extensivering van de agrarische bedrijfsvoering. De recreatieve attractiviteit van deze schil zal daardoor toenemen. Om deze doelen te faciliteren, bieden we meer ruimte voor verbredingsactiviteiten voor agrariërs en minder ruimte voor uitbreiding van gangbare landbouw. Nieuwe (recreatieve) ontwikkelingen moeten echter wel passen bij de natuur- en milieukwaliteit van de natuurgebieden en bij de kleinschaligheid van het landschap.

4.2 b Schil 2: Gemengd samenleven

De tweede schil ligt om de schil “natuur centraal” en kenmerkt zich door een agrarisch landschap dat de dorpen binnen de schil verbindt. Enerzijds letterlijk, doordat het agrarisch landschap hier tussen de zes kernen ligt en daarmee de kernen van de gemeente Maashorst verbindt. Anderzijds figuurlijk, omdat het verschillende activiteiten met elkaar verbindt. Gemengd samenleven staat hier centraal.

Dicht bij de dorpen blijft ruimte voor landbouw, maar die moet in harmonie zijn met de andere gebruikers van het gebied. In deze schil zullen nieuwe ontwikkelingen in ieder geval moeten bijdragen aan een verbetering van de volksgezondheid en een afname van geurhinder.

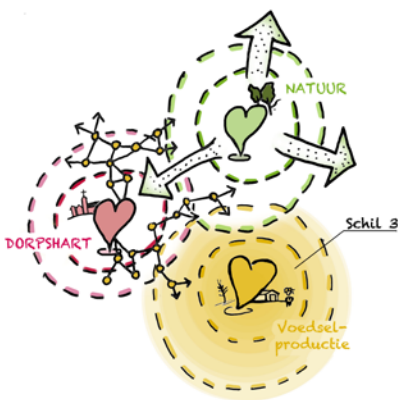
Hoe dichter bij de eerste schil, hoe belangrijker het is om bij te dragen aan de doelen rond het verbeteren van natuur- en bodemkwaliteit. Dat betekent dat we in dit gebied in principe ook streven naar het toevoegen van natuur- / landschapselementen (biodiversiteit), het verbeteren van bodemkwaliteit, het vasthouden van water (geen wateronttrekkende activiteiten) en de verbetering van de luchtkwaliteit.

Om de doelen voor deze schil te behalen, is het belangrijk om het extensiveren van de agrarische activiteiten te faciliteren. Daarom bieden we kansen voor nevenactiviteiten. De nevenactiviteiten dienen passend te zijn bij de ruimtelijke kwaliteiten van dit gebied. Over het algemeen kan gedacht worden aan recreatie, educatie, (kleinschalige) productiegebonden verkoop, en zorggerelateerde activiteiten. Ook het leveren van groenblauwe diensten en ecosysteemdiensten zijn een vorm van verbreding.

In deze schil liggen ook kansen voor innovatie en vernieuwing, zoals andersoortige concepten die agrarische ontwikkeling en natuurontwikkeling combineren met prettig wonen en leven.

Binnen deze schil zijn twee gebieden die iets anders van aard zijn.

- *Rietbroek*, ten noorden van Schaijk en Reek, heeft een wat andere verschijningsvorm en gebruik. In dit gebied liggen mogelijkheden voor wat grootschaligere/intensievere vormen van kringlooplandbouw, mits er uiteraard wordt bijgedragen aan de benoemde doelen.
- *De wijstgronden*, met name rondom Zeeland, zijn uniek, maar kwetsbaar. In deze gebieden zien we kansen voor extensieve/natuurinclusieve vormen van landbouw en natte (biobased) teelten, vanwege het grote belang voor het behalen van natuur-, water- en klimaatdoelen in deze gebieden.

4.2 c Schil 3: Agrarische productie

Bij de derde schil gaat het voornamelijk om het gebied rondom de jonge Peelontginning. Dit gebied is dunner bevolkt en kenmerkt zich door een grootschalig agrarisch landschap. In onze gemeente is dit een gebied waar sterk de nadruk ligt op het produceren van agrarische producten.

In deze schil onderscheiden we in ieder geval twee gebieden: de jonge ontginningsgronden ten oosten van Odiliapeel en de Graspeel. Deze gebieden hebben hun eigen relevante omgevingsaspecten:

Jonge ontginningsgronden ten oosten van Odiliapeel - De milieusituatie is een knelpunt in dit gebied. De vruchtbaarheid van de bodem staat onder druk en de luchtkwaliteit (fijnstof) en het waterbergend vermogen van de ondergrond zijn het slechtst van de hele gemeente.

Graspeel - Vergeleken met de jonge ontginningsgronden ten oosten van Odiliapeel is de verweving tussen functies in de Graspeel al groter. Dat betekent dat er naast de agrarische bedrijven meer 'medegebruikers' in het gebied voorkomen. Met name geurhinder is een aandachtspunt.

In deze derde schil zien we, ondanks de milieusituatie en de druk op de bodem, dat dit een gebied is dat wel hoogproductieve vormen van kringlooplandbouw kan verdragen, mede door de beperktere aanwezigheid van kwetsbare functies in het gebied. Ook in de toekomst zien we hier daarom ruimte voor hoogproductieve vormen van kringlooplandbouw, mits deze bijdragen aan een verbetering van de huidige situatie. Nieuwe ontwikkelingen, die een *verslechtering* van de milieusituatie teweegbrengen, zijn hier dan ook niet meer mogelijk. Uiteraard dienen nieuwe ontwikkelingen te voldoen aan de eisen die vanuit nationale en provinciale overheid worden gesteld.

De verbetering van de huidige situatie kan op verschillende vlakken bereikt worden. Vermindering van geurhinder is een harde voorwaarde. Daarnaast is het in dit gebied in ieder geval belangrijk om geen nieuwe wateronttrekkende activiteiten toe te voegen (of bestaande wateronttrekkende activiteiten uit te breiden). Ook staan we geen nieuwe versturende activiteiten voor de breuken toe en stimuleren we het bufferen van water. Waar mogelijk streven we ook naar verbeteringen op het gebied van bodem, luchtkwaliteit en biodiversiteit.

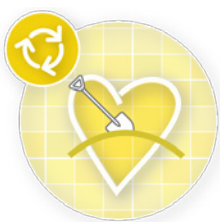
Ruimte voor bedrijfsontwikkeling is mogelijk wanneer er een meerwaarde voor deze doelen behaald kan worden, waarbij we kansen zien voor (verdere) ontwikkeling van kringlooplandbouw. Technologische ontwikkelingen kunnen helpen om deze doelen te behalen. Ook kan gekeken worden naar lokale/regionale samenwerking voor voer en mest. In veel gevallen gaat de agrarische bedrijfsvoering (steeds meer) gepaard met groot werkmaterieel en machines. Dit kan leiden tot onwenselijke verkeerssituaties. Bij bedrijfsontwikkeling dient dan ook een goede en veilige verkeersafwikkeling voor het groot materieel meegenomen te worden.

Doelen kunnen ook bereikt worden door ander grondgebruik, waardoor de bodem- en waterkwaliteit verbetert. Daarvoor kan bijvoorbeeld gedacht worden aan telen van biobased materialen, gewasrotatie/groenbemesters en vermindering van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Hiermee willen we starten op de gronden van de gemeente Maashorst. En: we onderzoeken of we reguliere (niet biologische) bollenteelt op onze gronden uit kunnen sluiten.

De grondgebonden landbouw zal rekening moeten houden met droge omstandigheden en minder mogelijkheden voor beregening. Hier liggen voor agrarische ondernemers vooral kansen voor niet-grondgebonden teelten (zoals met containers), als dit landschappelijk passend is. Voor niet-grondgebonden teelten geldt dat deze de bodem niet afdekken, zodat waterinfiltratie mogelijk blijft. Hierover maken we afspraken bij het verpachten van de gronden van de gemeente Maashorst.

Als verbredingsactiviteit kan gedacht worden aan grootschalige energieopwekking, het liefst in de combinatie met teelten ('Agro-PV'). Deze verbredingsactiviteit zal dan moeten bijdragen aan de kwaliteit van het buitengebied en de doelen in dit gebied.

Het toevoegen van woningen en andere gevoelige bestemmingen sluiten we op voorhand uit, omdat dit mogelijk de voedselproductie in de weg kan zitten.

4.2 d Andersoortige teelten (bio-based bouwmaterialen en natte teelten)

Natte teelten kunnen helpen om water langer lokaal vast te houden en zo bij te dragen aan wijstherstel. De opbrengst van deze teelten kan bijvoorbeeld worden toegepast bij de productie van duurzame bouwmaterialen. Bio-based bouwmaterialen zijn noodzakelijk voor de verduurzaming van de bebouwde omgeving van onze gemeente. Deze andersoortige teelten

kunnen nieuwe perspectieven(/verdienmodellen) bieden voor de landbouw. Vanwege de grootschalige uitstraling passen deze functies het beste in de derde schil. De groene campus kan innovatie en kennisontwikkeling op dit onderwerp faciliteren.

4.2 e Energietransitie

Net als in het stedelijk gebied liggen in het buitengebied kansen om opwek en afname van bedrijven aan elkaar te koppelen. Bij de transitie van het landelijk gebied vormt energieopwekking een potentiële koppelkans. De mogelijkheden voor inpassing van zonneweiden in het buitengebied is sterk afhankelijk van het betreffende landschapstype. Waardevolle agrarische gebieden, zoals oude akkerbouwgebieden met veel waardevolle landschapselementen (zoals bolle akkers) zijn bijvoorbeeld uitgesloten. Elders hanteren we de ‘zonneladder’, zoals beschreven op pagina 46 en 47.

In de toekomst is er ruimte nodig voor het ontwikkelen van transportverdeelstations. Het is hierbij wenselijk dat opwek en afname zo dicht mogelijk bij elkaar plaatsvinden. Mogelijk is er in de toekomst ook ruimte nodig voor energieopslag.

4.2 f Landschapsbeheer en biodiversiteit

De gemeente Maashorst heeft een groot buitengebied, waarin de agrarische sector een van de grootste grondeigenaren en –gebruikers is. Daarmee zijn zij een grote beheerder van het landschap en heeft het een grote invloed op de inrichting en kwaliteit van landschap en natuur, maar ook op de biodiversiteit/ecologie en klimaatopgave. De gemeente Maashorst wil ondernemers handvatten kunnen bieden bij het uitvoeren van landschapsbeheer. We delen goede voorbeelden uit de gemeente en de regio (op de ‘Groene Campus’, zie 4.2 i) en verwijzen ondernemers naar de juiste organisaties die hen kunnen helpen bij deze activiteiten.

4.2 g Wonen in het buitengebied

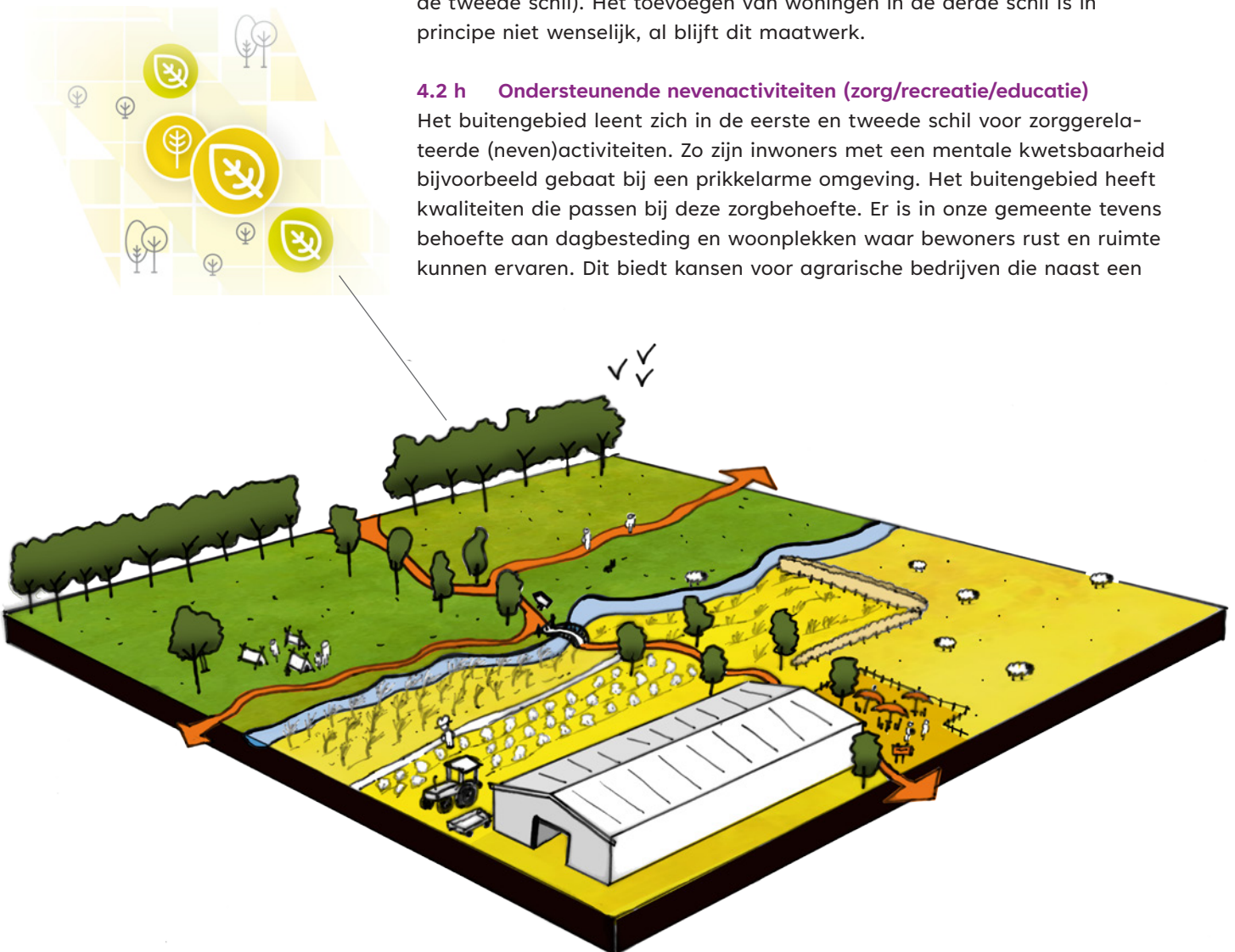
In het buitengebied wordt ook gewoond, al is dit niet de primaire functie van het buitengebied. Er zijn verschillende bebouwingslinten en -concentraties in de gemeente, die van oudsher zo gegroeid zijn. Het uitgangspunt voor woningbouw is dat het toevoegen van woningen zoveel mogelijk in de bestaande kernen plaatsvindt. Inbreiding in de kernen gaat voor uitbreiding in het buitengebied.

We blijven terughoudend met het toevoegen van woningen in het buitengebied, om de structuur en de kwaliteit van het landschap en de beleving van rust en ruimte te behouden. Als er woningen worden toegevoegd, zien we vooral kansen voor woningaanbod dat aansluit bij de woningbouwbehoefte, zoals bijvoorbeeld een twee onder één kap (in een langgevelboerderij).

De transitie van de landbouw vraagt echter ook dat we kijken naar kansen die woningbouw wellicht zou kunnen bieden voor het bewerkstelligen van die transitie. Hiervoor zien we kansen voor kwalitatieve woonvormen die aansluiten op de bestaande kernen en/of bebouwingsconcentraties (dus in de tweede schil). Het toevoegen van woningen in de derde schil is in principe niet wenselijk, al blijft dit maatwerk.

4.2 h Ondersteunende nevenactiviteiten (zorg/recreatie/educatie)

Het buitengebied leent zich in de eerste en tweede schil voor zorggerelateerde (neven)activiteiten. Zo zijn inwoners met een mentale kwetsbaarheid bijvoorbeeld gebaat bij een prikkelarme omgeving. Het buitengebied heeft kwaliteiten die passen bij deze zorgbehoefte. Er is in onze gemeente tevens behoefte aan dagbesteding en woonplekken waar bewoners rust en ruimte kunnen ervaren. Dit biedt kansen voor agrarische bedrijven die naast een

extensivering van hun agrarische activiteit een nevenactiviteit zoeken, of die willen omschakelen.

Het buitengebied leent zich ook goed voor (extensieve) recreatieve en educatieve activiteiten. Agrarische ondernemers in schil 1 en 2 krijgen ruimte om nevenactiviteiten te ontwikkelen die onze toeristisch-recreatieve kwaliteiten versterken. Ook initiatieven die bijdragen aan een beter begrip van voedselproductie en/of het verkleinen van de voedselketen juichen we toe. Vanuit maatwerk is er ruimte voor initiatieven die de relatie tussen boer(/producent) en burger(/consument) verbeteren.

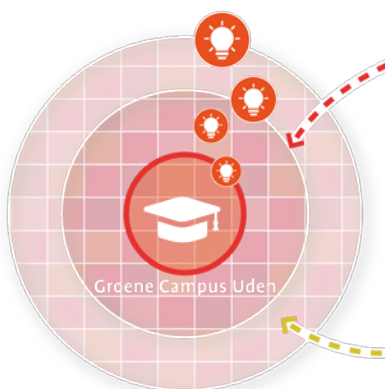
4.2 i AgroProeftuin de Peel en doorontwikkeling tot Groene Campus

Op de 35 hectare van de proeflocatie van AgroProeftuin de Peel aan de Middenpeelweg wordt door agrarische ondernemers, in samenwerking met kennisinstellingen, getest met vernieuwende (eiwit)teelten en verduurzaming van bestaande gewassen.

In proeftuinen kunnen voorlopers op het gebied van kringlooplandbouw hun ideeën in de praktijk testen en verbeteren. In het kader van kringlooplandbouw (het tegengaan van verspilling) en regeneratieve landbouw (het herstellen van het verspilde) kan het nodig zijn om proeven te doen met het combineren van agrarische functies. Hiervoor kan experimenteerruimte nodig zijn voor vernieuwende bebouwing (bijvoorbeeld op de proeflocatie) en regelgeving.

De gemeente Maashorst wil zich er voor inzetten om de mogelijkheden voor het uitgebreider experimenteren op de proeflocatie mogelijk te maken. We zien kansen om AgroProeftuin de Peel door te ontwikkelen tot een Groene Campus. Hier komen onderzoekers, studenten, agrariërs en andere ondernemers, en ambtenaren samen. Met deze partijen wordt op de Groene Campus nagedacht over nieuwe vormen van landbouw en ander groen ondernemerschap.

De opbrengsten van deze experimenten worden gedeeld, waardoor stakeholders handvatten hebben de transitie in de landbouw vorm te geven. De Groene Campus speelt ook een belangrijke rol in de praktijkgerichte opleiding van de boeren van de toekomst en andere toekomstige groene werknemers en ondernemers. Daarom zoeken we de samenwerking met HAS Green Academy (HBO), Yuverta (MBO), WUR (WO), Brainport Eindhoven en greenport Venlo. De Groene Campus is tevens een ontmoetingsplek en een plek waar je de vernieuwing in de landbouw kunt beleven, waar de nieuwste innovaties met eigen ogen te bewonderen zijn.

4.2 j Experimenteerruimte – regelgeving

De transitie in het landelijk gebied vraagt om nieuwe manieren van werken. Nieuwe ontwikkelingen zijn complexer, omdat ze vaak op meerdere doelen in het buitengebied invloed hebben. Dit vraagt in ieder geval van de overheid een open houding en integraal werken. Steeds vaker blijkt dat we bij plannen die bijdragen aan de gewenste transitie van het landelijk gebied, aanlopen tegen overheidsregels die de gewenste ontwikkelingen bemoeilijken, zo niet onmogelijk maken.

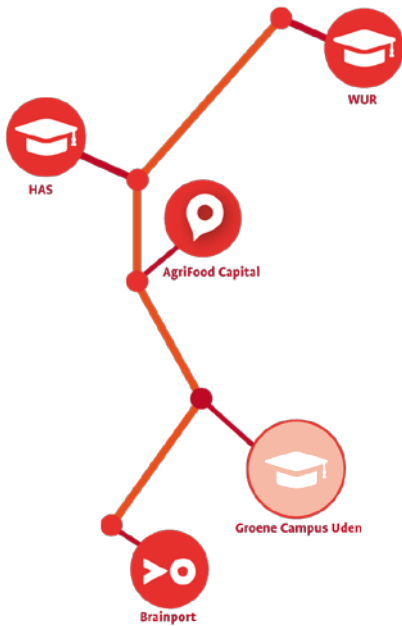
We zien dit onder andere bij de omschakeling naar kringlooplandbouw, het toepassen van nieuwe stalsystemen, het ontwikkelen van natuurinclusieve landbouw en het ontwikkelen van nieuwe landbouw-woonconcepten. Het is belangrijk dat overheden werken aan experimenteerruimte buiten de bestaande wet- en regelgeving.

De Nationale Omgevingsvisie Extra (Novex) is een programma van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening dat als doel heeft om te komen tot samenhang in de uitvoering van de nationale omgevingsvisie.

Het programma bevat spelregels voor samenwerking tussen overheden. In De Peel werken, vanwege de brede scope, meerdere overheden samen:

- *Minister van Natuur en Stikstof;*
- *De provincies Noord-Brabant en Limburg;*
- *De (RES)-regio's: Noord- en Midden-Limburg, Noordoost- en Zuidoost-Brabant (Metropoolregio Eindhoven);*
- *De waterschappen Aa en Maas en Limburg;*

De deelname van onze gemeente aan samenwerkingsverband NOVEX-De Peel maakt dat er bij belemmeringen extra actie kan worden ondernomen en dat er gezamenlijk gezocht wordt naar het oplossen van de belemmeringen. Wat ons betreft zouden deze oplossingen gericht moeten zijn op de brede scope van de landbouwtransitie, zowel bij hoogtechnologische kringlooplandbouw, als bij natuurinclusieve/biologische landbouw. We zullen als gemeente vaker gebruik maken van de handreiking die de NOVEX-De Peel-tafel kan bieden.

4.2 k Samenwerking regiopartners (netwerken)

De opgaven in het landelijk gebied spelen voor alle gemeenten in onze regio. Het is belangrijk om kennis en kunde met elkaar te delen, elkaar te inspireren met goede voorbeelden en samen op te trekken waar we het als gemeente niet alleen kunnen. De inzet bij de verschillende manieren van regionale samenwerking blijft vanwege de grote opgaven belangrijk, en we willen hier als gemeente Maashorst actief aan blijven deelnemen.

In de provincie Noord-Brabant en in de regio Noordoost-Brabant (RNOB) wordt intensief gewerkt aan de transitie van het landelijk gebied. De gemeente Maashorst is hierbij aangehaakt. Ook zijn we betrokken bij de kopgroep 'Transitie Landbouw' en de uitvoering van projecten in het kader van de Regiodeal. AgroProeftuin de Peel is samen met de twee andere proeflocaties (Open Teelten Vredepeel en het Praktijkcentrum voor Precisielandbouw) belangrijk voor het daadwerkelijk experimenteren en leren.

We willen de nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant, RNOB en AgriFood Capital voortzetten en zijn voortdurend op zoek naar de juiste samenwerkingspartners voor de juiste opgave (o.a. het waterschap en maatschappelijke partners of ondernemers uit onze gemeente).

“Kringlooplandbouw is een gezamenlijke zoektocht naar nieuwe perspectieven voor de voedselvoorziening”

Er liggen veel opgaven in het landelijk gebied. Een van de opgaven is om de voedselproductie op een andere wijze vorm te geven, zodat die minder nadelige gevolgen heeft voor de fysieke leefomgeving. Kringlooplandbouw is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Welke kansen biedt kringlooplandbouw?

Bij kringlooplandbouw worden de kringlopen 'zo dichtbij als mogelijk en zo ver weg als nodig' gesloten. Optimaal benutten van reststromen betekent niet altijd dat kringlopen op bedrijfsniveau of zelfs op lokaal niveau gesloten kunnen worden. Dat hoeft ook niet. Kringlooplandbouw maakt deel uit van een circulair voedselsysteem, dat in principe de hele wereld omvat. De inzet is om te zorgen dat kringlopen op nationaal en mondiaal niveau zoveel mogelijk gesloten worden.

Kringlooplandbouw biedt ruimte aan een breed scala van bedrijfsstijlen en verdienmodellen, afhankelijk van de omgeving, beschikbare grondstoffen, en markten en afzetmogelijkheden. Kortom, een variatie aan bedrijvigheid van intensief tot extensief, van klein tot groot en van low-tech tot high-tech.

Voor de veehouder betekent kringlooplandbouw dat hij vooral gebruik maakt van ruwvoer uit eigen land en van reststromen uit akkerbouw, tuinbouw, de voedingsindustrie en de rest van de voedselketen, en dus zo min mogelijk plantaardige eiwitten die ook geschikt zijn voor menselijke consumptie aan dieren voert. Daarbij kijkt de veehouder ook naar grondstoffen voorbij de horizon, zoals zeewier. Verder produceert hij mest van goede kwaliteit door al in de stal of de mestkelder feces en urine te scheiden.

Voor de akkerbouwer betekent kringlooplandbouw dat hij zoveel mogelijk gebruik maakt van dierlijke mest, compost en gewasresten om het bodemleven te stimuleren. Kunstmest wordt alleen gericht ingezet op de momenten dat het gewas extra voeding nodig heeft.

Verder maakt hij maximaal gebruik van agrobiodiversiteit op en in de bodem en teelt hij bij voorkeur robuuste dubbeldoelgewassen, waarvan de resten (bladeren, stengeldelen) bruikbaar zijn als veevoer of plantenvoeding.

Zoals gezegd is kringlooplandbouw geen blauwdruk, maar een gezamenlijke zoektocht naar nieuwe perspectieven voor de voedselvoorziening en daarmee voor agrarisch Nederland. Het ontwikkelen van een circulair voedselsysteem, met kringlooplandbouw daarbinnen als een integraal onderdeel, is een enorme uitdaging voor agrarisch Nederland. Het is een omwenteling die vergelijkbaar is met de omwenteling naar de hoogproductieve landbouw van de jaren vijftig en zestig.

Boeren spelen in deze omwenteling weliswaar de hoofdrol, maar ze kunnen het niet alleen. Een transitie als deze vraagt om de inzet van alle partijen, om de technische, economische, wettelijke en maatschappelijke barrières te overwinnen. Belangrijk daarbij is de ontwikkeling van een divers palet aan nieuwe verdienmodellen en daarbij passende bedrijfsmodellen en ketenpartners.

4.3

Ambitie mobiliteitstransitie, voorzieningen & verstedelijking

Deze ambitiekaart bestaat uit drie thema's, die een sterke mate van samenhang kennen. We behandelen achtereenvolgens de ambities met betrekking tot de 'mobiliteitstransitie', de 'voorzieningen' en de 'verstedelijking' in onze gemeente. Deze drie thema's staan direct met elkaar in verbinding, en er zijn diverse dwarsverbanden te leggen tussen de ambities. Uiteindelijk leiden alle drie de thema's naar hetzelfde doel: een gezonde gemeente met een sterke netwerkeconomie, een goede woonkwaliteit en een minimale ecologische footprint.

4.3.1 Mobiliteitstransitie

Als we inzetten op een gezonde en groene woonomgeving is het belangrijk dat we aansturen op andere vormen van mobiliteit. Daarom wordt het STOMP-principe de norm. Hierbij staat de auto niet langer centraal bij de inrichting van de ruimte. We gaan eerst uit van voetgangers (Stappen), vervolgens fietsers (Trappen), dan het OV (Openbaar vervoer) en MaaS (Mobility as a Service), en pas als vijfde de privéauto.

Daarmee komt de personenauto in de toekomst op de laatste plaats, een grote verandering. Op dit moment staat deze in het gebruik, denken en in de gedane investeringen namelijk nog altijd op één. Toch is dit, vanuit de wens om duurzamer te gaan leven in Maashorst, niet langer wenselijk.

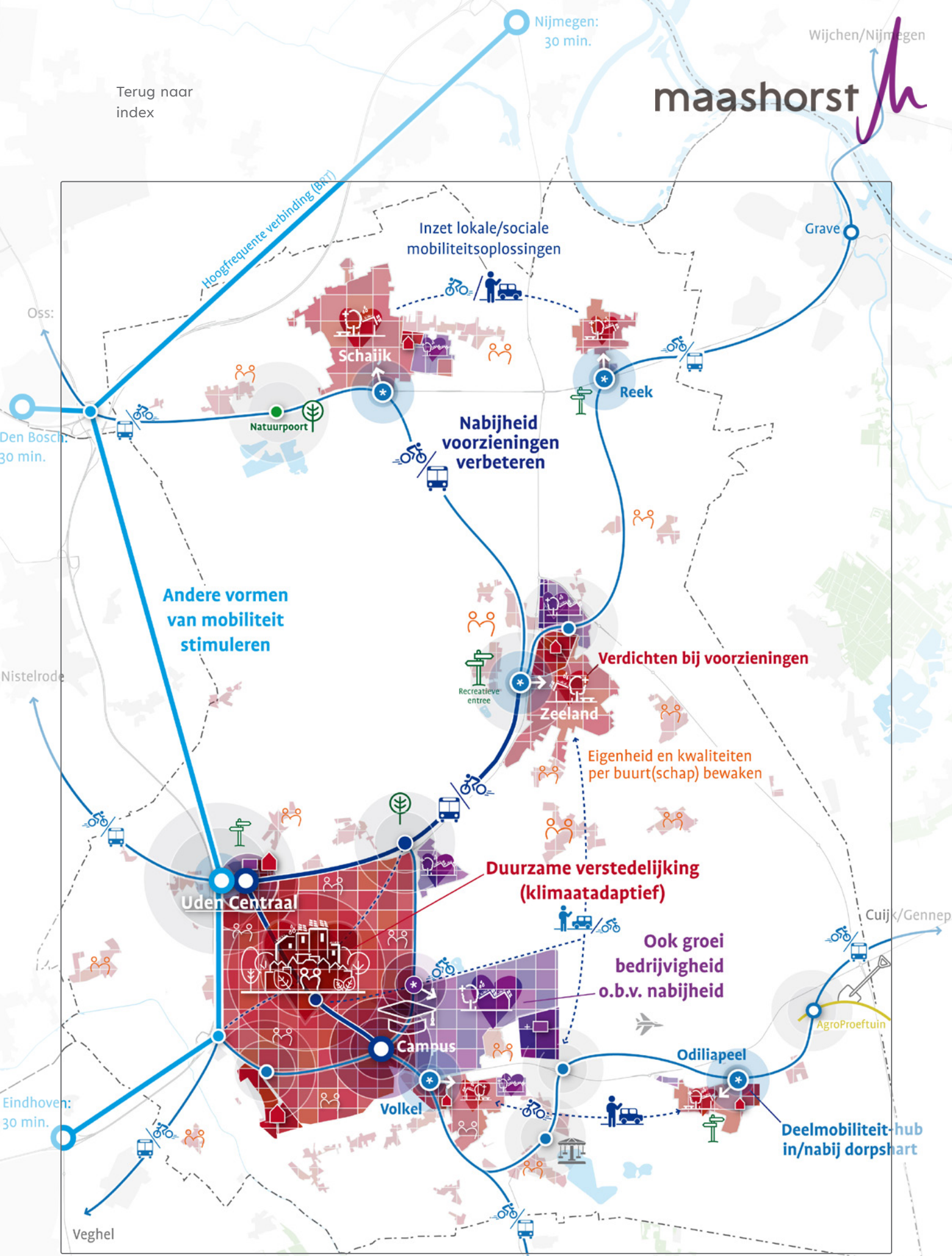
De auto is nu nog erg belangrijk in Maashorst. Er moet een betere balans gevonden worden tussen ambities op bijvoorbeeld het gebied van een gezonde leefomgeving (groen en milieu), de economische vitaliteit en verstedelijking. Het gaat dan bijvoorbeeld om de versterking van het OV-, voet- en fietsnetwerk, het ontwikkelen van hubs, zoals een Bus Rapid Transit-(BRT-)hub nabij de A50, het instellen van emissievrije zones, het beperken van de ruimte die de auto inneemt (bijv. door parkeerregulering) zodat er meer ruimte is voor langzaam verkeer, aantrekkelijke verblijfsplekken en klimaatadaptatie, én het behoud van de autobereikbaarheid.

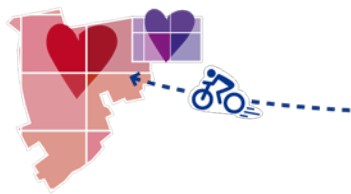
Voor deze mobiliteitstransitie zetten we in op nabijheid als leidend principe. Dit doen we enerzijds door andere keuzes te maken met betrekking tot voorzieningen en verstedelijking (zie p. 66 en p. 70); hierdoor worden actieve vormen van mobiliteit (lopen en fietsen) aantrekkelijker. Anderzijds passen we ook de prioritering van ons transportnetwerk aan: naast lopen en fietsen krijgt ook het openbaar vervoer meer ruimte en aandacht. Op deze wijze trachten wij een gedragsverandering tot stand te brengen.

Mobiliteit,
voorzieningen,
verstedelijking

Terug naar index

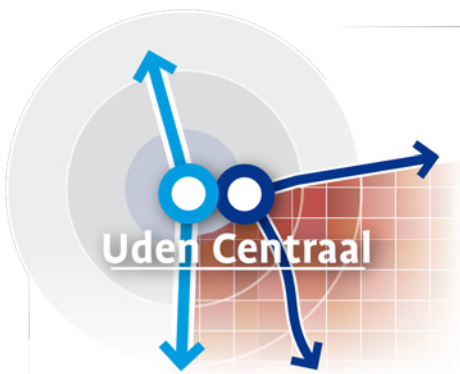

4.3.1 a Meer ruimte voor het actieve vervoer

Actieve vormen van mobiliteit als lopen en fietsen dragen bij aan de gezondheid en stimuleren daarnaast het contact met de omgeving. Op die wijze dragen zij bij aan een sterkere sociale cohesie, en aan meer binding met de fysieke leefomgeving en het klimaat. In de toekomst bieden we meer ruimte aan wandelaars en fietsers door te werken aan brede, groene en veilige wandel- en fietspaden, die uitnodigen tot het laten staan van de auto. (zie ook '4.1 k - Kern vergroenen').

Dit betekent in de kernen een fijnmazig netwerk van aantrekkelijke, groene en veilige wandel- en fietspaden, waarbij de omvang en kwaliteit van het netwerk ook is gericht op de dagelijkse verplaatsingen van kinderen binnen en tussen buurten en wijken. Daarnaast zetten we in op een doorontwikkeling van goede lokale en regionale (snel)fietsroutes om alle voorzieningen bereikbaar te houden zonder dat daar een auto voor nodig is. Dit betekent ook dat er minder ruimte overblijft voor rijdende en geparkeerde auto's; vanuit de groene ambities gaan we niet meer verharding toevoegen. De hubs met deelauto's bieden dan de mogelijkheid om de autobereikbaarheid op peil te houden.

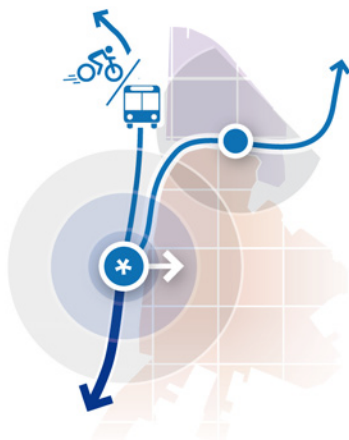
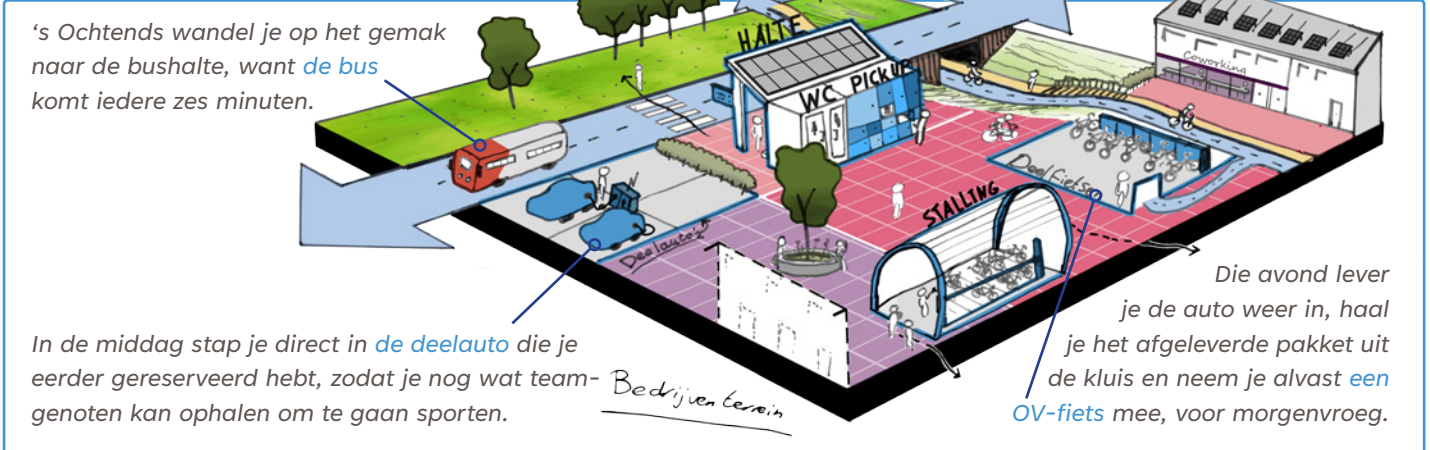

4.3.1 b Openbaar vervoer

We streven naar innovatieve hoogwaardige openbaarvervoerverbindingen, om de (boven)regionale bereikbaarheid van de gemeente Maashorst te verbeteren. Ondanks dat de wens voor een railverbinding vaak wordt geuit, ondersteunen we het regionale initiatief voor het ontwikkelen van een hoogwaardige openbaar-vervoer-verbinding (Bus Rapid Transit, BRT) via de A50/A59. Deze BRT is een vorm van kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer, op basis van busvervoer met hoge snelheid (korte reistijd) en regelmaat (korte wachttijd). Onderdeel van de BRT is uiteindelijk ook de locatiekeuze voor een of meerdere op- en overstapplaatsen in de buurt van de A50. Hierbij speelt ook het voor- en natransport naar onze kernen een grote rol. Hierdoor worden onze kernen aangesloten op het (boven)regionaal vervoersnetwerk. Dit vormt **de ruggengraat** van het mobiliteitsnetwerk in de toekomst.

Vanuit dit BRT-netwerk strekt vervolgens een aanvullend mobiliteitsnetwerk zich uit in alle windrichtingen. Hierbij kan slim worden voortgebouwd op bestaande regionale busverbindingen. Onder andere lijn 99 (richting Grave-Wijchen-Nijmegen), lijn 91 (Mill-Cuijk), lijn 322 (Gemert-Eindhoven), lijn 294 (Oss-Ravenstein) en lijn 157 (Oss-Veghel) kunnen in snelheid, frequentie en onderlinge aansluitingen verder geoptimaliseerd worden. We zetten ook in op het versterken van OV-verbindingen tussen de kernen van onze gemeente.

De mobiliteitshub als verbindende schakel

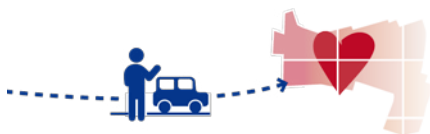

4.3.1 c Mobility As A Service

Wat verder bijdraagt aan het doorontwikkelen van het mobiliteitsnetwerk is het realiseren van één lokale (deel)mobiliteitshub in/nabij ieder dorpshart. De mobiliteitshubs, waar verschillende vormen van (innovatieve) vervoer(sstromen) samenkomen en waar gelijk ook mogelijkheid wordt geboden voor het effectief invullen van eventuele overstaptijd (bijvoorbeeld flexwerkplek), vormen een belangrijke schakel in de mobiliteit van de toekomst. Hierdoor is het nog vanzelfsprekender dat bewoners, ondernemers en recreanten via slimme diensten (Mobility as a Service) allerlei vormen van vervoer met elkaar combineren, om zo snel en eenvoudig van A naar B te reizen. Met de mobiliteitshubs wordt de onderlinge verbinding tussen de kernen en tegelijkertijd de nabijheid van (regionale) voorzieningen vergroot. De aard en omvang van een hub kan per kern en locatie verschillen, evenals de mate waarin we bewoners en bezoekers stimuleren om gebruik te maken van het deelvervoer. Sowieso is het streven dat er binnen een acceptabele afstand van de woningen in de kernen ook een OV-halte is. We gaan ervan uit dat ook het openbaar vervoer in de toekomst elektrisch is. Dat betekent dat bij de mobiliteitsnetwerken en -hubs ruimte en capaciteit moet zijn voor opwek en afname van stroom.

4.3.1 d Lokale/sociale vormen van mobiliteit

Lokale en sociale mobiliteit betekent mobiliteit voor en door elkaar. Hierbij kan gedacht worden aan buurtbussen, of aan een sociale taxidienst (zoals AutoMaatje van ANWB en de MuzeMobiël in Uden), maar ook aan een netwerk van deelfietsen die op verschillende plaatsen binnen onze gemeente gestald en gebruikt kunnen worden. Deze mobiliteitsoplossingen vormen, zeker in de kleine kernen en het buitengebied, een belangrijke aanvulling op het reguliere openbaar vervoer. Daarnaast willen we in de mobiliteitstransitie ook de 'zachte' (niet-fysieke) kant van mobiliteit betrekken: denk bijvoor-

beeld aan fietslessen voor migranten of het stimuleren van wandel- en fietsclubs in de gemeente.

Extra aandacht is er voor de kwetsbare inwoner. Voor kwetsbare inwoners geldt in het algemeen dat hun bereik afneemt naarmate hun kwetsbaarheid toeneemt. Als hun leefwereld niet veel groter meer is dan de eigen wijk of kern is het van belang dat zij in elk geval de basisvoorzieningen kunnen blijven bezoeken (ontmoeting, winkel, huisarts e.d.). Denkbare voorbeelden zijn de MuzeMobiel (Uden Noord), evenals scootmobielpools (locaties waar deelvervoer beschikbaar is voor mindervaliden).

4.3.1 e Ruimte voor de privé auto

Het bieden van ruimte aan OV, fietser en voetganger, samen met de ambitie om de openbare ruimte te vergroenen, maakt dat er minder ruimte overblijft voor de eigen auto. Dit zal zijn weerslag hebben op de ruimte die er is om te kunnen parkeren, de directheid van autoverbindingen en de geldende maximale snelheid voor autoverkeer. Ook maatregelen om de uitstoot van gemotoriseerd verkeer te verlagen, dragen bij aan de ambitie om de omgevingskwaliteit te verbeteren.

De inzet nu is vooral om andere vormen van vervoer te stimuleren en uit te breiden. Daarnaast kan er door regulering worden gestuurd op de mate waarin er geparkeerd wordt in de openbare ruimte.

De forse prognose voor het aantal elektrische auto's zorgt voor een enorme toename van nieuwe laadinfrastructuur. Gezien de keuze voor meer stappen, trappen, OV en MaaS zullen oplaadpunten in de toekomst waarschijnlijk vaker een functie krijgen voor deelvervoer. Bij de locatiekeuze van nieuwe laadpunten houden we hier al rekening mee.

4.3.2 Voorzieningen

De gemeente Maashorst heeft de ambitie een aantrekkelijke plek te zijn om te wonen, te werken en te bezoeken. Niet voor iedereen in de maatschappij is dit een vanzelfsprekendheid, zoals voor mensen met een beperking, handicap of chronische ziekte. Deze mensen moeten net als iedereen vrij kunnen kiezen hoe ze willen leven, wonen, leren, werken, reizen en recreëren.

We willen een plek zijn waar iedereen zich veilig voelt en waar het voorzieningenniveau op peil is. We streven naar het behouden en waar nodig aanvullen, verbeteren en goed ontsluiten van voorzieningen. Ook streven we

naar het versterken van een goed woon- en leefklimaat en het behoud van onze karakteristieken (waaronder ons (im)materiële erfgoed).

We beschouwen hier onze ambities op het gebied van ‘voorzieningen’ in de breedste zin van het woord. Naast belangrijke voorzieningen, zoals scholen, winkels, horeca of openbaar vervoer, gaat het ook om belangrijke openbare diensten, zoals bibliotheken, zorgclusters, het gemeentelijk loket, buurtgebouwen, ontmoetingspleinen en voorzieningen voor sport. Een goed woon- en leefklimaat reikt zelfs nog verder dan sec ruimtelijke aspecten (zoals hoeveel en waar bepaalde diensten te vinden zijn).

Juist de meer ‘zachte’ aspecten dragen bij aan een prettig leefklimaat met een goede sociale cohesie en een gezonde leefstijl; denk bijvoorbeeld aan de toegankelijkheid/inclusiviteit van onze voorzieningen, het gevoel van ‘erbij horen’, de kans op vanzelfsprekende/spontane ontmoetingen en het positieve effect van een groene leefomgeving.

Versterken van de sociale basis in wijken en kernen

Voor inwoners met een vraag en/of behoefte is een plek voor informatie, advies en ontmoeting net dat steuntje in de rug. Liefst zo normaal mogelijk, in eigen netwerk of omgeving. Daarom gaan we bestaande voorzieningen versterken, nieuwe realiseren en werken aan ‘normalisering’, zodat inwoners het gewoon vinden om even binnen te lopen en laagdrempelig hun problemen kunnen bespreken. Hiermee zijn er natuurlijke vindplaatsen voor ondersteuning in de wijk en vergroten we het bereik van deze vindplaatsen.

Daarnaast hebben deze voorzieningen een preventieve functie; door er op tijd bij te zijn voorkomen we dat een hulpvraag uitgroeit tot zware ondersteuningsvraag. Hiermee bereiken wij dat inwoners meedoen in hun eigen wijk/kern, inwoners hulp weten te vinden en in hun directe omgeving geholpen kunnen worden.

4.3.2 a Draagvlak behouden voor voorzieningen

Een algemene tendens is dat de gemiddelde huishoudensgrootte in Nederland daalt. Hierdoor neemt het draagvlak door voorzieningen geleidelijk af. Wij kiezen daarom, met inachtneming van de bestaande sociale structuren en huidige inwoners, voor (duurzame) inbreiding binnen de bestaande kernen en nabij voorzieningen. Door meer huizen, en dus meer huishoudens te vestigen in hetzelfde gebied, blijft het aantal bewoners naar rato gelijk.

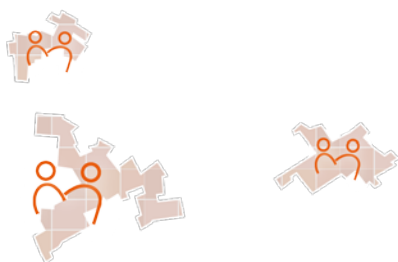
Daarmee blijft ook het draagvlak voor voorzieningen behouden in de gemeente Maashorst. Een gevarieerd woningaanbod zorgt voor verschillende doelgroepen en zal bijdragen aan het in stand houden of versterken van een gezonde mix van commerciële en maatschappelijke voorzieningen in de kernen. In de gemeente Maashorst kunnen onze inwoners hierdoor een leven lang gezond en prettig wonen.

4.3.2 b Goed bereikbare voorzieningen

Niet ieder dorp zal over iedere voorziening kunnen beschikken. Om toch te zorgen dat het voorzieningenniveau voor alle inwoners van onze gemeente op peil is, zetten we in op goede verbindingen tussen de kernen en de belangrijkste voorzieningen(clusters) (zoals bijvoorbeeld ziekenhuis Bernhoven en natuurgebied De Maashorst) en goede faciliteiten ter plaatse (zoals fietsenstallingen). Een goed mobiliteitsnetwerk en sociale vormen van mobiliteit (zoals benoemd in 4.3.1 d) spelen hiervoor een belangrijke rol.

Daarnaast is het belangrijk om oog te hebben voor een minimaal basisaanbod van voorzieningen in onze kernen, zoals een basisschool, sportmogelijkheden en een ontmoetingsplek/buurthuis. Het liefst gecombineerd op één plek om natuurlijke ontmoeting van jong en oud te stimuleren. Hoewel voorgaande het streven is, zijn in de toekomst niet altijd alle behoeften van jongeren en ouderen te verenigen onder één dak. Er moet daarom ook altijd ruimte blijven voor maatwerk en initiatieven vanuit de samenleving.

We zorgen ervoor dat ook de bereikbaarheid van zorg en voorzieningen voor inwoners (en bezoekers) van ons buitengebied op orde is. Dit vraagt om creatieve oplossingen om te zorgen dat, zeker bij toenemende kwetsbaarheid, bewoners ook in de buitengebieden ‘thuis’ kunnen blijven wonen, in plaats van verplicht te verhuizen naar een locatie in meer verstedelijke gebieden.

4.3.2 c Toegang tot zorg en onderwijs

In Maashorst zorgen we ervoor dat iedereen goede toegang tot eerstelijns zorg (huisarts, fysiotherapeut, tandarts, apotheek) heeft. Dit doen we, bij voorkeur, door te zorgen voor een goede spreiding van praktijken over de kernen. Van een goede dekking is sprake als patiënten zelf binnen 15 minuten (lopend of op de fiets) bij de arts kunnen zijn. Waar dit niet kan, is aanvullend een goede digitale bereikbaarheid (via glasvezel) belangrijk. Ook hier kunnen lokale en sociale mobiliteitsvormen een rol spelen.

Daarnaast is de leefbaarheid in de kernen gebaat bij het hebben van een basisschool op minder dan 2 km van huis, maar bij voorkeur op circa 15

minuten afstand (lopend of fietsend). Vervolgonderwijs, binnen onze gemeente alleen in Uden, kan niet in elk kern. Maar de bereikbaarheid daarvan, zowel binnen als buiten onze gemeente, via veilige fietsverbindingen is belangrijk voor de leefbaarheid en het kunnen opgroeien in de kern waar je geboren bent.

4.3.2 d **Detailhandel, horeca en dienstverlening**

Op het gebied van winkels, horeca en dienstverlening neemt het centrum van Uden een belangrijke regionale positie in. Er zijn veel voorzieningen aanwezig en het centrum krijgt veel bezoekers van buiten Uden. Deze regionale positie willen we behouden en verder versterken. Ook de Woonboulevard in Uden heeft een regionale positie die we graag willen behouden.

De dorpscentra van Schaijk, Zeeland, Volkel, Odiliapeel en de kern van Reek hebben een belangrijke dagelijkse verzorgingsfunctie voor de inwoners. We streven ernaar om deze positie voor de inwoners zo sterk mogelijk te houden door de aantrekkelijkheid en de verblijfskwaliteit verder te versterken. Dagelijkse voorzieningen zoals het doen van boodschappen willen we graag toegankelijk houden voor alle inwoners.

4.3.2 e **Voorzieningen t.b.v. een gezonde arbeidsmarkt**

Iedereen moet mee kunnen doen op de arbeidsmarkt. Als gemeente vinden wij het belangrijk dat enerzijds de bedrijvigheid aansluit bij onze beroepsbevolking; anderzijds vinden wij het van belang dat bewoners zich levenslang kunnen blijven ontwikkelen. Onderwijs en kennisdeling zijn dan ook belangrijke voorzieningen, met name vanuit een hybridemodel van leren en werken. Ook zetten we ons in om onbenut arbeidspotentieel alsnog in te kunnen zetten. Hiervoor is naast nabijheid van geschikte werkgelegenheid, ook nabijheid en toegankelijkheid van onderwijsvoorzieningen belangrijk.

Als gemeente maken we bovendien onderdeel uit van een breder provinciaal netwerk waarin kennisdeling en innovatie tot bloei komt. De provincie stimuleert dat clusters (industriële districten) elkaar versterken om onder andere de innovatiekracht onder bedrijven te vergroten. Voor een aantal clusters investeert de provincie in campussen om ontwikkelingen op gang te brengen, verbindingen te leggen en te versterken. Ook als gemeente willen we hier in investeren.

Voor de toekomst willen we ontmoetingsplekken voor ondernemers te behouden en versterken en hiermee innovatieclusters tot stand te brengen. Naast de bekende en nieuwe bedrijfsverzamelgebouwen, kan ook gedacht worden aan stedelijke interactiemilieus, gebieden waar wonen en bedrijvigheid samen komen, vaak als gevolg van investeringen in stedelijke transformatie.

4.3.2 f Waarborgen van een goede toegankelijkheid van de omgeving

Om iedereen mee te kunnen laten doen aan de samenleving is een goede toegankelijkheid van de leefomgeving van belang. Het gaat onder andere om toegankelijke woningen, gebouwen, centra, parkeer- en recreatieterreinen, openbaar vervoer en openbare ruimten. Maar ook om bijvoorbeeld het organiseren van prikkelvrije activiteiten. Een toegankelijke omgeving nodigt ook uit om meer activiteiten buitenshuis te doen, maakt het makkelijker om mensen te ontmoeten en bijvoorbeeld zelf boodschappen te kunnen doen.

In de praktijk zijn er tal van belemmeringen voor mensen met een matige of ernstige beperking, waaronder senioren en mindervaliden. Dit zijn belemmeringen bij het gebruik van bijvoorbeeld openbare ruimten, gebouwen en het openbaar vervoer. De opgave is de toegankelijkheid daarvan te verbeteren (ook voor nood- en hulpdiensten) en te zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende geschikte woningen en woonvormen voor mensen met een beperking.

4.3.3 Verstedelijking

De gemeente Maashorst heeft de ambitie om te voorzien in de eigen woonbehoefte, waarbij er per kern sprake is van voldoende, passend en betaalbaar aanbod. Daarbij hanteren we het principe van 'inbreiding gaat voor uitbreiding'. Deze intensivering van het grondgebruik binnen onze kernen wordt ook wel 'verstedelijking' genoemd. Waarom vinden we dit belangrijk? En hoe zien we dit voor ons?

We zien verdichten en verstedelijken als kans om nieuwe energie en kracht te geven aan bestaande wijken en kernen. Hierbij hebben wij uiteraard oog voor de bestaande bewoners en sociale structuren binnen woonwijken. Het draagvlak voor voorzieningen, zoals winkels, horeca, zorgvoorzieningen, onderwijs en verenigingen neemt hierdoor toe (zie '4.3.2 - Voorzieningen'). Ook ontstaan door het integraal benutten van de beschikbare ruimte, meer mogelijkheden om woningbouwontwikkelingen te koppelen aan het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Denk daarbij aan het vergroenen, het verduurzamen of het vergroten van de diversiteit en doorstroming binnen buurten, wijken en kernen. Naast nieuwe plannen op inbreidingslocaties (herstructurering) willen we de bestaande woningvoorraad en de transformatiepotentie (zie kader op p. 72) optimaal benutten. We zullen daarbij meer de hoogte in moeten dan we nu doen, passend bij de lokale kenmerken van onze dorpen.

De ontwikkelingen rondom duurzaam opwekken en gebruiken van energie gaan snel. In onze gemeente zien we ook dat inwoners en bedrijven actief met verduurzamen bezig zijn. Er komen steeds meer elektrische auto's, bussen en bestelauto's, (kleine) windturbines, zonnepanelen en zonnepanelen op daken. Al die ontwikkelingen leiden tot een grote groei van energievraag én -aanbod. Hierdoor is het nodig om fysiek ruimte te reserveren voor de inpassing van het ondergrondse en bovengrondse energienetwerk, bijvoorbeeld voor de toename van trafo's in het stedelijk gebied, transportverdeelstations, en dikkere kabels in de grond. Het is belangrijk om ruimtelijke opgaven logisch met elkaar te verbinden.

4.3.3 a Duurzame verstedelijking

De gemeente Maashorst koppelt het thema ‘verstedelijking’ één op één aan klimaatbestendigheid. We willen onze ecologische footprint verkleinen, dus we moeten zuinig en zorgvuldig omgaan met de beperkte ruimte die we tot onze beschikking hebben. De gemeente Maashorst stelt daarom hoge eisen aan een duurzame kwaliteit van de woon- en leefomgeving. We doen dit voor de gezonde leefkwaliteit van onze huidige bewoners en voor onze toekomstige generaties. We proberen daarbij vanzelfsprekend om onze circulariteit te vergroten: onder andere door het hergebruik en beperken van materialen; het flexibel inzetten van gebouwen en het gebruik van duurzame bouwstoffen.

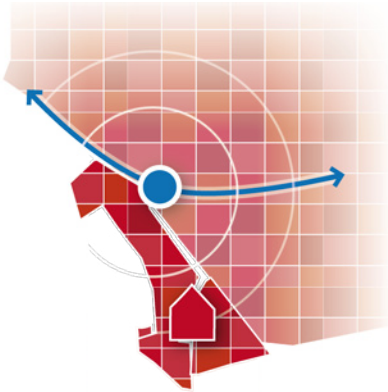
Duurzame verstedelijking is breder dan de fysieke omgeving (energetisch, klimaat, ecologisch). Het heeft ook betrekking op de sociale omgeving (diversiteit, inclusiviteit, ontmoeting e.d.). De ‘gezonde wijk’ is voor ons de basis voor vitale, krachtige kernen en wijken waarin inwoners zoveel als mogelijk (bijv. in mantelzorgwoningen) in de eigen woonomgeving kunnen blijven wonen. Woningbouwontwikkelingen leveren daarmee tegelijkertijd een bijdrage aan het verbeteren van klimaatadaptatie, het versterken danwel behouden van de leefbaarheid en het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners (zowel in onze kernen als in het buitengebied).

4.3.3 b Gezonde woon- en leefomgeving

Binnen onze gemeente hebben wij oog voor een gezonde woon- en leefomgeving. Bij elke ontwikkeling kijken wij hoe deze bijdraagt aan de leefkwaliteit van de directe omgeving. Leefbaarheid, gezondheid en vitaliteit worden ook vergroot door een uitnodigende inrichting van de openbare ruimte. Denk aan speelplekken, aantrekkelijke wandel- en fietsroutes, moestuinen, bankjes om te ontmoeten etc.

Daarnaast kan het woonklimaat aangetast worden door zaken als geluid-, licht- en geurhinder, die veroorzaakt worden door bijvoorbeeld wegen, bedrijven of (in ons geval) de vliegbasis. Woningen zijn bij wet aangemerkt als ‘gevoelige objecten’. Bij afwegingen over nieuwbouwwoningen, bedrijfsmatige ontwikkelingen en aanpassingen aan wegen betrekken wij in de toekomst nadrukkelijk de volksgezondheid in onze afweging. Zo streven we naar beperking van geluidhinder vanaf de grote doorgaande wegen zoals A50, Lippsstadtsingel, Industrielaan, Bergmaas, Rondweg, N605 en N264. Dit doen we aan de hand van de nieuwe wetgeving die gevormd is onder de Omgevingswet.

4.3.3 c Woningbouwlocatie (uitbreiding)

Nieuwe woningbouwontwikkelingen realiseren we, door inbreiding, zoveel als mogelijk nabij voorzieningen; hiermee zetten we een mobiliteitstransitie in gang (zie 4.3.1) en behouden we het draagvlak voor de lokale voorzieningen (zie 4.3.2). Daarmee sluiten we uitbreiding niet uit, maar we zijn (met name in het buitengebied én op uitbreidingslocaties) wel kritisch op nieuwe toevoegingen.

In sommige gevallen is uitbreiding in de vijf kleinere kernen te verantwoorden omdat daar, gelet op behoud van het dorps karakter, minder intensief kan worden verdicht dan in bijvoorbeeld Uden. Inbreiding heeft ook hier de voorkeur boven nieuwe uitbreidingslocaties, maar in de dorpen geldt, meer dan in Uden, dat de afstanden van potentiële uitbreidingen relatief kort zijn en uitbreiding derhalve relatief meer kan bijdragen tot draagvlak voor voorzieningen.

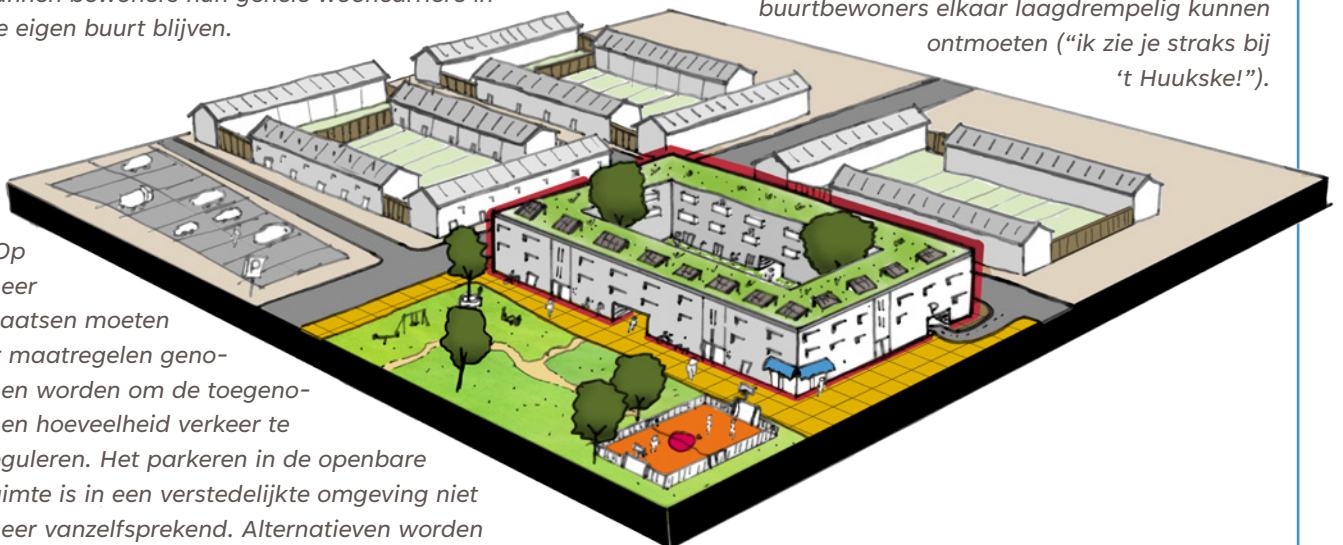
In het geval van uitbreiding bieden wij ruimte aan plannen die een aanvulling zijn op de bestaande voorraad. Dit zijn plannen die voorzien in de kwalitatieve behoefte (naar typologie, soort, prijssegment, doelgroepen etc.)

Duurzame verstedelijking in beeld

In het (fictieve) voorbeeld hieronder is een bestaand blok van naoorlogse eensgezinswoningen vervangen door **een klimaatneutraal woongebouw** met een grotere variatie aan woningtypen. Hierdoor kunnen bewoners hun gehele wooncarrière in de eigen buurt blijven.

Dit model laat zien dat we efficiënter om kunnen gaan met dezelfde ruimte. Door in de ontwikkeling ook (nieuwe) **sociale buurtfuncties** op te nemen, wordt gestimuleerd dat de huidige en de nieuwe buurtbewoners elkaar laagdrempelig kunnen ontmoeten (“ik zie je straks bij ‘t Huukske!”).

Op meer plaatsen moeten er maatregelen genomen worden om de toegomen hoeveelheid verkeer te reguleren. Het parkeren in de openbare ruimte is in een verstedelijkte omgeving niet meer vanzelfsprekend. Alternatieven worden geboden in **verbeterde OV- en fietsvoorzieningen**

en die ontwikkeld worden in lijn met de andere doelen in het betreffende gebied (bijvoorbeeld natuurontwikkeling). Uitbreidingsplannen zijn gericht op versterking van de ruimtelijke en functionele structuur van de dorpen en dragen bij aan het karakter van het dorp.

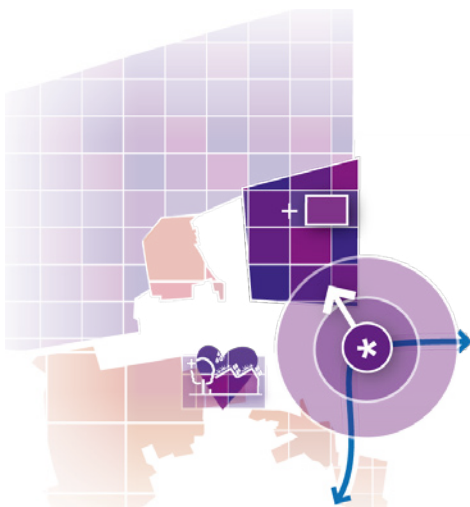
4.3.3 d Wonen in het landelijke gebied en buurtschappen

De gemeente Maashorst biedt beperkt ruimte aan nieuwe vormen van (kleinschalig) wonen in het buitengebied. De gemeente Maashorst hanteert bij toevoegingen het uitgangspunt dat het gebied of buurtschap haar karakter/identiteit behoudt en, waar mogelijk, ook versterkt (in lijn met de vastgestelde streefbeelden per bebouwingsconcentraties). De in de buurtschap liggende cultuurhistorische waardevolle bebouwingen, historische elementen en landschappelijke waarden dienen daarbij behouden te blijven.

4.3.3 e Ontwikkeling bedrijvigheid

We blijven ons MKB-netwerk faciliteren. We koesteren de bestaande bedrijvigheid in de gemeente door het netwerk verder te versterken. Groeiruimte voor MKB is belangrijk in alle kernen. Nieuwe grootschalige bedrijven (bijvoorbeeld XXL-logistiek, grootschalig datacentrum) verwijzen we door naar de grootschalige bedrijventerreinen in de regio. Aangezien de ruimte in onze gemeente beperkt is, zetten we in op het benutten van de inbreidingsruimte op bestaande bedrijventerreinen. Daarbij kan gedacht worden aan het ontwikkelen van lege plekken, door na te denken over gezamenlijk gebruik van parkeerterreinen/-gebouwen of door (waar mogelijk) de hoogte in te gaan met bedrijfsgebouwen. We geven daarnaast ruimte aan bedrijfsverzamelgebouwen ter stimulering van de netwerkeconomie. De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen is van belang, met name ook voor het goederenvervoer.

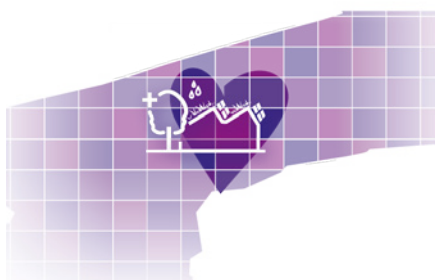

Daar waar toch behoefte is aan nieuwe bedrijventerreinen, zijn dit de gehanteerde criteria:

- Aansluitend op bestaande bedrijventerreinen
- Goed ontsloten via infrastructuur die daarvoor geschikt (gemaakt) is
- Verbeteren ontsluiting voor actieve vervoersmiddelen
- In de nabijheid van ov-verbindingen
- Met inachtnaam van en goed ingepast t.o.v. cultuurhistorische waarde, landschappelijke waarde en belangrijke groenstructuren.

4.3.3 f Duurzame bedrijventerreinen

Evenals bij de woningbouw geldt op bedrijventerreinen het principe van duurzame verstedelijking. Ten eerste proberen we de ruimte die we hebben zo efficiënt mogelijk te benutten. Daarnaast verduurzamen we onze bedrij-

venterreinen, zodat deze toekomstbestendig zijn en zodat onze ecologische en CO2-footprint verkleind wordt. Op bedrijventerreinen zijn doorgaans veel parkeerplaatsen aanwezig. Deze hebben in sommige gevallen potentie om te overkappen met zonnepanelen. Daarnaast is er voor bestaande bedrijventerreinen aandacht voor de ontsluiting door actieve vervoersmiddelen en ov-verbindingen in de nabijheid.

Onze bedrijventerreinen hebben vooral een regionale functie. Naast randvoorwaarden over milieu, veiligheid en hinder is het voor de bedrijven in Maashorst van belang om kansen te benutten die een circulaire economie en de transitie van energie en warmte ons bieden. Nieuwe grote elektriciteits-aansluitingen zijn de komende 5 à 10 jaren naar verwachting niet mogelijk. Dat betekent dat het van belang is te kijken naar koppelkansen tussen bedrijven, zodat een bedrijventerrein functioneert als een samenhangend systeem. Nabijheid en korte lijntjes helpen de bedrijven onderlinge herverdeling van duurzame energie en warmte beter in te zetten. Opwek en afname van energie moeten bij elkaar in de buurt georganiseerd worden.

4.3.3 g Behoud karakteristieke kenmerken en identiteit

Iedere kern binnen de gemeente Maashorst heeft zijn eigen identiteit, die bij ontwikkelingen voor verdichting goed onderzocht dient te worden. We behouden en beschermen de karakteristiek en cultuurhistorie van onze dorpskernen. Verdichting kan ervoor zorgen dat de karakteristiek en cultuurhistorie onder druk komen te staan. Het gebruik en (wellicht) de omvang van gebouwen in dorpen intensificeert en er zal dus sprake zal van een zekere mate van verstedelijking. Ook intensiever gebruik van bestaande gebouwen levert meer 'ruimedruk' op. Dit betekent dat altijd onderzocht dient te worden wat de toegevoegde waarde van intensiveren voor een kern is en hoe dit afweegt tegen het behoud van karakteristiek en cultuurhistorie van de kern.

4.3.3 h Groen wordt mee ontwikkeld

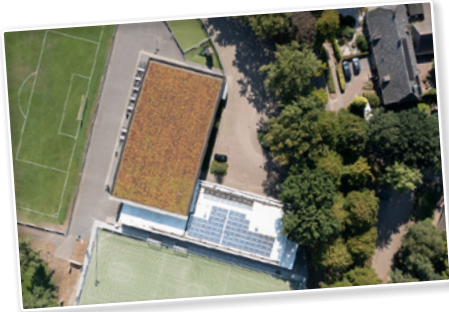
Maashorst streeft er naar een natuurlijke gemeente te zijn. Hittestress en waterberging worden steeds belangrijker bij het inrichten van de openbare ruimte. Vernieuwing van plekken en gebieden gaat in de toekomst dan ook gepaard met vergroening en verduurzaming. Dit kan enerzijds door gebouwen te vergroenen. Kwalitatieve vergroening van gebouwen heeft positieve effecten op hittestress en de binnenstedelijke wateropgave. Daarmee heeft het positieve effecten op het welzijn van onze inwoners. Anderzijds moet er gewerkt worden aan bevordering en ontwikkeling van de ontspannings- en ontmoetingsfunctie van openbaar groen. Dit draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners, zowel in de vorm van gebruiksgroen als in de vorm van zichtgroen.

Nieuwe ontwikkelingen ontwerpen we bovendien meer op de fietser en de wandelaar, en beperkter op autogebruik voor lokale verplaatsingen binnen en tussen de kernen (ca. 0-10 kilometer, 15-minuten-netwerk). Fietsen en wandelen is gezond. Door minder ruimte te reserveren voor autoverkeer (wegen en parkeerplaatsen) is er meer openbare ruimte beschikbaar voor de mens. De schaarse ruimte kan dan ook beter worden ingericht, zodat het uitnodigt om te bewegen en elkaar te ontmoeten.

Inbreiding leidt tot een toename van inwoners binnen een bepaald leefgebied. Daarmee neemt de druk op en het belang van openbare groenplekken toe. Ontwikkelingen mogen in de toekomst daarom niet ten koste gaan van kwalitatief waardevol openbaar groen en dragen bij aan de ontwikkeling hiervan. De ontwikkeling van het openbaar (groen)gebied wordt in de toekomst dus niet meer los gezien van nieuwe (woningbouw)ontwikkelingen binnen onze gemeente. Belangrijk is hierbij dat de vergroening multifunctioneel ingezet en ingericht wordt.

Naast vergroening wordt ingezet op 'natuurinclusief bouwen'. Daarmee kunnen gebouwen en de openbare ruimte bijdragen aan natuurdoelstellingen als biodiversiteit. Om de gebouwde omgeving toegankelijk te maken voor diverse soorten dieren, zorgen we voor de vier ecologische V's (voedsel, veiligheid, voortplanting, verplaatsing) die bijvoorbeeld vogels en insecten nodig hebben. Zo werken we aan meer soortenrijkdom.

4.3.3 i Warmte- en energietransitie

De gemeente Maashorst werkt aan een aardgasvrije gebouwde omgeving. Dat betekent dat gebouwen op een andere, duurzame manier verwarmd worden. In het uitvoeringsprogramma Gebouwde omgeving en het Klimaatakkoord wordt ingezet op samenwerking (met inwoners, organisaties en bedrijven), om zo samen de overstap naar aardgasvrij te maken.

Als we verder vooruitblikken naar 2050 zien we dat dan bijna alle energie komt van zonnepanelen en deels van omgevingswarmte, biogas en kleine windturbines. Het is noodzakelijk dat onze gemeenschap, waaronder onze bedrijven, zich daarop instellen.

(Bedrijfs)daken zijn een belangrijke schakel in het realiseren van de doelstelling voor opwekking van energie. Op korte termijn is er al een verplichting voor duurzame opwek bij nieuwbouw. Er liggen ook veel kansen voor duurzame opwek op bestaande (bedrijfs)gebouwen.

4.3.3 j Verduurzaming bestaand bebouwd gebied

Om te verduurzamen moet niet alleen de energieopwekking duurzaam zijn, maar ook de vraag naar energie moet verlaagd worden. Verduurzaming van onze bebouwde omgeving begint daarom met het terugdringen van de energievraag. Dit kan op verschillende manieren, zoals goed isoleren, luchtdicht bouwen en zongericht verkavelen.

Maatregelen die genomen kunnen worden, passen niet altijd binnen de huidige regels. Om verduurzaming daadwerkelijk haalbaar en aantrekkelijk te maken, moeten we in de toekomst als gemeente streven naar regels die beter inspelen op de noodzaak te verduurzamen.

“De regionale verstedelijkingsstrategie geeft nieuwe energie aan bestaande wijken en kernen”

Als gemeente werken wij conform Brabant-brede afspraken over de verstedelijkingsopgave. We nemen deze uitgangspunten mee in onze afweging van de toekomstige woningbouwontwikkelingen en we hebben deze uitgangspunten verwerkt in deze visie.

De rijksoverheid heeft een Nationale Omgevingsvisie (NOVI) opgesteld. Daarin heeft het Rijk ideeën uitgewerkt over de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Een belangrijk onderdeel van die NOVI gaat over ‘verstedelijking en verstedelijkingsopgaven’

Brabant is het tweede grote verstedelijkte gebied van Nederland. In Brabant ligt een forse bouw-, transformatie en herstructureringsopgave. Reden om als Brabantse partners met het Rijk en de Waterschappen gezamenlijk te bepalen wat er nodig is in Brabant voor een duurzame verstedelijking (zie ook ‘trends’ op p. 17).

Binnen Brabant wordt gewerkt aan vijf thema’s die leidend moeten zijn om te komen tot een toekomstbestendige verstedelijking en tot duurzaam gebruik van de (beperkt) beschikbare ruimte. Dit betreft:

- Bodem- en watersysteem als basis voor de verstedelijking;
- Landschap en natuur groeien mee met verstedelijking;
- Nieuwe woningen versterken bestaande stad en dorp;
- Mobiliteitstransitie maatwerk voor stad en dorp;
- Kwalitatieve werkgebieden als randvoorwaarde voor een circulaire economie.

Binnen de stedelijke regio ‘s-Hertogenbosch, waar onze gemeente deel van uitmaakt, zijn deze doorvertaald naar de volgende vijf ontwikkelprincipes:

- Elke gemeente binnen de regio heeft zijn eigen sterke punten. Door de samenwerking binnen de regio te versterken kunnen we optimaal van elkaar profiteren en de regio als geheel versterken;
- Met schaa sprong in verstedelijking zetten we in op stedelijke huiskamers voor de regio;
- Woningbouw als meekoppelkans;
- Verstedelijking start met bodem- en watersysteem;
- Groen en blauw groeien mee met verstedelijking.

Ook heeft de verstedelijkingsstrategie tot doel om gezamenlijk de regio sterker te maken. Daarbij wordt ingezet op:

- Bus Rapid Transit (BRT)-verbindingen en mobility-hubs;
- De transformatie van na-oorlogse woonwijken en de koppeling met duurzaamheidsdoelstellingen;
- Het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen;
- Het verder uitbouwen van stedelijke interactiemilieus, zoals deze bijvoorbeeld kunnen ontstaan bij Kastanjeweg-Oost, maar ook het gebied rondom de Udenseweg/Hockeyweg;
- De ontwikkeling van landschapsparken (voor ons gaat het om de zone tussen De Maashorst en Uden);
- Een dorpenstrategie om de leefbaarheid en bereikbaarheid van de dorpen ook in de toekomst te waarborgen.

4.4

Ambitie recreatie

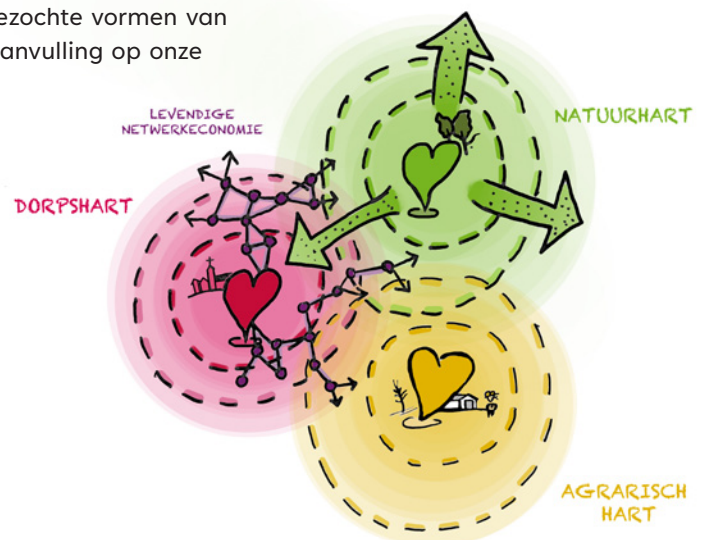
Maashorst is, door het diverse aanbod in vrijetijdsvoorzieningen, natuur en cultuurhistorie, een dynamische gemeente met een levendige samenleving en een grote aantrekkingskracht. We zetten in op een sterke en gevarieerde recreatieve en toeristische sector.

Ambitie is dat Maashorst alles biedt als streek om te zijn in een knusse compacte vorm: een rijk katholiek, agrarisch en cultureel verleden, prachtige natuur, volop mogelijkheden voor actieve ontspanning en recreatie, het rijke bourgondische Brabantse leven, een divers aanbod aan overnachtingsmogelijkheden, een breed en aantrekkelijk horeca- en winkelaanbod en culturele voorzieningen.

We willen dat Maashorst voor iedereen toegankelijk is door een goede bereikbaarheid van onze toeristische en recreatieve voorzieningen, die bovendien aansluiten bij de wensen en behoeften van al onze inwoners, bezoekers en ondernemers. Dit draagt bij aan de versterking van de positieve gezondheid. We willen inwoners meer vrije tijd laten besteden in onze gemeente en we willen meer bezoekers trekken. We koesteren ondernemerschap en bieden ruimte voor initiatieven in balans met de omgeving.

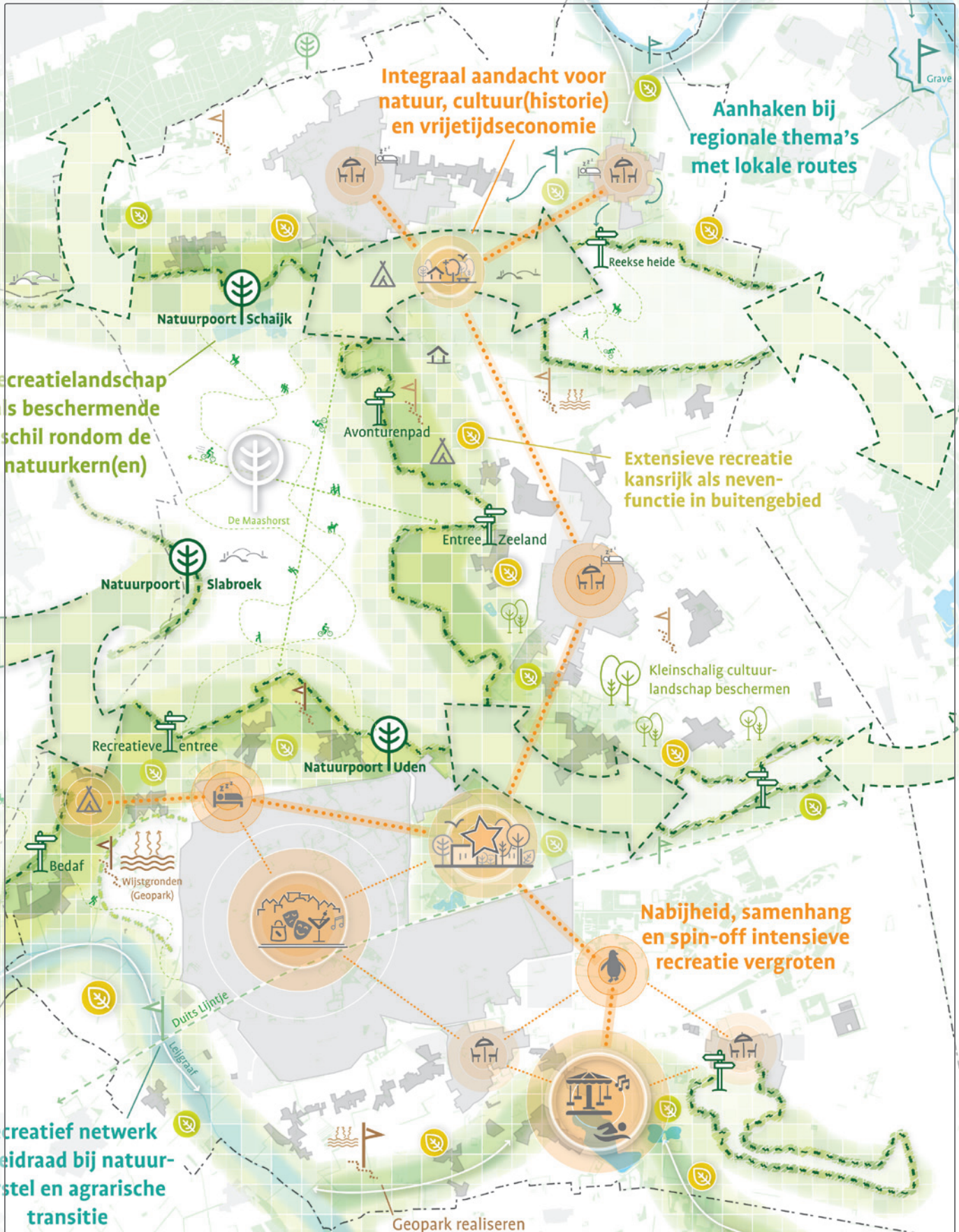
Zonering extensieve en intensieve recreatie

Ook voor recreatie zijn de eerder genoemde schillen in het landschap van belang (zie 'Zonering' op p. 32). In de natuurkernen zijn alleen zeer extensieve vormen van recreatie mogelijk. Hieromheen bevindt zich een extensief recreatielandschap als beschermende schil van de natuur. Daarnaast is er, aansluitend op de woonkernen, een netwerk van intensieve recreatiegebieden. Hier zijn meer grootschalige of drukbezochte vormen van recreatie mogelijk, in aanvulling op onze gezellige dorpscentra.

Recreatie

4.4 a Versterken extensieve recreatie

We stimuleren recreatief gebruik van de natuur, waarbij de balans tussen natuur en recreatieve druk vooropstaat. We hebben een grote oppervlakte aan natuur binnen ons grondgebied, dat deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Brabant. De verschillende gebieden hebben elk hun eigen karakter en aantrekkingskracht voor de recreant. Hoofdról is weggelegd voor De Maashorst, vanwege de omvang van het gebied en de diversiteit in de natuur.

De natuur is het belangrijkste in de natuurgebieden, hier zetten we in op versterking van de natuurkwaliteit. In de schil eromheen zijn meer mogelijkheden voor extensieve recreatie. We creëren een recreatielandschap als beschermende schil rondom de natuurgebieden. We zorgen voor groene verbindingen van de natuur tot in de dorpskernen en voor een verbetering van de oversteeplaatsen, zodat inwoners van Maashorst op een prettige en laagdrempelige manier de natuur kunnen bezoeken. We creëren meer mogelijkheden voor inwoners om 'ommetjes te maken' in de eigen woonomgeving.

Om de recreatieve druk te verspreiden, versterken we de extensieve vormen voor recreatie in de andere natuurgebieden van Maashorst (o.a. de Reekse, Trentse en Odiliapeelse Bossen, het beekdal van de Leijgraaf en Bedaf).

We stimuleren de recreatieve verbindingen tussen de deelgebieden van natuurgebied De Maashorst, zoals Herperduin en Bomenpark, en met de natuurgebieden in onze omgeving, zoals omgeving Maas, Keent, Beerse Overlaat, Zuidwaterlinie, Hoge Raam en de Peel. Door integrale ontwikkeling van nieuwe natuur- én recreatieve verbindingen willen we beide netwerken versterken.

4.4 b Versterken intensieve recreatie

Op plekken waar het landschap het toestaat zijn intensievere vormen van recreatie mogelijk, waar meer bezoekers op af komen. We zetten in op een divers aanbod aan voorzieningen gericht op brede en diverse doelgroepen; voor ieder wat wils. Gebieden waar intensievere vormen mogelijk zijn, zijn o.a. het gebied tussen Schaijk en Zeeland, met o.a. de vakantieparken (belangrijk is wel de balans met de natuur), het gebied rondom Hemelrijk, het centrum van Uden en de dorpskernen. Deze gebieden behoren tot het intensieve recreatienetwerk. Hier willen we de samenhang en spin-off van de vrijetijdseconomie vergroten.

Het centrum van Uden heeft een belangrijke economische en maatschappelijke functie voor Maashorst, en ook voor de regio. Het centrum heeft een

hoog voorzieningsniveau en dit willen we behouden en versterken. Uitgangspunten zijn: economisch vitaal, levendig, groen, toegankelijk en herkenbaar.

De dorpscentra van Schaijk, Zeeland, Volkel, Odiliapeel en Reek zijn aantrekkelijke plekken voor de inwoners en voor de recreant. We verbeteren de aantrekkelijkheid van de dorpscentra, zodat deze nog meer uitnodigend zijn, bijvoorbeeld om de horeca te bezoeken. We zorgen ervoor dat de kernen en de dorpscentra goed zijn aangesloten op het recreatieve fietsnetwerk en in iedere kern versterken we de mogelijkheden tot verblijven en overnachten.

4.4 c Kleinschalig cultuurlandschap behouden/herstellen

In de gehele gemeente hebben we oog voor de historische herkomst van de landschapsstructuur. Deze historische structuren en landschappen zijn authentiek en daarmee ook aantrekkelijk voor de recreant. Waar nog historische kleinschalige landschapsstructuren zichtbaar zijn, proberen we deze te behouden en te versterken. Waar de historische kleinschalige structuren (deels) verloren zijn, proberen we deze te herstellen of gebruiken we waar mogelijk de historische structuur als inspiratie bij landschapsinrichting.

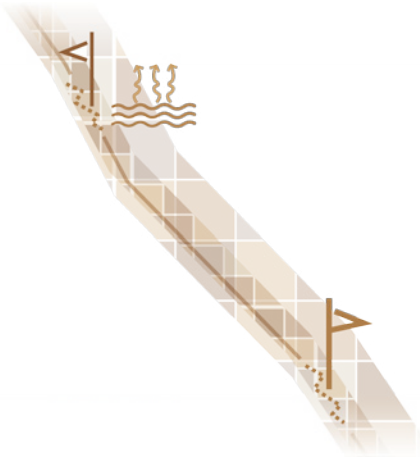
4.4 d Lokaal erfgoed behouden en inzetten als recreatieve trekpleister

We zoeken naar manieren om ons lokaal erfgoed in te zetten als unieke **recreatieve trekpleister**. Hiervoor zoeken we verbinding met lokale ondernemers en samenwerkingspartners. We kijken met hen naar mogelijkheden om een robuust erfgoednetwerk te ontwikkelen. Dit netwerk moet het makkelijker maken voor lokale partners om ons erfgoed te gebruiken in hun bedrijvigheid en activiteiten.

(Bouw)activiteiten vinden plaats met **aandacht voor het aanwezige erfgoed**. Monumenten en cultuurhistorische panden worden zoveel mogelijk beschermd. Ook beschermen we waardevolle archeologische vindplaatsen en versterken we de zichtbaarheid hiervan.

Cultuurhistorie houdt niet op bij de gemeentegrens. Er zijn historische gebeurtenissen die we met de regiogemeenten uitdragen. We versterken de aanhaking bij **regionale thema's en routes**. Hierbij valt te denken aan het Duits Lijntje, Land van Ravenstein en de Zuiderwaterlinie, die ons met elkaar verbinden. Deze verhalen mogen niet verloren gaan en daarom worden activiteiten en routes georganiseerd.

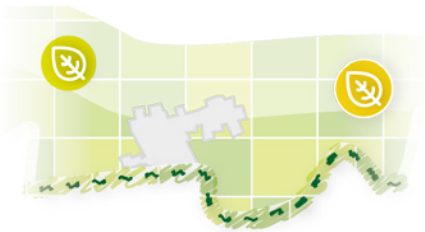

4.4 e Geopark realiseren

Voor het gebied met de horsten, slenken en breuken rondom de Peelrandbreuk is de ambitie om, samen met andere gemeenten rondom de breuk, de UNESCO-status Geopark te verkrijgen. Hiervoor gaan we de unieke landschappen zichtbaar en beleefbaar maken, waarmee de identiteit van de streek in zijn totaliteit wordt versterkt. Inwoners en stakeholders voelen zich verbonden en ontwikkelen initiatieven die bijdragen aan het geheel.

Er wordt blijvend gewerkt aan bescherming en herstel van het wijstverschijnsel en het ontsluiten hiervan voor een groter publiek. Dit doen we door het verbeteren van het fiets- en wandelnetwerk en de informatievoorziening voor de bezoekers in dit gebied. In Maashorst maken we unieke plekken, zoals het Sint Annabos in Uden en het wijstbosje bij Zeeland, meer zichtbaar. Onderdeel van de UNESCO-status is een verbinding van het gebied met het onderwijs en het bedrijfsleven.

4.4 f Recreatie als agrarische nevenfunctie

De aanwezigheid van recreanten en bezoekers in het buitengebied biedt kansen voor nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven, zoals een B&B, boerderijwinkel of kleinschalige horeca. Hierbij is zowel de recreant als de agrarische ondernemer gebaat. Dit geldt in de agrarische schillen 1 en 2.

Tevens biedt dit de bezoeker de mogelijkheid om eens te kijken op een agrarisch bedrijf. Het is belangrijk om de koppeling tussen consument en voedselproductie te versterken. Naast recreatie is ook educatie of zorg (zoals een zorgboerderij) een wenselijke toevoeging aan de agrarische activiteiten.

4.4 g Verblifsrecreatie

Verblifsrecreatie is onderscheidend en heeft een meerwaarde voor het bestaand aanbod. We stimuleren kwaliteitsverbetering en ontwikkelmogelijkheden van de bestaande bedrijven. Er liggen kansen voor bijzondere en unieke concepten.

Aandacht is er voor meerdaags verblijf. De intensiteit van de ontwikkeling moet, in combinatie met bestaande recreatieve functies, in balans zijn met het gebied (leefbaarheid, infrastructuur, natuur). In de zone van extensieve recreatie kunnen kleinschalige overnachtingsaccommodaties (bijvoorbeeld tourcampings) ontwikkeld worden als nevenactiviteit. Zoals gezegd versterken we in iedere kern de mogelijkheden tot verblijven en overnachten.

4.4 h Versterken sport en recreatie

We zorgen voor bereikbare sportvoorzieningen voor alle inwoners. Sportlocaties liggen zoveel mogelijk in een groene omgeving, zijn bereikbaar, toegankelijk en multifunctioneel inzetbaar. Daarnaast stimuleren we het bewegen in de buitenruimte door deze aantrekkelijk en veilig te houden.

4.4 i Recreatie als aanjager voor integrale gebiedsontwikkeling

Recreatie kan door kruisbestuiving met andere sectoren op diverse plekken in onze gemeente dienen als aanjager van een structurele landschapsontwikkeling. Met name ten zuiden van Schaijk en Reek (tussen De Maashorst en De Reekse Bossen) en aan de oostzijde van Uden (ingeklemd tussen bedrijventerreinen Vluchtoord en Loopkant Liessent) liggen twee complexe, maar kansrijke, transformatiegebieden.

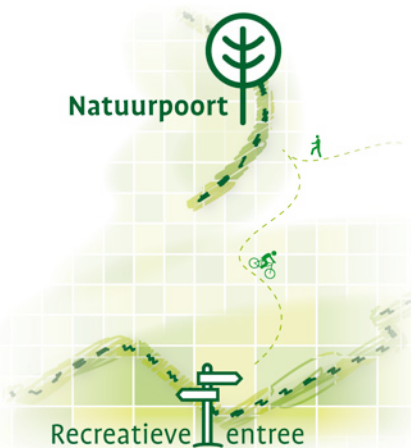
In beide gevallen gaat het om een gemengd, voorheen agrarisch, gebied waar zowel natuurdoelen als recreatieve ambities spelen. Ze kunnen een schakel vormen in het intensieve recreatienetwerk binnen onze gemeente, maar zijn ook vanuit een goede woon-/leefkwaliteit en herstel van natuurwaarden van belang. Op deze locaties hebben wij integraal aandacht voor natuur, cultuur(historie) én vrijetijdseconomie. Toename van (intensieve vormen van) vrijetijdseconomie is mogelijk, mits er tevens geïnvesteerd wordt in een versterking van de leefomgeving, het landschap en de natuur.

4.4 j Natuurpoorten en recreatieve entrees versterken

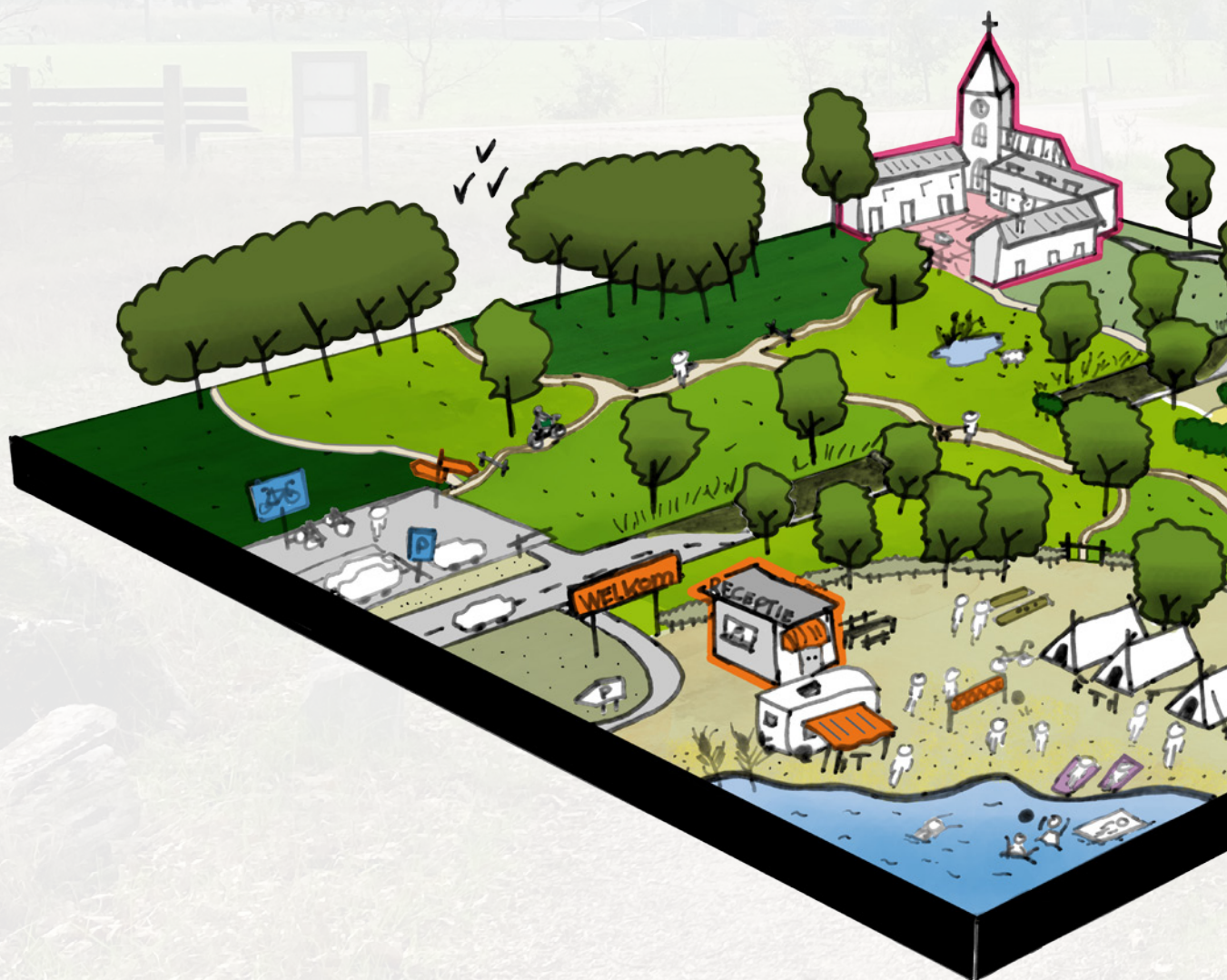
De natuurpoorten en de recreatieve entrees vormen de toegang tot onze mooie natuurgebieden:

- De natuurpoorten zijn dé toegangspoorten tot natuurgebied De Maashorst. Op deze locaties zijn veel faciliteiten aanwezig zoals horeca, parkeergelegenheid, informatie over de natuur, cultuurhistorie en de routes in het gebied, speelplekken, hondenloosloopgebieden en rolstoelpaden.
- De recreatieve entrees zijn kleinschalige startpunten van routes aan de rand van de natuurgebieden (niet alleen De Maashorst) in onze gemeente. Indien mogelijk zijn deze entrees gekoppeld aan (bestaande) recreatieve voorzieningen zoals campings of kleinschalige horeca.

Deze toegangen willen we graag versterken om onze inwoners en bezoekers uit te nodigen tot een bezoek aan de natuur. Door meerdere natuurpoorten en recreatieve entrees in te richten, spreiden we de bezoekers over het natuurgebied. Hiermee wordt een te grote belasting op de natuur, op één locatie, voorkomen.

"Gastvrij, gemoedelijk en knus"

We werken er hard aan om de meest aantrekkelijke gemeente van Brabant te zijn voor toerisme en recreatie. Net als de ondernemers in de sector. Ook voor hen zijn toerisme en recreatie van groot belang. Daarom hebben we in 2022 en 2023 samen gewerkt aan de 'Visie Toerisme en Recreatie Maashorst 2040'.

In 2040 is Maashorst een bekende en veel bezochte toeristische gemeente. Maashorst heeft een mooie combinatie van unieke natuur, cultuurhistorie en veelzijdig toeristisch en recreatief aanbod. De gemeente staat voor gastvrijheid; het is hier knus. Er is van alles te beleven in de kernen, maar tegelijkertijd ervaar je hier heerlijke rust en de Brabantse gemoedelijkheid.

Voor actieve ontspanning en recreatie zijn er volop mogelijkheden: het rijke Bourgondische leven, een breed palet aan evenementen en bezienswaardigheden, aantrekkelijke horeca, volop winkelaanbod, culturele voorzieningen, mooie natuurparels en bijzondere vakantieparken, B&B's en campings. We hebben inwoners en bezoekers veel te bieden. Maashorst is een streek om te zijn.

De visie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn opgesteld in samenwerking met recreatieve, agrarische, horeca- en centrumondernemers, betrokken inwoners per kern, Platform Toerisme Maashorst, jongeren namens Campus Uden en de Pul/MC, culturele organisaties en natuurorganisaties. Een gedragen plan, dat richting geeft voor gemeente én voor ondernemers.

Hoofdstuk 5.

Visie per omgeving

Hoofdstuk 5 - Visie per omgeving

[Inhoudsopgave](#)

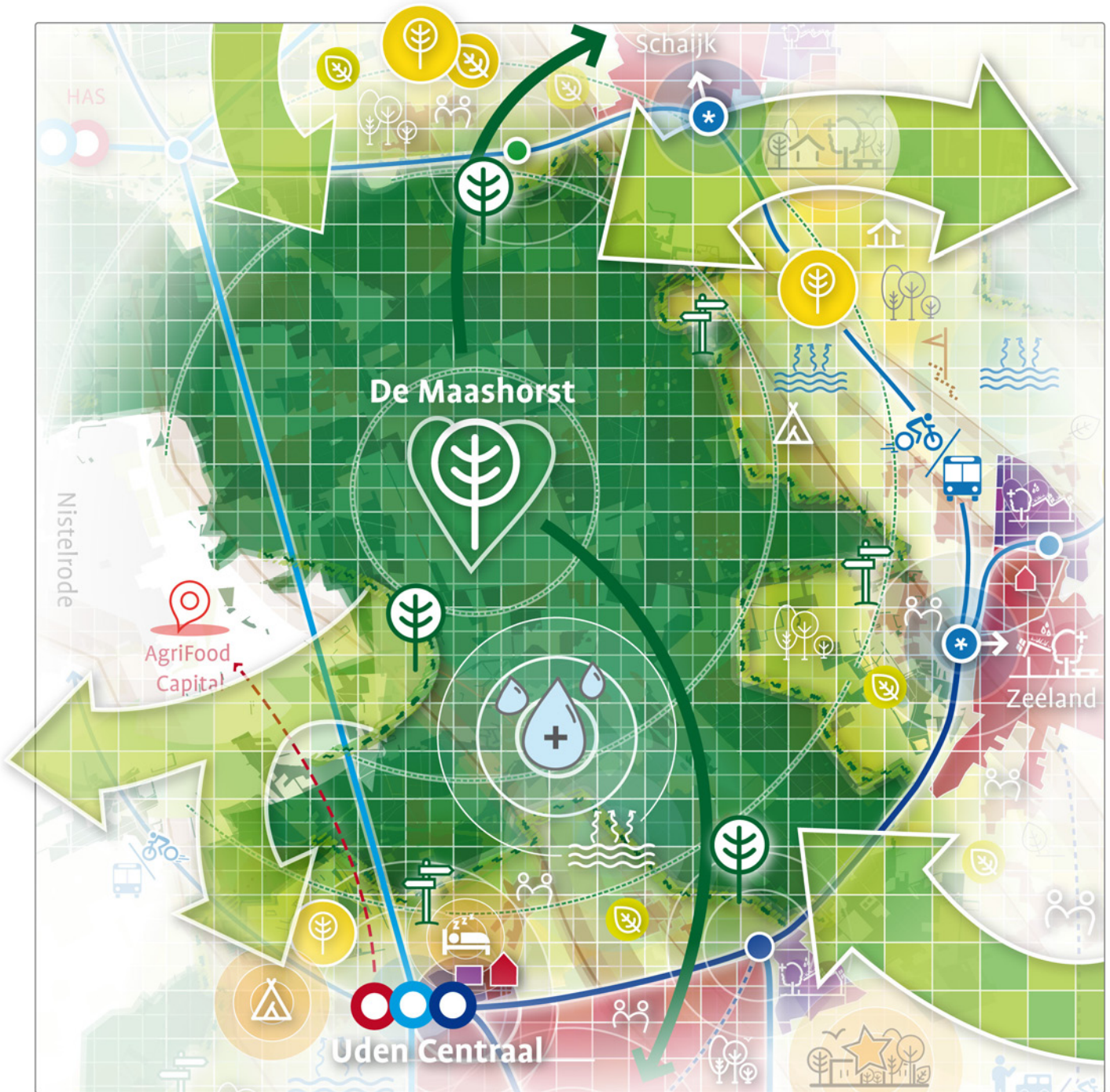
[Terug naar hoofdstuk 4](#)

[Verder naar hoofdstuk 6](#)

> Alle lagen ~ De Maashorst e.o.

DE MAASHORST

Wat is de omgevingskwaliteit van De Maashorst?

De Maashorst is één van de grootste natuurgebieden in Noord-Brabant, omgeven door vitale en leefbare dorpen en buurtschappen. De Maashorst bestaat uit bossen en heidevelden, graslanden, stuifduinen, vennen en oude dreven, in totaal ca. 3.500 hectare aaneengesloten gebied.

De Maashorst is ontstaan op en aan de flanken van de horst met het breukensysteem van de Peelrand en andere breuken. De horst is gedeeltelijk zichtbaar in het landschap, terwijl de slenk wegzakt in de ondergrond. Op de overgang van de breuken bevinden zich unieke wijstgronden. Deze zijn zichtbaar door de natte plekken met kwel op de horst. Gezamenlijk vormt dit een duurzame ondergrond van een afwisselend landschap met bossen, heidevelden, stuifzanden met hier en daar vennen en een agrarisch cultuurlandschap met zijn typische kenmerken, waaronder houtwallen en coulisselandschappen (kampontginning- en deklandschappen).

De belangrijkste natuurwaarden bevinden zich in de heiden en vennen en in sommige oude boscomplexen (eikenhakhout). Het meeste bos is aangelegd op arme stuifzand- en vochtige heidegronden. Het zijn relatief jonge en eenvormige plantages. In de natuurkern bevindt zich een omheind begrazingsgebied van circa 1.300 ha. Het grootste gedeelte van het natuurgebied (ca 2.200 ha) is nog niet begraasd. Ook liggen er nog agrarische gronden in het gebied die kansen bieden voor realisatie van het Natuurnetwerk Noord-Brabant.

Naast zijn natuur biedt De Maashorst ook ruimte voor mensen om te recreëren en tot rust te komen. Zo kunnen inwoners en bezoekers van onze gemeente genieten van de aanwezige flora, fauna, rust en vrijheid.

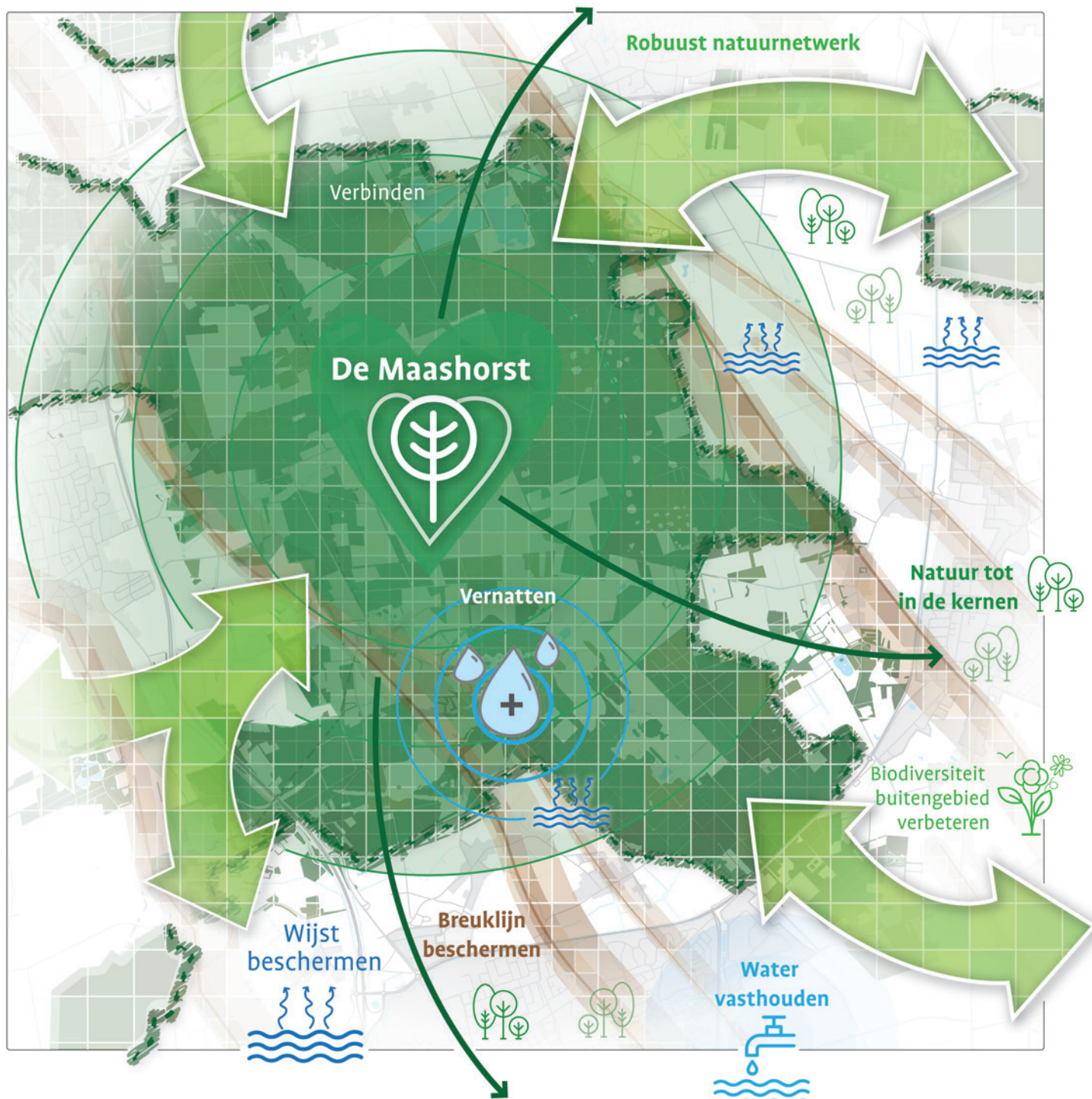
Wat zijn onze ambities in het leefgebied van De Maashorst?

- *Een verdere toename van de natuurwaarden;*
- *Herstel van het natuurlijk watersysteem;*
- *Landbouw in harmonie met de natuur;*
- *Verbeteren van de milieusituatie (bodem en water);*
- *Terughoudendheid met woningbouw (bij hoge uitzondering, mits passend in buurtschap);*
- *Goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van het natuurgebied via recreatieve entrees en natuurpoorten, inclusief passende voorzieningen;*
- *Recreatieve activiteiten versterken in de schil rondom de natuurkern (in de kern alleen zeer extensieve vormen van recreatie).*

1. Bodem, water & natuur ~ De Maashorst e.o.

DE MAASHORST

We willen, meer dan nu, een natuurlijke gemeente worden. De biodiversiteit krijgt een kwaliteitsimpuls en bij ontwikkelingen zijn 'bodem en water' leidend. Groene woonkernen en gevarieerde landschappen lopen vanzelfsprekend over in onze natuurgebieden.

Hoe is de leefomgeving in en om De Maashorst?

De Maashorst ontleent zijn naam aan zijn hoogteligging (horst = plateau). Het hoogteverschil ten opzichte van de omgeving bedraagt tien meter. Het centrale deel bestaat uit goed doorlatende zandgronden. Het is een vrij vlak gebied met daarin ook enkele dekzandruggen (o.a. bij Slabroek). Aan de randen van De Maashorst bevinden zich enkele breuken, die parallel lopen aan de Peelrandbreuk. Deze breuken zijn op sommige plekken in horizontale richting praktisch ondoorlaatbaar voor grondwater. Vanaf de horst toestromend grondwater wordt daardoor naar de oppervlakte gedwongen, neemt ijzerdeeltjes mee en krijgt hiermee de kenmerkende oranje kleur. Hoger gelegen delen kunnen hierdoor natter zijn dan de direct ernaast gelegen lagere delen. Dit verschijnsel wordt wijst genoemd. Deze wijstgronden zijn kenmerkend voor De Maashorst en zijn omgeving.

De Maashorst bestaat uit bossen, heide, stuifzanden, vennen, akkers en graslanden. De belangrijkste natuurwaarden bevinden zich in de heiden en vennen en sommige oude boscomplexen (eikenhakhout). Het meeste bos op De Maashorst is aangelegd op arme stuifzanden, dekzanden en vochtige heide. Voorname problemen hier zijn verdroging en verzuring en vermisting door stikstofdepositie.

De Maashorst is een relatief jong natuurgebied. Ook nu nog worden agrarische gronden omgevormd naar natuur. Langzaam ontwikkelen zich rijkere bosbodems en verschijnen inheemse soorten. In de natuurkern, het begrazingsgebied, nemen de natuurwaarden eveneens toe. Vlinders, insecten en planten profiteren van de begrazing, waar bijvoorbeeld vogels, zoals de grauwe klauwier, ook weer van profiteren.

Meer achtergrondinformatie:

Wat is hier ons hoofddoel? En hoe gaan we te werk?

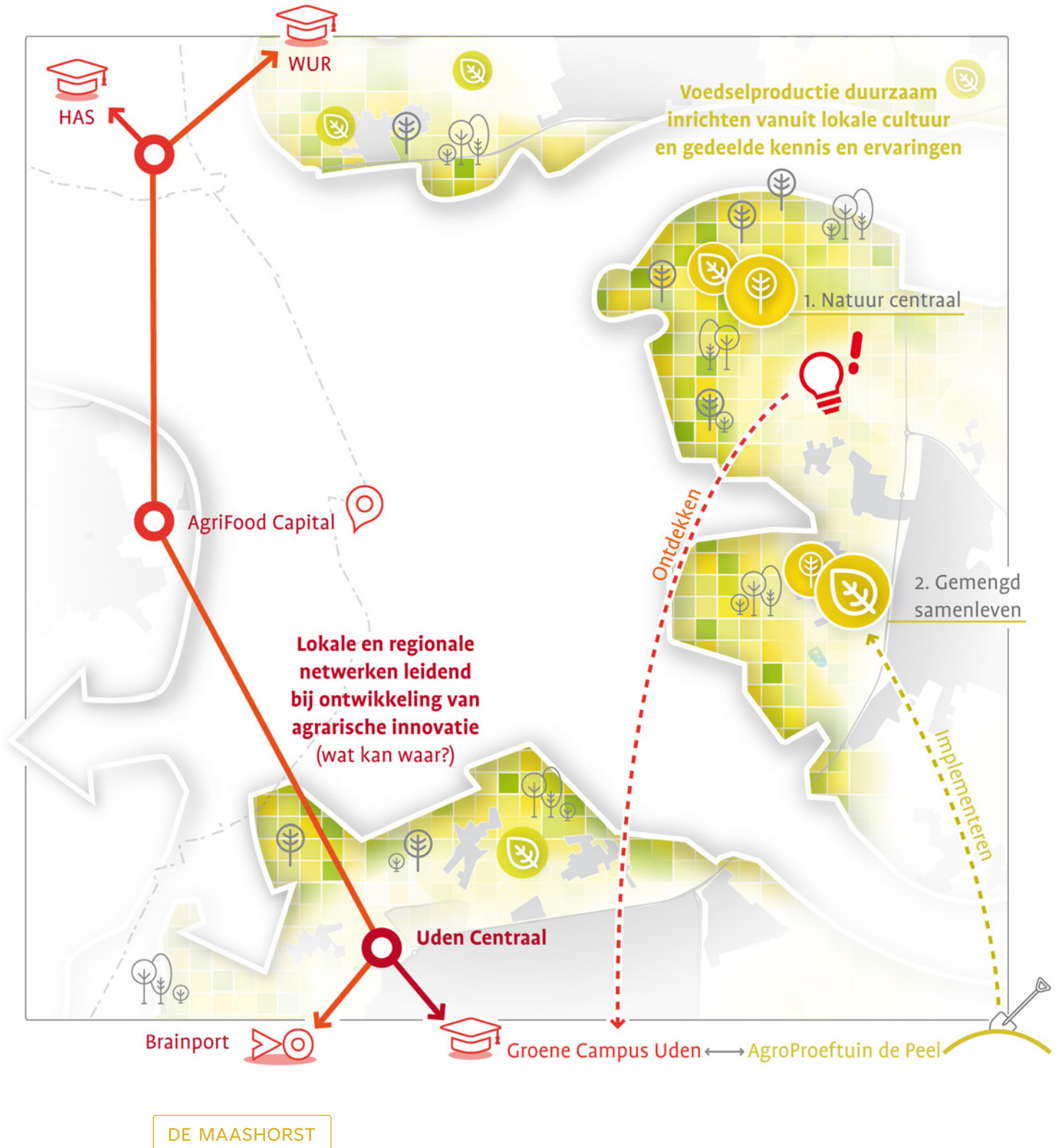
De toename van natuurwaarden in De Maashorst willen we in de toekomst verder ontwikkelen. Het doel is daarnaast om het natuurlijk watersysteem in De Maashorst weer te herstellen.

Dit doen we in ieder geval door het (naald)bos geleidelijk om te vormen naar meer loofbos, door te voorkomen dat water (versneld) wordt afgevoerd en door minder water te onttrekken. Hierbij trekken we in een gebiedsgerichte aanpak samen op met andere gebiedseigenaren, zoals Staatbosbeheer en het Waterschap Aa en Maas. Door meer water vast te houden in het natuurgebied wordt wateroverlast in de omgeving verminderd.

2. Transitie landelijk gebied ~ De Maashorst e.o.

De gemeente Maashorst is een landelijke gemeente met veel agrarische bedrijvigheid. Wij zien het als onze opgave om in gezamenlijkheid te zoeken naar agrarische mogelijkheden die toekomstbestendig zijn, die passen bij ons natuurlijk systeem en die een bijdrage leveren aan een vermindering van (stikstof en geur) emissies.

In De Maashorst en omgeving onderscheiden we één agrarische schil: hier staat de natuur centraal.

Meer achtergrondinformatie:

Onze ambitie in schil 1: Natuur centraal

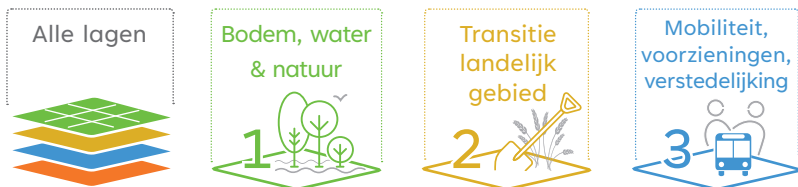
De Maashorst heeft naast natuurlijke droogte (door vermindering van neerslag en opwarming) ook te maken met niet-natuurlijke droogte door de onttrekking van grondwater ten behoeve van de landbouw. Daarnaast heeft het natuurgebied te maken met de negatieve effecten van stikstofdepositie. In en rondom natuurgebied De Maashorst wordt al jaren actief gewerkt aan natuurontwikkeling. Er wordt ingezet op de verwerving van agrarische gronden om het Natuurnetwerk Brabant te realiseren.

De Maashorst en omliggende gronden vallen in de **eerste agrarische schil**. In deze schil kan landbouw blijven bestaan, maar altijd in harmonie met de natuur. Bij nieuwe ontwikkelingen moet het accent liggen op het ontwikkelen van natuur en het verbeteren van natuur-, water- en bodemkwaliteit. Hier gaat ook gericht aandacht naar het verbeteren van de milieusituatie.

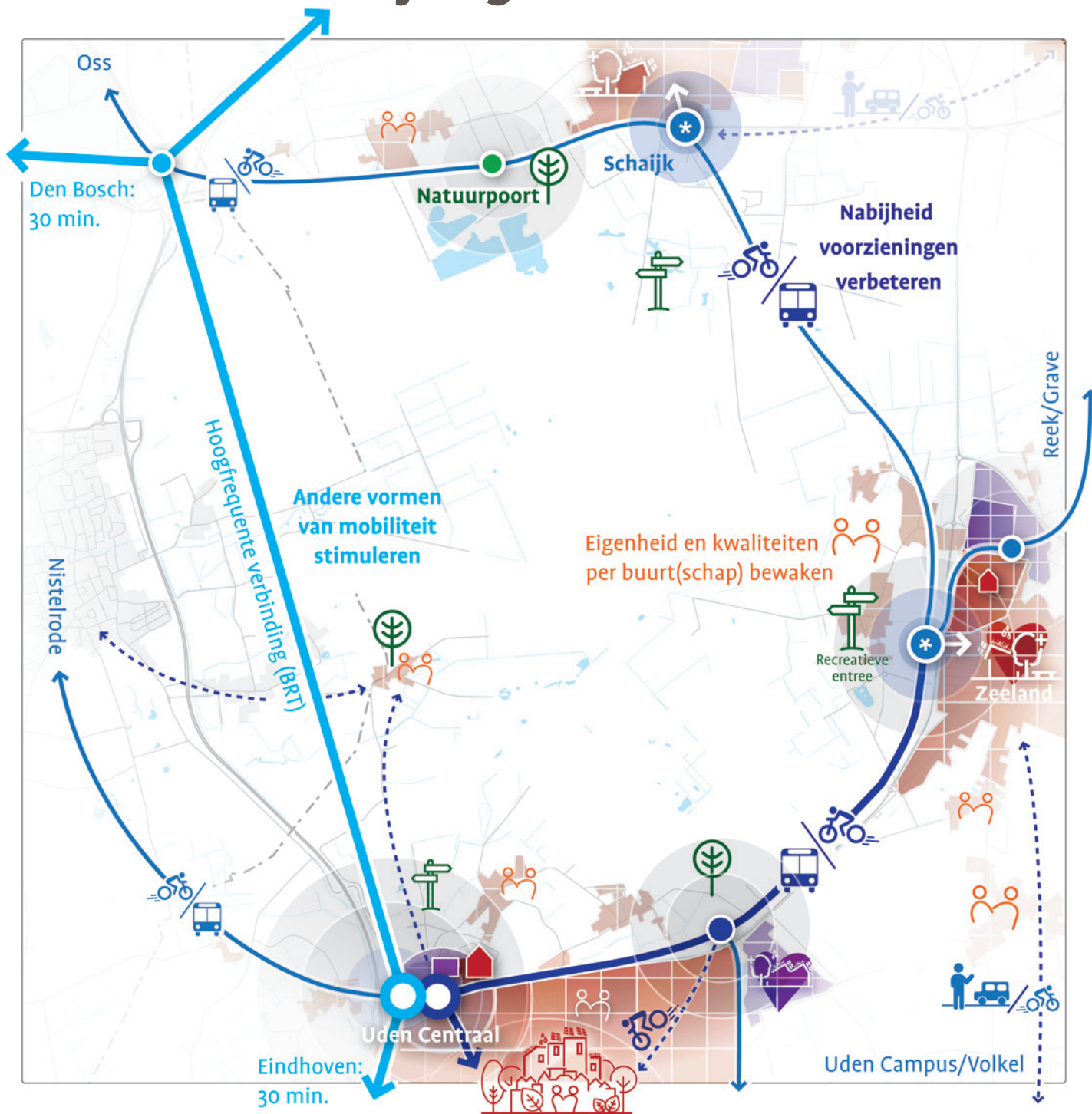
Het is belangrijk dat er geen nieuwe wateronttrekkende activiteiten plaatsvinden (zie 'bodem, water en natuur'), en dat er minder wateronttrekking plaatsvindt. Vanwege koppelkansen (zoals met recreatie) is het ook belangrijk dat nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Het (regionale) kennisnetwerk, dat in onze gemeente samenkomt op de Groene Campus en in AgroProeftuin de Peel, helpt ons hierbij.

We vinden het belangrijk om als gemeente een bijdrage te blijven leveren aan het Natuurnetwerk Brabant. Dit doen we door in deze leefomgeving, bij de transitie van het landelijk gebied, meer ruimte te bieden voor verbredingsactiviteiten bij (bestaande) agrarische bedrijven, en minder ruimte te bieden voor uitbreiding van de gangbare landbouw. Er liggen bij nieuwe ontwikkelingen kansen voor het versterken van de natuur en de biodiversiteit, in combinatie met bijvoorbeeld kleinschalige (natuurinclusieve/biologische) extensieve en/of natuurinclusieve vormen van kringlooplandbouw en extensieve recreatie.

3. Mobiliteitstransitie, voorzieningen en verstedelijking ~ De Maashorst e.o.

DE MAASHORST

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we ten aanzien van wonen en werken in op het verdichten bij voorzieningen én op het behouden, versterken en beter ontsluiten van de bestaande bebouwde omgeving. Nabijheid staat voorop.

Is er ruimte voor ontwikkelingen in De Maashorst?

Initiatieven op het gebied van mobiliteit, verstedelijking en voorzieningen moeten in en om De Maashorst te allen tijde in harmonie met de natuur ontwikkeld worden, en een kwaliteitsimpuls voor het gebied betekenen. Om deze reden zijn we zeer terughoudend met het toestaan van nieuwe ontwikkelingen in en rondom natuurgebied De Maashorst; dit is alleen bij wijze van uitzondering mogelijk.

De gemeente Maashorst heeft de ambitie een aantrekkelijke plek te zijn om te wonen, te werken en te bezoeken én waar dit in balans is. In en om De Maashorst is echter niet de mens, maar de natuur de belangrijkste ‘stakeholder’. Nieuwe (grootschalige) ontwikkelingen op gebied van woningbouw zijn hier dan ook niet mogelijk. Ook in ieder van de omliggende buurtschappen (maat, schaal, historische structuur, opzet, karakteristieke bebouwing e.d.) en slechts bij wijze van uitzondering, ruimte is voor het toevoegen van een (enkele) nieuwe woning. Zeker in dit leefgebied is respect voor de bestaande (leef)omgeving, historische landschapselementen en de natuurkwaliteiten cruciaal.

Wat is hier de ambitie?

De Maashorst levert (als grootschalig natuurgebied) een belangrijke bijdrage aan de unieke woon-/leefkwaliteit in onze gemeente. Buiten zijn en buiten bewegen is gezond.

Daarom vinden we het van belang dat de recreatieve entree’s (waaronder de natuurpoorten) van natuurgebied De Maashorst goed bereikbaar en toegankelijk zijn. Dit zijn de plekken waar wandelaars, fietsers en andere recreanten (bezoekers en bewoners van onze gemeente), al dan niet middels het openbare vervoer of deelmobiliteit, het natuurgebied betreden. Bij de drie natuurpoorten zijn dan ook iets meer (publieke) voorzieningen mogelijk dan elders in het gebied. Denk bijvoorbeeld aan: informatievoorziening, startpunt routes, fietsverhuur, horeca en/of een (natuur)speeltuin.

Naast een goede aansluiting van de entree’s op het duurzame regionale mobiliteitsnetwerk, zetten we ook, in de schil rondom De Maashorst, in op versterking van het wandel- en fietsnetwerk, en het slechten van barrières. Hoe mooi zou het zijn als je straks vanaf ‘Uden centraal’ de natuur in wandelt, om na een tocht van circa 10 kilometer, via het natuurcentrum Slabroek, aankomt bij het centrum van Schaijk, om een hapje te eten. En daarna weer met de bus terug naar je vertrekpunt.

Meer achtergrondinformatie:

Alle lagen

Bodem, water & natuur

Transitie landelijk gebied

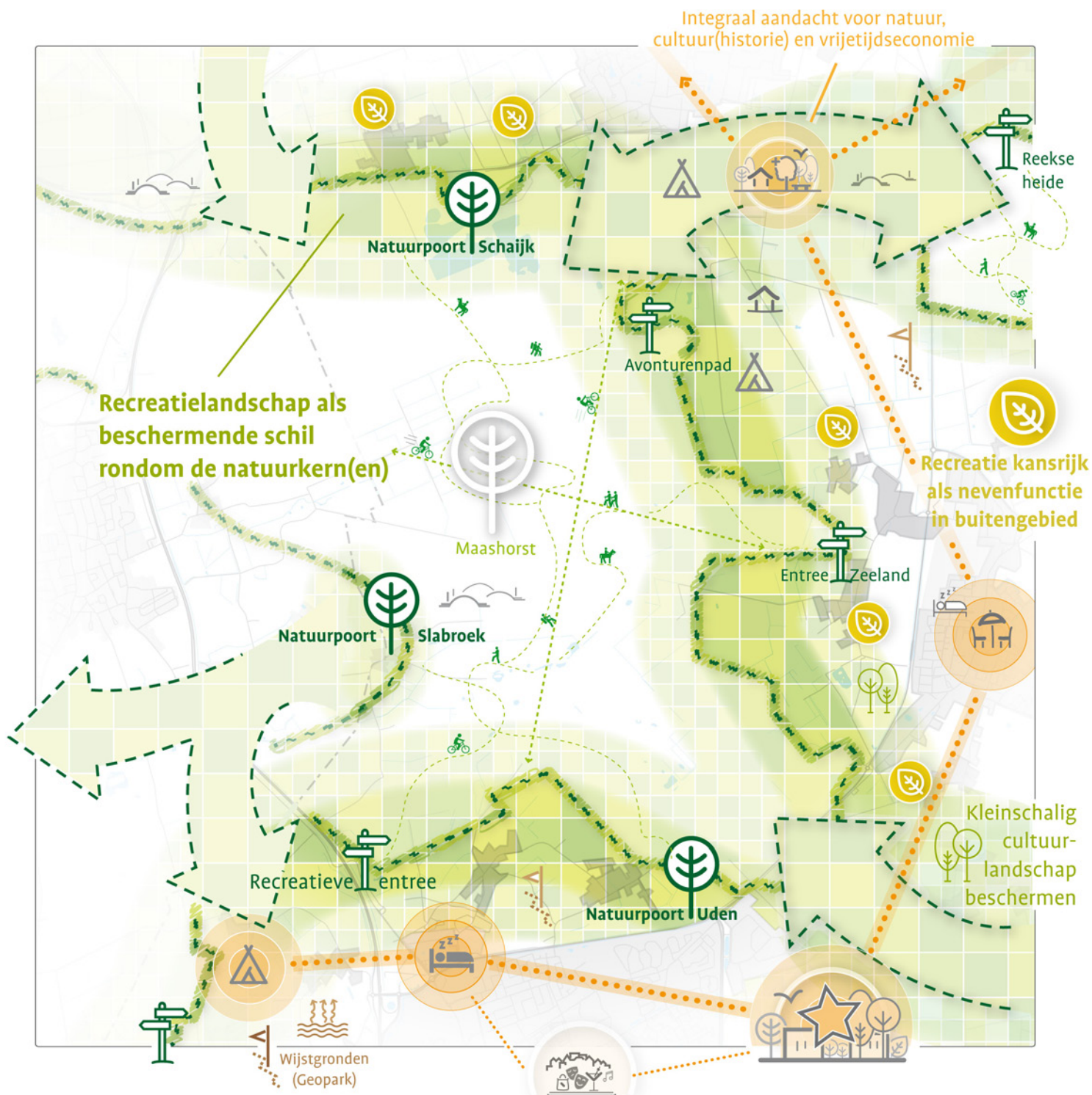
Mobiliteit, voorzieningen, verstedelijking

Recreatie

Terug naar index

4. Recreatie ~ De Maashorst e.o.

DE MAASHORST

Maashorst is een dynamische gemeente met een levendige samenleving en een grote aantrekkingskracht door het diverse aanbod in vrijetijdsvoorzieningen, natuur en cultuurhistorie. We zetten in op een sterke en gevarieerde recreatieve en toeristische sector.

Hoe zoneren we de recreatie in en om De Maashorst?

De Maashorst neemt in het Natuurnetwerk Brabant een belangrijke positie in vanwege de omvang van het gebied en de diversiteit in de natuur. In het hart van De Maashorst, de natuurkern, ligt de nadruk op rust voor de natuur. Recreatie is hier mogelijk, maar alleen in zeer extensieve vorm, zoals wandelen en fietsen. In de natuurschil om de natuurkern heen, is meer ruimte voor recreatie. Hier ligt een fijnmaziger netwerk van wandel- en fietsroutes, en voorzieningen zoals speelplekken en hondenlosloopgebieden.

In de natuurschil gaan we het recreatieve aanbod versterken. Ook benadrukken we in dit gebied de archeologische aspecten, zoals de grafheuvels. In 2040 is het omliggende kleinschalige agrarische cultuurlandschap recreatief aantrekkelijker geworden. In het hele gebied hebben we aandacht voor de toegankelijkheid en daar waar mogelijk, wordt dit verbeterd. Om de recreatieve druk te spreiden, versterken we de verbindingen naar andere natuurgebieden en overige (extensieve) recreatieve faciliteiten.

Op welke plekken investeren we in recreatie?

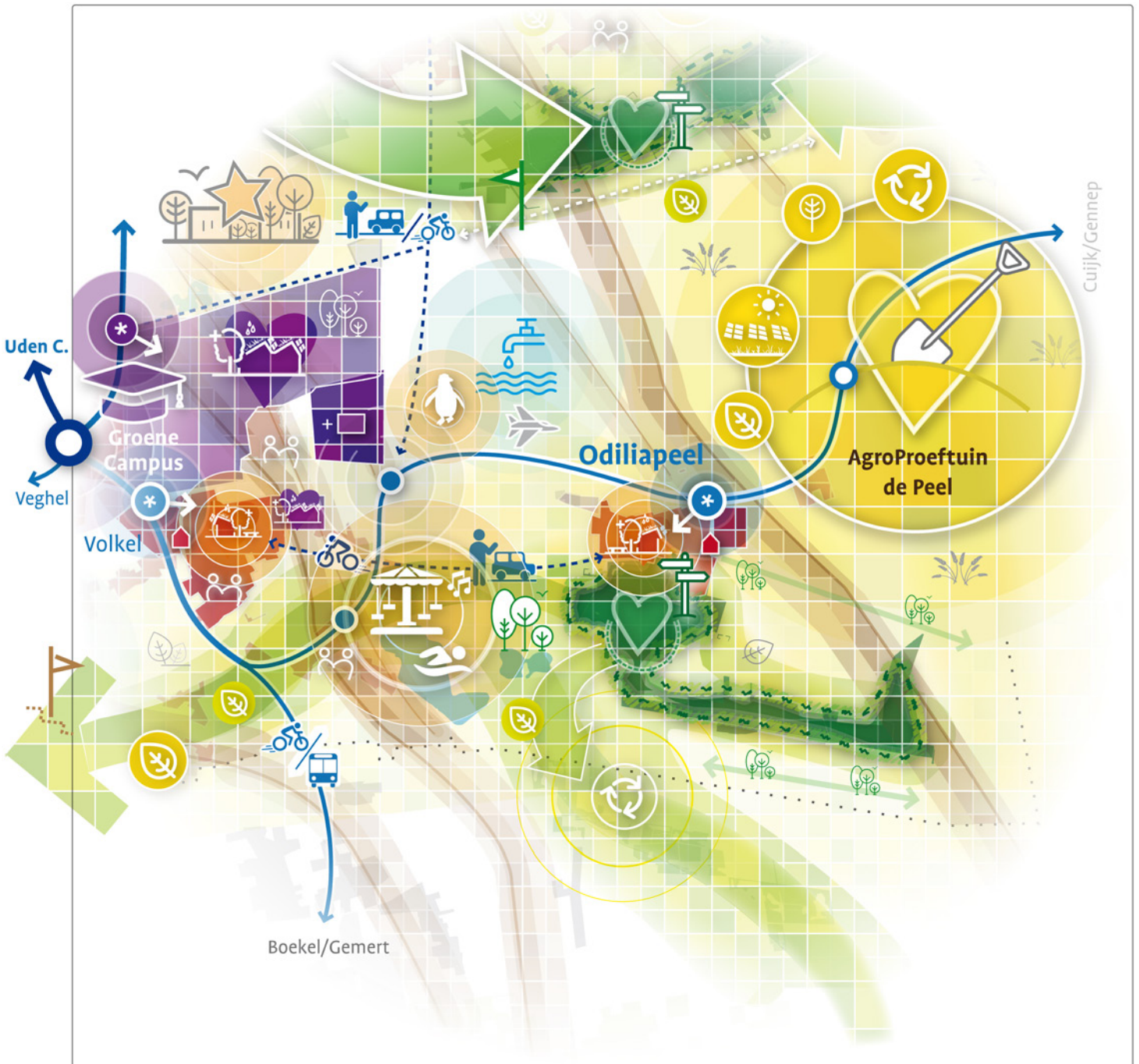
- In het noorden, nabij Schaijk, versterken we de aanwezige vakantieparken, waarbij de balans met de natuur van groot belang is. Hier zetten we ook in op de realisatie van een natuurpoort (aan de Palmstraat), als entree van het gebied.
- Aan de oostkant van De Maashorst, richting Zeeland, ligt een schil waar we het omvormen van agrarische bedrijvigheid richting extensieve vormen van recreatie stimuleren.
- Aan de Udense kant versterken we de recreatieve functie van De Maashorst zowel in het gebied Uden Noord (nabij Bernhoven) als in het gebied rondom Naat Piek. Hier zien we kansen voor kleinschalige recreatie (als nevenfunctie), en er ligt ruimte voor een recreatieve entree of natuurpoort.

Meer achtergrondinformatie:

> Alle lagen ~ Odiliapeel e.o.

ODILIAPEEL

Wat is de omgevingskwaliteit in de kern Odiliapeel?

Odiliapeel is gelegen in het noordelijk deel van de Peel en is rond 1920 ontstaan. Vroeger was het een onherbergzaam terrein, bestaande uit moerassen en heidevelden.

Inwoners omschrijven Odiliapeel als een gemoedelijk dorp en ze zijn zeer tevreden over de aanwezigheid van een fijne supermarkt, de speeltuin in het bos, het rolstoelpad in een mooie parkachtige omgeving en het ruimtelijke woonkarakter van het dorp. Opvallend is de kerk in het centrum van het dorp, in architectuur van Jan de Jong.

Voor ontspanning heeft Odiliapeel gezien haar grootte een ruim aanbod. Er zijn veel verenigingen die veel activiteiten organiseren. Naast de sport- en cultuurverenigingen zijn er ook verschillende buurtverenigingen en burgerinitiatieven (o.a. dorpsbestuur Peels Platform en een actieve jongerenraad). Veel inwoners zijn als vrijwilliger actief bij één of meerdere verenigingen.

Het dorp heeft de basisvoorzieningen, maar deze staan onder druk. Er is behoorlijk wat bedrijvigheid in het dorp. De inwoners van Odiliapeel zijn voor de grotere boodschappen gericht op Uden. Omdat Odiliapeel wat afgelegen ligt, is er een sterke auto-afhankelijkheid.

Wat is de omgevingskwaliteit buiten de woonkern?

Ten oosten van Odiliapeel zien we een grootschalig agrarisch landschap. Hier ligt het voormalige Landbouwontwikkelingsgebied en hier heeft sinds de ontginning de nadruk gelegen op de landbouw. In het oostelijke gebied ligt ook AgroProeftuin de Peel, waar boeren kunnen experimenteren met nieuwe teelten. Aan de Beukenlaan ligt een grootschalig bedrijf in de aardappelverwerkende industrie redelijk solitair in het buitengebied. Aan de noordkant van Odiliapeel ligt Vliegbasis Volkel. De vliegbasis heeft qua geluid zeker impact op het dorp. Qua ruimtelijke structuur heeft er in het noorden herverkaveling en schaalvergroting plaatsgevonden. Ten zuiden van Odiliapeel bevindt zich het ontginningsbos en zien we een kleinschaliger landschap.

Wat zijn onze ambities in het leefgebied van Odiliapeel?

- *Behoud van de historische ontginningsstructuren met laanbomen, met herstel van biodiversiteit;*
- *Versterken van de verbinding van de Odiliapeelse bossen met de omgeving, m.n. richting Volkel;*
- *Ten oosten van Odiliapeel wordt primair kringlooplandbouwgebied. Wel zal ook hier de landbouw anders moeten (o.a. aanpak geurhinder, ontwatering);*
- *Experimenteren met voedselproductie gebeurt nog meer dan nu in de AgroProeftuin. Dit mag meer gezien worden;*
- *Vernieuwing van de bestaande woningvoorraad, behoud voorzieningen en stimulering van de sociale cohesie in de dorpsgemeenschap;*
- *Aanhaken bij intensieve en extensieve recreatienetwerken, o.a. door uitlichten cultuurhistorie.*

We willen, meer dan nu, een natuurlijke gemeente worden. De biodiversiteit krijgt een kwaliteitsimpuls en bij ontwikkelingen zijn 'bodem en water' leidend. Groene woonkernen en gevarieerde landschappen lopen vanzelfsprekend over in onze natuurgebieden.

In het dorp Odiliapeel, ontstaan rond 1920, worden de (hoofd)wegen gekenmerkt door volwassen laanbomenstructuren bestaande uit voornamelijk eik en beuk. Die vormen nu al een groenverbinding met het naastgelegen bos, al is de verbinding hier en daar onderbroken.

- *We willen in Odiliapeel de biodiversiteit vergroten en de groenstructuren, waar mogelijk, aanvullen.*

Tussen Odiliapeel en Volkel is er sprake van jonge ontginningsgronden, met een halfopen rechtlijnig karakter en kleinere bebouwingsconcentraties zoals buurtschap de Oude Hei. In dit gebied tussen de twee kernen, en ten westen van de Oude Hei, ligt ook de waterscheiding. Alles ten oosten watert af naar de Raam en het Peelkanaal en alles ten westen watert af op de Leijgraaf.

- *We streven in dit gebied naar een groene verdichting van het landschap waarbij een verbinding met Volkel wordt gemaakt. Op deze manier wordt het bosgebied van Odiliapeel met Volkel verbonden.*

Tijdens de werkverschaffing (1933) werd op de armste gronden rondom Odiliapeel **een ontginningsbos** aangeplant, met name bestaande uit grove den aangevuld met lanenstructuren. De bossen worden sterk aangetast door de lage grondwaterstanden en de landbouwkundige invloeden (stikstof) van de directe omgeving

- *We versterken de verbinding van de Odiliapeelse bossen met de andere natuurgebieden, zoals De Maashorst, Trentse Bossen, en de bossen rondom Venhorst. In en rondom deze bossen willen we de negatieve milieu-invloeden (bijv. van ontwatering) verminderen of zelfs opheffen.*

Meer achtergrondinformatie:

Het gebied **ten zuiden van de bossen** van Odiliapeel tot aan de gemeentegrens kent een kenmerkende west-oost ontginningsstructuur met lange zichtlijnen.

- *Dit kenmerkende karakter van het landschap willen we behouden. Niet alleen hier, maar voor de hele omgeving in en rondom de kern Odiliapeel geldt dat we inzetten op het behoud van de historische ontginningsstructuren met laanbomen, zoals aan de Oudedijk en de Beukenlaan.*

De ontginningsgronden ten oosten van Odiliapeel zijn later ontgonnen dan die ten westen van de kern. De eerste bebouwing dateert van rond 1920. In dit gebied is er sprake van een kenmerkende 'kamerstructuur' met doorgaande laanbeplanting, met name te zien tussen de Oudedijk en de Nieuwedijk. De omgeving heeft nu een beperkte biodiversiteit.

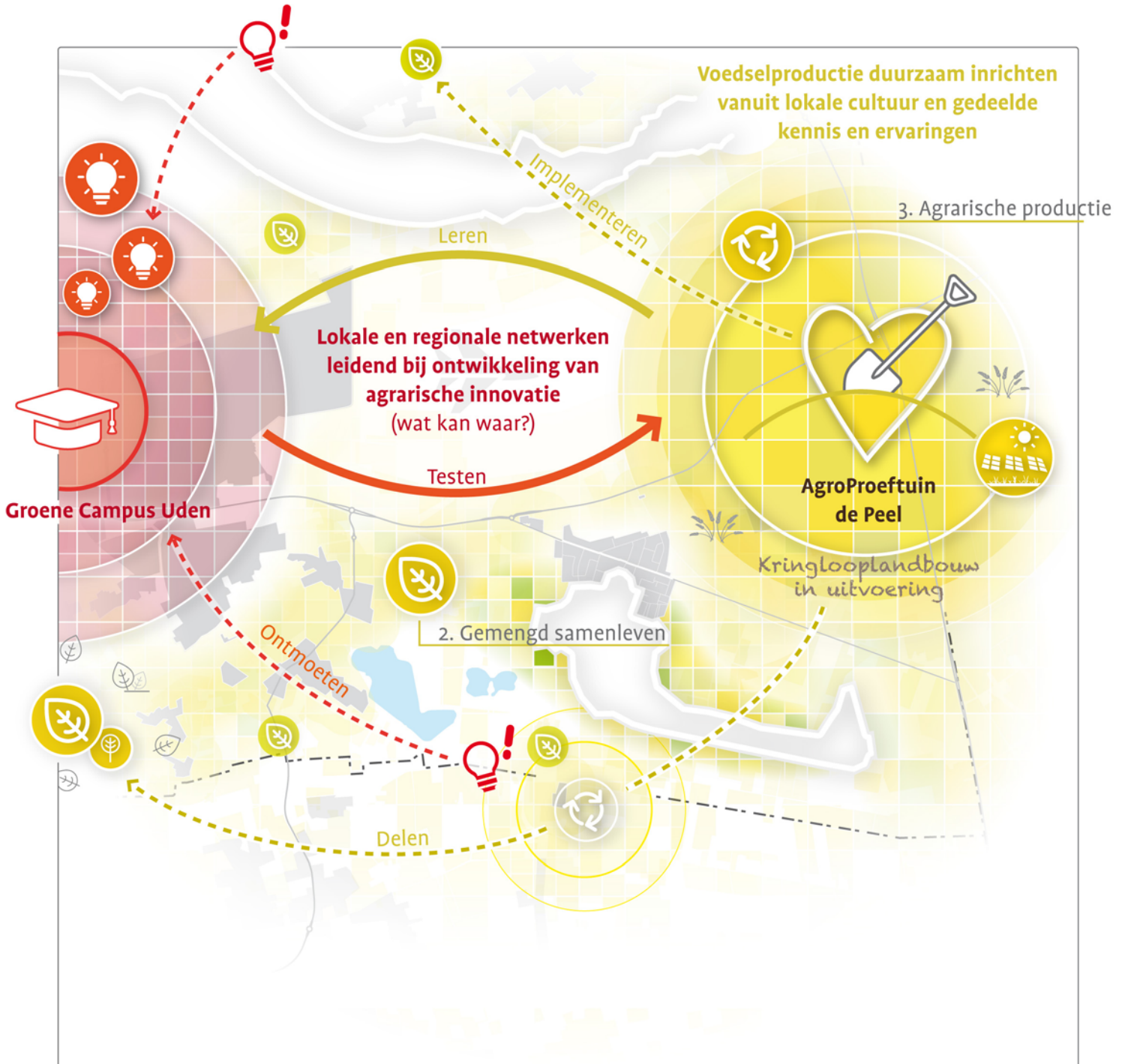
- *We willen de lokale biodiversiteit versterken, maar daarbij letten we op het behoud van de kenmerkende landschappelijke structuren. Dit van oorsprong redelijk natte gebied, kenmerkt zich nog met beperkte kavelgrens beplantingen bestaande uit elzen. Ontwikkelingen en inpassingen dienen deze oude structuren daar waar mogelijk weer te herstellen.*

De kern van Odiliapeel kenmerkt zich nog steeds door **hoge grondwaterstanden** (net als uit de tijd voor de Peelontginning), de bodem is slecht waterdoorlatend en daarmee is de omgeving gevoelig voor wateroverlast. Ten noorden en zuiden van de gebouwde omgeving is de doorlatendheid van de bodem groter. De natuurlijke laagtes in het landschap worden echter landbouwkundig ontwaterd, wat ertoe leidt dat de doorsnijdende sloten ook overige gebieden onttrekken van water.

- *Om wateroverlast tegen te gaan, is al meer dan de helft van de kern voorzien van hemelwaterriolering. Dit wordt verder uitgebreid bij reconstructies in de toekomst. In het kader van het vasthouden van water is de landbouwkundige ontwatering ongewenst.*

2. Transitie landelijk gebied ~ Odiliapeel e.o.

ODILIAPEEL

De gemeente Maashorst is een landelijke gemeente met veel agrarische bedrijvigheid. Wij zien het als onze opgave om in gezamenlijkheid te zoeken naar agrarische mogelijkheden die toekomstbestendig zijn, die passen bij ons natuurlijk systeem en die een bijdrage leveren aan een vermindering van (stikstof en geur) emissies.

In Odiliapeel en omgeving onderscheiden we twee van de drie agrarische schillen. Dit zijn schil 2 (gemengd samenleven) en schil 3 (agrarische productie).

Onze ambitie in schil 2: gemengd samenleven

Schil 2 betreft het gebied tussen en rondom de dorpen; dit geldt in ieder geval voor een ruime zone rondom Odiliapeel en de zone rond de bossen van Odiliapeel. In deze zone is het belangrijk dat de landbouw zich goed verhoudt tot de woonkern en het Ontginningsbos. In het algemeen dienen in deze schil de landbouwontwikkelingen bij te dragen aan de verbetering van de luchtkwaliteit en het verminderen van geurhinder. Ook dient de biodiversiteit verbeterd te worden.

De natuurkern van de bossen van Odiliapeel wordt sterk aangetast door de lage grondwaterstanden en de landbouwkundige invloeden (stikstof). Toekomstige agrarische ontwikkelingen rondom deze bossen moeten erop zijn gericht deze negatieve invloeden zoveel mogelijk te verminderen.

In de tweede schil liggen kansen voor extensivering van de landbouw, met nevenactiviteiten op het gebied van recreatie, educatie en zorg gerelateerde activiteiten.

Onze ambitie in schil 3: agrarische productie

In het gebied wat onder de derde schil valt, het grootschaliger agrarisch productiegebied, heeft de agrarische sector zich in de loop van de tijd opgeschaald en zich verder kunnen ontwikkelen. In dit gebied zijn grote agrarische bedrijven aanwezig. De grootschalige landbouw is zichtbaar in het landschap. Het gaat om monotone, uitgestrekte akkers, waar landschapselementen minder voorkomen. We zien ook dat het agrarisch grondgebruik een negatief effect heeft op bodem, natuur, water en het woon- en leefklimaat.

Het gebied ten oosten van Odiliapeel blijft zich in onze visie primair lenen voor hoogproductieve vormen van kringlooplandbouw. Wel is 'bodem en water sturend' eveneens een belangrijk vertrekpunt voor ons; ook hier zal de landbouw anders moeten. Door de ligging op enige afstand van gevoelige natuurgebieden leent dit gebied zich ervoor om te experimenteren. Door de grootschaligheid van het gebied is er ruimte om nieuwe zaken uit te proberen, bijvoorbeeld in een meer technologische doorontwikkeling van de voedselproductie.

AgroProeftuin versterkt binding consument-producent

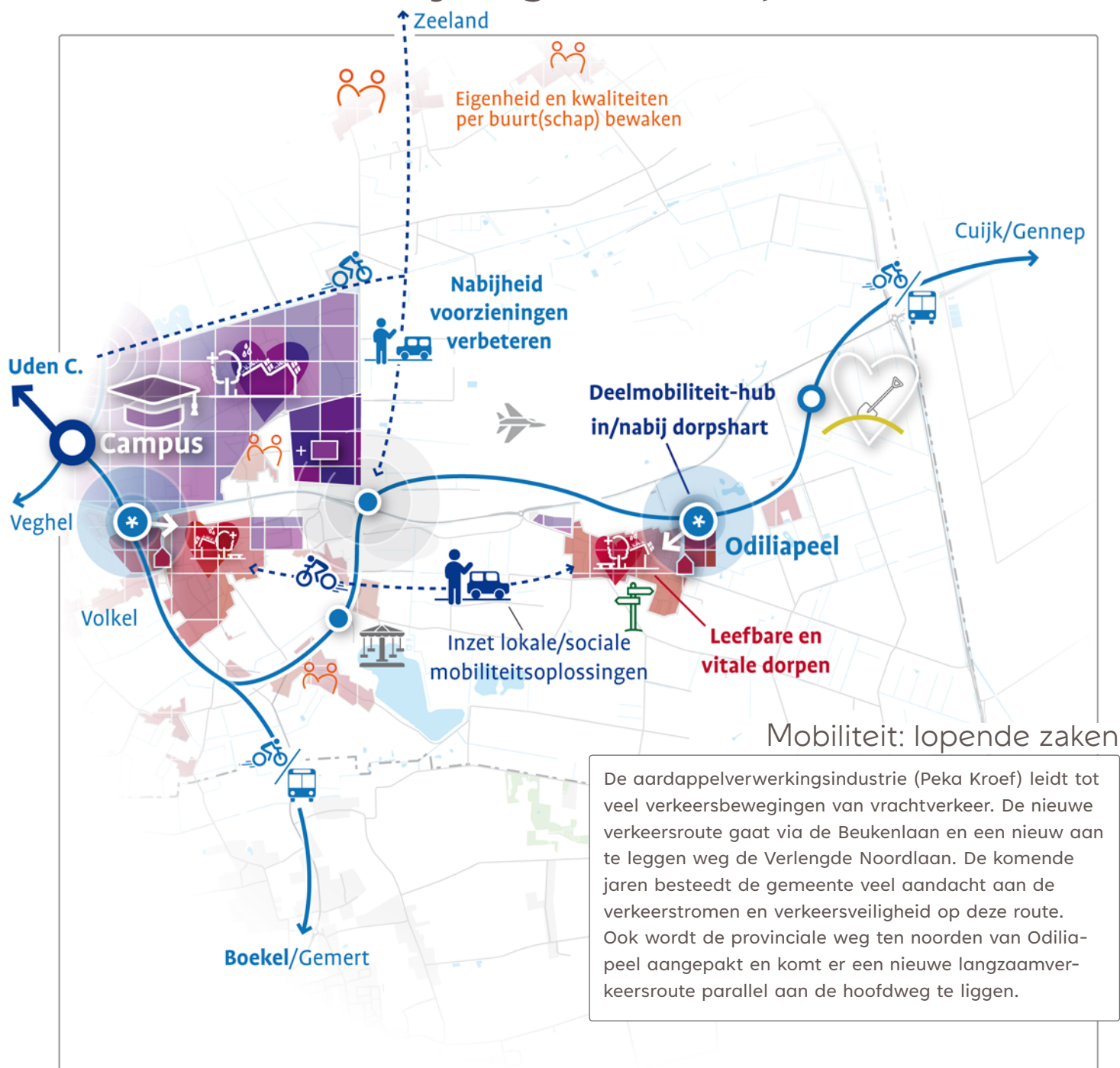
In dit gebied liggen de experimenteerakkers van AgroProeftuin De Peel. Deze akkers zijn van groot belang voor experimenten met andere manieren van verbouwen en telen. Tot op heden zijn de akkers nauwelijks zichtbaar voor geïnteresseerden. Het etaleren en het aantrekkelijk maken van een bezoek aan deze experimenteerlocatie is van belang voor de doorontwikkeling hiervan. Dit kan ook bijdragen aan de sterkere binding consument en voedselproductie, wat een belangrijk onderdeel is van de transitie in de keten. Het beter beleefbaar maken van het gebied kan door de aanleg van landschapselementen, welke een positief effect hebben op de biodiversiteit.

We streven ernaar de experimenteerlocatie op te schalen en uiteindelijk ook te verbinden met de Groene Campus, waar de insteek van de experimenten net een andere is. Beiden moeten in onderlinge samenhang ontwikkeld worden. Naast de doorontwikkeling van de AgroProeftuin en de Groene Campus, biedt dit gebied mogelijkheden voor de ontwikkeling van een agropark waar kringlooplandbouw centraal staat. Dit is hier passend, vanwege de grootschaligheid van de bedrijven en de aanwezigheid van mestverwerkingsbedrijven, innovatiekracht en een goede infrastructuur.

Meer achtergrondinformatie:

3. Mobiliteitstransitie, voorzieningen en verstedelijking ~ Odiliapeel e.o.

ODILIAPEEL

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we ten aanzien van wonen en werken in op het verdichten bij voorzieningen én op het behouden, versterken en beter ontsluiten van de bestaande bebouwde omgeving. Nabijheid staat voorop.

Meer achtergrondinformatie:

Een leefbaar en vitaal Odiliapeel: woningbouw

Het woningaanbod in Odiliapeel is vrij traditioneel; er zijn vrij veel vrijstaande en grote eengezinswoningen. Deze zijn relatief duur. Hierdoor is het voor jongeren moeilijk om te starten op de woningmarkt binnen de eigen kern. Ook de huren voor ouderenwoningen zijn hoog. Dit alles vraagt om een meer diverse woningvoorraad, passend bij het authentieke karakter. Hierbij richten wij ons de komende jaren op het bouwen van betaalbare woningen voor jongeren én ouderen.

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we primair in op het behouden en versterken van de bestaande woningvoorraad in Odiliapeel. We vergroten de diversiteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de woningvoorraad, bijvoorbeeld door meer woningen levensloopbestendig te maken (passend bij de lokale woningbehoefte). Ook verduurzamen we, samen met de dorpsbewoners, de bebouwde omgeving zodat deze klimaat adaptief is, hittestress voorkomt en water ter plaatse wordt geborgd. Een ander belangrijk aandachtspunt is het isoleren van woningen. Niet alleen vanwege de verduurzaming, maar ook om minder last te hebben van het vliegtuiglawaai. Bij woningbouw binnen de invloedssfeer van Vliegbasis Volkel, betrekken we nadrukkelijk de volksgezondheid in onze afweging.

Een lopende ontwikkeling is die van de uitbreidingslocatie “Odiliapeel-Oost”. Hier worden deels woningen voor starters gerealiseerd. Dit is van belang om aanwas in het dorp en daarmee het draagvlak voor (bestaande) voorzieningen op het gewenste niveau te houden. Zo zorgen we ervoor dat alle inwoners in Odiliapeel zoveel als mogelijk in de eigen kern kunnen blijven wonen.

Een leefbaar en vitaal Odiliapeel: bedrijvigheid

Odiliapeel is een ‘vakmansdorp’. Er wonen en werken veel zzp’ers, onder andere in de bouwsector. Daarnaast is de agrarische sector sterk vertegenwoordigd. Grote bedrijven zijn er nagenoeg niet, met uitzondering van Peka Kroef, een fabriek die aardappels verwerkt. De lokale ondernemers zijn ook maatschappelijk actief en sponsoren het verenigingsleven ruimhartig. Odiliapeel heeft een cultuur waarin inwoners en ondernemers elkaar wat gunnen; mensen doen veel inkopen lokaal, om zo de lokale ondernemers te steunen. Onze ambitie is om dit lokale (mkb- en zzp-)netwerk te blijven faciliteren. We koesteren de bestaande bedrijvigheid

door groeirimte voor bedrijven mogelijk te maken. Ook stimuleren we de ontwikkeling van een bedrijfsverzamelgebouw. Tekenend voor het lokale netwerk is de actieve ondernemersvereniging, die van alles organiseert voor het dorp. We stimuleren hen, en andere initiatieven op gebied van kleinschalige bedrijvigheid, om daarmee de leefbaarheid op peil te houden.

Een leefbaar en vitaal Odiliapeel: voorzieningen

In de kern is nu een supermarkt aanwezig en enkele maatschappelijke/zorgvoorzieningen, zoals bibliotheek, basisschool en een fysiotherapeut. De toegankelijkheid van eerstelijns medische zorg staat onder druk. In Odiliapeel ontbreekt het aan een 24-uurs-zorgvoorziening. Hierdoor moeten ouderen hun dorp verlaten wanneer zij permanent zorg nodig hebben. Ook voor de huisarts en de tandarts moeten mensen het dorp uit. Door de zorgzame inzet van het sociale netwerk wordt deze afstand veelal overbrugd. In Odiliapeel zien mensen naar elkaar om, en zorgt men voor elkaar.

Onze ambitie is om de huidige voorzieningen voor deze kern te behouden, en de toegang tot medische zorg te versterken. Odiliapeel is hierbij vooral aangewezen op voorzieningen in Volkel en Uden. Wij vinden het belangrijk dat met name deze kernen vanuit Odiliapeel óók met het openbaar vervoer en de (deel)fiets goed bereikbaar zijn. Odiliapeel zal, via een te ontwikkelen deelmobiliteitshub, integraal onderdeel uitmaken van het duurzame mobiliteitsnetwerk binnen de gemeente. Gezien de schaal van de kern, blijft ook in de toekomst de inzet van lokale/sociale mobiliteitsoplossingen, zoals deelvervoer en buurtbusjes, belangrijk in Odiliapeel.

Een leefbaar en vitaal Odiliapeel: lokale ontmoeting

Hiervoor is het cruciaal dat de huidige sterke sociale binding in de dorpsgemeenschap, de vanzelfsprekende ‘gemoedelijkheid’ en het actieve verenigingsleven behouden blijven. Het dorps huis, de bibliotheek en de school zijn goede basisvoorzieningen waar de mensen elkaar kunnen (blijven) ontmoeten. Hierin willen we blijven faciliteren, zodat de leefkwaliteit in het dorp wordt behouden. Ook blijven we het actieve verenigingsleven ondersteunen. Vanuit het dorp worden mogelijkheden gezien om het huidige sportterrein van RKSVD Odiliapeel meer functioneel te gaan gebruiken, bijvoorbeeld als Omnipark. Dit past binnen de gedachte om het voorzieningenniveau op peil te houden en het ontmoeten te bevorderen.

Alle lagen

Bodem, water & natuur

Transitie landelijk gebied

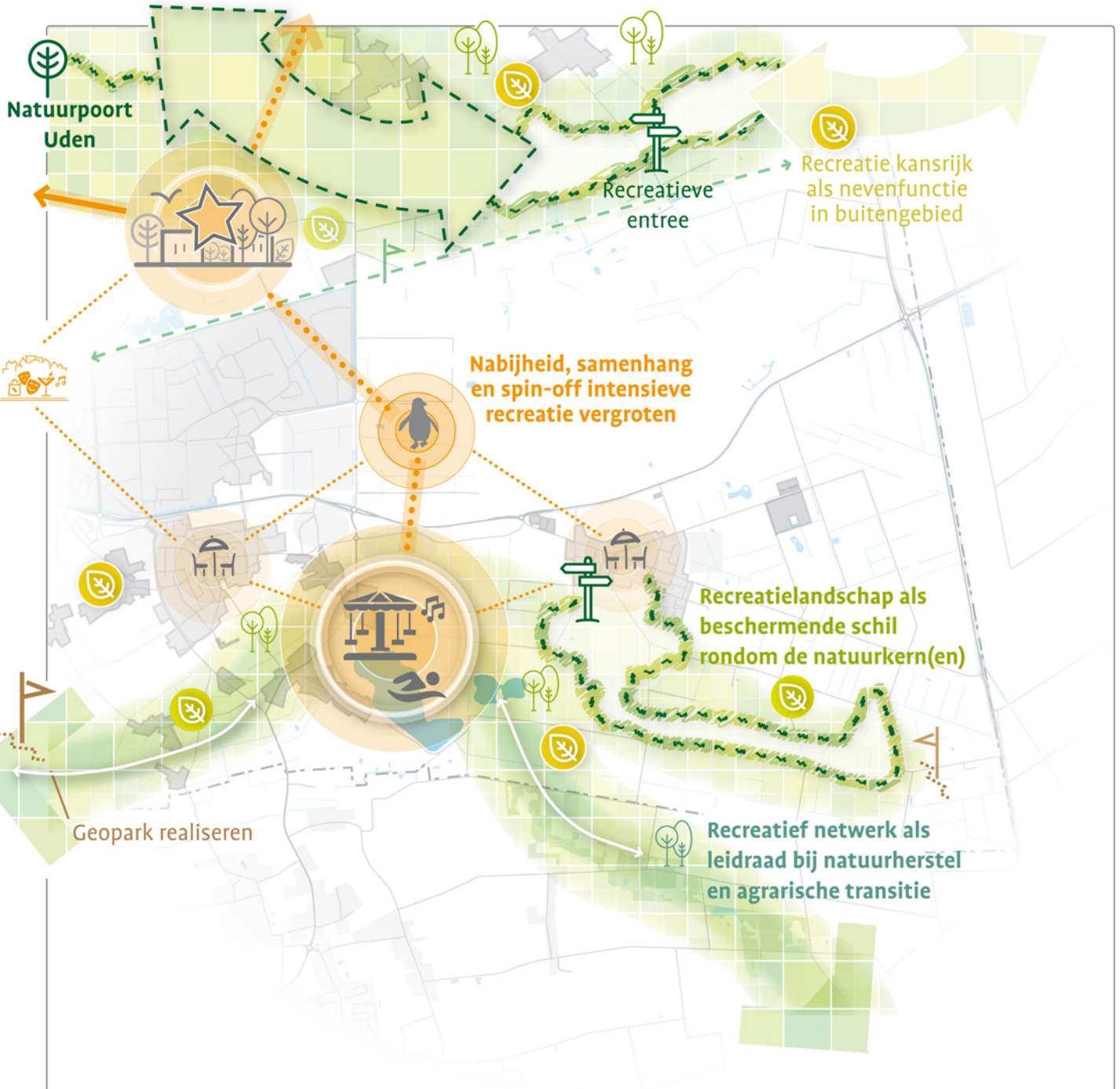

Recreatie

Terug naar index

4. Recreatie ~ Odiliapeel e.o.

ODILIAPEEL

Maashorst is een dynamische gemeente met een levendige samenleving en een grote aantrekkingskracht door het diverse aanbod in vrijetijdsvoorzieningen, natuur en cultuurhistorie. We zetten in op een sterke en gevarieerde recreatieve en toeristische sector.

Hoe realiseren we hier onze recreatieve ambities?

We versterken extensieve vormen van recreatie in gezamenlijkheid met natuur bij de Odiliapeelse bossen. Dit doen we door de versterking van recreatieve verbindingen met de andere natuurgebieden, zoals De Maashorst, Trentse Bossen, Geopark, omgeving Leijgraaf, Bedafse Bergen en natuurgebied De Peel. Hiermee spreiden we de recreatieve druk over de natuurgebieden. Aan de recreatieve (thema)routes stimuleren we extensieve kleinschalige recreatie, bijvoorbeeld als agrarische nevenfunctie aan de zuidkant van de Odiliapeelse bossen.

We zorgen ook voor een goede verbinding tussen (het centrum van) Odiliapeel en de nabijgelegen intensievere recreatiegebieden zoals Hemelrijk, dierentuin ZieZoo, Uden-Centrum. Dit doen we zowel fysiek (o.a. borden en routes) als door het stimuleren van samenwerkingsverbanden of gezamenlijke acties.

We verbeteren rondom het Terra Victaplein de aantrekkelijkheid van het centrum van Odiliapeel, zodat zowel bewoners als bezoekers meer worden uitgenodigd om langer te verblijven en de horeca te bezoeken. We zorgen ervoor dat het centrum goed blijft aangesloten op het recreatieve fietsnetwerk, en we versterken de overnachtingsmogelijkheden.

Voor de inwoners is het belangrijk dat in de directe leefomgeving gerecreëerd kan worden. Daar bieden wandelpaden door de agrarische gronden (bijvoorbeeld klompenpaden) een mogelijkheid voor. Het rolstoelpad in de bossen wordt door inwoners al zeer gewaardeerd. Waar mogelijk brengen we de natuur nog verder de kern in.

Meer achtergrondinformatie:

Hoe zetten we de cultuurhistorie van Odiliapeel in voor recreatie?

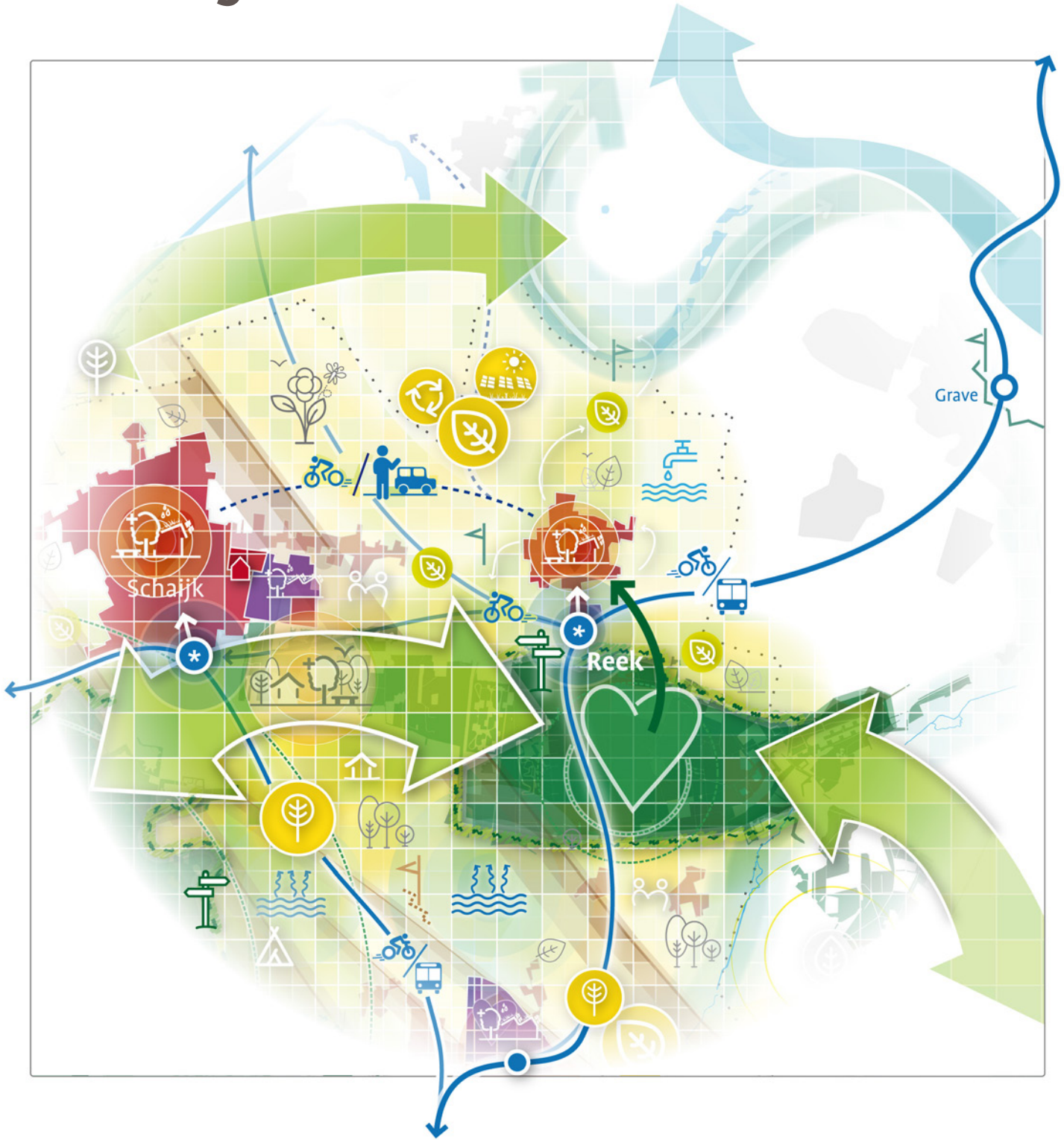
Het cultuurhistorisch erfgoed en de cultuurhistorische landschappen willen we graag behouden en benutten voor recreatie. De kerk in Odiliapeel is een Rijksmonument. Het gebouw is ontworpen door Jan de Jong, volgens de filosofie van de Bossche School. Hierdoor heeft de kerk architectonisch en als monument veel waarde. De kerk is momenteel echter grotendeels buiten gebruik. Om de kerk toekomstbestendig te houden zou een herbestemming mogelijkheden bieden.

De monumentale waarde van de kerk vormt een uitdaging, aangezien met zorg omgegaan moet worden met het kerkgebouw. Hierdoor is niet elke functie inpasbaar. In het kader van behoud van de identiteit en cultuurhistorie van de kern denken wij als gemeente graag mee in deze herbestemming.

De Oudedijk en de Beukenlaan zijn van oorsprong de ontginningswegen, van waaruit Odiliapeel is ontstaan. Deze karakteristieke ontginningsstructuur wordt behouden en waar mogelijk versterkt. Dit geldt ook voor de laanbeplantingen ten noordoosten van Odiliapeel.

> Alle lagen ~ Reek e.o.

REEK

Wat is de omgevingskwaliteit in de kern Reek?

In Reek heerst een sfeer van ‘ons kent ons’ waarin de mensen naar elkaar om kijken. De lokale cultuur kenmerkt zich door een groot zelfoplossend vermogen. Er is een grote sociale betrokkenheid en cohesie onder de bewoners en ondernemers.

Reek is gegroeid rond de linten Monseigneur Suijsstraat, Monseigneur Borretstraat en Heijtmorgen. Dit laatste lint staat bekend om de kenmerkende knotlindes. In de kern zijn er enkele historische beeldbepalende panden terug te vinden, zoals ‘t Klooster en elementen uit de tijd van Napoleon met een rijke historie (waaronder Mineursberg).

Economisch ligt de nadruk op agrarische bedrijven, kleinschalige recreatie, woon-werkkavels en zorg (specifiek op het vlak van autisme, landelijke uitstraling). Tevens is er een militair springterrein van Defensie aanwezig in de bossen. De voorzieningen in Reek staan onder druk, mede door het relatief geringe inwoneraantal.

Wat is de omgevingskwaliteit buiten de woonkern?

De landschappelijke structuur kenmerkt zich aan de noordzijde door het open rivierenlandschap, met de Oude Maasdijk en de Hertogswetering die onderdeel is van de Beerse Overlaat (beschermde status van provincie) en de Zuidwaterlinie.

Ten zuiden van de N324 is de landschappelijke structuur kleinschaliger. De weg vormt een barrière in het landschap richting De Maashorst.

Wat zijn onze ambities in het leefgebied van Reek

- *Versterken van de biodiversiteit in de kern;*
- *Landschapswaarden, met name de openheid van de Beerse Overlaat, beschermen;*
- *Niet-natuurlijke droogte in de bosgebieden, als gevolg van landbouwactiviteiten, tegengaan;*
- *Per gebied kringlooplandbouw in harmonie met andere functies (natuur/recreatie) doorontwikkelen;*
- *Behoud van de sterke en zelfredzame gemeenschap door in woningbouwbehoefte te voorzien;*
- *Bereikbaarheid voorzieningen op peil houden;*
- *Recreatie versterken als kans voor werkgelegenheid en behoud voorzieningenniveau;*
- *Regionale thema’s (o.a. Zuiderwaterlinie) benutten ter versterking recreatieve positie Reek, tussen Maas en Maashorst.*

1. Bodem, water & natuur ~ Reek e.o.

REEK

We willen, meer dan nu, een natuurlijke gemeente worden. De biodiversiteit krijgt een kwaliteitsimpuls en bij ontwikkelingen zijn 'bodem en water' leidend. Groene woonkernen en gevarieerde landschappen lopen vanzelfsprekend over in onze natuurgebieden.

Het dorp Reek is ontstaan in de Middeleeuwen en kent historische wegenstructuren met laanbomen. In het dorp is slechts beperkt areaal openbaar groen aanwezig. Ten noorden van de Monseigneur Suijstraat tot aan het oude klooster aan de Heijtmorgen loopt een duidelijke groene as over voornamelijk particuliere gronden. Deze bestaande groenstructuur is het behouden waard. Het overig aandeel openbaar groen bestaat hoofdzakelijk uit gras, waarvan een groot deel intensief wordt gemaaid en een deel matig intensief.

- *De ambitie voor de bestaande groenstructuur in de kern Reek is om de biodiversiteit verder te vergroten. Daarnaast werken we aan het uitbreiden van het beperkte areale openbaar groen, bijvoorbeeld door bij nieuwe ontwikkelingen en werk in de openbare ruimte de 3-30-300-regel te hanteren.*

Het gebied tussen Reek en de Reekse bossen kenmerkt zich eerst door openheid en gaat daarna over in een halfopen landschap met organische vormen. Het bestaande militaire complex in dit bosgebied vormt een belemmering voor de potentie van deze omgeving, op het gebied van natuur en recreatie.

- *We zetten in dit gebied in op het versterken van het landschap door het creëren van een betere groene verbinding tussen Reek en de Reekse bossen. Deze draagt tevens bij aan de bredere relatie van De Maashorst met de Reekse bossen, het Hooge Raam, de verborgen Raamvallei en het Rijk van Nijmegen.*

Meer achtergrondinformatie:

Ten noorden van Reek ligt het gebied de Hertogswetering. Dit is een onderdeel van het laaggelegen gebied van de Beerse Overlaat en is daarmee onderdeel van de Zuiderwaterlinie. Deze omgeving wordt gekenmerkt door openheid en organische vormen.

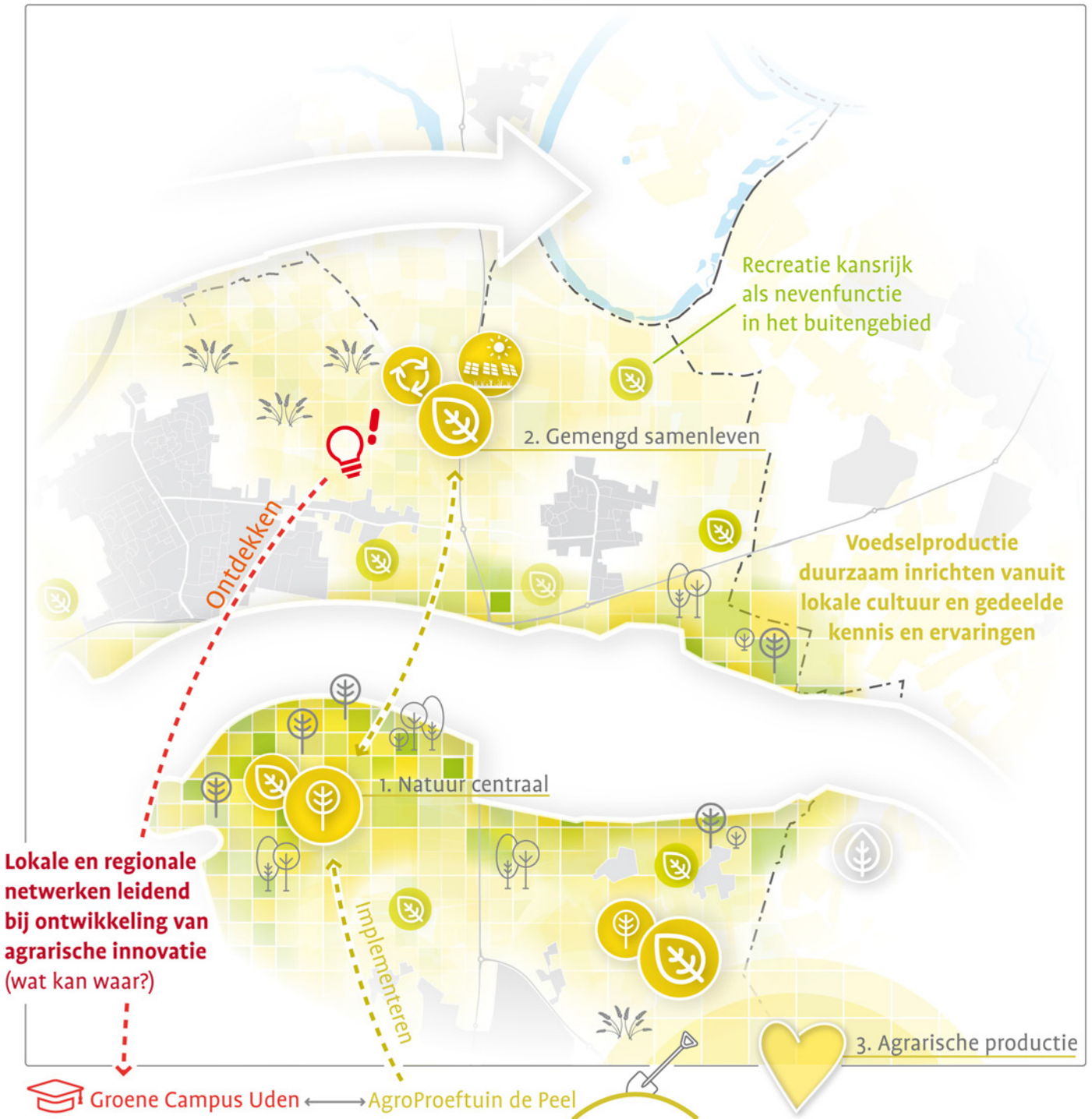
De Hertogswetering is een afwateringsloot. Met een stuw worden grondwaterstanden in het gebied gereguleerd. Op de grens van onze gemeente ligt een dijk van de Maas, die de komende 10 jaar wordt versterkt en vergroot. Het gebied tussen de dijk en Reek (ten oosten van de Steeg) is aangewezen als Barro-reservering vanuit het Rijk. Dit betekent dat dit gebied in de toekomst mogelijk kan worden ingericht en ingezet als waterberging bij hoogwater in rivier de Maas. Dit beperkt de mogelijkheden voor ontwikkelingen in dit gebied.

- *We zetten in dit gebied in op het versterken van de landschapsstructuren. Dit doen we met name door het aanbrengen van noord-zuid groenstructuren, zonder de openheid van de Beerse Overlaat aan te tasten.*

2. Transitie landelijk gebied ~ Reek e.o.

REEK

De gemeente Maashorst is een landelijke gemeente met veel agrarische bedrijvigheid. Wij zien het als onze opgave om in gezamenlijkheid te zoeken naar agrarische mogelijkheden die toekomstbestendig zijn, die passen bij ons natuurlijk systeem en die een bijdrage leveren aan een vermindering van (stikstof en geur) emissies.

In Reek en omgeving onderscheiden we twee van de drie schillen. Dit zijn schil 1 (Natuur Centraal) en schil 2 (gemengd samenleven).

Onze ambitie in schil 1: Natuur centraal

Schil 1 betreft het gebied rondom de Reekse bossen ten zuiden van Reek. Dit bos- en heidegebied heeft, net als natuurgebied De Maashorst, te maken met natuurlijke droogte door vermindering van neerslag en temperatuurstijgingen en niet-natuurlijke droogte door de onttrekking van grondwater ten behoeve van de landbouw. Daarnaast heeft het natuurgebied ook te maken met de negatieve effecten van stikstofdepositie.

Tussen de Reekse Bossen, De Maashorst en De Verborgene Raamvallei ontwikkelen we, in combinatie met andere passende functies zoals recreatie en extensie of natuurinclusieve vormen van landbouw, een robuuste ecologische verbinding. In deze gebieden kan recreatie en natuurinclusief boeren, eventueel met het leveren van groen-/blauwe diensten, een bijdrage leveren aan de landbouwtransitie.

Onze ambitie in schil 2: Gemengd samenleven

Schil 2 betreft het gebied rondom de kern Reek. Het vormt een verbinding tussen Reek en de omliggende dorpen Schaijk, Zeeland, Overlangel, Velp en Grave. In dit gebied is er een duidelijk verschil in gebruik en ambitie tussen het gebied ten noorden van Reek (de Kampen) en het gebied ten zuiden van Reek ('t Gaal).

Ten noorden van Reek is de invloed van de Maas duidelijk zichtbaar. Het noordelijkste gedeelte, waar nu het stroomgebied van de Hertogswetering ligt, heeft tot 1942 deel uitgemaakt van de Beerse Overlaat. Dit is nog steeds zichtbaar door de openheid en beperkte aanwezigheid van functies in dit gebied. De meeste aanwezige functies zijn landbouw gerelateerd. In dit gebied blijven de mogelijkheden voor wat grootschaligere agrarische productie bestaan, mits er een bijdrage wordt geleverd aan de natuurdoelen die hier gelden (zie par. 4.2).

Het gebied ten zuiden van Reek ligt op de overgang van de hoger gelegen Reekse bossen naar de uiterwaarden van de Maas. In dit gebied liggen een aantal bebouwingsconcentraties. Grootschalige agrarische bedrijvigheid is hier nog maar beperkt aanwezig en bevindt zich meer ten noorden van Reek. Wel ligt hier de ambitie om middels recreatie, zorg en natuurontwikkeling een belangrijke bijdrage te leveren aan de transitie van het landelijk gebied.

Meer achtergrondinformatie:

Alle lagen

Bodem, water & natuur

Transitie landelijk gebied

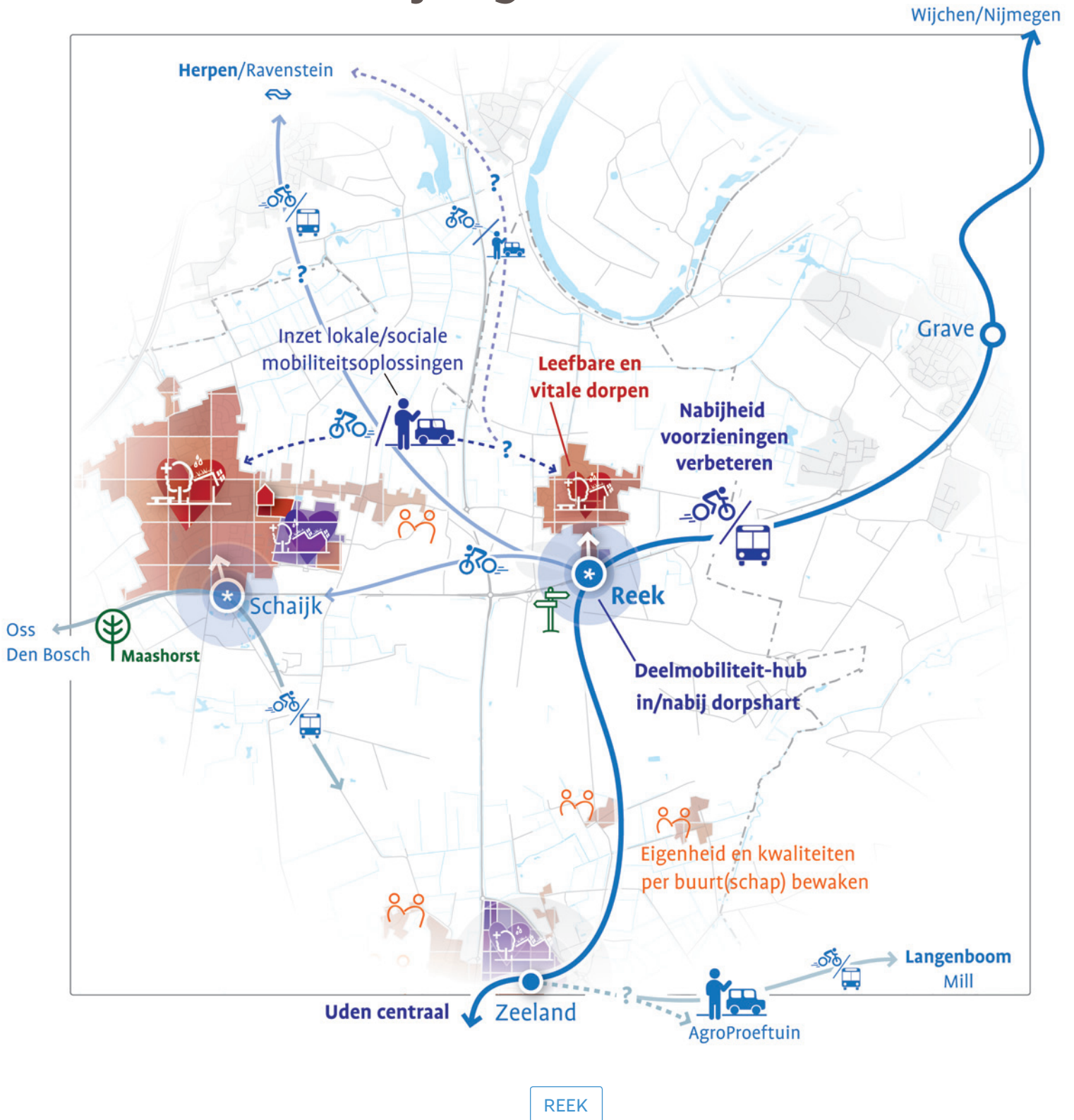
Mobiliteit, voorzieningen, verstedelijking

Terug naar index

3. Mobiliteitstransitie, voorzieningen en verstedelijking ~ Reek e.o.

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we ten aanzien van wonen en werken in op het verdichten bij voorzieningen én op het behouden, versterken en beter ontsluiten van de bestaande bebouwde omgeving. Nabijheid staat voorop.

Een leefbaar en vitaal Reek: woningbouw

In Reek hechten wij er waarde aan dat inwoners zoveel mogelijk in de kern kunnen blijven wonen en zetten we in op het behouden van de sterke en zelfredzame gemeenschap. Om dit te bereiken is een diverse woningvoorraad nodig, passend bij de authenticiteit van de kern Reek en met als leidend principe dat inbreiding voor uitbreiding gaat.

Om een divers woningaanbod te bereiken dient er aandacht te zijn voor het vergroten van de toekomstbestendigheid (door bijvoorbeeld het vergroten van het aandeel levensloopbestendige woningen), diversiteit en de betaalbaarheid van de woningvoorraad. Ook moet er aandacht zijn voor het bouwen voor jongere mensen zodat ook deze in de Reek kunnen blijven wonen. Deze doelgroep zorgt er tevens voor dat het draagvlak voor voorzieningen op peil gehouden wordt. Door middel van het complete woningbouwprogramma kunnen we daarnaast sturen op meer evenwicht tussen ‘zorgvragers’ en ‘zorgdraggers’.

Voorop staat dat we in de kern Reek met name willen focussen op woningen die voorzien in de lokale woningbehoefte, zowel kwalitatief als kwantitatief. Doordat inbreiding vaak gepaard gaat met intensivering is het de vraag of dit altijd mogelijk is in Reek, zonder dat het bestaande karakter aangetast wordt. Wellicht dat ontwikkelingen aan de rand van Reek toch meer/betere mogelijkheden bieden om de doelen uit de woningbouwambitie te behalen. Met name tussen Reek en Reek-Zuid liggen hiervoor mogelijkheden. De mogelijke verplaatsing van de tennisvereniging naar Reek-Zuid geeft aanleiding om de uitbreidingsmogelijkheden hier te verkennen. De locatie die de tennisvereniging achter zou laten, biedt dan weer de mogelijkheid om ook het inbreidingsprincipe in Reek toe te passen.

Meer achtergrondinformatie:

Een leefbaar en vitaal Reek: voorzieningen

Van belang voor de leefbaarheid is een zo compleet mogelijk aanbod aan voorzieningen. Reek is van oudsher een ‘zorgdorp’, waardoor de aanwezigheid van zorgpartijen in relatie tot het aantal bewoners relatief groot is.

De toegankelijkheid van dagelijkse voorzieningen en boodschappen is belangrijk, maar ook de toegankelijkheid tot onderwijs (na de basisschool), horeca, sport en recreatie blijft van groot belang. Niet elke voorziening kan in Reek aanwezig zijn en voor bepaalde voorzieningen is Reek al snel aangewezen op Schaijk. Wat aanwezig is aan voorzieningen willen we behouden en voor voorzieningen die niet in Reek aanwezig zijn kunnen we er wel voor zorgen dat deze voorzieningen goed bereikbaar zijn.

Een leefbaar en vitaal Reek: mobiliteit

In Reek zetten we in op het versterken van het duurzame mobiliteitsnetwerk door het stimuleren van het gebruik van de (deel)fiets en het verbeteren van het openbaar vervoersnetwerk. Om bewoners van Reek langer in de eigen woonomgeving te laten wonen en te zorgen dat alle inwoners mee kunnen blijven doen in de samenleving kijken we ook naar sociale vormen van vervoer, zoals deelfervoer en buurtbusjes.

Een leefbaar en vitaal Reek: bedrijvigheid

We blijven ons mkb-netwerk faciliteren en koesteren de bestaande bedrijvigheid in Reek door het netwerk verder te versterken en groeiruimte te faciliteren. Hiervoor ontwikkelen we woon- en/of werkkavels en bedrijfskavels in Reek-Zuid. Tegelijkertijd liggen er ook op het recreatieve vlak kansen voor Reek. Gelegen tussen de Maas en De Maashorst bestaat er het potentieel om te profiteren van een recreatieve economie op het moment dat de recreant langs de Maas via Reek De Maashorst weet te vinden (en vice versa). Verbetering van de overstekbaarheid van de N324 is hiervoor gewenst.

Alle lagen

Bodem, water & natuur

Transitie landelijk gebied

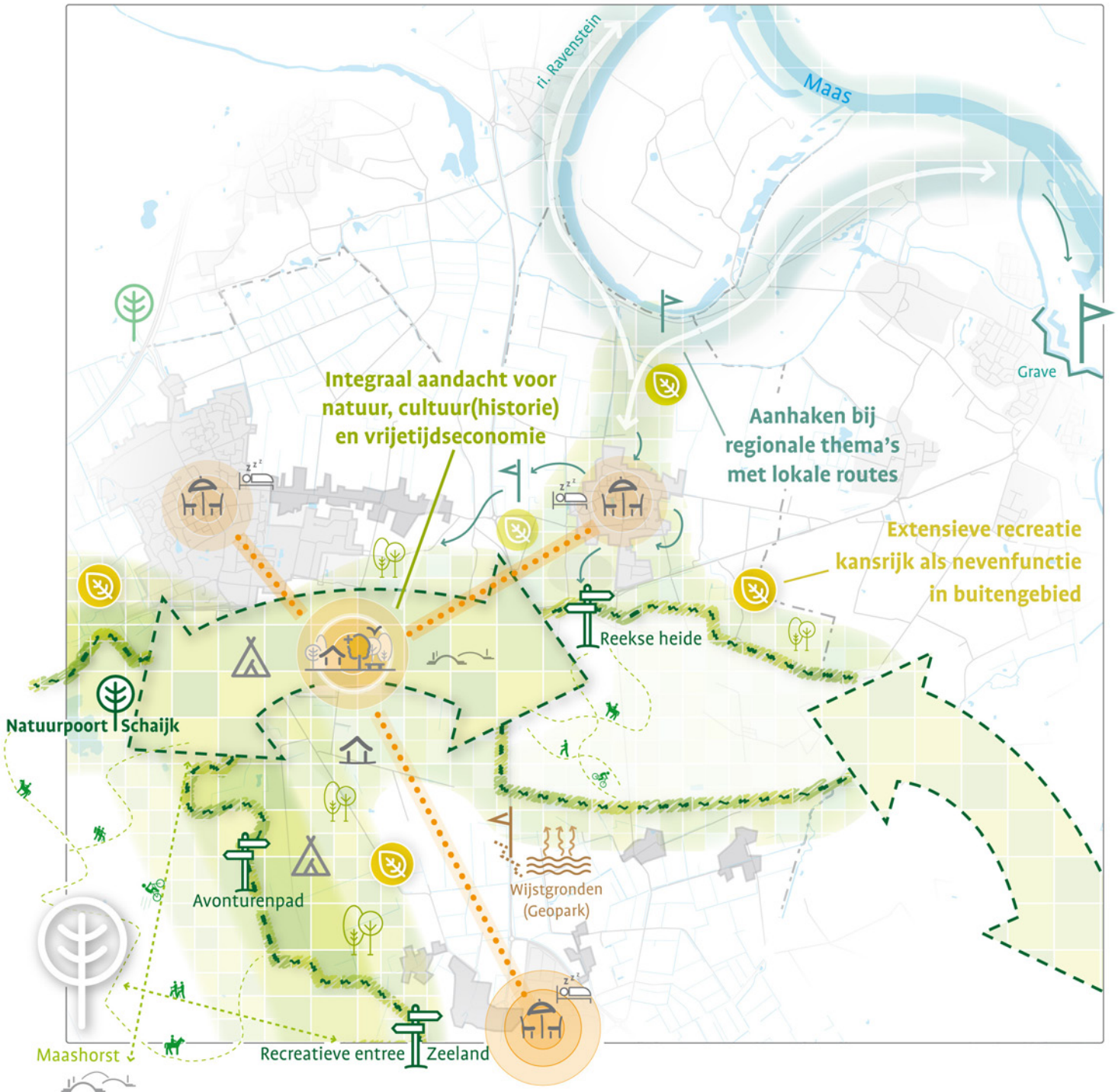

Recreatie

Terug naar index

4. Recreatie ~ Reek e.o.

REEK

Maashorst is een dynamische gemeente met een levendige samenleving en een grote aantrekkingskracht door het diverse aanbod in vrijetijdsvoorzieningen, natuur en cultuurhistorie. We zetten in op een sterke en gevarieerde recreatieve en toeristische sector.

Karakteristieken historisch lintdorp behouden

In Reek ligt een eeuwenoude hoofdwegenstructuur. Hoewel de lintbebouwing in de kern dichtgebouwd is, heeft deze structuur een hoge cultuurhistorische waarde. Daarnaast telt de kern Reek in verhouding tot haar omvang een grote hoeveelheid monumentale en cultuurhistorische bebouwing. Bij ontwikkelingen in de kern letten we op deze aspecten en behouden we de karakteristiek en cultuurhistorie van Reek. Het cultuurhistorisch waardevolle gebied aan de noordzijde van Reek willen we behouden en versterken. De openheid hier staat in contrast met het kleinschalige landschap aan de zuidzijde van Reek, waarin de diverse functies in harmonie met elkaar verweven zijn. Ook dit landschap willen we behouden en versterken.

Recreatie als kans rondom de Reekse bossen

- De groene en recreatieve verbinding tussen het dorp en de Reekse bossen gaan we versterken, onder andere door het opwaarderen van de recreatieve entree tot de Reekse bossen.
- Ook de natuurverbinding van de Reekse bossen met De Maashorst versterken we, wat bijdraagt aan de extensieve recreatiemogelijkheden in de omgeving.
- In een schil rondom de Reekse bossen stimuleren we (kleinschalige) recreatievoorzieningen en kunnen ondernemers nevenactiviteiten hiervoor ontwikkelen. Hiermee kunnen we stimuleren dat bezoekers gaan wandelen en fietsen in dit gebied (i.p.v. 'alleen' in natuurgebied De Maashorst).

Aanhaken bij (andere) regionale thema's

We verbreden het recreatieve profiel van Reek, en daarmee van de gehele gemeente Maashorst, door recreatieve routes en thematische verbindingen te leggen met de Maas, Keent, Zuiderwaterlinie, Land van Ravenstein, De Maashorst en het beekdal van de Verborgten Raamvallei (tussen Grave en Langenboom).

Bij het versterken van de Maasdijk wordt via een regionale ontwikkeling een nieuw fietspad parallel aan de dijk gelegd. Wij zorgen in onze gemeente voor een goede fietsverbinding die daarop aansluit. We versterken daarbij tevens het wandelroutenetwerk dat Reek verbindt met het dijklandschap en Keent en we onderzoeken inrichtingselementen (zoals een uitkijktoren) die de recreatieve functie verder kunnen bevorderen.

Gezonde kern, met dorpshart als dé ontmoetingsplek

- We verbeteren de aantrekkelijkheid van de kern Reek, en specifiek van het hart van het dorp, zodat deze meer uitnodigt om te verblijven en de horeca te bezoeken. We versterken de mogelijkheden tot verblijven en overnachten.
- We stimuleren kleinschalige recreatie in en om de kern. We zorgen ervoor dat Reek goed is aangesloten op het (regionale) recreatieve fietsnetwerk en we stimuleren het kunnen maken van "ommetjes", door in samenspraak met bewoners de natuur nog verder tot in de kern te ontwikkelen.
- We stimuleren het sporten en bewegen op optimale sportlocaties en in een aantrekkelijke openbare ruimte. Het huidige voetbalsportcomplex aan de zuidwestkant van Reek wordt uitgebreid met andere sportvoorzieningen.

Meer achtergrondinformatie:

> Alle lagen ~ Schaijk e.o.

SCHAIJK

Welke omgevingskwaliteit is er in de kern Schaijk?

De kern Schaijk is actief en bruisend, met een karakter van 'ons kent ons'. Bewoning in het gebied is terug te leiden tot aan de Romeinse tijd. Sindsdien heeft het dorp zich flink ontwikkeld en omvat het ook een aantal buurtschappen, waaronder 't Mun en 't Gaal. Het inwoneraantal is voornamelijk in de afgelopen vijf jaar snel gegroeid. Ondanks de recente ontwikkeling van woningbouw op Akkerwinde 1 en 2, is er nog steeds behoefte aan woningen. Doorstroming is daarbij een belangrijk aandachtspunt, omdat de behoefte aan starters- en levensloopbestendige woningen op dit moment niet wordt vervuld.

Het sociale karakter van Schaijk komt onder andere terug in het kenmerkende, grote aanbod aan culturele activiteiten en het omvangrijke verenigingsleven. Zo staat het dorp in de regio bekend om zijn carnavalsop- tocht en -feesten, en is er in de kern veel te doen op cultureel gebied zoals muziek, toneel, film of schilderen. Daarnaast kent Schaijk een sterk gevoel van ondernemerschap. Veel inwoners werken in het dorp zelf en er zijn veel ondernemers, zowel groot als klein, waaronder in de land- en tuinbouw. Het aandeel van mkb is groot in de kern, maar de aanwezigheid van grotere bedrijven kan er wel voor zorgen dat kleine ondernemingen moeite hebben met het vinden van een plek. Er is de afgelopen jaren veel veranderd in het dorpscentrum. De belangrijkste dagelijkse winkels zijn er aanwezig, maar is er nog wel ruimte voor verbetering op het gebied van vergroening en verkeersveiligheid.

Op het gebied van zorg zijn alle basis-voorzieningen in Schaijk aanwezig. Huisarts, tandarts en fysiotherapie zijn zelfs gecentreerd rond één plein. Daarnaast is de zorgcoöperatie in Schaijk actief en organiseert onder andere activiteiten voor eenzame ouderen.

Welke omgevingskwaliteit is er buiten de kern?

Schaijk ligt prachtig te midden van gevarieerde natuur. De kern wordt omringd door de bossen van De Maashorst en Herperduin, maar grenst ook aan het open rivierlandschap van de Hertogswetering. Het buitengebied wordt verder gekenmerkt door oude bebou- wingslinten en waardevolle landschapsstructuren.

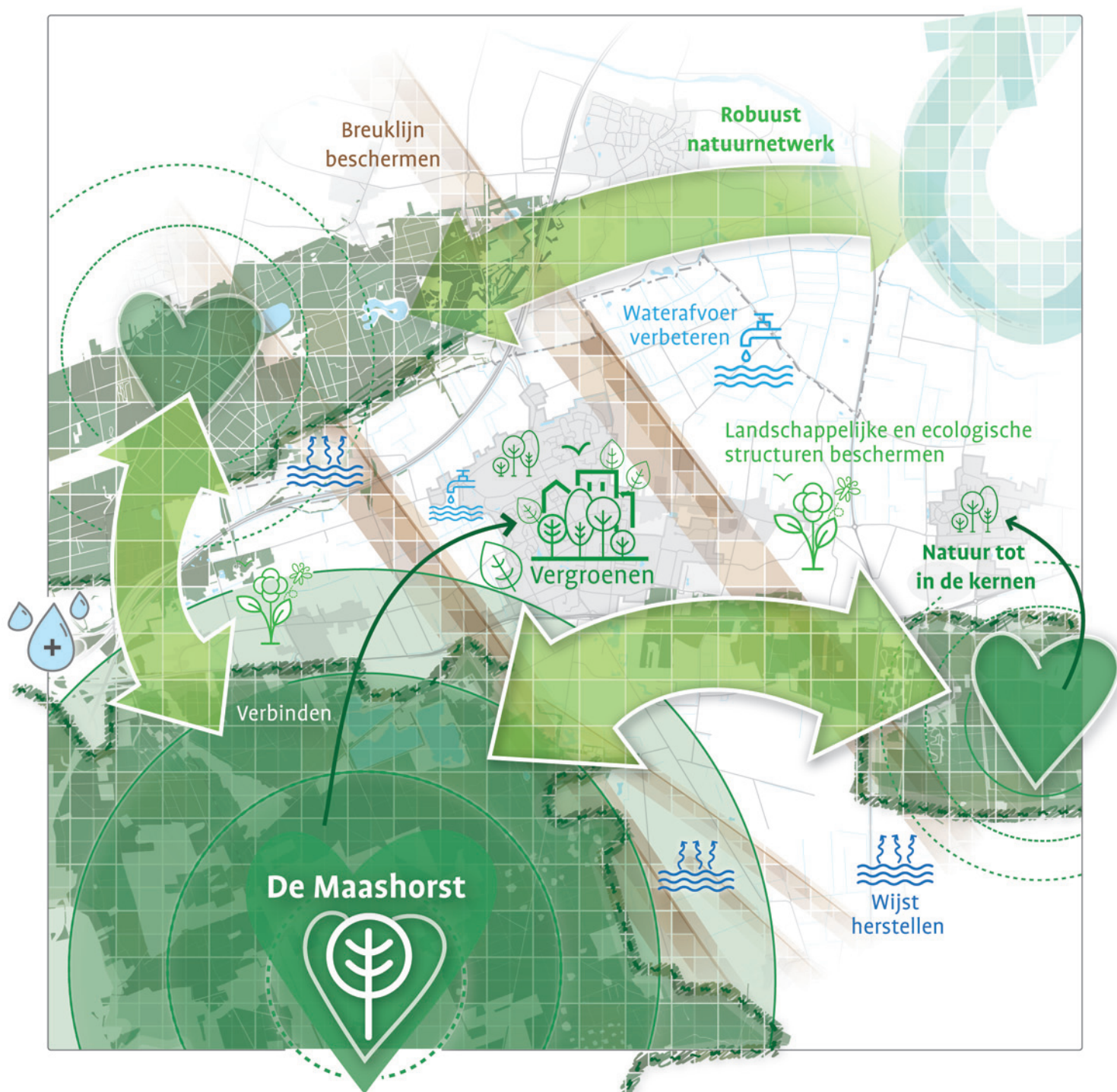
Wat zijn onze ambities in het leefgebied van Schaijk?

- *Natuur meer ruimte geven in de woonkern;*
- *Behoud van contrast tussen de besloten bebou- wingslinten en de open ruimtes daarachter;*
- *Afwatering Schaijk-west herzien t.b.v. natuur;*
- *Robuuste ecologische verbindingszone combineren met natuurinclusieve landbouw en recreatieve activiteiten tussen De Maashorst en Reekse bossen;*
- *Hinder van agrarische activiteit verminderen rondom buurtschappen en kern;*
- *Integrale kwaliteitsimpuls voor centrum Schaijk;*
- *Groeirimte voor het lokale mkb;*
- *Duurzame en gezonde vormen van mobiliteit stimuleren (o.a. betere overstekbaarheid N324);*
- *Recreatie doorontwikkelen in balans met de natuur en met aandacht voor lokale identiteit.*

1. Bodem, water & natuur ~ Schaijk e.o.

SCHAIJK

We willen, meer dan nu, een natuurlijke gemeente worden. De biodiversiteit krijgt een kwaliteitsimpuls en bij ontwikkelingen zijn 'bodem en water' leidend. Groene woonkernen en gevarieerde landschappen lopen vanzelfsprekend over in onze natuurgebieden.

Meer doorgaande groenstructuren en biodiversiteit

De kern Schaijk ligt op de overgang van de noordelijke punt van de Peelhorst naar het lager gelegen omringende rivierengebied. Het dorp kenmerkt zich van oudsher door rechte wegenstructuren met laanbomen. De verschillende buurten zijn herkenbaar vanuit de diverse tijdsbeelden waarin ze gebouwd zijn. De buurten Hertenkamp en Moesbos zijn bijvoorbeeld duidelijke voorbeelden van de planmatige uitbreiding van het dorp.

Schaijk kent slechts een beperkt areaal openbaar groen en doorgaande groenstructuren ontbreken bijna geheel. Zeker bij nieuwe ontwikkelingen willen we de natuur in Schaijk meer ruimte geven. Rondom Schaijk behouden we het contrast tussen de besloten bebouwingslinten en de open ruimtes daarachter.

Watersysteem slim en aantrekkelijk inrichten

Breuken in de ondergrond zorgen voor terreintreden. Dit zorgt in de kern voor natte gebieden, zoals het Moesbos. Al het regenwater uit Schaijk stroomt nu richting Molengraaf en daar de polder in. Hier zijn al verbeteringen getroffen in de afwatering, maar deze blijft kwetsbaar. Er wordt daarom een strategie uitgewerkt om het westelijk deel van Schaijk via een aparte route te laten afwateren richting het gebied Herperduin, dat een watertekort heeft.

Uiteraard zorgen we ook in dit deel van de gemeente dat we het water lokaal vasthouden, in zowel stedelijk als landelijk gebied. Via een hoofdhemelwaterstructuur reserveren we ruimte (boven- en ondergronds) om effectief water te kunnen vasthouden in Schaijk. Zo zetten we, met name rondom knooppunt Paalgraven, in op het behouden en vasthouden van grondwater. We richten bergingslocaties fraai in en verhogen zo de kwaliteit en de beleving van de omgeving, zeker gezien de vergroeningsopgave in de Schaijkse woonomgeving.

Landschappelijke structuren versterken

- Ten zuiden van Schaijk liggen er kansen om de verbinding met de natuur van De Maashorst te versterken. De provinciale weg vormt namelijk een obstakel voor mens en natuur. We zoeken naar een vanzelfsprekende groene en recreatieve verbinding voor zowel bewoners als bezoekers.
- In het gebied tussen De Maashorst en de Reekse bossen (waar een jong ontginningslandschap is) ontwikkelen we in combinatie met andere passende functies zoals recreatie en natuurinclusieve landbouw een robuuste ecologische verbinding.
- In het noorden grenst Schaijk aan lagere gelegen delen van onze gemeente in de Hertogswetering, het karakteristieke rivierenlandschap grenzend aan de Beerse Overlaat. In deze polder is er snel sprake van wateroverlast. Hier moeten we het water in waterberging of klimaatbuffers vast zien te houden.
- Aan de oostzijde van Schaijk zijn we bijzonder zuinig op het oude, verfijnde en kleinschalige landschap van 't Gaal; de bijzondere mozaïek en afwisseling geeft dit gebied haar eigen kleur. Vanaf het bebouwingslint tussen Schaijk en Reek houden we dankzij diverse verre doorzichten het achterland beleefbaar.
- Het westen van Schaijk kent een kleinschalig landschap met west-oost georiënteerde linten. We herstellen hier de natuurlijke structuren en de ecologische verbinding tussen de ecoducten over de A50 en de N324.

Meer achtergrondinformatie:

2. Transitie landelijk gebied ~ Schaijk e.o.

De gemeente Maashorst is een landelijke gemeente met veel agrarische bedrijvigheid. Wij zien het als onze opgave om in gezamenlijkheid te zoeken naar agrarische mogelijkheden die toekomstbestendig zijn, die passen bij ons natuurlijk systeem en die een bijdrage leveren aan een vermindering van (stikstof en geur) emissies.

In Schaijk en omgeving onderscheiden we twee van de drie schillen. Dit zijn schil 1 (Natuur Centraal) en Schil 2 (gemengd samenleven).

Schil 1: Natuur centraal rondom De Maashorst

Tot schil 1 behoren het gebied ten zuiden van Schaijk (De Ontginning) en een gedeelte van 't Mun ten westen van Schaijk, waar deze grenst aan de natuurgebieden De Maashorst en Herperduin. Het gebied ten zuiden van Schaijk is een gemengd gebied waar grootschalige recreatie wordt afgewisseld met enkele grote veehouderijbedrijven. 't Mun kenmerkt zich door oude buurtschappen en meer tuinbouw gerelateerde bedrijvigheid; hier is al minder intensieve veehouderij.

Tussen de Reekse Bossen, De Maashorst en Herperduin ontwikkelen we, in combinatie met andere passende functies zoals recreatie en extensieve of natuurlijkinclusieve vormen van landbouw een robuuste ecologische verbinding. In deze gebieden kan recreatie en natuurinclusief boeren, eventueel met het leveren van groen-/blauwe diensten, een bijdrage leveren aan de landbouwtransitie.

Schil 2: Landbouw in harmonie met andere gebruikers

Tot schil 2 behoort een ruime zone rond Schaijk, waaronder de buurtschappen ten westen van Schaijk ('t Mun) en de gebieden ten oosten van Schaijk ('t Gaal en het Rietbroek). Deze gebieden vormen een verbinding tussen Schaijk en de omliggende dorpen (Reek en Herpen) en worden gekenmerkt door functiemenging, met name rondom de aanwezige buurtschappen (bebouwingclusters of bebouwinglinten). Zeker in deze woonomgevingen én rondom de kernen Schaijk en Reek wordt ingezet op verbreding van de agrarische activiteit en het terugbrengen van de hinder van de agrarische hoofdactiviteit.

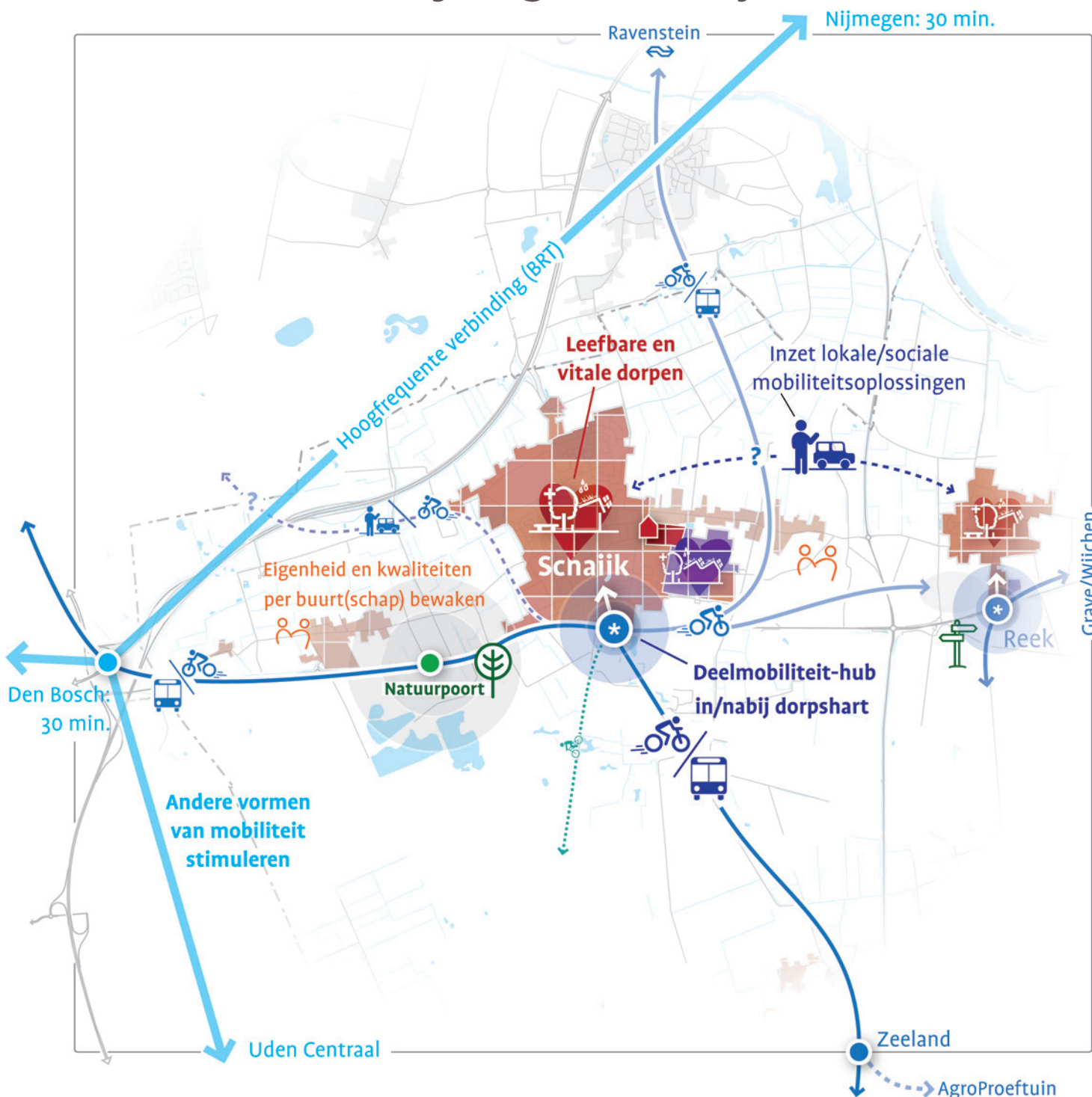
Er blijft in schil 2 ook ruimte voor de landbouw, maar die moet in effect en hinder ondergeschikt zijn. In deze gebieden zien wij kansen om de consument meer bij de voedselproductie te betrekken door nevenactiviteiten te faciliteren, zoals zorg, recreatie, educatie en boerderijwinkels.

Het gebied Rietbroek, ten noordoosten van Schaijk, is hier wat afwijkend aan. Hier is minder functiemenging en zijn enkele grote intensieve veehouderijlocaties gelegen. Hier liggen mogelijkheden voor wat grootschaligere agrarische productie, mits er een bijdrage wordt geleverd aan de omgevingsdoelen die hier gelden (zie par. 4.2).

Meer achtergrondinformatie:

3. Mobiliteitstransitie, voorzieningen en verstedelijking ~ Schaijk e.o.

SCHAIJK

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we ten aanzien van wonen en werken in op het verdichten bij voorzieningen én op het behouden, versterken en beter ontsluiten van de bestaande bebouwde omgeving. Nabijheid staat voorop.

Meer achtergrondinformatie:

Woonkwaliteit behouden en -aanbod verbreden

Schaijk kenmerkt zich door een sterk voorzieningenaanbod rondom de Pastoor van Winkelstraat, Schutsboomstraat en Europaplein. Ook is er een goede toegang tot maatschappelijke en zorgvoorzieningen. Hierdoor is Schaijk een aantrekkelijke kern om te wonen. Dit willen we graag zo houden. We hanteren het principe ‘inbreiding boven uitbreiding’. Na ontwikkeling/afroning van de woonwijk Akkerwinde, focussen we dus met name op ontwikkeling van potentiële inbreidingslocaties, binnen de bestaande bebouwde structuur. Door transformatie en herstructurering kunnen bijvoorbeeld bestaande buurten worden verdicht met nieuwe/andere woonvormen. Ook kunnen solitair gelegen bedrijfskavels in en aansluitend aan Schaijk, die in de toekomst mogelijk leeg komen te staan, worden herbestemd voor woningbouw. Door dit alles blijft er een goed draagvlak voor openbare voorzieningen én het verenigingsleven.

Centrum Schaijk: integrale kwaliteitsimpuls

We werken aan een integrale kwaliteitsimpuls van het centrum van Schaijk. Doel is een sterk, compact, gevarieerd, aantrekkelijk, samenhangend en leefbaar dorpshart, waar het prettig is om te ondernemen, boodschappen te doen, te ontmoeten en te wonen. We zetten in op verbetering van de herkenbaarheid van het centrum, bijvoorbeeld door het noordelijke en het zuidelijke gedeelte van het centrum (rondom de Pastoor van Winkelstraat) beter op elkaar aan te sluiten. Een nieuwe invulling van het raadhuis biedt hierbij kansen. We kijken naar verbetering van de routing in en naar het centrum, inclusief het parkeervraagstuk. Het is belangrijk dat het centrum goed bereikbaar is voor alle modaliteiten (te voet, per fiets, ov of met de auto).

We kunnen de aantrekkelijkheid van het centrum van Schaijk voor de eigen inwoners en voor recreanten verder verbeteren door vergroening van het centrum. Vooral het ‘nieuwe deel’ is heel functioneel en stenig ingericht. Vergroening van het Kapelanieplein en Europaplein kan bijdragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit. We willen met het centrum aansluiten op de bestaande groenstructuren in Schaijk zoals de Hertenkamp en het Moesbos. Doel is dat deze groenstructuren geleidelijk overlopen naar het buitengebied.

Mobiliteitstransitie: ov-halte opwaarderen

We vinden het belangrijk dat voorzieningen en bedrijven in Schaijk goed bereikbaar zijn. We kiezen hierbij voor meer duurzame vormen van mobiliteit. Zo optimaliseren we de verbindingen voor ov- en fietsverkeer. Er is al een regionale ov-halte aanwezig die we kunnen uitbreiden tot een lokale mobiliteitshub (bijv. met deelfietsen). Deze lokale hub staat in directe verbinding met de regionale hubs in Uden en Oss. Iedereen moet mee kunnen doen aan het dagelijks leven in en om Schaijk. Daarom stimuleren wij tevens sociale vormen van vervoer, zoals deelbusjes.

Verder bieden we in de toekomst meer ruimte (voorrang) aan wandelaars en fietsers door te werken aan brede, groene en veilige fiets- en wandelpaden. Met name een betere oversteekbaarheid van de N324 kan het lokale leefmilieu verder bevorderen; het maken van een gezond ommetje in de natuur wordt zo aantrekkelijker voor de inwoners van Schaijk.

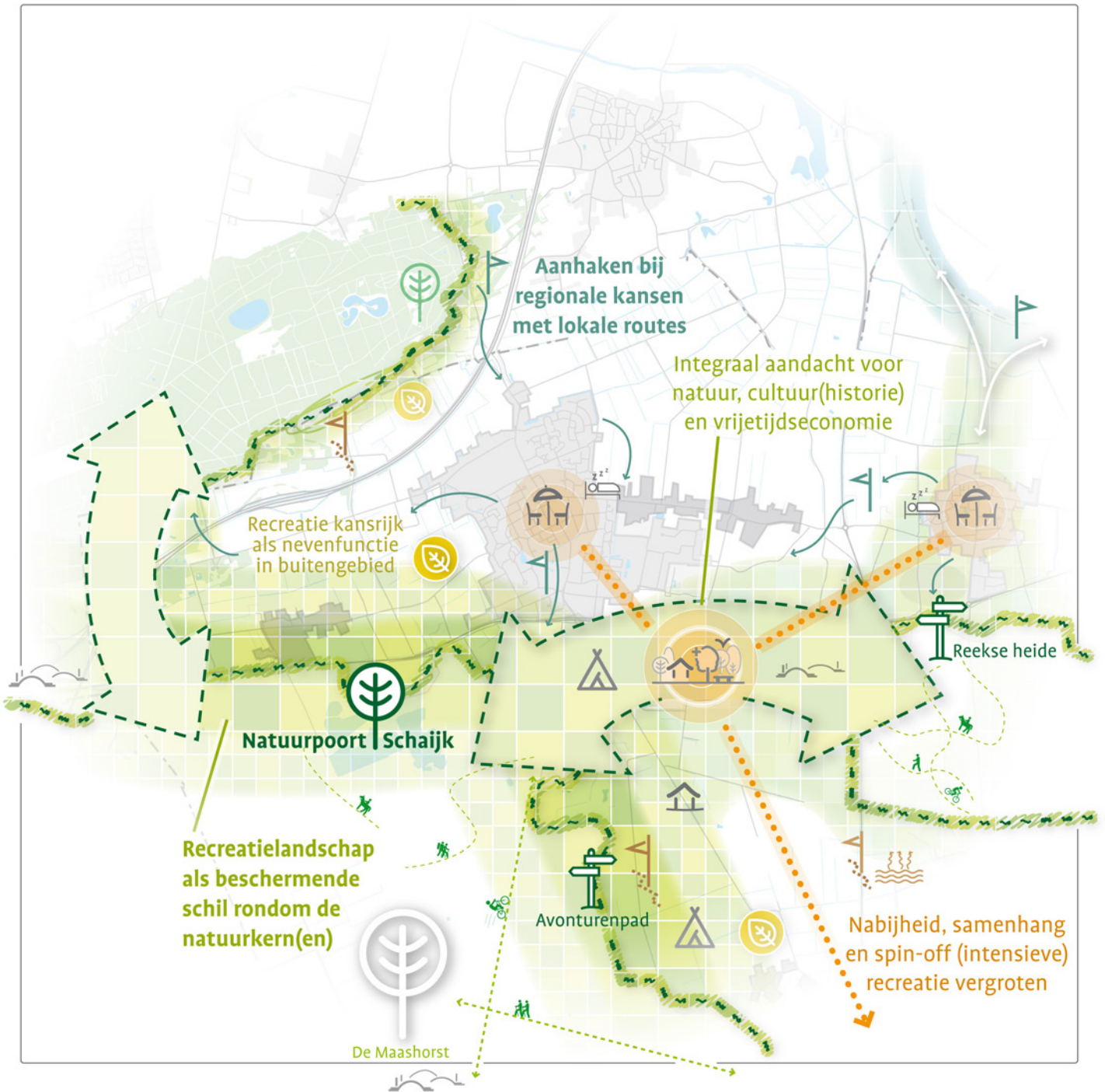
Bedrijvigheid duurzaam doorontwikkelen

We koesteren de bestaande bedrijvigheid in Schaijk door het mkb-netwerk verder te versterken en te zoeken naar groei ruimte. Bedrijventerrein De Louwstraat, aan de oostzijde van Schaijk, ligt ingeklemd tussen het woongebied, de bossen en ‘het Gaal’, een landschappelijk waardevol gebied. Er is hierdoor al geruime tijd geen uitbreidingsruimte voor mkb aanwezig in Schaijk. Voor de economische vitaliteit vinden wij het belangrijk dat het lokale mkb wel kan groeien. We kijken daarbij vooral naar zoekgebieden ten zuiden en ten oosten van bedrijventerrein De Louwstraat. Uitbreiding nabij de bestaande bedrijvigheid heeft de voorkeur, maar ook andere aspecten (zoals bereikbaarheid) zijn van belang.

Op het bestaande bedrijventerrein zetten we in op verduurzaming door bijvoorbeeld meer te richten op gezamenlijk energieopslag, zonnepanelen op daken, waterberging, groene buitenruimte. Ook de bereikbaarheid van De Louwstraat voor diverse duurzame(re) vormen van (goederen)vervoer heeft onze aandacht. Waar mogelijk geven we in de kern ruimte aan de ontwikkeling van bedrijfsverzamelgebouwen.

4. Recreatie ~ Schaijk e.o.

Recreatie | De Maashorst is een aantrekkelijke plek om te zijn en we kunnen recreëren in het buitengebied. De ambitie van het college is om de meest aantrekkelijke toeristische gemeente van Brabant te worden met een sterke recreatieve sector.

Meer achtergrondinformatie:

Identiteitsversterkende elementen behouden

Schaijk is een van oorsprong agrarisch lintdorp. De buurtschappen (lintstructuur) en de cultuurhistorische landschappen willen we behouden en versterken, aangezien deze als identiteitsversterkende elementen ook een belangrijke recreatieve waarde hebben. Gebieden zoals het bebouwingslint tussen Schaijk en Reek (Pastoor van Winkelstraat en Haagstraat), 't Mun en 't Gaal zijn nu al een aantrekkelijk onderdeel van het recreatienetwerk. Waar mogelijk willen we de lintstructuren en de relatie met het open landschap verder versterken. Daarnaast versterken we de verbinding tussen Schaijk en het rivierengebied ten noorden van de kern (Beerse Overlaat).

In de kern Schaijk staan een aantal monumenten en behoorlijk wat (vanuit cultuurhistorie) beeldbepalende gebouwen, die we graag willen behouden en betrekken in het recreatieve netwerk. Ook het carnaval als belangrijk immaterieel cultureel erfgoed willen we behouden en versterken. 'Moesland' staat immers regionaal bekend om zijn energieke verenigingen die elk jaar strijden om de mooiste, grootste en kleurrijkste carnavalswaggen te hebben in de optocht.

Binnen en buiten de kern kansen voor recreatie

Het centrum van Schaijk richt zich op de inwoners maar heeft ook een functie voor de recreanten op de vakantieparken en de dagrecreanten. We verbeteren de aantrekkelijkheid van het centrum van Schaijk zodat deze meer uitnodigt om te verblijven en de horeca te bezoeken. We zorgen ervoor dat het centrum van Schaijk goed blijft aangesloten op het recreatieve fiets- en wandelnetwerk en we versterken de mogelijkheden tot verblijven en overnachten. Het verbeteren van de oversteekbaarheid van de N324 kan de positie van het Schaijkse centrum in het recreatieve (fiets)netwerk verder versterken.

In de omgeving van Schaijk zijn vele recreatieve bedrijven te vinden, zowel klein- als grootschalig. We ondersteunen nieuwe recreatieve initiatieven die iets toevoegen aan het bestaande aanbod, mits ze passend zijn in het landschap en de omgeving. De intensiteit van de

ontwikkeling mag nooit de draagkracht van het gebied overschreden. Ook het stimuleren van lokale ommetjes heeft onze bijzondere aandacht. Daarbij willen we aanhaken bij regionale (recreatie/thema)routes, ook gezien de eerder genoemde ambities om de woonkern en het omliggende (natuurlijke) landschap meer met elkaar te verbinden. Zo verbeteren we zowel de biodiversiteit als de woonkwaliteit in en om Schaijk.

Recreatieve schil rondom De Maashorst versterken

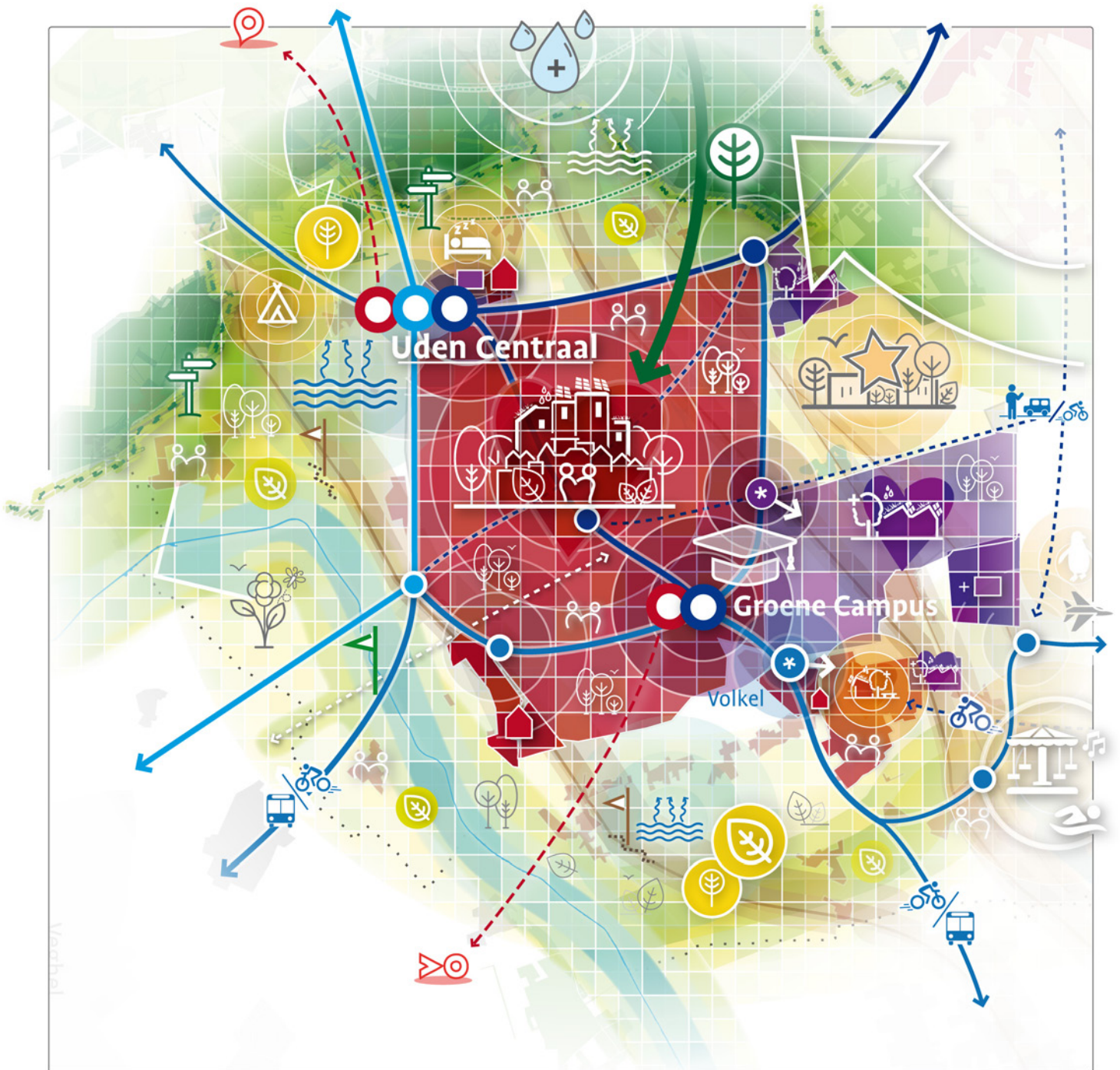
Een groot deel van de huidige recreatieve bedrijven bevindt zich aan de rand van De Maashorst, waar de balans met de natuur extra belangrijk is. We helpen hier ondernemers om zowel de natuur als de eigen vitaliteit verder te versterken, al dan niet in gezamenlijkheid.

- Aan de Palmstraat ontwikkelen we een recreatieve natuurpoort (informatievoorziening, startpunt routes, parkeren, horeca) als toegang tot natuurgebied De Maashorst. Deze poort dient als knooppunt voor recreatie en natuur. In dit gebied willen we de bezoekersstroom aan De Maashorst opvangen en daarmee de drukte in de natuur reguleren.
- Het gebied richting Zeeland is een overgangsgebied waar recreatie en natuurontwikkeling een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de landbouwtransitie. In dit gebied is een toename van recreatie gewenst.
- Ten westen van Schaijk, in de Muntsche Wetering en nabij natuurgebied Herperduin, bevindt zich kleinschalige recreatie, zoals een mini-golfbaan, manege en diverse overnachtingsmogelijkheden. Dergelijke kleinschalige recreatie willen we versterken.

> Alle lagen ~ Uden e.o.

UDEN

Welke omgevingskwaliteit is er in de kern Uden?

“Een stedelijk dorp in een landelijke omgeving”, dat is Uden. Het centrum vervult een regionale functie op het gebied van detailhandel, horeca en bedrijvigheid. Ook de aanwezigheid van bedrijventerreinen (zoals Hoogveld, Loopkant-Liessent en Vluchtoord) maakt dat de relatie tussen wonen en werken in Uden sterk is. Zowel binnen als buiten het centrum kan het (lokale) ondernemerschap goed floreren dankzij een gevarieerd vestigings- en bezoekersklimaat. Uden onderscheidt zich zo als centrale plaats binnen een relatief landelijke omgeving.

Terwijl het centrum qua voorzieningenaanbod een relatief stedelijke uitstraling heeft, is het omliggende woongebied nog steeds dorps. Uden heeft als grootste kern van de gemeente ook de meest gedifferentieerde (woon)wijken. In de ene wijk is veel sociale huur aanwezig, en in de andere met name vrijstaande woningen. Dit betekent dat de opgaves en kansen ook per wijk verschillen. De ruimtelijke samenstelling van de wijken zorgt voor verschillende uitgangspunten.

Het natuurlijke landschap is in Uden, ondanks dat de woonkern sinds de Tweede Wereldoorlog in een hoog tempo is gegroeid, nog altijd goed zichtbaar. De natuurlijke ondergrond heeft hierbij haar sporen achtergelaten. Zo is het vele water in de wijk Melle een direct gevolg van het wijstverschijnsel; de grond was hier (eigenlijk) niet geschikt om te bouwen. In de wijk Hoeven is daarom het sportcomplex gerealiseerd, als alternatief voor bebouwing. Binnen de kern Uden is (mede hierdoor) relatief veel groen aanwezig.

Wat is de omgevingskwaliteit buiten de woonkern?

Uden is ook onlosmakelijk verbonden met het omliggende buitengebied. Rondom Uden zijn er veel agrarische bedrijven in soms wel eeuwenoude linten en buurtschappen. Dit agrarische gebied gaat geleidelijk over in verschillende recreatiegebieden en natuurschoon

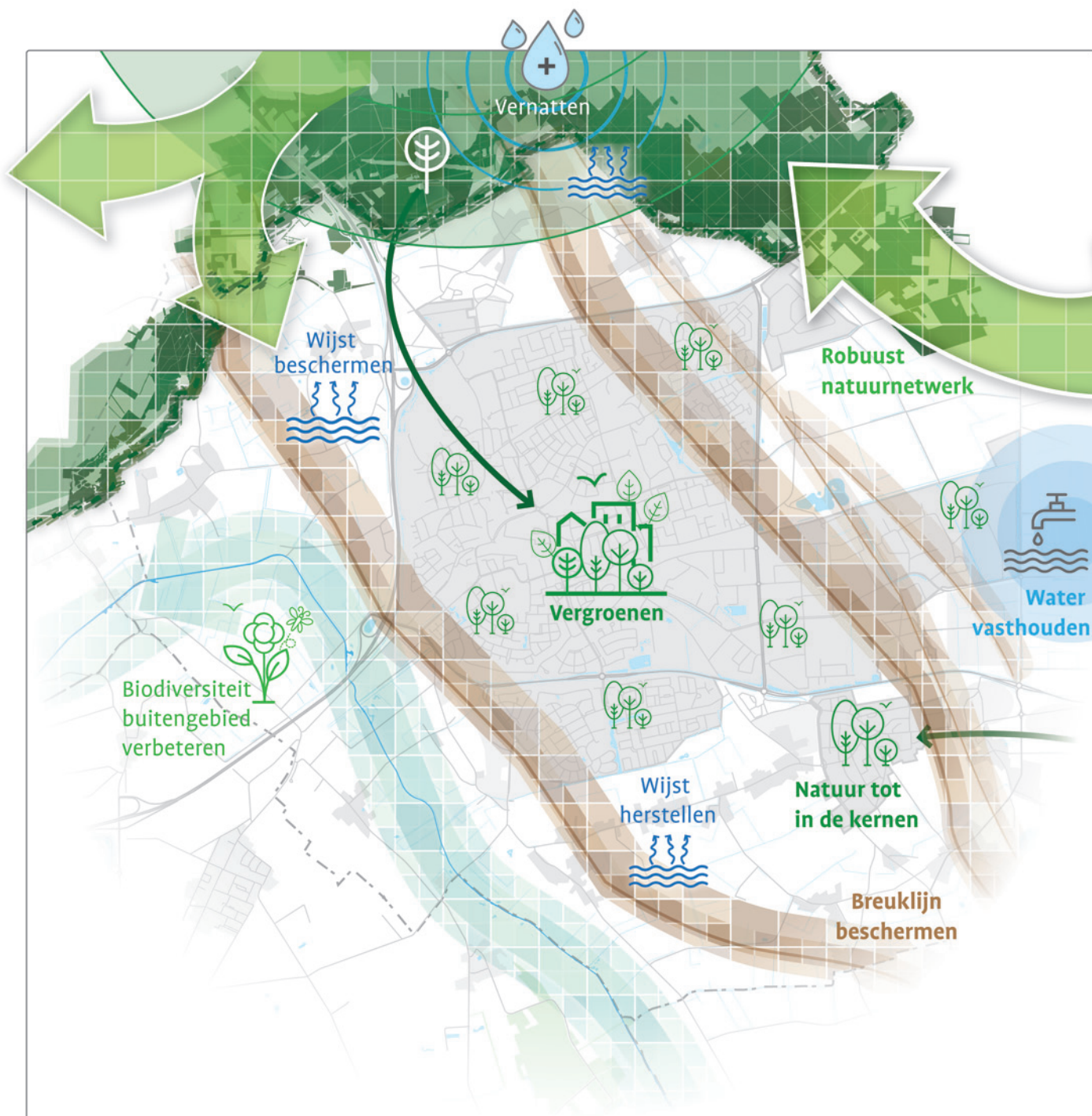
zoals De Maashorst, Bedafse Bergen, het Sint Annabos en de Leijgraaf. Tegelijkertijd zijn de voorzieningen in de kern altijd dichtbij. Het buitengebied wordt tegenwoordig dan ook gekenmerkt door een lappendeken van functies (o.a. wonen, recreatie, natuur en agrariërs).

Wat zijn onze ambities in het leefgebied van Uden?

- *Behouden en beschermen van breuklijnen;*
- *Groene woonkern en de diversiteit aan landschapstypen daaromheen beschermen;*
- *Kansen voor natuurinclusieve landbouw en educatieve/recreatieve nevenfuncties (verbinding producent-consument) benutten;*
- *Agrariërs, ondernemers, netwerk- en kennispartners samenbrengen op de Groene Campus;*
- *Gevarieerde woonwijken verduurzamen en nabij voorzieningen (mogelijk) verder verdichten;*
- *Regionale positie Uden Centrum (op toekomstbestendige wijze) doorontwikkelen en kansen voor verstedelijking centrumgebied benutten;*
- *Centrale rol voor mobiliteitshub ‘Uden Centraal’ in duurzaam (regionaal) mobiliteitsnetwerk;*
- *Netwerkeconomie versterken, bedrijventerreinen intensiveren en (waar nodig) uitbreiden;*
- *Recreatienetwerk doorontwikkelen met aandacht voor natuur en cultuurhistorie;*
- *Grip op het gebruik van de auto in de stedelijke omgeving;*
- *Bereikbaarheid van het centrum verbeteren voor voetgangers en fietsers en met ov;*
- *Fietsbereikbaarheid van Uden verbeteren, door het aanleggen van goede fietsverbindingen naar belangrijke bestemmingen.*

1. Bodem, water & natuur ~ Uden e.o.

UDEN

We willen, meer dan nu, een natuurlijke gemeente worden. De biodiversiteit krijgt een kwaliteitsimpuls en bij ontwikkelingen zijn 'bodem en water' leidend. Groene woonkernen en gevarieerde landschappen lopen vanzelfsprekend over in onze natuurgebieden.

Meer achtergrondinformatie:

Bodem en water sturend

Uden ligt op de flanken van de Peelhorst: het hoogste punt (bij Vluchtoord) ligt circa negen meter hoger dan het laagste punt (bij Gruunsel). Onder andere in het landschapspark, bij de Klantstraat, Hoenderbos en in de flatwijk is dit hoogteverschil goed zichtbaar. De plotse-linge hoogteverschillen en het ijzerhoudende oranje water (wijnstverschijnsel) zijn kenmerkend voor het breukenlandschap; onder andere de Peelrandbreuklijn en de Mellebreuklijn doorsnijden Uden. Ten oosten van beide breuklijnen is de grondwaterstand gemiddeld gezien hoog, dit beperkt de kansen op waterberging en infiltratie in de bodem. Ten westen van de breuken is er juiste een brede strook met diepe grondwaterstanden en goed doorlatende zandgronden. Hier is droogte een aandachtspunt, maar liggen ook kansen om water in Uden vast te houden (lokaal te infiltreren) én de leefomgeving klimaatveerkrachtig en -adaptief in te richten.

- *We zijn trots en zuinig op het kenmerkende breukenlandschap. Boven- en ondergronds behouden en beschermen we de breuklijnen in Uden. Daarbij reserveren we gericht ruimte om effectief water te kunnen vasthouden. We houden het water vast aan de hoge 'horst' zijde van de geologische breuklijnen, en gebruiken dit water voor grondwateraanvulling en om De Maashorst en lokale laagtes in het terrein te vernatten. We richten bergingslocaties fraai in en verhogen de kwaliteit en beleving van de omgeving.*

Groenstructuren behouden

De oude ontginningsgrond van Uden (historische kern) heeft in de jaren '50-'60 een stedelijke ontwikkeling doorgemaakt, wat leidde tot lange, rechte lijnige groenstructuren. In de jaren '70-'80 werd, bijvoorbeeld in Melle, meer 'natuurlijk' gebouwd langs een sterke groen- en waterstructuur, geënt op breuklijnen en wijnstgronden.

- *We behouden het groene karakter van Uden. Op enkele plekken is het daarnaast gewenst om het groen van de bebouwde kern te verbinden met het buitengebied, om zo de verbinding tussen de kern en het landschap te verzachten.*

Natuurlijke landschapsstructuren versterken

In het buitengebied ten westen van Uden ligt het beekdal van **de Leijgraaf**. Aan de westflank van de beek, aan de Hoogstraat en het buurtschap Duifhuis, ligt een zandrug met een sterk verdicht bebouwingslint.

Het wijnstgebied Sint Annabos in Uden is in 2004 uitgeroepen tot aardkundig monument. Het Sint Annabos kenmerkt zich door de aanwezigheid van de Peellandbreuk en bijbehorende wijnstverschijnsel. De laatste jaren is er gewerkt aan het herstel van de wijnstgronden. Dit heeft ervoor gezorgd dat de gronden steeds natter worden en waardevolle vegetatie terugkomt.

- *Op de zandrug is het wenselijk om kleinschalig groen landschappelijk in te passen. In het beekdal zetten we in op het behoud van de openheid en het verbeteren van de waterkwaliteit, met aandacht voor waterberging. De Leijgraaf moet een sterke natuurverbinding gaan vormen met De Maashorst en de Bedafse Bergen, via het Sint Annabos in het noorden en de Goorse Bosschen in het zuiden. We blijven het aardkundig monument Sint Annabos beschermen.*

Ten noorden van Uden ligt de overgang naar natuurgebied De Maashorst en de verbinding met de Bedafse Bergen. Er is hier sprake van een kleinschalig landschap met organische vormen en potentiële wijnstgronden.

- *Verdichting met landschapselementen is gewenst, waarbij wel de kenmerkende openheid tussen de bossen en daarbij dichtstbijzijnde bebouwing behouden moet blijven. Waar mogelijk versterken we de verbinding tussen De Maashorst en Uden.*

Ten oosten van Uden ligt een ander kenmerkend landschap met jonge ontginning en een zogenaamde 'kamerindeling' middels rechte groene laanstructuren.

- *Dit kenmerkende landschap moet hier behouden worden. In de overgang tussen stad en land zijn diverse ontwikkelingen per kamer mogelijk, waarbij deze kamerstructuur nog versterkt kan worden.*

De gemeente Maashorst is een landelijke gemeente met veel agrarische bedrijvigheid. Wij zien het als onze opgave om in gezamenlijkheid te zoeken naar agrarische mogelijkheden die toekomstbestendig zijn, die passen bij ons natuurlijk systeem en die een bijdrage leveren aan een vermindering van (stikstof en geur) emissies.

In Uden en omgeving onderscheiden we twee van de drie agrarische schillen: schil 1 (Natuur Centraal) en Schil 2 (gemengd samenleven).

Meer achtergrondinformatie:

Onze ambitie in schil 1: natuur centraal

Tot schil 1 behoort het gebied ten noorden en westen van Uden. Aan de noordzijde zijn enkele bebouwingsclusters (Hengstheuvel-Voortweg) gelegen in een kleinschalig landschap. Dit gebied vormt een overgang tussen de kern Uden en natuurgebied De Maashorst. Veel bewoners wandelen en fietsen hier graag. Ten westen van Uden ligt natuurgebied Bedafse Bergen met de stuifduinen en het wijstgebied rondom het Sint Annabos. Ook dit buitengebied kent waardevolle natuurwaarden, en trekt veel recreanten.

In deze beide gebieden zien wij kansen om de verbinding met de natuur te versterken via natuurontwikkeling en extensieve of natuurinclusieve vormen van landbouw. Hier liggen, afhankelijk van de exacte locatie, kansen voor bijvoorbeeld omschakeling naar extensieve vormen van landbouw, natuurontwikkeling, kleinschalige recreatie, en zorggerelateerde activiteiten of educatie. Dit kan kansen bieden voor agrarische ondernemers die willen extensiveren of omschakelen. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met de recreatieve druk op de natuur. Het is niet wenselijk om deze verder te vergroten.

Onze ambitie in schil 2: gemengd samenleven

Tot schil 2 behoort het beekdal van de Leijgraaf en het gebied ten zuiden en oosten van Uden (richting Volkel en Zeeland). Dit deel heeft een grote diversiteit van functies, waarbij het grondgebruik overwegend agrarisch is. Hier liggen diverse bebouwingsconcentraties zoals Hultje, Hengstheuvel, Duifhuis, Eikenheuvel. Zeker in de omgeving van de kern Uden en de omliggende bebouwingsconcentraties wordt ingezet op verbreding

van de agrarische activiteit en het verminderen van de overlastgevende effecten van agrarische hoofdactiviteit. Er blijft dus ruimte voor de landbouw, maar die moet wel in effect en hinder te combineren zijn met de overige gebruikers en waarden van het buitengebied. In deze gebieden zien wij kansen om de voedselproductie meer aan 'de consument' te verbinden, onder andere door nevenactiviteiten zoals recreatie, educatie en zorg te faciliteren.

Groene Campus Uden

In het kader van de transitie landelijk gebied vinden wij de lokale ontmoeting tussen betrokkenen, het uitwisselen van kennis en het bieden van ruimte voor experimenten van cruciaal belang. Wij zien hierbij mogelijkheden om binnen de gemeente, naast de reeds bestaande experimenteelocatie van AgroProeftuin de Peel, een campus te realiseren, waar agrariërs en (andere) ondernemers uit onze gemeente en de regio kunnen samenkomen.

Door hen op de campus te verbinden aan andere kennis- en netwerkpartijen (waaronder Agrifood Capital, Brainport, Universiteit Wageningen en HAS Green Academy) kan er gezamenlijk worden gezocht naar toekomstbestendige agrarische ontwikkelingen. De kennis en ervaring van lokale agrariërs kan zo in een breder kennisnetwerk worden doorontwikkeld en verspreid. Vanwege de centrale ligging van Uden en het belang van een goede verbinding met AgroProeftuin de Peel en de regio, is het voorstelbaar dat de Groene Campus ergens in of nabij de kern Uden zal landen.

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we ten aanzien van wonen en werken in op het verdichten bij voorzieningen én op het behouden, versterken en beter ontsluiten van de bestaande bebouwde omgeving. Nabijheid staat voorop.

Meer achtergrondinformatie:

Verstedelijking en voorzieningen

Uden heeft als grootste kern van de gemeente de meest gedifferentieerde woonomgeving, variërend van wijken met veel sociale huur tot wijken met vooral vrijstaande woningen. Door een wijkgerichte aanpak willen we de diversiteit en herkenbaarheid van de bestaande woonomgeving in Uden behouden. Na uitvoering van de reeds lopende (vergevoerde) ontwikkelingen, zoals Eikenheuvel en de Ruiter, realiseren we nieuwe woningbouw zoveel mogelijk in de nabijheid van bestaande voorzieningen. Bij deze verdichting zal het soms ook nodig zijn dat we, daar waar passend bij de omgeving, meer de hoogte in gaan. Dit is bijvoorbeeld in het centrum van Uden en het naastgelegen gebied (Kastanjeweg-Oost), bij wijkcentrum Drossaard en bij kind- (ikc's) en wijkgezondheidscentra. In het kader van klimaatadaptatie zetten we tegelijkertijd in op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad én vergroening van de openbare ruimte. Vergroening van de openbare ruimte kan worden gerealiseerd door grote oppervlaktes verharding groen in te richten door parkeren op een andere manier op te lossen (zoals ondergronds). De kenmerkende groenstructuren die al aanwezig zijn binnen Uden willen we verder versterken en meer met elkaar verbinden. Dit draagt bij aan een gezonde woonomgeving en een prettig leefklimaat voor alle Udenaren.

Centrum Uden

Het centrum van Uden biedt veel ‘stadse’ voorzieningen, zoals landelijk bekende winkelketens, een gevarieerd horeca-aanbod, de bioscoop, het theater en het zwembad. Uden vervult hiermee een belangrijke (regionale) centrumfunctie binnen een relatief landelijke omgeving. Dit willen we zo houden. We steken dan ook veel energie in het centrum. Ons toekomstbestendige centrum blijft economisch vitaal, levendig, groen, toegankelijk en herkenbaar. We streven naar een compact centrumgebied met een sterk economisch hart, waar het (nog) prettig(er) verblijven is. Dit doen we bijvoorbeeld door te vergroenen, door meer zit- en speelgelegenheden te bieden en door herinrichting van Sacramentsweg, Galerij en Mondriaanplein. Wellicht kunnen we op termijn zelfs bestaande parkeerterreinen deels omvormen naar meer (groene) verblijfsgebieden. Door het optimaliseren van het gebruik en het mogelijk ontwikkelen van parkeergarages, en door betere voorzieningen voor duurzame mobiliteitsvormen, werken we aan de mogelijkheden om ruimte te creëren voor

groen en water(berging). Voorlopig blijft de auto voor het centrum heel belangrijk.

De mobiliteitstransitie

Uden is nu, evenals de rest van de gemeente, voor het vervoer primair op de auto (in)gericht. Dit kan (en moet), gezien de verstedelijkings- en klimaatopgaven, anders: efficiënter en duurzamer, met meer aandacht voor langzaam verkeer en ov. In de mobiliteitstransitie vervult Uden een sleutelrol. Een bovenlokale mobiliteitshub (‘Uden Centraal’), waar de regionale snelbus stopt, is daarbij essentieel. Door hier (nabij de A50) diverse mobiliteitsvormen te combineren, staan ook de andere kernen in onze gemeente beter in verbinding met Eindhoven, Den Bosch, Nijmegen en Oss.

Binnen de kern Uden stimuleren we andere vormen van mobiliteit. We zetten in op een actieve en gezonde leefstijl door de wandelaar en fietser meer ruimte te geven. Sommige wegen, zoals de Rondweg, Industrielaan en N264 vormen hierbij een barrière. Op deze locaties willen we de oversteekplaatsen verbeteren en streven we naar het beperken van geluidshinder. Ook zetten we in op slimme vervoersdiensten en faciliteren we sociale vormen van mobiliteit, zoals de MuzeMobiel en scootmobielpools (locaties waar deelvervoer beschikbaar is voor mindervaliden).

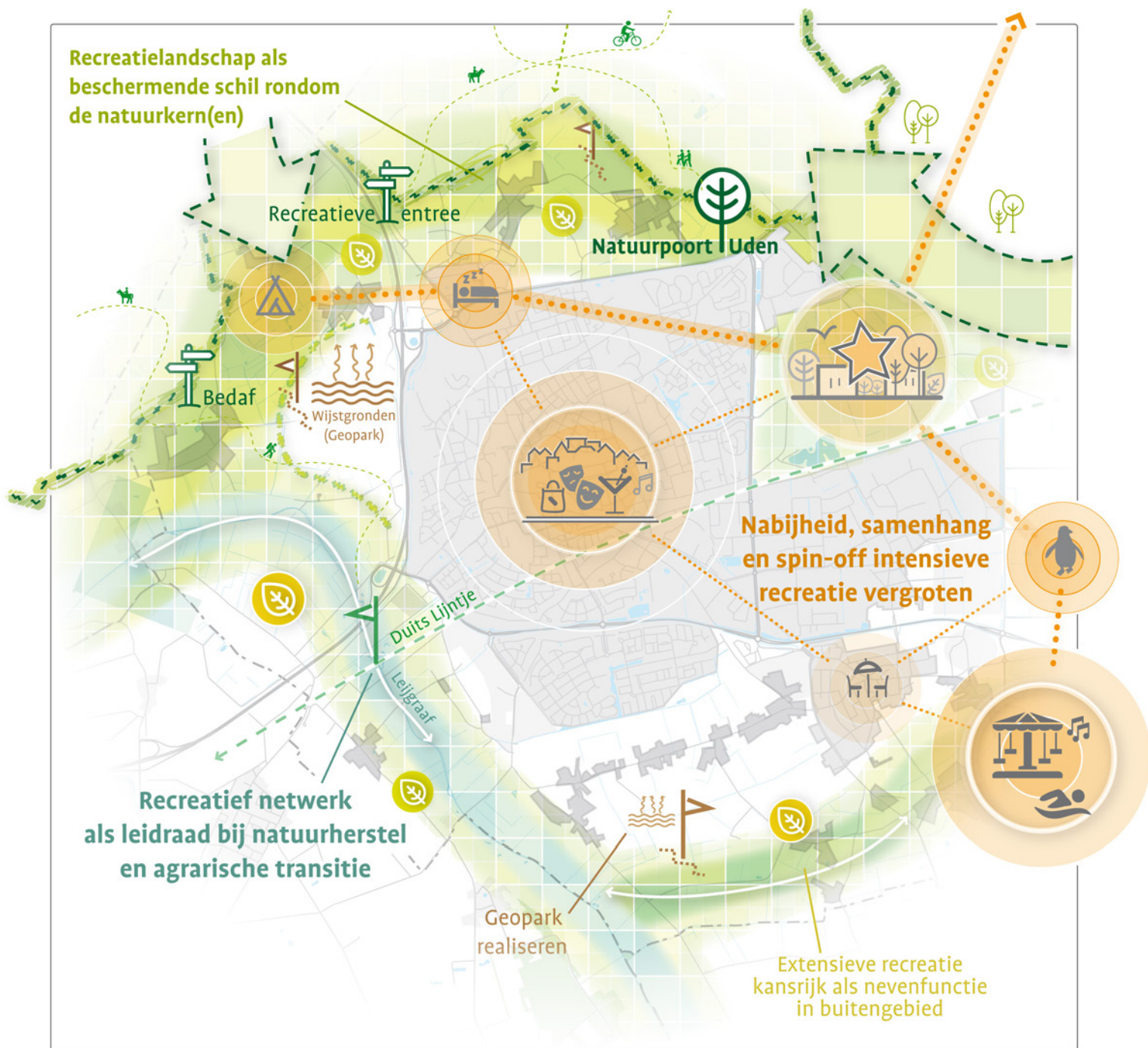
Bedrijvigheid

Ons mkb floreert, zeker in Uden. Dit blijven wij faciliteren door lokale ondernemers groeiruumte te bieden, onder meer in bedrijfsverzamelgebouwen (ter stimulering van de netwerkeconomie en startende ondernemers). Goede voorbeelden in Uden zijn de Ideeënfabriek, Lichtfabriek, d'n Office en 't Handelshuys. Daarnaast willen we de zorggerelateerde activiteiten rondom Bernhoven stimuleren. Op de Udense bedrijventerreinen (Loopkant-Liessent, Vluchtoord, Goorkens en Hoogveld) willen we het ruimtegebruik intensiveren, bijvoorbeeld door grotere bouwhoogten toe te staan en gezamenlijk gebruik van parkeerterreinen te stimuleren. Daarnaast werken we aan het verbeteren van de verbindingen met de fiets en het ov. Ook willen we deze gebieden vergroenen en meer klimaatbestendig inrichten. We ontwikkelen Hoogveld-Zuid. Waar nodig breiden we de ruimte voor bedrijvigheid uit. Rekening houdend met de locatiecriteria (zie H.4, pagina 73) zijn rondom Uden en Volkel zoekgebieden ten noorden en oosten van Hoogveld en ten zuiden van Hoogveld-Zuid in beeld om lokale groei op te vangen.

Terug naar index

4. Recreatie ~ Uden e.o.

UDEN

Maashorst is een dynamische gemeente met een levendige samenleving en een grote aantrekkingskracht door het diverse aanbod in vrijetijdsvoorzieningen, natuur en cultuurhistorie. We zetten in op een sterke en gevarieerde recreatieve en toeristische sector.

Meer achtergrondinformatie:

Verblijfskwaliteit en cultuurhistorie in centrum Uden

Het centrum van Uden heeft een belangrijke recreatieve functie. De aanwezige functies met een publiekaantrekende werking, zoals winkels, horeca, evenementen, warenmarkt, theater, bioscoop, zwembad, bowlingbaan en fitnesscentra, versterken elkaar. Deze publieksfunctie van het centrum willen we verder versterken. Daarnaast willen we de cultuurhistorische elementen meer benutten (zie hieronder). We zetten in op een sterke verbetering van de recreatieve en snelfietsverbindingen naar het centrum, meer verblijfskwaliteit (o.a. meer zit- en speelgelegenheden), veel groen en evenementen. Hierbij moeten aantal en typen evenementen in balans zijn met de omgeving.

Natuur en recreatienetwerk in balans

- In natuurgebied De Maashorst staan we, ter hoogte van Naat Piek, (kleinschalige) recreatie toe en kan er een natuurpoort/recreatieve entree worden ontwikkeld om bezoekers van het natuurgebied meer te spreiden.
- Uden Noord is een locatie nabij de snelweg, waardoor dit gebied zeer geschikt is voor intensieve vormen van recreatie, zoals het foodcourt, hotel, golfbaan en wellness. De inmiddels aanwezige functies hebben, samen met ziekenhuis Bernhoven, een belangrijke economische en maatschappelijke meerwaarde en spin-off in de gemeente. We zetten in op versterking van deze al aanwezige functies.
- In het gebied van de Leijgraaf staan we (kleinschalige) recreatie toe die past in het landschap. Hier willen we de natuurlijke wijstgronden herstellen en het breuklijnsysteem meer zichtbaar en beleefbaar maken voor de bezoeker (Geopark).
- De omgeving rondom Bedaf leent zich voor kleinschalige initiatieven. Omdat het gebied nu reeds drukbezocht is, worden geen nieuwe grootschalige recreatieve bedrijven toegestaan. Uitbreiding van bestaande bedrijven kan wanneer dit in balans is met de aanwezige natuurwaarden.
- Ten oosten van Uden is uitbreiding van leisure/recreatie wellicht mogelijk, in aansluiting op de indoor kartbaan, de skischans en manege, mits ingepast in een groene omgeving en het bestaande landschap.

Ontspannen en bewegen in de woonomgeving

Met groene verbindingen tussen de woongebieden en het buitengebied en door het verbeteren van oversteekmogelijkheden stimuleren we het bezoek aan de natuur door de inwoners van Uden. Ook zetten we in op groen in de wijken en groene verbindingen tussen de parken, zoals het Sportpark, Mellepark, Bevrijdingspark en Landschapspark. We stimuleren het bewegen en sporten op toegankelijke en aantrekkelijke sportlocaties en door de openbare ruimte zodanig in te richten dat die uitnodigt om te bewegen. Tevens streven we naar beperking van geluidhinder vanaf de grote doorgaande wegen, zoals A50, Lippstadtsingel, Industrielaan, Bergmaas, Rondweg, N605 en N264. Dit doen we aan de hand van de nieuwe wetgeving die gevormd is onder de Omgevingswet. Door het aangename omgevingsklimaat wordt het aantrekkelijk voor de inwoners om een gezonde wandeling te maken in de eigen omgeving.

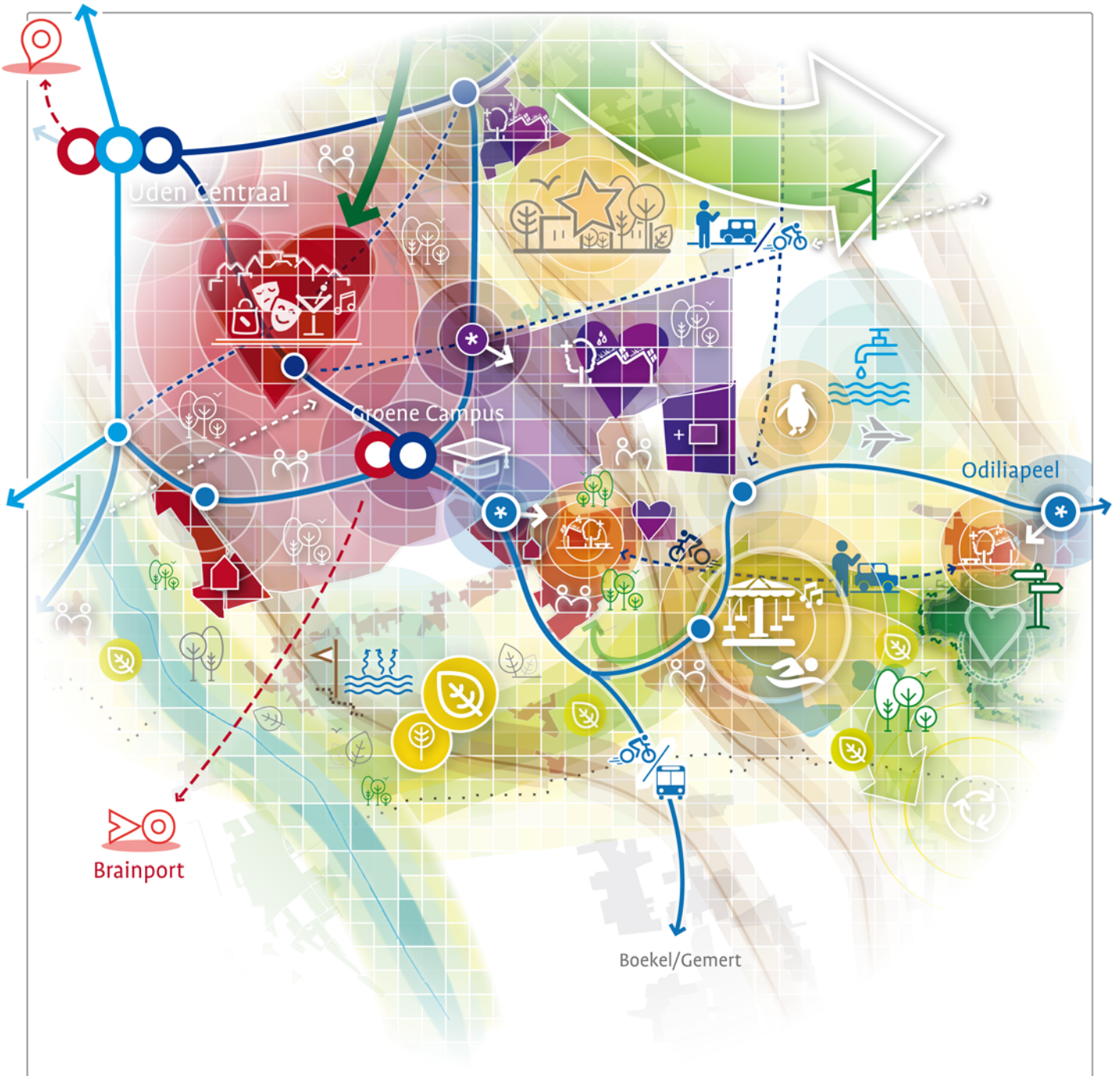
Agrarische bedrijven in het buitengebied die willen afschalen kunnen recreatieve nevenactiviteiten ontwikkelen. Hierbij sturen wij op kwaliteitsverbetering: duurzaamheid, ruimtelijke aspecten in relatie tot landschap, uniek, gezondheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid.

Cultuurhistorie beschermen en benutten

De kern Uden heeft een lange geschiedenis en bijbehorend cultureel erfgoed. Dit willen we graag behouden, en tegelijkertijd ook meer benutten voor het realiseren van onze recreatieve ambities. Hierbij valt te denken aan o.a. de Kruisheren (kapel), het klooster van de zusters Birgittinessen en de Molen van Jetten. Daarnaast zijn er binnen de kern verschillende monumentale panden en beeldbepalende gebieden aanwezig. Ook zijn er sporen (letterlijk) van grotendeels verloren cultuurhistorie, zoals het verdwenen treinstation en het Duits Lijntje. Van dit oude tracé versterken we de recreatieve functie. Hier liggen kansen om bij ontwikkelingen het verhaal van Uden weer beter zichtbaar te maken, ook voor de regiobezoeker. Tot slot willen we het cultureel erfgoed dat gezichtsbepalend is voor het 'stedelijke dorp' Uden, zoals carnaval en de kermis, waar mogelijk beschermen en versterken.

> Alle lagen ~ Volkel e.o.

VOLKEL

Welke omgevingskwaliteit is er in de kern Volkel?

Volkel is een zelfstandig dorp met een eigen identiteit; het is een dorp waar de mensen graag blijven wonen. Onlosmakelijk verbonden met het dorp is Vliegbasis Volkel van Defensie. De vliegbasis is belangrijk voor de werkgelegenheid, maar geeft ook overlast voor inwoners van Volkel en de omgeving. De in het verleden beperkte mogelijkheden voor woningbouw hebben ertoe geleid dat er te weinig aanbod is voor starters en levensloopbestendige woningen. Inmiddels wordt er ten westen van Volkel naar uitbreidingsmogelijkheden voor woningbouw gekeken. Aan de oostzijde ligt het bedrijventerrein.

In Volkel is sprake van een prettige cultuur waarin mensen tolerant zijn en open staan voor elkaar. In Volkel wordt veel georganiseerd en de buurtvereniging speelt hier een belangrijke rol in. Veel activiteiten worden gehouden in gemeenschapshuis De Schakel. In Volkel is een aantal winkels en basisvoorzieningen aanwezig, voornamelijk centraal gelegen aan het Schakelplein. Binnen de kern zijn verschillende commerciële en maatschappelijke gebouwen gelegen welke verschillende organisaties huisvesten. Een belangrijk aspect voor de Volkelaren betreft het beeldbepalende kerkgebouw.

Welke omgevingskwaliteit is er buiten de woonkern?

Het buitengebied van Volkel kent een gemengd gebruik. In het gebied vinden agrarische activiteiten plaats, maar ook (vooral aan de randen) niet-agrarische bedrijvigheid. In het buitengebied is ook Hemelrijk gelegen. Dit is gestart als zandwinningplas waar kon worden gesurft en gezwommen. Dit heeft zich ontwikkeld tot een recreatiegebied voor jong en oud met regionale functie. Het buitengebied kenmerkt zich verder door aanwezigheid van bebouwingslinten en enkele karakteristieke buurtschappen zoals Lankes en Heikant. Hier speelt ook een infrastructureel vraagstuk; met de 'omklapping' van de N605 wordt uitbreidingslocatie Niemeskant meer betrokken bij de rest van Volkel.

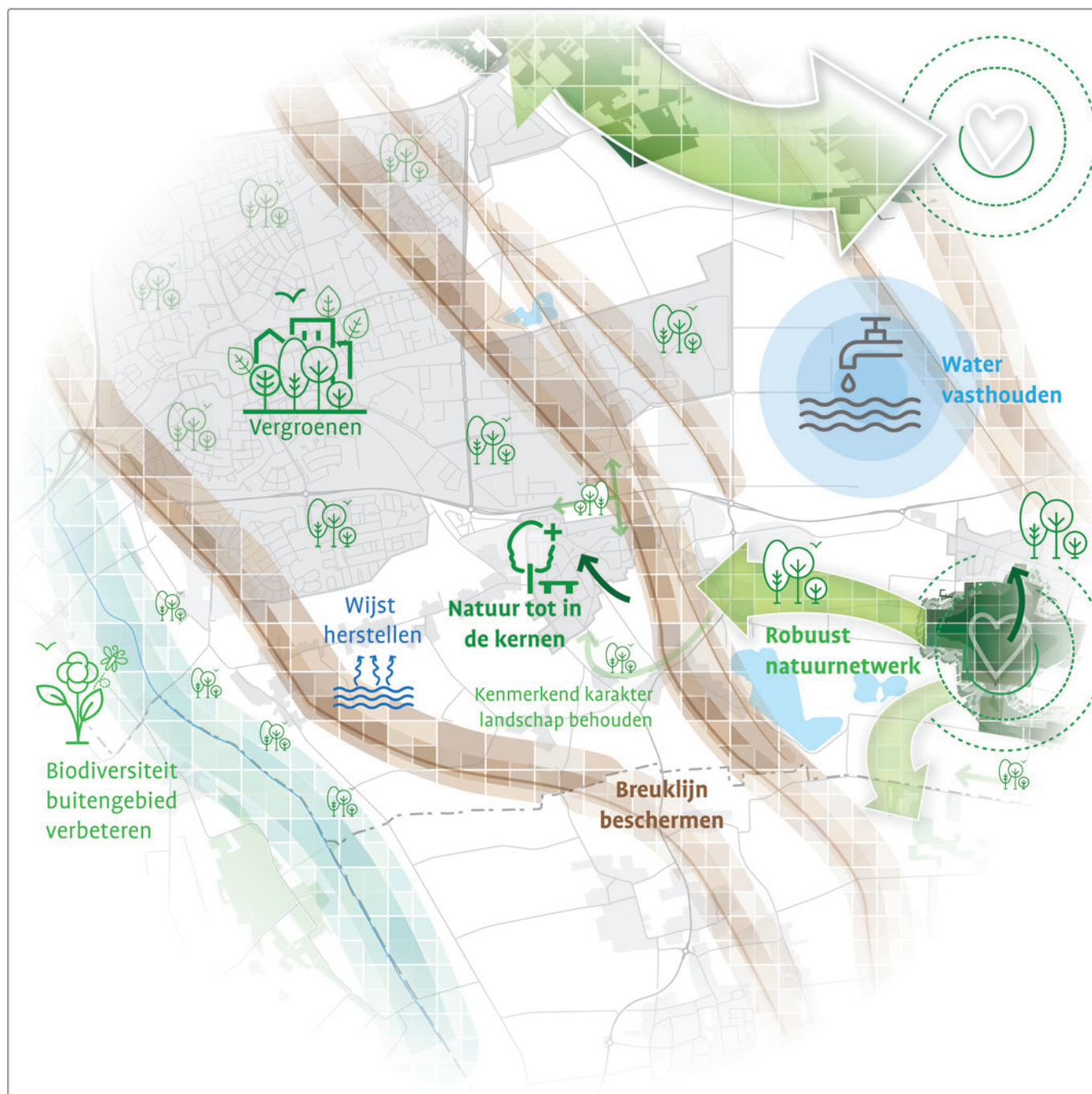
Wat zijn onze ambities in het leefgebied van Volkel?

- Meer (openbaar) groen toevoegen in de kern;
- Karakteristieke landschapsstructuren en de buurtschappen behouden en versterken;
- Extensieve landbouw en recreatieve nevenfuncties stimuleren in het buitengebied;
- Koppelkans bestaande voorzieningen benutten;
- Inbreidingslocaties (o.a. vrijkomend maatsch. vastgoed) inzetten voor lokale woonbehoefte;
- Omklapping N605 zorgvuldig uitwerken en afwegen. Andere mobiliteitsvormen stimuleren;
- Winkels behouden aan (groener) Schakelplein;
- (Intensief en extensief) recreatienetwerk omarmen als kans voor Volkel. Cultuurhistorie meer laten zien, ook gezien recreatief belang.

1. Bodem, water & natuur ~ Volkel e.o.

VOLKEL

We willen, meer dan nu, een natuurlijke gemeente worden. De biodiversiteit krijgt een kwaliteitsimpuls en bij ontwikkelingen zijn 'bodem en water' leidend. Groene woonkernen en gevarieerde landschappen lopen vanzelfsprekend over in onze natuurgebieden.

Hoe is deze natuurlijke leefomgeving opgebouwd?

Volkel is één van de oudere dorpen aan de westkant van de Peelhorst. Volkel heeft vrij gunstige ondergrondse omstandigheden om water in de bodem te infiltreren en grondwater aan te vullen.

De kern Volkel kreeg in 2021 het groenlabel E 'weinig groen' toegewezen. De kern van Volkel kent desondanks wel twee beeldbepalende groenstructuren: aan de noordzijde rondom het sportpark en aan de zuidzijde rondom de kerk en het verzorgingstehuis (tot en met het dorpspark). Daarnaast bestaan er binnen de kern verschillende herkenbare historische laanboomstructuren, voortkomend uit de oude lintbebouwing.

Ten zuidoosten van Volkel ligt de karakteristieke, te behouden bolle akker. Aan de zuidkant daarvan een aantal steilranden die zijn ontstaan als gevolg van de hoogteverschillen van de breuklijnen. De bolle akker gaat over in een oud bebouwingscluster, waar vervolgens de overgang naar de ontginningen zich bevindt. In het gebied rondom Volkel is er zowel sprake van groot-schalige, rechtlijnige ontginningen als oudere, bochtige kleinschalige ontginningen.

Ten westen van Volkel zijn er open, oude akkergronden met een organische structuur te vinden. Deze akkergronden worden doorsneden door waterlopen die afwateren op de Leijgraaf. Deze waterlopen gaan ook over in het beekdal van de Leijgraaf in open en lijnvormige structuren.

Meer achtergrondinformatie:

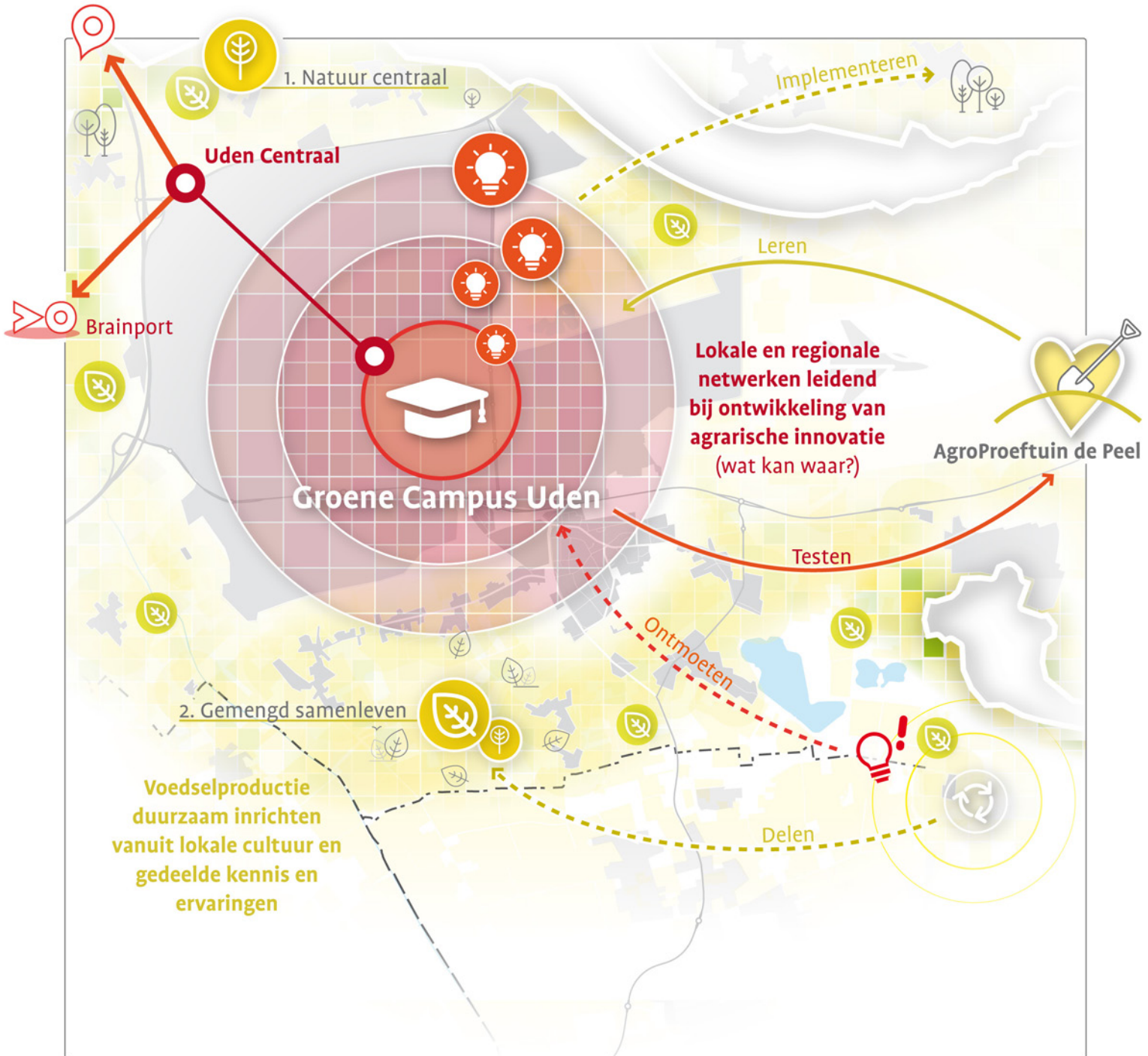
Welke ambities streven we na in en om Volkel?

- We zetten in op het openhouden van het beekdal van **de Leijgraaf en de Meerkenloop**, en we houden hier het water vast. Berging is in deze omgeving nog niet aan de orde, dat vindt pas later stroomafwaarts plaats. Met behulp van kavelgrensbeplanting zorgen we voor enige verdichting. Rondom grotere waterlopen willen we natuurontwikkeling, om zo ook de waterkwaliteit te bevorderen.
- We zetten in op het verbinden van Volkel met de **bossen van Odiliapeel**. Zo worden natuur en recreatie gestimuleerd en stad en land meer aan elkaar gekoppeld.
- Volkel heeft nog potentie om te **vergroenen**, onder andere door het planten van nieuwe bomen, het vergroenen van daken en tuinen en door het aanleggen van nieuwe groene verblijfsplekken. Waar mogelijk brengen we bij nieuwe ontwikkelingen ook nieuwe groenstructuren naar de wijken, om zo de natuur tot in de kern te brengen.

2. Transitie landelijk gebied ~ Volkel e.o.

VOLKEL

De gemeente Maashorst is een landelijke gemeente met veel agrarische bedrijvigheid. Wij zien het als onze opgave om in gezamenlijkheid te zoeken naar agrarische mogelijkheden die toekomstbestendig zijn, die passen bij ons natuurlijk systeem en die een bijdrage leveren aan een vermindering van (stikstof en geur) emissies.

Het buitengebied van Volkel ligt geheel in de tweede schil: 'gemengd samenleven'.

Meer achtergrondinformatie:

Wat zijn de ambities in het landelijk gebied van Volkel?

In dit gebied liggen onder andere de bebouwingsconcentraties Kooldert/Hoge Randweg, Brabantstraat, Maatsehei, Heikant, Lagenheuvel en Oosterens. Gemengd samenleven staat centraal, wat inhoudt dat landbouw hier mogelijk is, mits in harmonie met haar burens.

In het buitengebied van Volkel vindt momenteel al relatief veel niet-agrarische bedrijvigheid plaats. De recreatieve functies ten zuidoosten van Volkel zijn onderdeel van het intensieve recreatienetwerk binnen onze gemeente (o.a. Hemelrijk). We zien hier mogelijkheden om de samenhang en de spin-off van de vrijetijdseconomie te vergroten. Dit biedt kansen voor agrarische ondernemers in dit gebied die willen extensiveren en nevenactiviteiten willen ontwikkelen of willen omschakelen naar een recreatieve functie.

Het is belangrijk dat rond Volkel het woon- en leefklimaat verbeterd wordt. Nieuwe ontwikkelingen zullen moeten bijdragen aan het verminderen van geuremissie en het verbeteren van de luchtkwaliteit. Extensivering van de landbouw, met mogelijkheden voor nevenactiviteiten bij het agrarische bedrijf biedt hier nieuwe mogelijkheden voor ondernemers. In deze gebieden zien wij bijvoorbeeld kansen om de producent en consument nader tot elkaar te brengen door meer nevenactiviteiten zoals recreatie, educatie en zorg te faciliteren.

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we ten aanzien van wonen en werken in op het verdichten bij voorzieningen én op het behouden, versterken en beter ontsluiten van de bestaande bebouwde omgeving. Nabijheid staat voorop.

Wonen

Volkel is een zelfstandig dorp; een dorp met een hoge maatschappelijke betrokkenheid, waar mensen graag blijven wonen wanneer ze er vandaan komen. Dit karakter willen we behouden en stimuleren. Binnen de kern Volkel is een grote woningvraag vanuit starters en senioren. Deze woonbehoefte is goed inpasbaar op inbreidingslocatie; binnen Volkel zijn er al verschillende locaties op deze wijze getransformeerd. Wij blijven inzetten op het slim gebruiken van de beschikbare ruimte binnen de kern, bijvoorbeeld door vrijkomende maatschappelijke panden in te zetten voor de woningbouwopgave. Omdat open plekken schaars zijn in Volkel zoeken we slimme, integrale en duurzame oplossingen.

In sommige gevallen is uitbreiding te verantwoorden. Gelet op behoud van het dorpse karakter van Volkel is intensief verdichten niet altijd gepast. We wegen echter eerst de beschikbare locaties binnen de kern af voordat we (na realisatie van lopende plannen op Niemeskant en aan Brabantstraat/Kloosterstraat) nieuwe uitleglocaties onderzoeken. Bij woningbouw binnen de invloedssfeer van Vliegbasis Volkel, betrekken we nadrukkelijk het aspect volksgezondheid in onze afweging.

Vergroening en voorzieningen

Binnen de kern Volkel is relatief weinig openbaar groen aanwezig en veel verhard oppervlak. Om hittestress tegen te gaan en het verblijfsklimaat te verbeteren zetten we in op een substantiële vergroening van de kern. Dit kan bijvoorbeeld door bestaand groen rondom het dierenparkje en achter Basisschool de Vlieger en Gemeenschapshuis de Schakel meer integraal te ontwikkelen en met elkaar te verbinden. Ook vergroening van het Schakelplein is een optie.

De voorzieningen rondom het Schakelplein willen we behouden. Voor de leefbaarheid is het van belang om de dagelijkse boodschappen te kunnen blijven doen in Volkel. De aanwezigheid van de eerstelijnszorg staat onder druk, en moet behouden blijven voor Volkel. Om langer thuis te kunnen blijven wonen zal, in aanvulling op wat er nu is, vooral gekeken worden naar nieuwe vormen van ‘zorgwonen’ om meer maatwerk te kunnen bieden aan de variëteit in vraag.

Meer achtergrondinformatie:

Bereikbaarheid

We hechten er waarde aan dat een ieder kan meedoen aan het dagelijks leven binnen Volkel. We stimuleren daarom sociale vormen van mobiliteit, zoals buurtbusjes, zodat voorzieningen binnen en buiten de kern bereikbaar blijven voor alle inwoners. Ook bieden we meer ruimte aan wandelaars en fietsers, door te werken aan brede, groene en veilige fiets en wandelpaden. Aan de westzijde van Volkel zien we mogelijkheden om een nieuw mobiliteitshub te realiseren. Dit is in de nabijheid van de bestaande kern, uitbreidingsplan Niemeskant en de Lippstadtsingel. Hier kunnen (deel)fietsen gestald worden en de overstap gemaakt worden op het hoogwaardig ov naar Uden (en verder).

De omklapping van de N605 is een lopend project, met grote impact in Volkel. Meer informatie vindt u in het tekstkader op de pagina hiervoor.

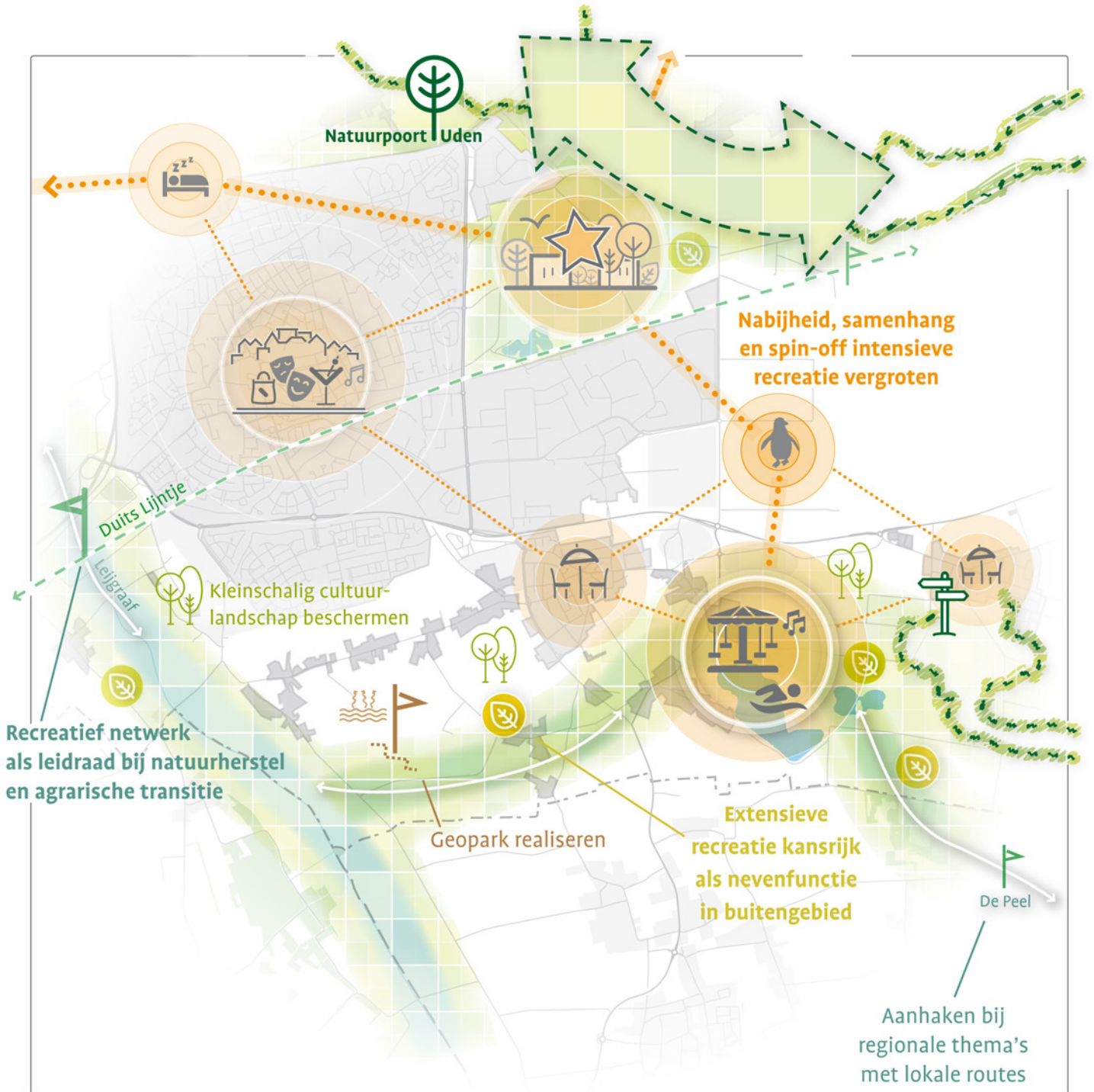
Bedrijvigheid

Volkel heeft een actief mkb-netwerk, welke we koesteren. We willen het netwerk versterken en groeiromte bieden aan ondernemers, maar de ruimte op bedrijventerrein Volkel is beperkt. Daar waar mogelijk faciliteren we ontwikkelingen door het slim combineren van functies, bijvoorbeeld in de vorm van bedrijfsverzamelgebouwen. Een toekomstbestendig bedrijventerrein is ook hier een ambitie. Naast ‘inbreiding’, staan we nog wel open voor ‘uitbreiding’ van bedrijventerreinen nabij Volkel. Zo kunnen er mogelijkheden ontstaan ten westen van de nieuwe N605, door de mogelijke omklapping (zie ook kader). Ook ten noorden van de Lippstadtsingel, op het bestaande zonnepark, liggen op termijn kansen.

Qua bedrijvigheid neemt Vliegbasis Volkel een belangrijke positie in. Het heeft na Bernhoven het grootste aantal werknemers binnen de gemeente Maashorst. De basis heeft de kern en de rest van de gemeente in het verleden veel gebracht, maar ook gekost. We zetten in op het behoud van werkgelegenheid en economische spin-off van de vliegbasis. Daarbij moet er echter wel een balans zijn tussen het (economische/strategische) belang van de basis en het lokale woon- en leefklimaat.

4. Recreatie ~ Volkel e.o.

VOLKEL

Maashorst is een dynamische gemeente met een levendige samenleving en een grote aantrekkingskracht door het diverse aanbod in vrijetijdsvoorzieningen, natuur en cultuurhistorie. We zetten in op een sterke en gevarieerde recreatieve en toeristische sector.

Waar versterken we de recreatie in en om Volkel?

- In het buitengebied aan de zuidwestkant van Volkel zien we graag meer recreatie. (Agrarische) bedrijven kunnen hiervoor nevenactiviteiten ontwikkelen. We sturen daarbij op kwaliteitsverbetering: onder andere duurzaamheid, ruimtelijke/landschappelijke authenticiteit, gezondheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid zijn van belang.
- We versterken het intensieve recreatiecluster rondom Hemelrijk. Recreatiepark Hemelrijk heeft een grote aantrekkingskracht op de regio en dit gebied willen we nog verder versterken. Ook de verbinding met andere gebieden (verderop in De Peel en richting De Maashorst) is belangrijk.
- Daarnaast versterken we het recreatieve netwerk rondom Volkel, en de economische spin-off hiervan op (ondernemers in) de kern Volkel. Attracties zoals Hemelrijk, dierentuin ZieZoo, Centrum Uden, het Geopark en zelfs Vliegbasis Volkel (uitbreiding van spottersplaatsen) kunnen we meer benutten ter bevordering van de lokale economie.
- We verbeteren de aantrekkelijkheid van het centrum van Volkel rondom het Schakelplein, zodat deze meer uitnodigt om te verblijven en om de horeca te bezoeken. We versterken tevens de mogelijkheden tot verblijven en overnachten in het dorp(scentrum). We zorgen ervoor dat het centrum van Volkel goed is aangesloten op het recreatieve fietsnetwerk.
- Binnen de kern brengen we meer groen aan, zodat het aantrekkelijk is voor inwoners om te bewegen en te sporten. We versterken bovendien de aantrekkelijkheid van de sportlocaties en sluiten zoveel mogelijk aan bij de lokale behoefte.

Meer achtergrondinformatie:

Welke ambities zijn er vanuit cultuurhistorie?

Volkel is een eeuwenoude kern en al sinds de 15e eeuw een kerkdorp. Volkel is ontstaan als geconcentreerd gehucht met een spinnenwebachtige structuur aan een open akker. Hoewel in latere uitbreidingen de akkers grotendeels verdwenen, is in het centrum van Volkel de oorspronkelijke structuur nog wel zichtbaar. In Volkel liggen bovendien een aantal monumentale objecten zoals de Antonius Abtkerk en bijhorende pastorie, de Molen en een processiepark.

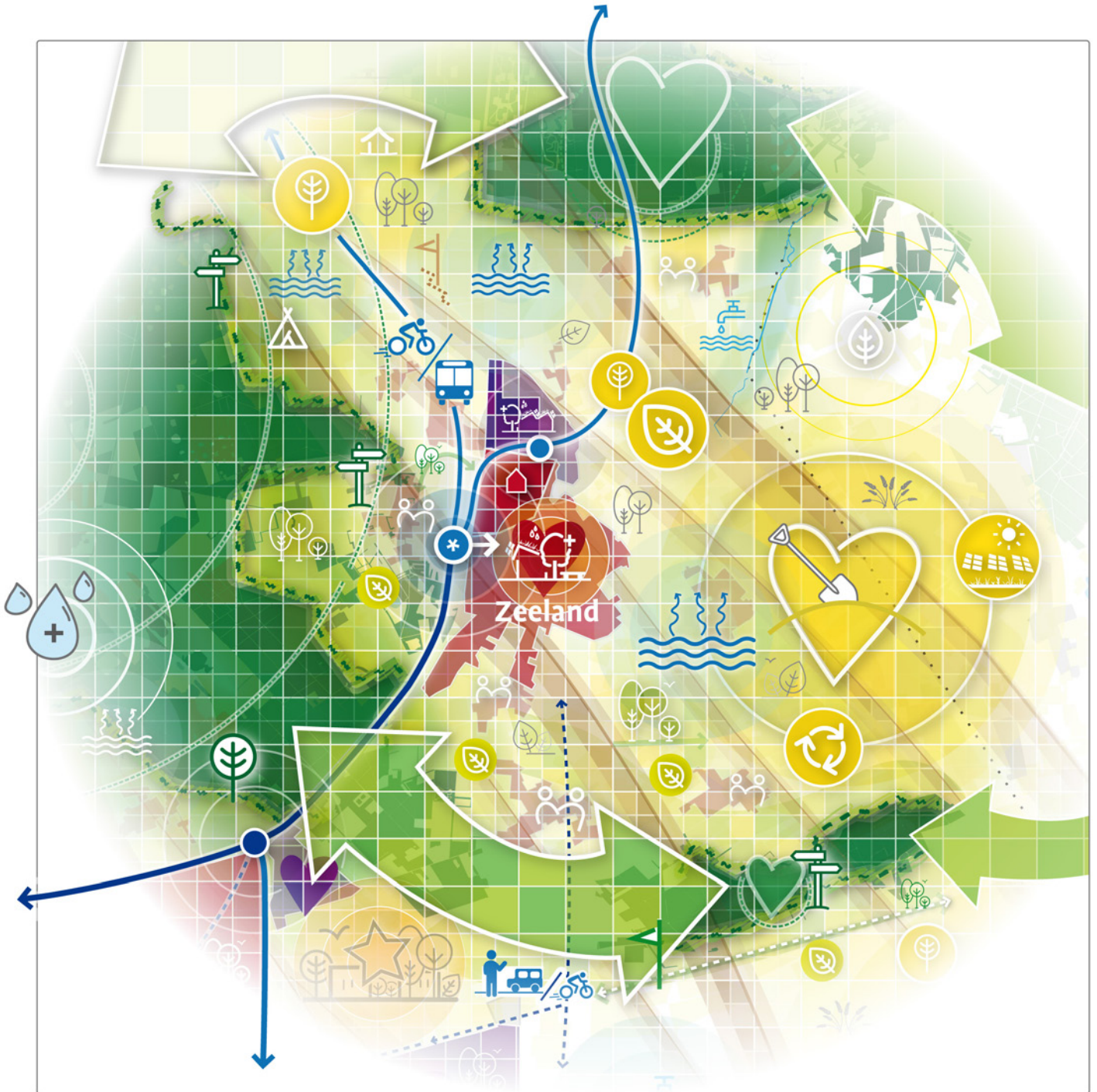
We vinden het belangrijk dat de cultuurhistorie van het dorp zichtbaar blijft en waar mogelijk versterkt wordt. De historische structuur en de identiteitsbepalende gebouwen van Volkel kunnen we goed gebruiken ter versterking van het recreatieve netwerk binnen en buiten de woonkern.

Ook buiten de kern willen we het waardevolle erfgoed graag behouden en waar mogelijk benutten voor recreatie. In de omgeving van Volkel liggen verschillende buurtschappen: Biesthoek (deels), Heikant, Lagenheuvel, Lankes (grotendeels), Maatsehei, Niemeskant, Oosterens, Schadron, Strepen, Vloet en Weeg. Bij ontwikkelingen in deze buurtschappen is het uiteraard belangrijk dat elk gebied of buurtschap haar karakter en identiteit behoudt en dat dit waar mogelijk (door toevoeging van recreatieve activiteiten) ook verder wordt versterkt.

> Alle lagen ~ Zeeland e.o.

Welke omgevingskwaliteit is er in de woonkern?

De Kerkstraat in Zeeland functioneert als een duidelijke dorpsstraat met voorzieningen, maar is ook stenig en er is weinig groen. Er zijn aansprekende horecazaken aanwezig, het dorps huis en de sporthal zijn vernieuwd, maar het aantal winkels is de laatste jaren afgenomen. De basisvoorzieningen zijn aanwezig maar moeten niet verder teruglopen. Daarnaast is een brede en samenhangende infrastructuur voor de eerstelijnsvoorzieningen in Zeeland een sterke wens en ook nodig voor de toekomst. De toenemende vergrijzing en toenemende zorgvraag, terwijl mensen langer in de eigen omgeving moeten worden geholpen, maakt de ontwikkeling van een goed gezondheidscentrum voorstelbaar.

Zeeland is een hecht en ondernemend dorp met een sterke sociale cohesie en een groot en actief verenigingsleven. Er wordt veel georganiseerd en nieuwkomers worden makkelijk opgenomen in de gemeenschap. Zeeland is omgeven door een oud en kleinschalig cultuurlandschap met een groot aantal (agrarische) lintbuurtschappen. Zeeland is dusdanig gegroeid dat een deel van deze buurtschappen nu grenzen aan het dorp. De bebouwingsconcentratie rondom Oventje is een van de grootste buurtschappen, en kent een sterke saamhorigheid. Nabij Zeeland zijn verder nog veel historische landschapsstructuren (bolle akkers en zandwegen) aanwezig.

Welke omgevingskwaliteit is er buiten de woonkern?

In Zeeland is veel natuur in de omgeving; aan de westkant natuurgebied De Maashorst en aan de zuidkant de Trentse Bossen. Ten noorden en oosten is ook het kenmerkende wijstverschijnsel aanwezig. Het buitengebied ten (zuid)oosten van Zeeland heeft een sterk agrarisch karakter, met name intensieve veeteelt (Graspeel) en

bedrijvigheid verbonden aan de agrarische sector.

Economisch gezien levert dit veel op, maar het heeft wel een weerslag op de kwaliteit van bodem, lucht en water en dus op de leefomgeving van de inwoners.

Elders in het buitengebied is er meer functievermenging tussen wonen, recreatie en landbouw aanwezig. Aan de zuidkant van Zeeland is sprake van een geleidelijke overgang tussen het dorp en het buitengebied. Aan de andere zijden vormen de Midden Peelweg (N277) en de Bergmaas een barrière naar het buitengebied. De verkeersstructuur zorgt voor een goede bereikbaarheid. Het lokale bedrijventerrein (Voederheil) ligt in de punt van deze verkeersstructuur.

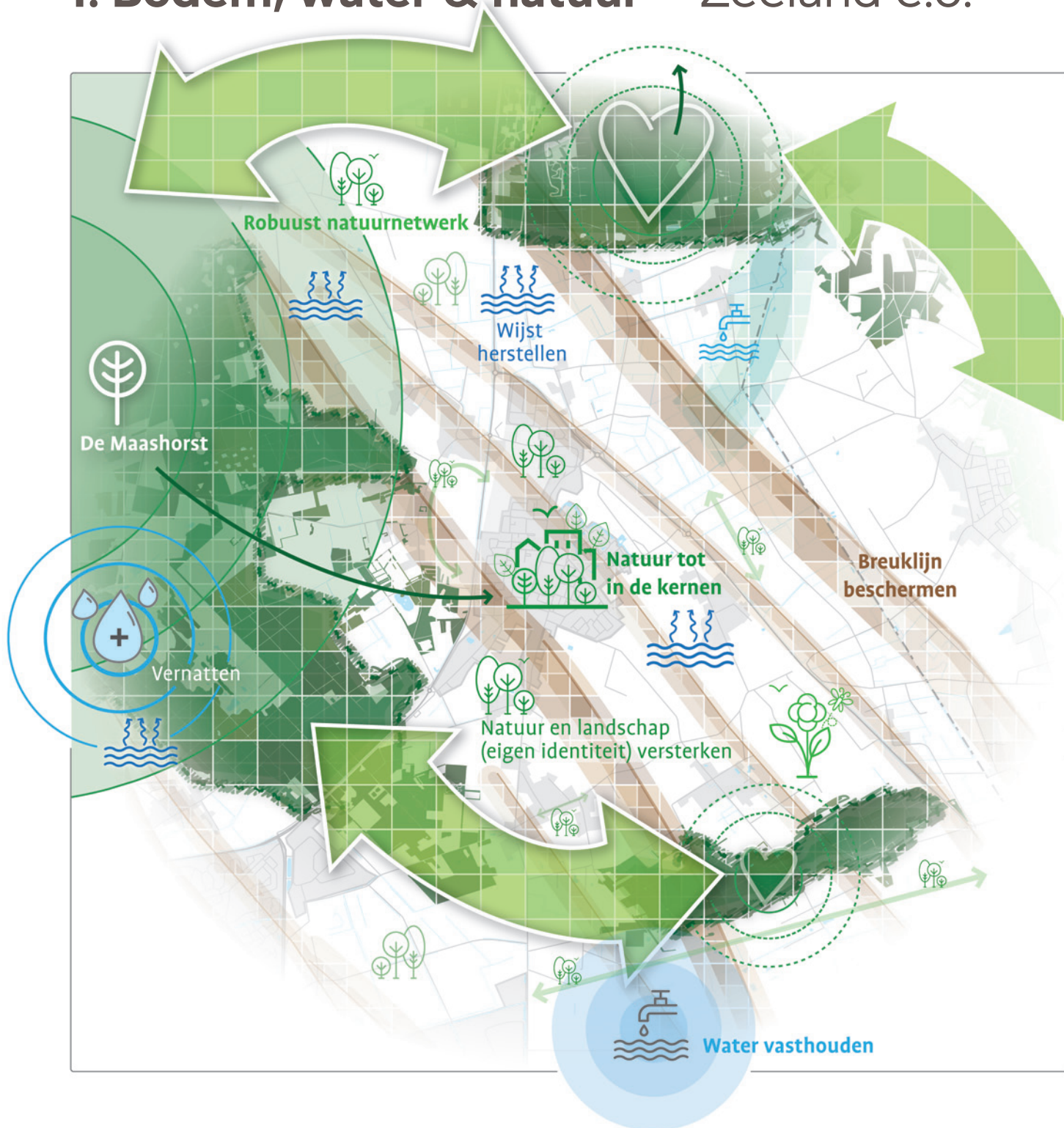
Wat zijn onze ambities in het leefgebied van Zeeland?

- *Herkenbaarheid en diversiteit van de lokale landschapskarakteristieken versterken;*
- *Beekdal Hooge Raam toekomstbestendig maken;*
- *Agrarische activiteiten in het buitengebied aanpassen/ontwikkelen, o.b.v. lokaal draagvlak;*
- *Vanuit gedragen ontwikkelvisie het centrumgebied integraal versterken (wonen, werken en ontmoeten);*
- *Duurzame mobiliteitskeuzes maken ter vermindering autoverkeer(hinder);*
- *Recreatieve kansen Zeeland vergroten door variatie en kwaliteit te bieden.*

1. Bodem, water & natuur ~ Zeeland e.o.

We willen, meer dan nu, een natuurlijke gemeente worden. De biodiversiteit krijgt een kwaliteitsimpuls en bij ontwikkelingen zijn 'bodem en water' leidend. Groene woonkernen en gevarieerde landschappen lopen vanzelfsprekend over in onze natuurgebieden.

Opbouw van de natuurlijke leefomgeving

Bodem en water hebben het landschap van Zeeland gevormd. Zeeland is gelegen aan de oostflank van de horst en heeft, ondanks de hoge ligging, toch de nodige last van hoge grondwaterstanden als gevolg van de Zeelandbreuklijn. Er liggen namelijk meerdere breuklijnen in de omgeving van Zeeland. In de strook van Melkpad, Graspeel en Witte Dellen (allemaal van oudsher namen die de natte omstandigheden verraden) komt op meerdere plekken wijst voor. De vijvers van Melkpad hebben van oudsher een drainerende werking, om de omgeving bewoonbaar te maken.

Rondom de kern Zeeland zijn twee landschapstypen te onderscheiden. Ten eerste het kleinschalige landschap rondom de bebouwingsclusters, met daarbij grotere open/bolle akkers. Dit cultuurlandschap is bijvoorbeeld ten zuiden en oosten van Zeeland goed te zien. Het tweede gebiedstype nabij Zeeland is de jonge heideontginning, dat bijvoorbeeld ten noordoosten van de kern te zien is.

Ambitie: diversiteit aan landschapstypen koesteren

We willen de herkenbaarheid en diversiteit van de lokale landschapskarakteristieken in en om Zeeland versterken. We zetten in op het behoud van het oude kleinschalige cultuurlandschap, en letten daarbij op de eigen identiteit van de verschillende deelgebieden. De cultuurhistorische elementen worden behouden, dan wel in hun oude glorie hersteld. Denk daarbij aan het ontginningspatroon van zandwegen met begeleidende beplanting, of de bolle akkers met hun open karakter. Deze worden dus niet beplant of bebouwd. Nieuwe ontwikkelingen worden ingepast binnen het oude landschappelijke ontginningspatroon.

Natuurwaarden en groenstructuren

Het buitengebied van Zeeland fungeert als een buffer voor de omringende natuur. De groene en recreatieve verbindingen tussen het dorp en de omliggende natuurgebieden (De Maashorst, de Trentse en Reekse Bossen) worden versterkt. Met name ter verbetering van de natuurwaarde van de Trentse Bossen, willen we deze verbinden met De Maashorst en de ecologische verbinding

dingszone van het Duits Lijntje. Zowel de Trentse Bossen als de Reekse Bossen worden sterk aangetast door de lage grondwaterstanden en de landbouwkundige invloeden (stikstof) van de directe omgeving. Toekomstige maatregelen in en rondom deze bossen moeten erop zijn gericht deze negatieve invloeden te verminderen/op te heffen. De kern van Zeeland kent relatief weinig openbaar groen en doorgaande groenstructuren. Het bestaande groen in de kern wordt nu beperkt tot laanbomen en particuliere tuinen. De buurt Melkpad vormt hier met zijn vijvers en bijbehorend groen een positieve uitzondering op. We zetten in op het versterken en uitbreiden van de groenstructuren in Zeeland, met in gedachte de 3-30-300-regel.

Meer achtergrondinformatie:

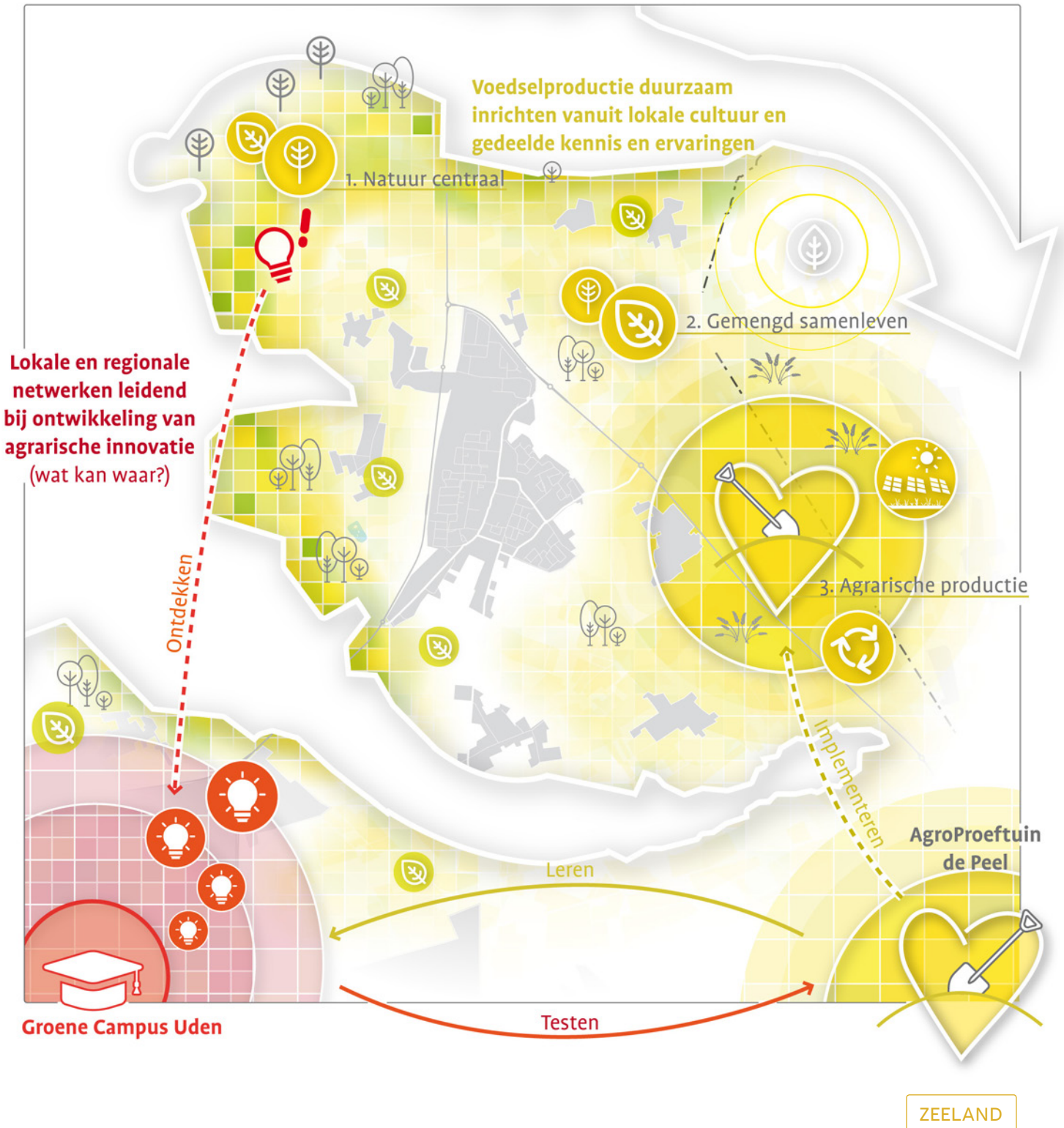
Water lokaal vasthouden en beekdal beschermen

In Zeeland ligt de ambitie om een gescheiden watersysteem te realiseren, waarbij het hemelwater in meerdere richtingen wordt afgevoerd. Zowel in als aan de rand van het dorp wordt dit opgevangen, zodat het kan infiltreren. We houden het water vast aan de hoge 'horst' zijde van geologische breuklijnen en gebruiken dit water voor grondwateraanvulling en om natuurgebied De Maashorst te vernatten.

Rondom Zeeland zijn diverse mogelijkheden voor herstel en ontwikkeling van potentiële wijstgebieden. Bescherming van de breuk(en) is hier belangrijk en kan samen gaan met verbetering van water- en bodemkundige situatie. Aan de gemeentegrens (richting het Land van Cuijk) vinden we het beekdal van de Graspeelloop, die ten hoogte van de Logtschedijk overloopt in de Hooge Raam. Dit gebied is aangewezen als natte natuurparel. Het waterschap werkt hier aan het toekomstbestendig maken van de beken, zodat in droge tijden het water vast gehouden kan worden en in nattere tijden het water meer de ruimte krijgt. Daar waar nodig ondersteunen wij het waterschap daarbij. Dit draagt bij aan een betere (natuur/recreatie) verbinding van Zeeland met de Verborgten Raamvallei en het Rijk van Nijmegen.

2. Transitie landelijk gebied ~ Zeeland e.o.

De gemeente Maashorst is een landelijke gemeente met veel agrarische bedrijvigheid. Wij zien het als onze opgave om in gezamenlijkheid te zoeken naar agrarische mogelijkheden die toekomstbestendig zijn, die passen bij ons natuurlijk systeem en die een bijdrage leveren aan een vermindering van (stikstof en geur) emissies.

In Zeeland en omgeving onderscheiden we alledrie de schillen. Dit zijn schil 1 (Natuur Centraal), Schil 2 (gemengd samenleven) en schil 3 (agrarische productie).

Landbouw ondersteunend aan natuurwaarden

Schil 1 (Natuur Centraal) bevindt zich voornamelijk ten westen van Zeeland (rondom bebouwingsconcentraties zoals Zevenhuis en Nabbegat) en grenst aan natuurgebied De Maashorst. Ook het gebied ten noorden van Zeeland grenzend aan de Reekse bossen valt hier binnen.

In deze schil is er plaats voor landbouw, mits in harmonie met de natuur. Uitgangspunten zijn een verlaging van geurhinder en verbetering van luchtkwaliteit, verbetering van bodem- en waterkwaliteit, verbeteren van biodiversiteit, het ontwikkelen van natuur en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Door te werken aan deze doelen, zal dit gebied nog interessanter worden voor vormen van recreatie. Dat biedt kansen voor agrarische ondernemers die willen extensiveren of omschakelen. Daarbij kan ook gedacht worden aan natuurontwikkeling en/of zorggerelateerde of educatieve (neven)activiteiten.

Landbouw afstemmen op lokale leefkwaliteit

In schil 2 (gemengd samenleven) liggen de buurtschappen Oventje, Brand, Zevenhuis, Trent, Kreitsberg, Duifhuis, Nabbegat. Dit is een oud cultuurlandschap met kenmerkende bolle akkers, waar op dit moment al een functiemenging is van agrarisch, wonen, bedrijvigheid en recreatie. Zeker in de directe omgeving van deze buurtschappen (en andere bebouwingsclusters of -linten) wordt ingezet op verbreding van de agrarische activiteit en het terugbrengen van de hinder van agrarische

Meer achtergrondinformatie:

hoofdactiviteit. Ook nabij de Trentse Bossen en rondom de woonkern Zeeland, zeker bij de wijstgebieden ten oosten van het dorp (Graspeel/Melkpad), hanteren we dit principe. In deze schil blijft dus ook ruimte voor de landbouw, maar die moet in effect en hinder ondergeschikt zijn en de cultuurhistorische waarde (o.a. de openheid van de bolle akkers) respecteren. In deze gebieden zien wij kansen om de producent en consument aan elkaar te verbinden en nevenactiviteiten zoals zorg te faciliteren.

In deze schil liggen ook kansen voor innovatie en vernieuwing, zoals andersoortige concepten die agrarische ontwikkeling combineren met prettig wonen en leven (bij voorkeur aansluitend bij bestaande bebouwingsconcentraties). Rondom de wijstgebieden zouden juist weer nieuwe mogelijkheden voor natte teelten onderzocht kunnen worden.

Landbouw (voedselproductie) als hoofdfunctie

Schil 3 (agrarische productie) ligt ter hoogte van de Graspeel. Hier zijn nu al enkele grootschalige veehouderijen gelegen, wat de luchtkwaliteit onder druk zet. Er wordt door bewoners dan ook (geur)hinder ervaren. Het gebied leent zich echter door zijn grootschalige landschapsstructuur wel goed voor intensievere vormen van kringlooplandbouw. Wij zien hier kansen om in de toekomst zowel de landschappelijke kwaliteit als de innovatieve mogelijkheden in de agrarische sector zichtbaar en beleefbaar te maken. Daarbij moet echter wel bij iedere agrarische ontwikkeling sprake zijn van een verbetering van de geursituatie. Rondom de Trentse Bossen moeten toekomstige agrarische ontwikkelingen er bovendien, gezien de status van het natuurgebied, op gericht zijn om negatieve invloeden zoveel mogelijk te verminderen danwel op te heffen. Een verantwoorde ontwikkeling van het gebied faciliteren we verder door vanuit het gebied aansluiting te zoeken bij AgroProeftuin De Peel en door op gemeentelijk en regionaal niveau kennis en ervaringen samen te brengen op de Groene Campus.

Alle lagen

Bodem, water & natuur

Transitie landelijk gebied

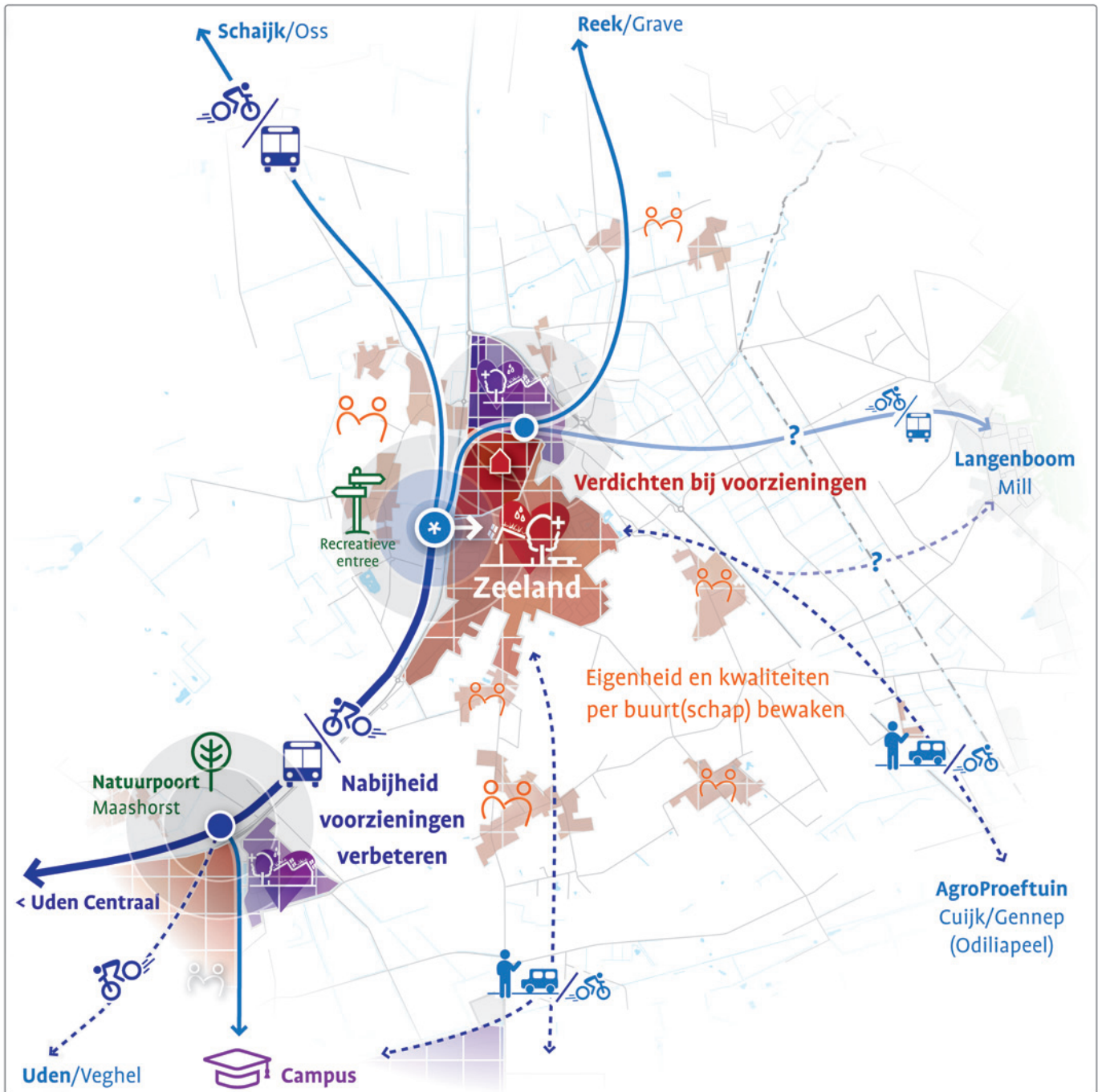
Mobiliteit, voorzieningen, verstedelijking

Terug naar index

3. Mobiliteitstransitie, voorzieningen en verstedelijking ~ Zeeland e.o.

ZEELAND

Binnen het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ zetten we ten aanzien van wonen en werken in op het verdichten bij voorzieningen én op het behouden, versterken en beter ontsluiten van de bestaande bebouwde omgeving. Nabijheid staat voorop.

Meer achtergrondinformatie:

Ambities voor Zeeland als woonkern

Binnen de kern Zeeland zijn momenteel met name (half) vrijstaande woningen aanwezig. Appartementen zijn er relatief gezien minder, maar wel recent wat meer toegevoegd. We richten ons in de toekomst meer op het bouwen van passende woningen voor starters en senioren. Dit is van belang om een gedifferentieerde bevolkingssamenstelling te behouden in Zeeland.

We ontwikkelen woongebied Repelakker, maar onderzoeken ook hoe we meer woningen kunnen toevoegen in het centrum van de kern. Hier zijn namelijk verschillende locaties vrijgekomen, zoals het voormalig dorpshuis De Garf en het voormalig gemeentehuis.

Ambities voor voorzieningen in Zeeland

Het centrum van Zeeland telt voldoende dagelijkse voorzieningen, maar met het vertrek van Aldi en het stoppen van enkele winkeliers zit Zeeland momenteel wel aan de ondergrens. We werken daarom aan een integrale kwaliteitsimpuls voor het centrum, samen met ondernemers, eigenaren en bewoners. Het doel is om te komen tot een sterk en aantrekkelijk dorpshart. Hier is het prettig om te ondernemen, boodschappen te doen, gebruik te maken van diensten en zorg, te ontmoeten en te wonen. Het voormalige gemeentehuis biedt door de centrale ligging kansen voor clustering van zorgvoorzieningen en bedrijvigheid in combinatie met wonen.

Het centrum van Zeeland is momenteel functioneel ingericht waardoor er veel verharding aanwezig is en parkeren de boventoon voert. Hier zien wij dan ook kansen om een kwaliteitsslag te maken op het gebied van verduurzaming en vergroening. Ter plekke van het gemeentehuis zijn er ideeën voor bedrijvigheid in combinatie met wonen op de verdieping. Maar, hier zou ook een clustering van zorgvoorzieningen/-woningen kunnen plaatsvinden.

Ambities voor duurzame mobiliteit en gezondheid

We zetten in op duurzame vormen van mobiliteit, zoals openbaar vervoer, fietsen en wandelen. Dit draagt bij

aan het verminderen van het aantal autoverkeersbewegingen en het verminderen van geluidshinder. Dit laatste is onder andere aan de orde bij de Bergmaas. Het centrum willen we ontlasten, voor meer verblijfskwaliteit en leefbaarheid in het hart van de woonkern.

Om dit te bewerkstelligen realiseren we in de nabijheid van de kern Zeeland een lokale mobiliteitshub, die in directe verbinding staat met de regionale hub in Uden en met de regio's Oss en Nijmegen. Met de hov-halte aan de Bergmaas is hiermee al een start gemaakt. Deze kan uitgebreid worden met andere faciliteiten (zoals deelfietsen of een oplaadpunt voor e-bikes), waardoor de reikwijdte nog groter wordt. Ook stimuleren we sociale vormen van vervoer, zoals buurtbusjes, zodat iedereen mee kan blijven doen in de maatschappij.

We willen bovendien meer ruimte bieden aan de wandelaar en fietser. Dit gaat hand in hand met de wens om de kern meer te vergroenen, en deze beter te verbinden met het buitengebied en natuurgebied De Maashorst. We werken daarom aan brede, groene en veilige fiets en wandelpaden, waarbij we met goede oversteekmogelijkheden de barrièrewerking van de Bergmaas en de provinciale wegen willen verzachten.

Ambities voor bedrijvigheid in Zeeland

We koesteren de bestaande bedrijvigheid in Zeeland door het mkb-netwerk verder te versterken en groei-ruimte voor mkb te faciliteren. We ontwikkelen daarom bedrijventerrein Voederheil verder richting westen en zuiden. De bereikbaarheid van Voederheil voor verkeer willen we versterken door het realiseren van een nieuwe ontsluitingsweg. We werken aan de verduurzaming van Voederheil en we stimuleren de ontwikkeling van een bedrijfsverzamelgebouw in Zeeland. Dit zou op het bedrijventerrein of in het centrum kunnen zijn, afhankelijk van het type bedrijven. Tot slot is behoud en versterking van zowel centrum- als recreatieve voorzieningen van belang voor de werkgelegenheid in Zeeland.

Alle lagen

Bodem, water & natuur

Transitie landelijk gebied

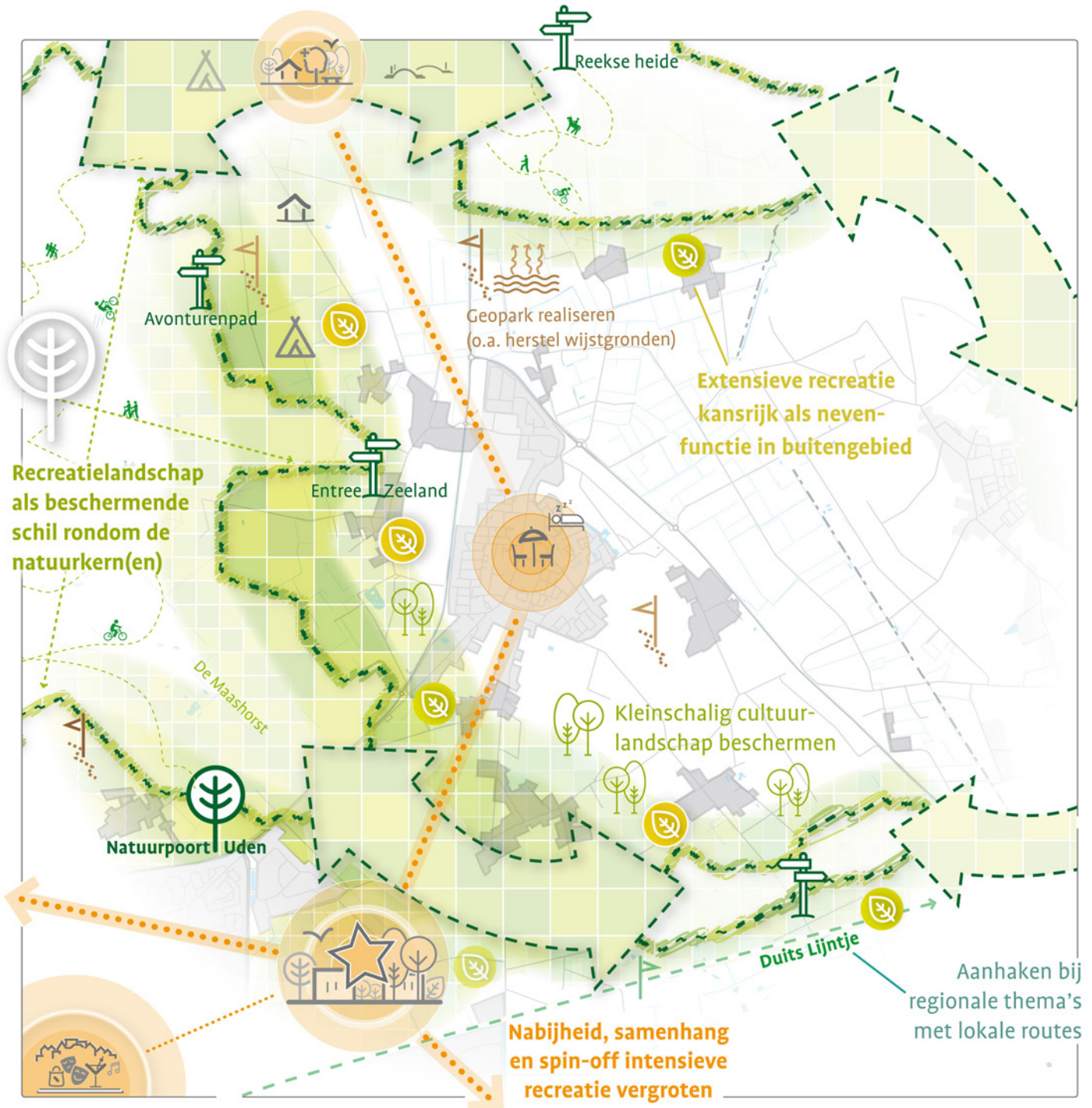

Recreatie

Terug naar index

4. Recreatie ~ Zeeland e.o.

ZEELAND

Maashorst is een dynamische gemeente met een levendige samenleving en een grote aantrekkingskracht door het diverse aanbod in vrijetijdsvoorzieningen, natuur en cultuurhistorie. We zetten in op een sterke en gevarieerde recreatieve en toeristische sector.

Recreatief bezoek meer spreiden

We stimuleren de spreiding van bezoekers door te werken aan een duurzaam en gevarieerd recreatienetwerk. Zo verbinden we het centrum van Zeeland niet alleen met De Maashorst, maar ook met de Trentse en Reekse Bossen en het tussenliggende cultuurhistorische landschap en met de vele buurtschappen. Een belangrijk cultuurhistorisch element in de gemeente Maashorst is het Duits Lijntje, de voormalige spoorlijn van Boxtel naar Wesel. We versterken de recreatieve functie van deze route en daarmee de verbinding naar de omgeving en de regio.

Maatwerk per buurtschap om karakter te behouden

Rondom Zeeland hebben ook de verschillende buurtschappen (o.a. Zevenhuis, Oventje, Trent, Kreitsberg, Duifhuis en Nabbegat), het cultuurhistorische landschap (o.a. de bolle akkers) en enkele kenmerkende gebouwen een belangrijke recreatieve waarde. We behandelen deze karakteristieke plekken met respect; uitgangspunt is dat de buurtschappen en de lintbebouwing zoveel mogelijk herkenbaar blijven.

Cultuurlandschappen die we versterken zijn de bolle akkers in Nabbegat, Zevenhuis en op De Brand. In deze gebieden stimuleren we recreatie als nevenfunctie bij agrarische bedrijven. We versterken tevens het wijstgebied en het ontginningspatroon met oude zandwegen ten zuiden en oosten van Zeeland. Cultuurhistorische objecten, zoals bijvoorbeeld de Jacobuskerk en het oude deel van het gemeentehuis (ontworpen door Bossche School architect Jan de Jong) houden we intact en verbinden we met recreatieve routes. We helpen de eigenaren van cultuurhistorische panden bij het verduurzamen van hun pand en/of hun onderneming.

Versterken van recreatieve voorzieningen in Zeeland

- We verbeteren de aantrekkelijkheid van het centrum van Zeeland zodat deze meer uitnodigt om te verblijven en de horeca te bezoeken. We zorgen ervoor dat het centrum goed aangesloten blijft op het recreatieve fietsnetwerk en we versterken de mogelijkheden tot verblijven en overnachten.
- We versterken de verbinding van Zeeland naar De Maashorst door het verbeteren van de oversteekmogelijkheden. Bovendien stimuleren we het maken van ommetjes door de inwoners, door ook in de kern groenstructuren te versterken.
- In de omgeving van de Heische Tip ligt de Zeelandse recreatieve entree tot De Maashorst. Deze ingang willen we verder versterken.
- In een zone rondom natuurgebied De Maashorst staan we (kleinschalige) recreatie toe. Ook agrarische bedrijven kunnen hiertoe nevenactiviteiten ontwikkelen.

Meer achtergrondinformatie:

Hoofdstuk 6.

Uitvoeringsparagraaf

Hoofdstuk 6 - Uitvoeringsparagraaf

[Inhoudsopgave](#)

[Terug naar hoofdstuk 5](#)

[Verder naar ...](#)

Deze omgevingsvisie betreft een visie op hoofdlijnen. Hierin leest u aan de hand van de vier door ons geformuleerde thema's hoe wij vorm willen geven aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving binnen de hele gemeente.

De visie is met name gericht op het in kaart brengen van de kwaliteiten van ons grondgebied, om deze vervolgens aan de hand van de geformuleerde ambities en denkrichtingen verder te ontwikkelen. Het is een ontwikkelrichting. Desondanks is de visie wel zelfbindend en in die zin niet vrijblijvend voor de gemeente Maashorst. Als gemeente Maashorst dienen wij aan te geven hoe wij de in deze visie geformuleerde ambities denken waar te gaan maken.

De omgevingsvisie is gericht op de periode tot 2040 en loopt voor sommige aspecten door tot 2050. De visie schetst het ideaalbeeld. De weg daarnaartoe zal stapsgewijs zijn. In alle gevallen zal de gemeente zich actief inzetten om het in deze omgevingsvisie geschetste beeld te realiseren. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van verschillende instrumentaria. Om tot deze uitvoering te komen zullen deze in de komende jaren verder worden ingevuld aan de hand van de onder de Omgevingswet beschikbare instrumentaria. In dit hoofdstuk gaan we hier nader op in.

6.1

Uitnodigingsplanologie

Deze visie vormt een uitnodiging aan de samenleving om zelf met passende initiatieven te komen. Zonder actieve inbreng van bewoners en ondernemers is het ideaalbeeld niet haalbaar.

Open houding

Deze uitnodiging betekent dat er in gezamenlijkheid gekeken wordt of initiatieven haalbaar (te maken) zijn. Hierbij hanteren wij de volgende werkwijze:

- Er wordt nagegaan of de functie een meerwaarde vormt voor de gemeente in zijn geheel;
- Er wordt gekeken of het initiatief qua aard en schaal inpasbaar is in een gebied;
- Er wordt bekeken hoe de functie kan bijdragen aan de omgevingskwaliteit zoals vastgelegd in deze visie en onderliggende beleidsdocumenten;

Een functie wordt dus niet langer uitsluitend beoordeeld op de inpasbaarheid in de omgeving. Voorgaande betekent ook dat wij als gemeente een open houding hebben voor plannen die een directe meerwaarde opleveren voor de omgevingskwaliteit en de realisatie van de omgevingsvisie. Als gemeente willen we daarmee ruimte bieden aan de samenleving om eigenaarschap te nemen en invulling te geven aan de fysieke leefomgeving.

Samen de toekomst vormgeven

De gemeente Maashorst wil de omgevingsvisie graag samen met de bewoners van en initiatiefnemers in de gemeente uitvoeren. We hebben elkaar nodig om de toekomst van onze gemeente vorm te geven. Nieuwe ideeën komen niet altijd van de gemeente, maar juist ook uit de samenleving.

Er wordt meer van initiatiefnemers verwacht; niet alleen plannen ontwikkelen, maar ook op zoek gaan naar draagvlak in de maatschappij, het gesprek aangaan om plannen (nog) beter te maken en op zoek gaan naar

oplossingen die bijdragen aan de doelen die we met elkaar hebben gesteld in de omgevingsvisie. Uiteraard gaat het nog steeds om de realisatie van een initiatief op een perceel, maar ook steeds meer om hoe dit initiatief kan bijdragen aan de omgevingskwaliteit van de gemeente.

Daar staat tegenover dat de gemeente op zijn beurt minder toetsend zal zijn en aan de voorkant van het plan met initiatiefnemers in gesprek gaat om samen te bezien hoe initiatieven optimaal kunnen bijdragen aan de gezamenlijke doelen.

Omgevingskwaliteit staat voorop

Goede omgevingskwaliteit is een doelstelling die niet altijd in een cijfer te vatten is. Dit moet per individueel geval beargumenteerd en beoordeeld worden. Er is altijd afwegingsruimte. Kwaliteit is afhankelijk van plaats en tijd, en van de belangen van huidige en toekomstige betrokkenen. Wát goede omgevingskwaliteit is, daar moet onderling het gesprek over gevoerd worden tussen initiatiefnemer en gemeente. Als gemeente willen we initiatieven uit de samenleving omarmen. De nadruk ligt niet op het voorkomen van wat onaanvaardbaar is, maar op het bevorderen van wat gewenst is. Het accent ligt op visie, ambities en doelstellingen.

6.2

Rolverdeling samenleving en overheid (participatie)

Onze doelen en ambities kunnen we niet alleen behalen. Soms gaan onze doelen verder dan onze gemeentelijke taak, ons gemeentelijk eigendom of onze gemeentelijke bevoegdheid. We nodigen externe partijen bij bepaalde doelen en ambities uit om een voortrekkersrol te pakken. Dit vraagt om een nauwe samenwerking met de samenleving en de stakeholders.

Gemeente als trekker

Sommige ambities zijn dermate complex en vragen een goede afstemming tussen verschillende overheidslagen, partners en belanghebbenden dat deze niet geheel aan de samenleving overgelaten kunnen worden. Ook zal deze omgevingsvisie in de toekomst nog nader geconcretiseerd worden (zie paragraaf 6.3 en verder) om de ambities tot concrete uitvoering te brengen. Deze vragen een nadrukkelijke trekkersrol van de gemeente. Dit betekent echter niet altijd dat de gemeente alleen aan zet is. Op onderdelen is de gemeente afhankelijk van externe partijen. Die externe partijen zijn bedrijven, maar ook zorg- en onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners, private groepen zoals bewoners(groepen) en dorpsverenigingen en medeoverheden. Ook zien wij het als onze belangrijke rol om ambities tot uitvoering te brengen en nadrukkelijk de samenwerking en afstemming te zoeken binnen regionale en provinciale samenwerkingsverbanden.

De gemeente als ondersteunende, faciliterende en stimulerende partner

Meer dan eens komen innovatie en ontwikkeling voort uit ideeën van ondernemers, inwoners en organisaties. Initiatieven om de eigen buurt te verbeteren komen vaak voort uit de samenleving. Daar waar de regierol bij de externe partijen ligt, zal de gemeente Maashorst waar nodig een stimulerende, ondersteunende of faciliterende rol pakken.

Participatie: eisen en beleid

Als gemeente vinden wij participatie belangrijk, zowel bij kleine als grote initiatieven. De dialoog (het gesprek aangaan) met de omgeving kan een plan beter maken en zorgen wegnemen. Bij de uitwerking van ruimtelijke initiatieven hechten wij er daarom veel waarde aan dat er een goede dialoog met de omgeving plaatsvindt. Onder de Omgevingswet wordt dit alleen nog maar belangrijker.

Participatie wordt bij de initiatieven waarvoor afgeweken wordt van het omgevingsplan een aanvraagvereiste. Dat betekent dat de initiatiefnemer bij de aanvraag moet aangeven hoe de participatie is uitgevoerd. Ook als gemeente zijn wij verplicht om te voldoen aan onze eigen participatie-eisen, bijvoorbeeld telkens wanneer wij (een deel) van ons Omgevingsplan wijzigen.

Middels participatiebeleid zal de gemeente vaststellen in welke gevallen we participatie verplicht stellen, en in welke vorm. Dit participatiebeleid zal voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden vastgesteld door de gemeenteraad.

6.3

Beleidscyclus en monitoring omgevingsvisie

De doelstelling van de Omgevingswet is dat beleidsstukken integraal worden opgesteld, steeds actueel zijn en periodiek worden bijgesteld.

Van beleidsontwikkeling naar uitvoering

Hieronder is de beleidscyclus van de Omgevingswet weergegeven. Deze begint, rechtsboven in de cirkel, bij de 'Beleidsontwikkeling'. Dat is deze omgevingsvisie. De kaders en ambities uit dit visiedocument worden op van belang zijnde beleidsthema's nader uitgewerkt tot concrete acties in (beleid) programma's ('Beleidsdoorwerking'). Voor een programmatische aanpak met bij behorende omgevingswaarden wordt momenteel niet gekozen.

Op het snijvlak van 'Beleidsdoorwerking' en 'Uitvoering' bevindt zich het omgevingsplan (zie par. 6.5), dat aan de hand van de omgevingsvisie en daaropvolgende programma's vormgegeven wordt. Concrete uitvoering van de omgevingsvisie zal gebeuren aan de hand van algemene zorgplichten, algemene regels dan wel een omgevingsvergunning of projectbesluit. Na de stappen beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking en uitvoering vindt 'Terugkoppeling' plaats. Met toezicht en handhaving zien we in deze stap toe op naleving van de algemene regels en vergunningvoorschriften. Om een goede omgevingskwaliteit te behalen, dienen immers afspraken nagekomen te worden. Dit geldt zowel voor bestaande als toekomstige regels, voorschriften en afspraken.

Monitoring en evaluatie

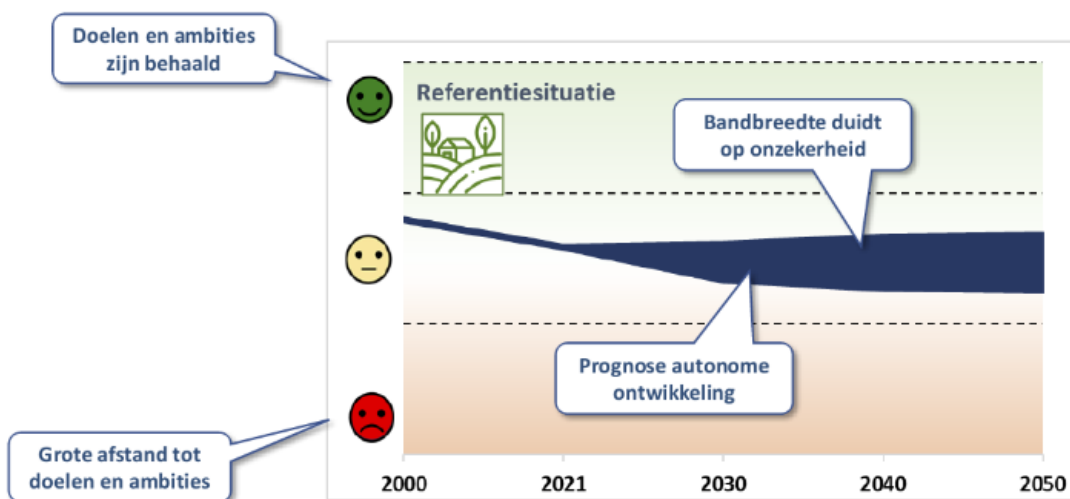
De snelheid waarmee de cyclus doorlopen wordt, is afhankelijk van de snelheid van de ontwikkelingen of de bestuurlijke visie op de ontwikkelingen. Zo kunnen toekomstige ontwikkelingen of beleidsmatige wijzigingen op lokaal, provinciaal en nationaal niveau (denk aan de transitie van het landelijk gebied) vragen om een bijstelling van ons, in de omgevingsvisie beschreven, streefbeeld.

Door samen te evalueren, beantwoorden we de vraag of de doelen en ambities die gesteld zijn in deze visie zijn gehaald. Waar nodig herzien we de visie. Zo kunnen we de koers bijsturen of de ruimtelijke ingrepen aanpassen aan de dan actuele vragen. Onze wijze van monitoring en evaluatie zijn

op basis van de aanbevelingen uit het OER (het omgevingseffectrapport) vormgegeven. Hierbij sluiten we aan bij de methode die het Rijk gebruikt heeft voor het monitoren van de Nationale Omgevingsvisie (Novl).

Aan de hand van het in het OER gehanteerde beoordelingskader wordt eens in de vier jaar een nieuwe 'leefomgevingsfoto' gemaakt. Centraal daarbij staat het genereren van nieuwe trendfiguren. Door de geprognosticeerde lijnen verder in te vullen, vullen we een oordeel of het voor de aspecten "in de goede richting gaat", "niet in de goede richting gaat", of dat "het niet te zeggen is". Dat wordt aan de hand van onderstaande figuren gedaan.

In het OER is voor elk aspect uit het beoordelingskader een dergelijke figuur opgesteld. De op te stellen leefomgevingsfoto na vier jaar (maar waar nodig eerder) checkt aan de hand van de genoemde oordelen of het verloop van de trend aanleiding geeft tot het bijsturen op basis van de doelen en ambities uit de omgevingsvisie.

6.4

Beleidsprogramma's

In deze omgevingsvisie staan onze ambities. De gemeente Maashorst heeft er bewust voor gekozen een visie op te stellen die de denkrichtingen en ambities voor de toekomst vastlegt, zonder hierbij ook de directe uitwerking vast te leggen.

Eenzijds is deze keuze gemaakt omdat wij initiatieven vanuit de samenleving willen omarmen en in gezamenlijkheid vormgeven. Anderzijds erkennen wij dat wij voor sommige onderwerpen een nadere uitwerking dienen te maken. Dit is nodig om de ambities om te zetten in tastbare resultaten en initiatiefnemers verder van dienst te kunnen zijn.

Deze nadere uitwerking van onze ambities vindt (nu nog) plaats in sectorale beleidsdocumenten. Hoewel deze beleidsdocumenten sectoraal worden opgesteld, komen deze stukken tot stand op basis van en in lijn met de integrale ambities van deze omgevingsvisie. Hierdoor is de samenhang tussen de beleidsstukken geborgd. Verschillende beleidsdocumenten worden in de toekomst op basis van de omgevingsvisie vormgegeven. Deze sectorale beleidsstukken (voorheen visies genoemd) zullen wij vorm geven aan de hand van verschillende 'beleidsprogramma's'. Het is belangrijk om bewoners en stakeholders ook te betrekken bij het opstellen van beleidsprogramma's.

Deze sectorale beleidsprogramma's zien wij als tussenstap om op termijn te komen tot integrale omgevingsprogramma's.

Lopende trajecten en projecten

Deze visie wordt vastgesteld binnen een leefomgeving die constant in ontwikkeling is. Niet alle ambities en acties zijn nieuw. Veel wordt al opgepakt en uitgevoerd vanuit lopende trajecten. Doel van deze visie is niet om alle lopende trajecten te heroverwegen. Daar waar mogelijk én nodig kan de visie wel in lopende trajecten/projecten helpen bij de verdere vormgeving en uitwerking. Hierbij kan gedacht worden aan processen zoals woningbouwversnelling, transitie in de landbouw en de al lopende uitbreidingslocaties voor woningbouw.

6.5

Omgevingsprogramma's en omgevingsplan

Een verdere uitwerking van deze visie vindt op termijn plaats aan de hand van het instrument 'programma'. Het programma is (net zoals de omgevingsvisie) onder de Omgevingswet een instrument voor beleidsontwikkeling. De omgevingsvisie is hét integraal, samenhangend strategisch plan over de fysieke leefomgeving. Het programma kan worden gezien als een concrete uitwerking van (een deel van) de omgevingsvisie.

In een programma geven we concreet aan hoe we een bepaald doel willen bereiken en waarmee we meten of het doel behaald is. Programma's kunnen speciaal voor een (deel)gebied of een bepaald thema worden gemaakt. Op dit moment werkt de gemeente nog niet aan omgevingsprogramma's. Op termijn is het echter wel de ambitie dat de sectorale beleidsprogramma's samengevoegd worden tot integrale omgevingsprogramma's.

Omgevingsplan

Op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet zal het omgevingsplan de opvolger van het bestemmingsplan zijn. Hierin leggen we de bestaande situatie en de bestaande mogelijkheden van onze fysieke leefomgeving vast. Op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet worden alle bestaande bestemmingsplannen van rechtswege gebundeld tot het eerste omgevingsplan van de gemeente Maashorst.

De gemeente heeft vervolgens tot 2030 om een omgevingsplan vast te stellen dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. De omgevingsvisie en daarop volgende beleidsprogramma's (en uiteindelijk de omgevingsprogramma's) vormen de leidraad voor de inhoud van het omgevingsplan. Ons eerste omgevingsplan is het "Omgevingsplan van rechtswege" dat geldt per 01-01-2024. Vervolgens werken wij stapsgewijs toe naar een Omgevingswetproof omgevingsplan.

In verschillende stappen vindt er hiervoor een integratie van bestaande verordeningen, uitvoeringsregels en voormalige bestemmingsplannen plaats, om, voor het einde van de overgangperiode van de Omgevingswet, te komen tot een volwaardig omgevingsplan. In dit proces zorgen wij er als overheidsinstantie voor dat het omgevingsplan zodanig wordt vormgegeven dat dit voldoende flexibiliteit biedt om in te kunnen spelen op de gewenste ontwikkelingen passend bij de ambities van deze omgevingsvisie.

6.6

Kostenverhaal en financiële bijdrage

In de Omgevingswet is de regeling 'kostenverhaal' opgenomen. Hiermee kunnen publieke investeringen verhaald worden op (private) initiatiefnemers. Een ontwikkelaar betaalt dan bijvoorbeeld indirect mee aan de aanleg van wegen of andere (publieke) infrastructuur. De regeling betreft zowel de kosten die gemaakt worden in het kostenverhaalsgebied (het plangebied) als kosten die daarbuiten worden gemaakt, voor zover die aan de criteria profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid voldoen.

Het kostenverhaal regelt de gemeente Maashorst bij voorkeur via een anterieure overeenkomst. Daarnaast heeft de gemeenteraad de bevoegdheid om in het omgevingsplan te bepalen dat voor een bepaalde ontwikkeling een financiële bijdrage wordt verhaald op initiatiefnemers. De financiële bijdrage kan slechts worden verhaald als tussen de bouwactiviteit van een initiatiefnemer en de ontwikkeling waarvoor een financiële bijdrage verhaald wordt, een functionele samenhang bestaat (artikel 13.23, eerste lid, onder a, van de Omgevingswet).

In een of meerdere programma's wordt door de gemeente Maashorst een onderbouwing van de functionele samenhang vastgelegd. De financiële bijdrage wordt eveneens tezamen met andere afspraken gebundeld opgenomen in de anterieure overeenkomst. Voor de gevallen waarin het niet mogelijk is om tot een anterieure overeenkomst te komen, heeft de gemeente Maashorst kostenverhaalregels of kostenverhaalvoorschriften opgenomen in de gevraagde planologische maatregel.

Copyright © 2024 Gemeente Maashorst en DTNP

Opgesteld door: Gemeente Maashorst en DTNP
Vormgeving en layout: DTNP
Kaarten: DTNP

Projectgroep Omgevingsvisie:

D. Derks
L. van Lieshout
M. Rijkers
L. Schopen

W. Frielink
P. Rosmulder

J. Verhoeven
P. Verhoeven

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

